ІЛЮСТРОВАНИЙ

КАЛЄНДАР

Канадійського Українця

НА РІК

1925

ДЕСЯТИЙ РІЧНИК

Ціна 50 центів

ВІННІПЕҐ, МАН. 1924

КОШТОМ КАНАДІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВИДАВНИЧОЇ СПІЛКИ

з друкарні "КАНАДІЙСЬКОГО УКРАЇНЦЯ" 619 МекДермот Аве.

ЇХ ПРЕОСВЯЩЕНСТВО КИР НИКИТА БУДКА, ЕПИСКОП КАНАДИЙСЬКИХ УКРАЇНЦІВ.

Церковний Календар

I. ЦЕРКОВНА ЛІТОПИСЬ.

Рік 1925 є роком звичайним і числить 365 днів.

Сего року числимо від:—

Смерти Ісуса Христа 1892
Смерти св. Петра Першого .... Папи 1859
Схизми, то є поділу церкви на Східну і Західну (1054) 871
Берестейської злуки з Римом (1596) 329
Заведення Григоріянського Календаря 343
Уродження Папи Пія XI. (12. жовтня 1858року) 67
Вступлення на престіл Апостольський Папи Пія XI. (6. лютого 1922 року) 3
Вступлення на престіл Й. Вел. Короля Ґеорґія (6. мая 1910) 15
Початку Великої Війни 11
Приїзду нашого Преосвященого Епископа Кир Никити до Канади 13

II. ПАСХАЛІЯ

Дати після нового стилю

Ключ граничний **О**

В ручі літо до 1. марта буква **а** від 1-го марта **В**

Рождество Христове в середу 7. січня.

Мясниць 6 тижнів і 5 днів
Петрівки 3 тижні і 6 днів
Тріодь зачинається 8. лютого
Н. Мясопусна 22. лютого.
Поклони 1. цвітня
Благовіщеннє 7. цвітня
Великдень 19. цвітня
Вознесеннє 28. мая
Сош. св. Духа 7. червня

III. ПОСТИ

В середу і пятницю кождого тижня крім загальниць.

В навечеріє Рожд. Христового

В навечеріє Богоявлення.

Великий піст від понед. по нед. сироп. до Вел. Суб. від 2. марта до 18 цвітня.

Петрівка від понед. по Н. всіх Св. до св. Петра і Павла від 15 червня до 11 липня.

Спасівка, піст до Успення П. Б. від 14 до 27 серпня.

В день усікновення Голови І. Хрест. 11. вересня.

В день воздвиження Ч. Креста 27 вер. Филипівка піст до Різдва Хр. від 28. листопада.

ЗАМІТКА:—

Давний звичай нашого посту є такий, що в піст не вільно їсти мяса ні набілу. Але, що нині люде слабші, як давно, то хто не може, не має як, або не хоче постити по давному, може за позволеннєм св. Отця постити так: 1. Великий Піст, піст перед Різдвом (Филипівку), Петрівку і Спасівку належить заховати піст кождого понеділка, середи і пятниці, в котрі то дни позволяється на набіл. В инші чотири дні: Второк, четвер, суботу і неділю розрішається на їдженнє мяса, тільки так, щоби в ті дні надоложити піст від мовленнєм пять Отче наш і пять Богородице Діво (священики "Помилуй мя Боже") і то перед обідом і перед вечерою. Таксамо в сирнім тижні.

Їсти мясо в пістні дні можуть ті, що без великої шкоди не можуть стрима-

тися від мяса. До таких зачисляються: 1) бідні, котрі їдять то, що другі дають. Хто не має масла, може смарувати страви смальцем;

2) Хорі, особливо хорі на жолудок, що заживають медицини, жінки вагітні й годуючі діти грудьми, коли самі є ослаблені і потребують мяса; 3) Дуже тяжко працюючі, як по зелізних фабриках і майнах; 4) ті, що не можуть дістати пісних страв, або ті пісні страви є дуже нездалі, або за дорогі.

Однак в перший тиждень Великого Посту і Страстний Тиждень зовсім не вільно їсти мяса, а набіл позволений є у второк, четвер і суботу, а в понеділок, середу і пятницю без набілу. Всі инші дні отже і середи і пятниці вільно їсти з набілом. Після практики в Канаді і після 33 артикулу декрету диспенсується від мяса у всі понеділки постні крім першого і послідного тижня Великого Посту і всі середи поза постами за відмовленнєм 5 Отче наш і 5 Богородице Діво. В часі постів належить уникати гріхів і уподобань, а побільшити добрі діла любови, милосердя і побожности, після слів св. Василя Великого: “Не їш мяса, а тимчасом пожираєш свого брата”.

IV. ЗАГАЛЬНИЦІ

1. Вільно їсти мясо в середи і пятниці від Різдва до Богоявлення крім щедрого вечера.

2. Межи Н. Митаревою і Блудного Сина 17. до 24. лютого.

3. Світлий тиждень до Н. Томиної від 28. цвітня до 4. мая.

4. Від Зелених Свят до Н. Всіх Святих 15. до 22. червня.

V. ЧАСИ ЗАКАЗАНІ І ОСВЯЧЕНІ

Весіль і забав з музикою не вільно відправляти:—

1. Всі середи і пятниці крім загальниць.

2. У піст до Рождества аж до Богоявлення.

3. Від сирного понеділка аж до Нед. Томиної.

4. У Петрівку

5. У Спасівку.

6. В день Главосіки.

7. В день Чесного Хреста.

VI. ЗАДУШНІ СУБОТИ

1. Перед Н. мясоп. 21 лютого

2. Перед Н. 2. Поста 14 марта

3. Перед Н. 3. Поста 21 марта

4. Перед Н. 4. Поста 28 марта

5. Перед Сош. св. Духа 6 червня

Публичні Свята в Канаді

В цілій Канаді святкується такі свята (голідейс): — День Нового Року, Богоявленнє, Попелець, Велику Пятницю, Великодний Понеділок, Вознесеннє Господне, Вікторія Дей (24. мая), Уродини короля (4. червня, або котрий буде проголошений), Домініон Дей, (1. липня), Лейбор Дей (перший понеділок в вересни), День Подяки (Армістайс Дей—11. листопада, або в найблизший понеділок) і День Різдва Христового.

Історичний Календар

Всемірна Літопись

Від сотворення світа 7433
Від потопу світа 4218
Від Різдва Ісуса Христа **1925**
Від заведення Магометанської релиґії (622 по Христі) 1232
Від винайдення стрільного пороху 1300 р. 625
Від винайдення штуки друкарської 1446 484
Від відкриття Америки 1492 р..... 434
Від реформації Лютра 1517 р. 408
Від привезення бараболь до Евр. 276
Від построєння першої залізниці ..95
Від винайденяя парової машини 1705 р. 220
Від винайдення телеґрафу 1837 р. 88
Від винайдення фотоґрафії 86
Від винайдення машини до шиття 79
Від винайдення телєфону 48

Українська Літопись

Від заснования української держави 862 р. 1063
Від введення славянської азбуки св. Кирилом і Методієм 862 р. 1063
Від переводу св. письма на славянський язик св. Кирилом і Методієм 862—885 1040
Від хрещення князя Володимира 988 року 937
Від списання українського права в книзі "Руська Правда" за князя Ярослава Мудрого 1020 р. 905
Від смерти князя Ярослава Мудрого і поділу Руси на удільні князівства 1054 р. 861
Від заснования галицького князівства Володимидом 784
Від першого нападу Татарів на Україну і битви під Калкою .. 701
Від заложення міста Львова князем Данилом 1255 р. 670
Від прилучення укра!нських земель до Литви 1319 р. 606
Від завойовання галицького князівства королем польським Казимиром Великим 585
Від злучення Ягайлом литовської України з Польщею 1386 539
Від напечатання першої церковної книжки "Часослов" в Кракові 434
Від вибору Остапа Дашкевича на першого отамана козаків 412
Від заснования першої української друкарні у Львові 1573 352
Від заснования українського епископства у Львові 381
Від першого видруковання цілого св. Письма в Острозі 1581 344
Від початку козацьких воєн проти Польщі 1593 р. 332
Від початку церковної унії на Україні 329
Від козацької війни за Богдана Хмельницького проти Польщі 277
Від добровільного прилучення України до Росії за Богдана Хмельницкого 1654 р. 271
Від повстання гетьмана Виговського проти Росії 1659 266
Від повстання гетьмана Дорошенка проти Росії 257
Від повстання Івана Мазепи проти Росії 1708 р. 217
Від знесення гетьманства царицею Катериною II. 1764 р. 161
Від прилучення Галичини до Австрії а Білої Руси до Росії 1772 153
Від зруйновання Січи Запорожської Катериною II. 1775 р. 150
Від знесення кріпацтва в Авврії цісарем Йосифом II. 1782 143
Від заснования цісаром Йосифом II. університету у Львові 1784 .. 241
Від часу, як появилася перша книжка на народній мові ("Енеіда Івана Котляревського) на Україні 1798 р. 127
Від привернення галицької митрополії у Львові 1807 р. 118
Від часу як появилася перша книжка на народній мові "Русалка Дністрова" Маркіяна Шашкевича в Галичині 1837 р. 88
Від знесеннє панщини в Галичині дня 3. мая 1848 р. 77
Від появлення першої української часописі "Зоря" у Львові 77
Від заложення Народного Дому у Львові 1851 р. 74
Від смерти Тараса Шевченка, 26 лютого, 10. марта н. ст. 1861 64
Від знесення кріпацтва в Росії 64
Від надання конституції і утворення сойму в Галичині 1861 р .. 64
Від заложення українського театру

Пояснення значків і скорочень в сім Календари

В сім Календари урочисті свята зазначені товстим друком. Сі свята приказує Церков святкувати і стриматися від робіт, а вислухати Служби Божої і науки духовної. До них належать також всі неділі.

✠ Знак празника св. полиєлейного або, як се звуть, свята церковного. В день такого святого з хрестиком вільно робити. Вони мають велику вечірню і утреню і співане славословіє велике.

Прочі менші свята без значків в Календарі є ріжних кляс після того, що мають в книгах на відправи більшого, чи меншого виду.

Букви перед іменем святого означають:

Пр. — пророка; Ап. — Апостола; П. або Прп. — преподобний або преподобна (монахи); М. — Мученик; Аеп. або Архп. — Архієпископ; СМ. або Сщм. — священомученик; Ісп. — ісповідник; Ев. — евангелист; Д: — Діва. ВМ. — Великомученик.

Неділі діляться на три кляси: — **октоїхові, тріодні і минейні.**

1. Октоїхових є 32 найбільше, а 27 найменше, після того, чи Великдень приходить скорше чи пізнійше, має коло себе 10 неділь перед, а 8 по, разом 18, а рядових октоїхових є 32, разом 50. А що рік має 52 тижні, то в рахубу входять неділі минейні коло Різдва і Богоявлення, перед і по празниках Н. 20. по Сошествію значить: 20-та неділя по Зелених Святах. Н. по Прсвщ. значить. Неділя по Просвіщенню або Богоявленню.

На відправи подається що і як брати: Нпр.: гл. 6. утр. 5. Єв. Літ. Мр. 50. То значить так: гл. т. є. глас. Гласів є вісім. Гл. 6. означає, що на неділю і цілий тиждень по неділі береться з книги, що зоветься Октоїх (осьмогласник) то, що там подане на всі дні і співається кождий відповідним голосом. Коли переспівається всі гласи, повторяється їх знова від першого до осьмого. — Єв. утр. значить євангеліє на утрені в неділі. Їх є дібраних 11. Повторяється їх як скінчаться. На свята є євангелія утренні осібні. — Єв. Літ. Мр. 50, значить: Євангеліє літурґічне (літурґія се Служба Божа) береться євангеліє Марка зачало 50. Євангелистів є чотири: — Мт. — Матей; Мр. — Марко; Лу. — Лука; і Йо. — Йоан. Кожде є поділене на глави, а до відправ береться зачало, т. є. уступи з означеннем, де зачинається, а де кінчиться. Тих зачал т. зн. відділених уступів є у Матея 115; у Марка — 71; у Луки — 114; у Йоана — 67.

Астрономічний Калєндар

АСТРОНОМІЧНИ

Рік 1925 зачинається з днем 1 січня по півночи. Астрономічний рік зачинається весною 21 квітня, коли сонце переступає рівник вселенної, т. зн. вступає в знак звіздозбору "Барана.

Літо приходить 22 червня о 10. год. рано, тоді сонце входить в знак "Рака"

Осінь починається 23 вересня о півночи, сонце входить в знак "Ваги".

Зима настає дня 22 грудня о 7 год. веч. коли сонце входить в знак "Козорога".

Здогадочний Характер року

Пануючою планетою в 1925 р. є Марс.

Роки марса є взагалі більше сухі чим мокрі. Весна загально суха і студена з приморозками і вітром.

Літо марсавих років буває горяче; його ночі дуже теплі. Осінь також більше суха, чим мокра, а в жовтни бувають приморозки. Листопад буде по більшій части теплий. Зима суха і дуже змінна.

Затьми Сонця й Місяця в 1925 Році

В 1925 р. будуть 3 затьміння сонця і 2 затьміння місяця, з яких одно затьміннє місяця буде видиме почасти й у нас.

I. Повне затьміннє місяця буде 9. лютого, початок його о 7 год. 27 мін. рано, а конець о 10 год. 6 мін. рано.

II повне затміннє місяця буде 21 липня від год. 1.22 до год. 413 по пол.. Буде видним на полудневім Атлянтику і в середній Америці.

I. затьміннє сонця буде 23 лютого від год. 7.31 рано до год. 11.02 перед полуднем. Видне буде обручкове в околицях підбігунових і полудневій Австралії і Новій Зеляндії.

II. затьміннє сонця повне буде 21 липня від гог. 1.22 по полуд. до год. 413 о пол. Видне буде в полудневій части атлянтійського океану т. є в полудневій Америці і в Африці.

Віщуваннє Погоди

Кажуть люде, що Калєндар "відгадує" погоду. Наперед відгадати, чи буде погода за рік або два роки — се дуже трудно. Астрономи говорять лише загально, що той рік буває сухий, той врожайний, а той менше врожайний, а то залежно від того, яка коли планета панує. Визначити погоду з дня на день календар не може і за тим нема що до календаря дивитися. Тут найліпшим астрономом є наш селянин хлібороб, який віщує собі наперед погоду по ріжним явищам природи. Може всіх віщувань тут не зібрано, але все таки зібрано те, що загально вважається в народі правдивою ворожбою. Наш селянин дуже влучно відгадує погоду по сонці й хмарах, по місяцеви, по зорях та повендінці домашної худоби чи инших звірят — і ті народні віщування ось тут подаємо.

ПО СОНЦІ І ХМАРАХ

Коли сонце з червоною загравою заходить а з світлою сходить — на погідний і ясний день. Червона вечірна заграва—на вітер. Коли сонце за хмарами заходить — на дощ. Коли сонце міцно при заході сяє — на великий вітер. Тупе і рідке проміннє сонця при заході, або сході — на дощ.

Світле облако перед сходом сонця — на хороший день. Темновате облако — віщує — похмурний, або дощевий день. Міняюче облако — на дощ. Червоні хмари на дощ. При полудневому вітрови — на поривний вітер і негоду. Колиж при сьому проміння сон-

ця темніє то чекай на бурю. Купою хмари підчас сходу сонця — на змінну погоду. Коли з темної хмари сонце зявляється з великим жаром — на грозу. Коли сонце парить і тихо в повітрі — на велику тучу і дощ. Червоної барви сонце при сході на великий вітер. Сонце в тумані — дощ. Ріжноманітного коліру проміння сонця — на похмуру або дощеву погоду. Теж саме предвіщаннє жовтий, білий або зелений схід сонця. Колесо біля сонця, яке не розділяється при зникненню, — на добру і суху погоду. Колиж колесо розірветься, то з боку розриву кола буде вітер. Коли колесо темновате, зимою означає стужу, літом дощ і вітер. Коло зеленувате або червонувате перед сходом, чи заходом сонця — дощ, або вітер на декілька днів.

ПО МІСЯЦЕВІ

Коли вітер на нов місяцеві за три дні вгледиться, то увесь місяць буде погідний. Коли місяць вродиться до низу рогами (на південь), то зимою буде теплий, а літом горячий місяць. Коли рогами до верху, то зимою холодний, а літом вітряний місяць. Роги на вітер. але коли нижній крутий, а верхний одлогий, то перша половина місяця — зимою холодна, літом вітряна, колиж верхний ріг крутійший, а нижчий відложнійший, то таж прикмета на другу половину місяця.

Роги місяця гострі і яркі — на погоду, круті гори — на мороз, відлеглі роги — на мраку. Тусклий місяць — на слоту, ясний місяць — на суху погоду. Місяць в блакиті — на дощ, в червонім стані — на вітер, з вухами — на мороз, ясний круглолиций місяць, зимою на холод, літом на погоду. Кільце навколо місяця — на вітер.

ПО ЗОРЯХ

Коли молочний (чумацький) шлях світить, то буде хороша погода. Коли уявляється, що зорі по ньому, ніби біжать, то буде вітер. Чорні кільця біля зір — на дощ, білі і червоні — на погоду. Темні, зелені і бліді кільця — на дощ. Міцно блищать зорі літом — на спеку, зимою — на мороз. Темніють — на зміну погоди, вітер і бурю. Мало зір видно — на похмуру погоду і дощ, а звідки проміння зір буде довше, звідти буде й вітер.

ПО ПОВІТРЯНИМ ЯВИЩАМ

Грім зимою — на міцні вітри. Пушистий іней — на погоду. Вечірня роса — на погоду. Туман падає (не підноситься) — на погоду, підноситься — на слоту. Висока і кругла веселка — на погоду. Полога і низька — на слоту. Великі дощеві бульки — на слоту і більший дощ. Рання роса літом а в осени іней — на погоду. Дим іде з комина стовпом — на мороз, або на погоду. Коли дим без вітру бє до землі, — літом — на дощ, зимою на сніг.

ПО ХУДОБІ ТА ИНШИХ ДОМАШНИХ ЗВІРЯТАХ І ПТИЦЯХ

Худоба літом лягає під накриттє — на слоту, а на дворі лягає — на погоду. Свиня чухається — на тепло, хрюкає і квичить — на слоту, фиркає — на дощ, трясе головою і закидає до верху — на слоту. Собака качається по землі — на слоту. Траву їсть — пасеться на дощ. Кіт лижеться на негоду, миється, лиже лапки — на погоду, морду ховає — на мороз або на погоду, до печі тиснеться — на мороз чи негоду, дере долівку — на вітер і заверуху, стіну дере — на негоду. Міцно спить — на тепло, лежить животом, або мордою до верху — на тепло. Домашне птацтво очищується на негоду. Курка на одній нозі стоїть — на холод. Квічка збирає під себе курята — на слоту.

Ворони збиваються до купи — на негоду, купаються — теж, кракають, збіраються табунами літом — на негоду, зимою — на мороз.

Горобці купають в пилові, або щебечуть — на дощ, Ластівки низько літають — на дощ, високо — на погоду.

ЦЕРКОВНА ГІЄРАРХІЯ

Святійший Отець Папа Римський Пій XI.

Роджений в околиці Медіоляну 12 жовтня 1858 року. Його родинне імя Ахілле Ратті. В Медіоляні скінчив свої студії. Висвячений 1879 р. Відтак через 25 літ працював в амврозіянській бібльотеці в Медіоляні; 1912 р. став її віцепрефектом; 1916 р. префектом. В 1918 році в цвітни був іменований апостольським візитатором для країв, що входили в склад бувшої Росії. В 1919 році (від 10. вересня) стає апостольським нунцієм у Варшаві. В 1921 р. 4. цвітня іменований медіолянським архиепископом. Дня 16. червня 1921 р. став кардиналом. Дня 6. лютого 1922 р. вибраний Папою завдяки своїм незвичайним дипльоматичним здібностям. Його вибір на Папу вказує на се, що в Римі під теперішню пору числяться з можливістю навернення Росії і України до католицької Церкви, і тому вибрали на Петровий Престіл чоловіка, що знає краї, народи і відносини, що остались по давній російській імперії.

Папа Пій XI. обняв правлінне лодкою св. Петра по покійнім Папі Венедиктови XV., котрий помер в неділю 22. січня 1922 р. в 68 році життя, по сімлітній управі Вселенською Церквою, і в котрого особі український нарід стратив свого великого Добродія і Защитника перед Поляками. Покійний Папа Венедикт XV. написав до нашого Митрополита пропамятний лист (24. лютого 1921), в котрім картає Поляків за "збещещеннє св. Тайн безсовісними фанатиками", за "нищеннє церков, паленнє супокійних сіл, виставленнє св. риз на посміховище". Папа Венедикт помагав Українцям і матеріяльно: вислав до Галичини осібного делеґата з кільканайцятьма пакам одіння і грошевою допомогою, о. Івана Дженоккого, але Поляки не допустили папського посла до Галичини. Крім того покійний Папа заложив семинар для українських питомців у Римі. Папа Венедикт XV. відносився з великою любовою до українського народу і тому добра памят про Него жити буде в українськім народі по вічні часи.

Його Е. Вспрсвщ. Пієтро ді Марія, Ап. Делеґат Канади і Н. Ф.

Уроджений в Молітерно, Італія, 3. серпня 1865 р. Священиком став 23. мая, 1891 р. урядник в Конґреґації Пропаґанди 1893 року і віцеректор Колеґії Пропаґанди. 1901 року став ректором чеської колеґії в Римі. Тайним Камерієром став 15. листопада 1904, а 30. грудня 1906 року висвячений на епископа Катанцари в Калябрії.

11. червня 1918 року іменований архиепископом Іконіюм і делеґатом Апостольської Столиці в Канаді.

Прсвщ. Епископ Канадійських Українців, Кир Никита Будка.

Уроджений в Добромірці, повіту збаражського, в Галичині, 7. вересня, 1877 року. По сільській школі ходив до ґімназії в Тернополі, де 1897 року здав матуру. По матурі був студентом прав чотири роки і учив приватно. Почім вступив на богословіє в Інсбруку і Відни, був префектом наук в львівськім духовнім семинари, та совітником і референтом суду супружого і справ еміґраційних у львівській митрополичій консисторії. 13. жовтня 1912 року поставлений Ексц. Митрополитом на Епископа Канадійських Українців. До Канади приїхав в падолисті 1912. року.

Адреса: 511 Домініон Стріт,
Вінніпеґ, Ман.

Владики української греко-католицької Церкви.

1. Вспрсщ. Митрополит Андрей Шептицький.
2. Прсвщ. Епископ Никита Будка.
3. Прсвщ. Константин Богачевсьий, епископ американських Укр. з Галичини.
4. Прсщ. Василь Такач епископ американських Укр. з Угорщини.
5. Прсщ. Йосафат Коциловський, епископ Перемиський.
6. Прсщ. Др. Григорій Хомишин, Епископ Станиславівський.
7. Прсщ. С. Міклошій (гр. кат. мад.) Епископ Гайдудорожський.
8. Прсщ. Петро Ґебей, Епископ Мукачівський.

9. Прсщ. Др. Діонізий Няради, Епископ Крижовацький і Адміністратор Пряшівський.

10. Прсщ. Др. Йосиф Боцян Епископ Луцький і Холмський.

УКРАЇНСЬКА ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКА ЦЕРКОВ В КАНАДІ

Епископ Епархії: — Преосвященний Кир Никита Будка.

Канцлер: — Впрепод. о. сов. Петро Олексів;

Секретар:— Всеч. о. Михайло Григорійчук, — 511 Домініон Ст.

Директор Митрополичої Бурси: — Всеч. о. М. Пелех, Ст. Боніфас.

ДУХОВЕНСТВО

. . **У Вінніпеґу:—** Епископська парохія св. Володимира й Ольги : Впрепод. о. сов. Петро Олексів парох — 115 МекҐреґор стр.

о. Евген Турула душпастир і професор.

Парохія св. о. Николая: Впрепод. о. А. Филипів ЧСВВ. парох — 612 Флора Аве.

Парохія Пресв. Евхаристії в Елмвуд Всеч. о. Григорійчук 511 Домініон Ст.

Всеч. о. Е. Андрохович місіонар для підвініпеґських кольоній — 664 Альверстон Ст.

Всеч. о. Николай Бартман, місіонар для підвініпеґських кольоній. — 511 Домініон Ст.

Всеч. о. Попович, місіонар для підвініпеґських кольоній. — Мит. Бурса.

В Манітобі:—

Всч. о. Атаназій Крайківський, Давфін, Сифтон і Етельберт. Осідок в Сифтон, Ман.

Всеч. о. П. Решетило, Давфін, Сифтон і Етельберт. Осідок Сифтон Ман.

Всеч. о. Іван Колцун, парох Кукс Крік і околиці.

Всеч. о. М. Ірха, парох Ольга, Ман.

Всеч. о. Е. Калужняцький, Комарно, Ман.

Всеч. о. П. Пасічник парох в Брендоні і околиці. 311—1-Ст. Брендон.

В Саскачевані:—

Ппреп. о. Візитатор Делярий настоятель і парох в Айтуні.

Впреп. о. Кінцінґер настоятель і парох в Йорктоні.

Оо. П. Ван Гот; о. Г. Желич; о. Ван Бізен.

Всеч. о. Ст. Федоронько парох Канори і околиці. Осідок Канора.

Всеч. о. Волод. Журавецький парох Саскатуну і околиці.

Всч. о. Петро Каменецький, парох Гаффорд і околиці.

Всеч. о. Осип Филима, парох Альвени і околиці.

В Альберті: —

Впреп. о. Н. Крижановський ЧСВВ. провінціял і парох в Мундер. о. Созонт Дидик; о. С. Боднар; о. Ґеорґій Жидан. о. Йосафат Тимочко.

Впреп. о. В. Ладика ЧСВВ. парох Едмонтону; о. М. Гура; о. Епіфаній Теодорович.

Всеч. о. Кс. Роздольський місіонар в околиці Ельдорена.

Впрп. о. сов. М. Оленьчук, парох в Летбрідж.

В Онтеріо:—

Всч. о. Нестор Дрогомирецький, парох Гамілтону і околиці;

Всч. о. Василь Ґіґейчук, парох Оттави.

Всеч. о. Роман Крупа, парох Брентфорт і околиці.

Всеч. о. Н. Шумський парох Судбури і околці.

Всеч. о. П. Божик парох Форт Віліям і Вест Форту.

Всч. о. Андрій Сарматюк, парох Торонта.

В Квебеку:—

Впреп. о. Др. А. Редкевич парох Монтреалю.

В Новій Скотії:—

Всеч. о. Еміліян Красіцький, парох в Сидней, 32 Вест стр.

В Семинарах:

ВМонтреали: на фільозофії: п. Йосиф Маґус. — На теольоґії: — п. М. Ковтуцький, А. Луговий, І. Головка.

В Едмонтоні на теольоґії: — п. Стефан Марко.

У Львові: на 4. році два богослови, діякони.

Бурси і Школи під проводом Сестер Непорочного Зачаття.

У Вінніпеґу (лиш школа); Мундер, Едмонтон, Сифтон, Йорктон, Айтуна. Понад 500 дітей і сиріт користає з приміщення в них. Всіх сестер є 80.

Зіставленнє:

Епископ 1
Світських священиків 27
Монахів 17
Парохій і місій 256
Шкіл Парохіяльних 25
Бурса Митрополича в Ст. Боніфас.
Ювенат оо. св. Ізбав. в Йорктоні
Ювенат оо. Василіян в Мондер.
Колеґія св. Йосифа в Йорктоні.
Сиротинців 4
Українів греко-кат. около 200 тис.

1925 **СІЧЕНЬ -- JANUARY** 31 днів

В січни прибуває дня на 1 годину Пересічна довгота дня 9 годин.

нс.	сс.	дні	СВЯТА ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКІ
1	19	Ч	Боніфатія муч.
2	20	П	Сщмч. Ігнатія
3	21	С	Юліянії муч. Суб. перед Рожд.
4	**22**	**Н**	**Нед. Отців перед Рожд. Хр. Гл. 4.**
5	23	П	10 муч. в Криті
6	**24**	**В**	**Навечеріє Рож.** і прмч. **Евгенії**
7	**25**	**С**	**Рождество Христове**
8	**26**	**Ч**	**Собор Пр. Богор. і Йос. Обруч.**
9	**27**	**П**	**Первомуч. Стефана**
10	28	С	ММ в Ніком. спал. 2000 С. по Р.
11	**29**	**Н**	**по Рожд.** Йосифа Дав. і Якова
12	30	П	Анизії мч. Зотика пр.
13	31	В	Мелянії від. Рожд.
14	**1**	**С**	**Січень Обріз. Вас. Вел. Н. Р.**
15	2	Ч	Предпр. Богояв. Сильвестра
16	3	П	Прор. Махалія і Гордія Муч.
17	4	С	Собор 70 Апост. С. перед Пр.
18	**5**	**Н**	**перед Просв. Нав. Богов.**
19	**6**	**П**	**Богоявленнє Йордан**
20	7	В	†Собор св. І. Предтечі
21	8	С	Пр. Георгія і Еміліяна і пр. Дом.
22	9	Ч	Мч. Полієвкта
23	10	П	Пр. Григорія і Дометіяна, еп.
24	11	С	†Пр. Теодозія С. по Прсвщ.
25	**12**	**Н**	**Н по Прсвщ.** Мч. Татіян.
26	13	П	Мч. Єрмила і Стратоніка
27	14	В	Прмч. в Синаю і Р. від. Богоявл.
28	15	С	Пр. Повла і Йоана
29	16	Ч	Поклін оковам св. Ап. Петра
30	17	П	†Пр. Антонія Вел.
31	18	С	Св. Атаназія і Кирила, арх.

РИМО-КАТОЛИЦЬКИЙ КАЛЄНДАР

1. Новий Рік
6. Трох Королів
1. 2. 3. Н. по 3 Кор.

ЗМІНИ МІСЯЦЯ.

Перша чверть 3-го січня.
Повня дня 10-го січня.
Остання чверть 18-го січня.
Нів 25-го січня.

ПАМЯТНІ ДНІ В СІЧНИ

3. — 1919 Проголошеннє злуки Західно-Української Народної Републики з Українською Народною Републикою.

11. — 1647. Помер київський митрополит Петро Могила.

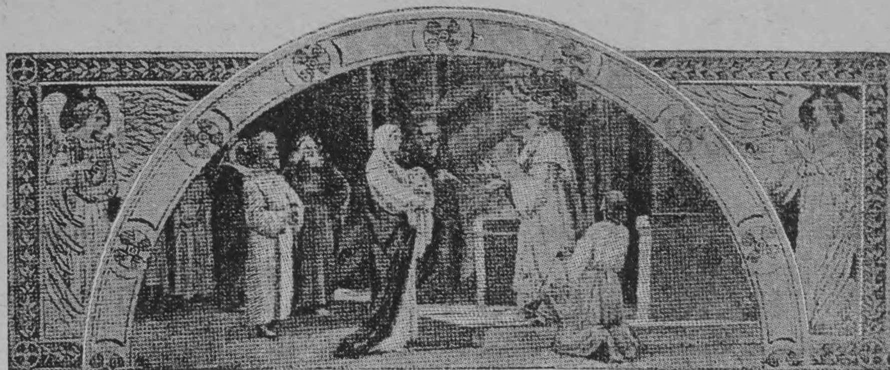
11. 1888. Помер поет Осип Юрій Федькович.

21. — 1803. Помер останній гетьман України, Кирило Розумовський.

23 — 1667. Андрусівська Угода.

28. 1734. Помер український гетьман Данило Апостол.

28. — 1790. Уродився Петро Артемовський Гулак.

1925 **ЛЮТИЙ -- FEBRUARY** 28 днів

В лютім зростає день о 1 год. і 27 м. Пересічна довгота дня 10 годин.

нс.	сс.	дні	СВЯТА ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКІ
1	**19**	**Н**	**Н. 32. по Сош.**
2	20	П	†Пр. Евтимія В.
3	21	В	Пр. Максима, іспов.
4	22	С	Ап. Тимотея і прмч. Анастазія
6	24	П	Пр. Ксенії
5	23	Ч	Сщмч. Климента
7	25	С	†Св. Григорія Бог. арх.
8	**26**	**Н**	**Нед. о Мит. і Фар.** Пр. Ксн. і пр.
9	27	П	†Перенес. мощ. св. Івана Зол.
10	28	В	Пр. Єфрема
11	29	С	Перенес. мощ. сщмч. Ігнатія
12	**30**	**Ч**	**3-ех Святих В. В. Гр. і Йоана**
13	31	П	Кира і Йоана безсребр.
14	1	С	**Лютий.** Предпр. Стріт. і мч. Тр.
15	**2**	**Н**	**Нед. о блуд. сині. Стрітеннє Гос.**
16	3	П	Прав. Симеона і Анни Прор.
17	4	В	Пр. Ізидора
18	5	С	Мч. Агафії
19	6	Ч	Пр. Вукола, еп.
20	7	П	Пр. Партенія і Луки. Отд. Сріт.
21	8	С	Вмч. Теодора Страт. Отд. Сріт.
22	**9**	**Н**	**Нед. Мясопустна**
23	10	П	Мч. Хараламппія
24	11	В	Сщмч. Власія
25	12	С	Св. Мелетія
26	13	Ч	Пр. Мартиніяна
27	14	П	Пр. Авксентія
28	15	С	Ап. Онисима

РИМО-КАТОЛИЦЬКИЙ КАЛЄНДАР

2. М. Б. Громничної
8. Старозавітна
15 Мясопустна
22. Запустна
25 Середа попел.

ЗМІНИ МІСЯЦЯ.

Перша чверть 2-го лютого.
Повня 10-го лютого.
Остання чверть 17-го лютого.
Нів 24-го лютого.

ПАМЯТНІ ДНІ В ЛЮТІМ

3. — 1812. Уродився поет Евген Гребінка.

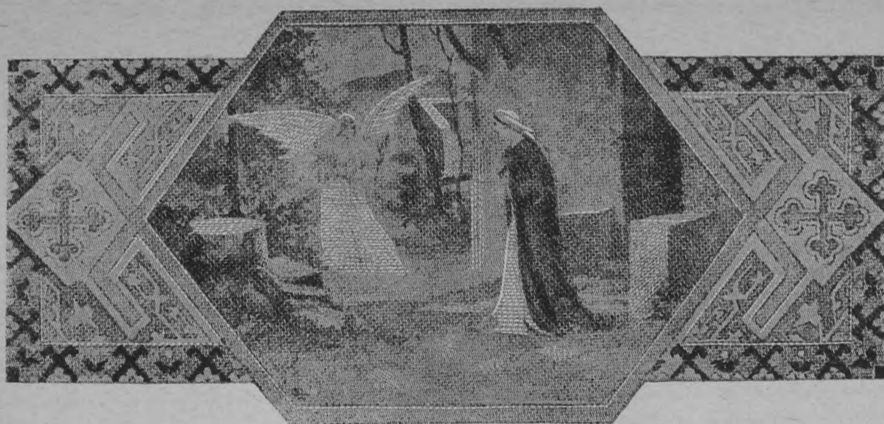
4. — 1793. — Другий поділ Польщі, прилученнє до Росії Волині і Поділля.

6. — 1908. — Марко Каганець зістав убитий в Коропци.

14. — 1897. Помер поет Пантелеймон Куліш.

20. — 1054. Помер київський князь Ярослав Мудрий.

26. — 1897. Умер Петро Стасюк в Чернієві, пробитий жандармом підчас виборів до парляменту.

1925

МАРЕЦЬ -- MARCH

31 днів

В марті прибуває дня о 1 год. і 48 м. Пересічна довгота дня 11 годин.

нс.	сс.	дні	СВЯТА ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКІ
1	**16**	**Н**	**Нед. Сиропустна.** мч. Пам. Вал.
2	17	П	Вмч. Теодод. Тир. **Поч. В. Посту**
3	18	В	Льва Папи Римск.
4	19	С	Ап. Архіпа
5	20	Ч	Пр. Льва, еп. Катани
6	21	П	Пр. Тим. і св. Евстатія архиеп.
7	22	С	Найденнє мощ. св. мч. Євгенії
8	**23**	**Н**	**Нед. 1. Посту.** Сщмч. Полікарпа
9	24	П	†1-ше і 2-ге найденє Голови Пр.
10	25	В	Св. Танасія ареп.
11	26	С	Св. Порфирія, архиеп.
12	27	Ч	Пр. Прокопія, іспов.
13	28	П	Пр. Василія, іспов.
14†	1	С	**Марець.** Прмч. Євдокії. С. задуш.
15	**2**	**Н**	**Нед. 2. Посту.** свщм. Теодота
16	3	П	Мч. Евтропія і пр. з ним
17	4†	В	Пр. Герасима
18	5	С	Мч. Конона
19	6	Ч	42 Муч. в Аморії
20	7	П	Сщмч. Василія
21	8	С	Пр. Теофілякта, еп. Суб. задуш.
22	**9**	**Н**	**Н. 3. П. Крестопокл.** †40 мч. в С.
23	10	П	Муч. Кондрата і прч.
24	11	В	Св. Софронія, патр. Єрус.
25	12	С	Пр. Теофанаісп. св. Гр. Папи
26	13	Ч	Пер. мощ. св. Никиф. патр.
27	14	П	Пр. Венедикта
28	15	С	Мч. Аганія і прч. Суб. Задуш.
29	**16**	**Н**	**Н. 4. П.** мч. Сав. папи і Юліяна
30	17	П	Пр. Алексія, чол. Б.
31	18	В	Св. Кирила, ареп. Єрусал.

РИМО - КАТОЛИЦЬКИЙ КАЛЄНДАР

1. Вступна
8. Суха
15. Глуха.
19. Св. Йосифа
22. Середопіст
25. Благовіщеннє.
29. Чорна

ЗМІНИ МІСЯЦЯ.

Перша чверть 4-го марта.

Повня 11-го марта.

Остання чверть 18-го марта.

Нів 25-го марта.

ПАМЯТНІ ДНІ В МАРТІ

3. — 1861. Знесеннє кріпацтва в Росії.

3. — 1827. Уродився поет Леонід Глібів.

9. — 1814. Уродився Тарас Г. Шевченко.

10. — 1861. Помер Тарас Г. Шевченко.

23. — 1842. Уродився Микола Лисенко.

Місце на Записки

СІЧЕНЬ

Погода: — Від початку січня до половини страшна студінь. В половині сніжні заверюхи. Під кінець морози слабнуть і зміна вітру приносить полекшу.

ЛЮТИЙ

Погода: — З початку лагідно і погідно. Коло 10. вітри і зміна. В половині навальні мокрі сніги. Відтак знов погода, сухо і ясно. Під кінець хмарно, східні вітри і морози.

МАРЕЦЬ

Погода: — Початок місяця студений з сухим вітром. Відтак морози, а опісля мокрі вітри. В другій половині місяця дощі. При кінци погода і морози.

КВІТЕНЬ

Погода: — Початок місяця лагідний і погідний. Та на повню наступає нагла зміна. Починаються вітри зі снігом. Відтак слідує непевне веремя аж до кінця місяця.

1925 **ЦВІТЕНЬ -- APRIL** 30 днів

В цвітни прибуває дня о 1 год. 36 м. Пересічна довгота дня 13 годин.

нс.	сс.	дні	СВЯТА ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКІ
1	19	С	Мч. Хризанти і Дарії
2	20	Ч	Прмч. в Монастирі св. Сави уб.
3	21	П	Пр. Якова еп. і ісп.
4	22	С	Сщмч. Василія. Суб. акаф.
5	**23**	**Н**	**Н. 5. П. Пр.** Нік. і 200 уч. його
6	24	П	Предпр. Благов. і пр. Зах. і Якова
7	**25**	**В**	**Благовіщеннє Пр. Бог.**
8	26	С	Соб. Ар. Гавр. Покл. Від. Благ.
9	27	Ч	Пр. Матрони
10	28	П	Пр. Іляріона нов. і Стеф. чуд.
11	29	С	Пр. М. і К. Суб. Лазарева
12	**30**	**Н**	**Н. 6. П. цвітна.** Пр. По. Ліств.
13	31	П	Пр. Ігнатія еп.
14	1	В	**Квітень.** Пр. Марії егип.
15	2	С	Пр. Тита
16	3	Ч	Пр. Никити ісп. Страсти
17	**4**	**П**	**Велика Пятниця.** Пр. Йос. Георг.
18	5	С	Вел. Субота мч. Теод. Агатопода
19	**6**	**Н**	**Воскресеннє. Нед. Пасхи**
20	**7**	**П**	**Світлий Понеділок**
21	**8**	**В**	**Світлий Второк**
22	9	С	Мч. Евпсихія
23	10	Ч	Мч. Терентія і прч.
24	11	П	Сщмч. Антипи
25	12	С	Пр. Василія еп. і ісков.
26	**13**	**Н**	**Н. 1. по Вел. Томи Апост.**
27	14	П	Св. Мартина ісповн. папи римс.
28	15	В	Ап. Аристарха і прч.
29	16	С	Мч. Агафії, Ірини і Хіонії
30	17	Ч	Пр. Симеона і Акакія еп.

РИМО - КАТОЛИЦЬКИЙ КАЛЄНДАР

5. Цвітна
10. В. Пятниця
12. Великдень
13. Св. Понеділок
19. Провідна
26. 2. по Вскр.

ЗМІНИ МІСЯЦЯ.

Перша чверть 2-го квітня.
Повня 9-го квітня.
Остання чверть 15-го квітня.
Нів 23-го квітня.

ПАМЯТНІ ДНІ В ЦВІТНИ

2. — 1111. Побіда князя Володимира мономаха над Половцями над рікою Сольницею.

7. — 1839. Уродився поет Маркіян Шашкевич.

12. — 1596. Битва Наливайка і Лободи з Жолкевським на урочити "Острий Камінь."

14. — 1340. Помер останній Галицький князь Юрій II.

19. — 1885. Помер історик Микола Костомарів.

25. — 1622. Помер гетьман Петро Конашевич Сагайдачний.

25. — 1910. Помер Марко Кропивницький.

27. — 1904. Помер Михайло Старицький.

1925

МАЙ -- MAY

31 днів

В маю зростає день о 1 год. 15 м. Пересічна довгота дня 15 годин.

нс.	сс.	дні	СВЯТА ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКІ
1	18	П	Пр. Йоана Декапол.
2	19	С	Пр. Йоана старопеч.
3	**20**	**Н**	**3. по Вел. Миронос.** ВМ. Ґеорґія
4	21	П	Сщмч. Януарія і прч.
5	22	В	Пр. Теодора і Віталія монаха
6	**23**	**С**	**В. Георґія** (на нед.)
7	24	Ч	Мч. Сави
8	25	П	†Ап. Марка і еван.
9	26	С	Сщмч. Василія
10	**27**	**Н**	**3. по Вел. Розслабленого** Сч. С.
11	28	П	Ап. Ясона і прч. і Мч. Максима
12	29	В	9 Гуч. в Кизиці і пр. Меннона
13	30	С	†Ап. Якова
14	1	Ч	**Май.** Єремії прор.
15	2	П	Св. Атаназія Вел. археп.
16	3	С	†Пр. Теодозія Печ і Тим. і Маври
17	**4**	**Н**	**4. по Вел. Самарян.** Йо. Богосл.
18	5	П	Св. і славної мч. Ірини
19	6	В	Йова Многострад.
20	7	С	Памятка явл. Креста в Єрус.
21	**8**	**Ч**	**Йоана Богосл.** (на нед.)
22	9	П	†Перенес. мощ. св. Николая
23	10	С	†Ап. Симона Зилоти
24	**11**	**Н**	**5. по Вел. Сліпого.** Сщмч. Мокія
25	12	П	Св. Епіфанія еп. і Германа патр.
26	13	В	Мч. Глікерії
27	14	П	Мч. Ісидора
28	**15**	**Ч**	**Вознесеннє Г. Н. І. Х.** Пр. Пахомія
29	16	П	Пр. Теодора освящ.
30	17	С	Ап. Андроніка і проч.
31	**18**	**Н**	**6. по Вел. Св. Отець.** М. Теод.

РИМО - КАТОЛИЦЬКИЙ КАЛЄНДАР

3. 4, 5, 6. Н. по Вскр.
21 Вознесеннє Гдне
31 Зелені Свята

ЗМІНИ МІСЯЦЯ.

Перша чверть 1-го мая.

Повня 8-го мая.

Остання чверть 15-го мая.

Нів 23-го мая.

ПАМЯТНІ ДНІ В МАЮ

2. — 1648 Вибрано гетьманом Богдана Хмельницького.

5. — 1836. Уродився поет Ізидор Воробкевич.

6. — 1910. Помер поет Борис Грінченко.

15. — 1848 Знесеннє панщини в Галичині.

16. — 1817. Уродився історик Михайло Костомарів.

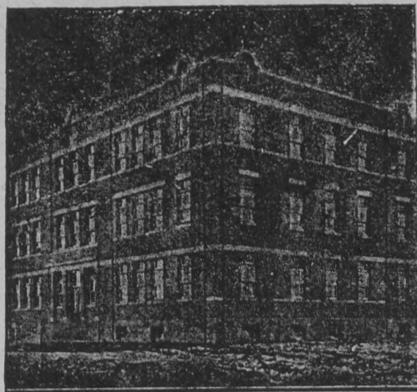
28. — 1772. Заведено на Україні т. зв. ”Малоросійську Колеґію.

29. — 1916. Помер поет Іван Франко.

ПОЗІР! ПРОВ. САСКАЧЕВАН ПОЗІР!

ПЕРША УКРАЇНСЬКА КОЛЄҐІЯ В КАНАДІ

В НАУЦІ
І ПРОСВІТІ

НАША
БУДУЧНІСТЬ

КОЛЄҐІЯ СВ. ЙОСИФА В ЙОРКТОНІ, САСК.

Огнетревалий величавий Дім, що вартує 150 тисяч долярів

ШКОЛА Й БУРСА ДЛЯ ТИХ, ЩО ХОЧУТЬ ЗДОБУТИ СОБІ ДЕШЕВО ВИСОКЕ ОБРАЗОВАННЄ

Приготовляється до Університету

НАВІТЬ ТАКИХ, ЩО НЕ СКІНЧИЛИ СЕРЕДНІХ ШКІЛ

Науку уділяють славні у цілім світі

ХРИСТІЯНСЬКІ БРАТИ

Зголошуйтеся або пишіть на адресу:—

St. Joseph College

Yorkton, Saskatchewan

1925 **ЧЕРВЕНЬ -- JUNE** 30 днів

В червни зростає день до 22-го о 19 м., після 22-го меншає о 5 м. Пересіч. довгота дня 16 г.

нс.	сс.	дні	СВЯТА ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКІ
1	19	П	Сщмч. Патрикія
2	29	В	Мч. Талалея і прч.
3	21	С	†Св. Цар. Констант. і Єлени
4	22	Ч	†Трете обріт. глави Предт.
5	23	П	Пр. Михаїла, еп.
6	24	С	Память усопших. Пр. Симеона
7	**25**	**Н**	**Сошествіє св. Духа**
8	**26**	**П**	**Пресв. Тройці**
9	27	В	Сщмч. Терапонта
10	28	С	Пр. Никити еп.
11	20	Ч	Прмч. Теодозії діви
12	30	П	Пр. Ісаака і память рідні Вас. В.
13	31	С	Ап. Єремія імч. Еремея
14	**1**	**Н**	**Червень. 1 по С. Всіх Святих** ..
15	2	П	Св. Никифора ареп. Петрівка
16	3	В	Мч. Лукиліяна і прч.
17	4	С	Св. Митрофана ареп.
18	**5**	**Ч**	**Пресв. Евхаристії**
19	6	П	Пр. Висариона і Іляріона
20	7	С	Сщмч.Теодота
21	**8**	**Н**	**Пр. Евхаристії**
22	9	П	Св. Кирила, археп.
23	10	П	Сщмч. Тимотея
24	11	С	†Ап. Вартоломея і Варнави
25	12	Ч	Пр. Онуфрія В. і Петра
26	**13**	**П**	**Праз. Пр. Серця Христового**
27	14	С	Сострраданіє Пресв. Богород.
28	**15**	**Н**	**3. по Сош. Пр. Пр. Сер. Хр.**
29	16	П	Св. Тихона, еп.
30	17	В	Мч. Маніїла, Савела і Ісмаїла

РИМО-КАТОЛИЦЬКИЙ КАЛЄНДАР

1. Понед. по Зел. Святах Пресв. Тройці
11. Боже Тіло
19. П. Серця Ісуса
29. Св. Петра і Павла
2. 3. і 4. Нед. по Сош.

ЗМІНИ МІСЯЦЯ.

Повня 6-го червня.
Остання чверть 13-го червня.
Нів 22-го червня.
Перша чверть 29-го червня.

ПАМЯТНІ ДНІ В ЧЕРВНИ

6. — 1224. Нещасна битва укр. князів з Татарами над рікою Калкою.

7. — 1843. Помер поет Маркіян Шашкевич.

11. — 1876. Заборона друковання українських книжок в Росії.

17. — 1895. Помер учений Михайло Драгоманів.

18. — 1569. Люблинська Унія.

18. — 1709. Зруйнованнє старої — Чортомлинської Січи.

23. — 1870. Помер поет Амврозій Метельницький.

29. — 1898. Заведеннє виїмкового стану в Галичині.

Місце на Записки

МАЙ

Погода: — З початку місяця острі вітри получені з метелицею. Відтак погода і тепло аж до кінця місяця.

ЧЕРВЕНЬ

Погода: — Від початку до 7 тучі і зливи. Відтак парно з кількома сухими днями до 15. По тім погода і спека аж до кінця місяця.

ЛИПЕНЬ

Погода: — З початку бурі з громами; відтак слота аж до половини місяця. Відтак начинається погода. Останні дні місяця хмарні.

СЕРПЕНЬ

Погода: — В першій половині парно на переміну з дощами Веремя досить нестійне аж під кінець місяця. Відтак холодно.

1925 **ЛИПЕНЬ -- JULY** 31 днів

В липні меншає день о 56 мінут. Пересічна довгота дня 15 годин.

нс.	сс.	дні	СВЯТА ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКІ
1	18	С	Мч. Леонтія
2	19	Ч	†Ап. Юди Тадея
3	20	П	Сщмч. Методия
4	21	С	Мч. Юліяна Тарс.
5	**22**	**Н**	**4. по Сош.** Сщмч. Твсенія м. Г.
6	23	П	Мч. Агрипини
7	**24**	**В**	**Рожд. св. Івана Хрестителя**
8	25	С	Пр. Февронії
9	26	Ч	Пр. Давида Сел.
10	27	П	Пр. Самсона чуж.
11	28	С	Перенес мощ. Кира і Йоана без.
12	**29**	**Н**	**Св. Ап. Петра і авла 5. по С.**
13	30	П	Собор 12-ти Апостолів
14	1	В	**Липень.** Косми і Даміяна муч.
15	2	С	†Пол. Ч. Ризи Пр. Богор.
16	3	Ч	Мч. Якинта і Анатолія арх.
17	4	П	Св. Андрея Крит. і пр. Марти
18	6	С	†Св. Ап. Кирила і Методія
19	**6**	**Н**	**6. по Сош.** Пр. Атаназія Ат. і С.
20	7	П	Пр. Томи і Акакія
21	8	В	Влмч. Прокопія
22	9	С	Сщмч. Панкратія
23	10	Ч	†Пр. Антонія печерск.
24	11	П	Мч. Евфимії і Княг. Ольги
25	12	С	Мч. Прокла і Ілярія
26	**13**	**Н**	**7. по Сош.** ОО. перших 6 Соборів
27	14	П	Ап. Акили і мч. Кирика і Юліти
28	15	В	†Св. Князя Рус. Володимира В.
29	16	С	Сщмч. Атиногена і 10 уч. його
30	17	Ч	Вмч. Марини
31	18	П	Муч. Якинта і Еміліяна

РИМО-КАТОЛИЦЬКИЙ КАЛЄНДАР

5. 6. 7. 8. Нед. по Сош.

ЗМІНИ МІСЯЦЯ.

Повня 6-го липня.

Остання чверть 13-го липня.

Нів 21-го липня.

Перша чверть 28-го липня.

ПАМЯТНІ ДНІ В ЛИПНИ

7. — 1659. Побіда Виговського над Москалями під Конотопами.

9. — 1651. Наказний гетьман Іван Богун виводить козацькі полки з під Берестечка; конець берестецької битви.

10. — 1649. Початок облоги Збаража.

10. — 1709. Битва під Полтавою.

17. — 1902. Рільничі страйки в Східній Галичині.

28. — 1015. Помер великий князь Володимир Великий.

1925 **СЕРПЕНЬ -- AUGUST** 31 днів

В серпні меншає день о 1 год. 34 м. Пересічна довгота дня 14 годин.

нс.	сс.	дні	СВЯТА ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКІ
1	19	С	Макрини, сестри св. ВВ. і Пр. Д.
2	**20**	**Н**	**8. по Сош. св. Прор. Ілиї**
3	21	П	Пр. Симеона і Йоана і прор. Екз.
4	22	В	Св. Марії Маг. і Сщмч. Фоки
5	23	С	Мч. Трофима, Теоф. і пр.
6	24	Ч	†Мч. Бориса і Гліба і мч. Христ.
7	25	П	†Усп. св. Анни, Мат. Преч. Д. М.
8	26	С	Сщмч. Ермолая і пр.
9	**27**	**Н**	**9. по Сош.** †Вмч. Пантелеймона
10	28	П	Ап. Прохора і пр. і св. Інок. п.
11	29	В	Мч. Калиніка
12	30	С	Ап. Сили і пр.
13	31	Ч	Прав. Евдокими
14	1	П	**Серпень** †Проісх. Ч. Х. 7. мч. М.
15	2	С	Пер. мощ. св. Ст. Пам. Хр. Руси
16	**3**	**Н**	**10. по Сош.** Пр. Іса. Дал. і Фавст.
17	4	П	7 мол. в Еф. уснув і воскрес.
18	5	В	Предпр. Преобр. і муч. Евсигнія
19	**6**	**С**	**Преображеннє Г. Н. І. Хр.**
20	7	Ч	Прмч. Дометія
21	8	П	Св. Еміліяна, еп. і іспов.
22	9	С	†Ап. Матія
23	**10**	**Н**	**11. по Сош.** Муч. Лаврентія
24	11	П	Мч. Евпла
25	12	В	Мч. Фотія і Аникити
26	13	С	Відд. Преобр. і Максима іспів.
27	14	Ч	Пр. Міхея Предпр. Успен.
28	**15**	**П**	**Успеннє Пр. Богор.**
29	16	С	Перенес. нерукт. Образа І. Хр.
30	**17**	**Н**	**12. по Сош.** Мч. Мирона
31	18	П	Мч. Фльора і Лавра

РИМО - КАТОЛИЦЬКИЙ КАЛЄНДАР

9—13 Нед. по Сош.

6. Преображеннє

15. Успеннє П. Д.

ЗМІНИ МІСЯЦЯ.

Повня 4-го серпня.

Остання чверть 12-го серпня.

Нів 20-го серпня.

Перша чверть 27-го серпня.

ПАМЯТНІ ДНІ В СЕРПНИ

5. — 1657. Помер гетьман Богдан Хмельницький.

5. — 1911 Померла письменниця Олександра Кулішева [Ганна Барвінок].

8. — 1834. Уродився поет Осип Юрій Федькович.

10. — 1907. Померла письменниця Марія Марковичка [Марко Вовчок].

15. — 1856. Уродився Іван Франко.

17. — 1772. Прилучено Галичину до Австрії.

"Канадійський Українець" боронить української греко-католицької Церкви перед латинщеннєм і переслідуваннєм польськими властями

1925 ВЕРЕСЕНЬ -- SEPTEMBER 30 днів

В вересні убуває дня на 1 год 39 м. Пересічна довгота дня 12 годин 33 м.

нс.	сс.	дні	СВЯТА ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКІ
1	19	В	Мч. Андрея і з ним 2593
2	20	С	Прор. Самуїла
3	21	Ч	Ап. Тадея і муч. В. і її дітей
4	22	П	Мч. Агатоніка і пр.
5	23	С	Мч. Лупа .Відд. Успенія
6	**24**	**Н**	**13. по С. Усікнов. Гл. Й. Хр.**
7	25	П	Ап. Вартоломея і Тита
8	26	В	Мч. Адріяна і Наталії жени його
9	27	С	Пр. Пімена
10	28	Ч	Пр. Мойсея і Августина еп.
11	**29**	**П**	**Усікн. Йоана Хр.** на нед. (піст)
12	30	С	Св. Алекс., Йоана і Павла арх.
13	**31**	**Н**	**14. по Сош.** †Пол. Ч. П. Пр. Бог.
14	1	П	**Вересень** †Нов. Рік церк. і пр.
15	2	В	Мч. Маманта і пр. Йоан. арх.
16	3	С	Сщмч. Антима і пр. Теоктиста
17	4	Ч	Сщмч. Вавили і прор. Мой. Бог.
18	5	П	Прор. Захарії і Єлисавети
19	6	С	Пам. б. чуда Арх. Мих. в Хіоні
20	**7**	**Н**	**Н. пер. Воздж.** Прпр. Рожд. Д. М.
21	**8**	**П**	**Рожд. Пр. Богород.**
22	9	В	Св. Якима і Анни, род. Пр. Діви
23	10	С	Мч. Мінодори, Мітрод. Німф.
24	11	Ч	Пр. Теодори
25	12	П	Сщмч. Автонома Відд. Рожд.
26	13	С	Відн. Хрм. і см. Кор. прпр. Возд.
27	**14**	**Н**	**16. по С. Воздвж. Ч. Хреста**
28	15	П	Мч. Никити
29	16	В	Вмч. Евфимії
30	17	С	Софії, Віри, Надії і Любови

РИМО - КАТОЛИЦЬКИЙ КАЛЄНДАР

14—17. Нед. по Сош.
8. Рожд. М. Б.

ЖОВТЕНЬ:

18—21 Нед. по Сош.
7. М. Б. Рожанцової.

ЗМІНИ МІСЯЦЯ.

Повня 3-го вересня.

Остання чверть 10-го вересня.

Нів 18-го вересня.

Перша чверть 25-го вересня.

ПАМЯТНІ ДНІ В ВЕРЕСНИ

3. — 1709. Помер гетьман Іван Мазепа.

5. — 911. Договір князя Олега з Греками.

10. — 1769. Уродився поет Іван Котляревський.

12. — 957. Гостина княгині Ольги в Царгороді.

15. — 1907. Помер Іван Тобілевич [Карпенко Карий].

16. — 1845. Уродився Іван Тобілевич.

1925 **ЖОВТЕНЬ -- OCTOBER** 31 днів

В жовтни меншає дня на 1 г. 44 м. Пересічна довгота дня виносить 10 год. 48 м.

нс.	сс.	дні	СВЯТА ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКІ
1	18	Ч	Св. Евменія, еп.
2	19	П	Мч. Трофима і пр.
3	20	С	Вмч. Евстат. Суб по Вздв.
4	**21**	**Н**	**17. по С. Н. по Вздв.** Відд. Вздв.
5	22	П	Сщмч. Фоки
6	23	В	Зачаттє Предтечі
7	24	С	Перм. і равноап. Теклі
8	25	Ч	Пр. Евфросинії
9	**26**	**П**	**Йоана Богослова** (на нед.)
10	27	С	Мч. Калістр. і пр.
11	**28**	**Н**	**18. по С. Йоана Богослова**
12	29	П	†Пр. Харитона, ісп.
13	30	В	Сщмч. Григорія вел. Арм.
14	**1**	**С**	**Жовтень. Покров Пр. Богорд.**
15	2	Ч	Сщмч. Киприяна і пр. Андр. юр.
16	3	П	Сщмч. Дионизія Ареопаґ.
17	4	С	Сщмч. Еротея
18	**5**	**Н**	**19. по С. Покров Пр. Богород.**
19	6	П	†Ап. Томи
20	7	В	Мч. Сергія і Вакха
21	8	С	Пр. Пелягія
22	9	Ч	†Ап. Якова Алф.
23	10	П	Мч. Евлам. і Евлампії сест. його
24	11	С	Ап. Филипа і пр. Теофана
25	**12**	**Н**	**20. по С. ОО. 2. Кікей. собор.**
26	13	П	Мч. Карпа і пр.
27	14	В	Пр. Параскевеї, мч. Наз. і пр.
28	15	С	Пр. Автимія і прмч. Лукіяна
29	16	Ч	Мч. Лонгина сотн.
30	17	П	Озия прор. і прмч. Андрея Кит.
31	18	С	†Ап. і Єванг. Луки

РИМО - КАТОЛИЦЬКИЙ КАЛЄНДАР

5. Н. 17. по Зел. святах
12. Н. 18. по Зел. святах
19. Н. 19. по Зел. святах
26. Н. 20. по Зел. святах

ЗМІНИ МІСЯЦЯ.

Повня 2-го жовтня.

Остання чверть 10-го жовтня.

Нів 17-го жовтня.

Перша чверть 24-го жовтня.

ПАМЯТНІ ДНІ В ЖОВТНІ

1. — 1877. Помер учений Осип Бодянський.

16. — 1648. Богдан Хмельницький почав облогу Львова.

18. — 1851. Цісар Франц Йосив поклав угольний камінь під Укр. "Народний Дім" у Львові.

22. — 1596. Берестейська Унія.

28. — 1894. Помер учений Омелян Огоновський.

Церква і школа, се фундамент нашого національного істновання. За сим усе стоїть "Канадійський Українець". Ви повинні в сім його підпирати

Місце на Записки

ВЕРЕСЕНЬ

Погода: — З початку слоти і досить холодні подуви. Друга половина місяця вже погідна, однак досить холодна.

ЖОВТЕНЬ

Погода: — З початку холодно й хмарно, однак погідно до 13. Дальше ясно і тепло. Під кінець місяця вітри і дощі.

ПАДОЛИСТ

Погода: — Початок зимний з вітром. Від 5. вітри з дощем. Від 14—18 погода. Дальше студено і мокро до кінця місяця з приморозками.

ГРУДЕНЬ

Погода: — Слабі приморозки з дощами. Від 2. сніг і морози з вітрами. Друга половина погідна, однак досить студена.

1925 **ЛИСТОПАД -- NOVEMBER** 30 днів

В листопаді убуває дня на 1 год. 11 м. Пересічна довгота дня виносить 9 г. 17 м.

нс.	сс.	дні	СВЯТА ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКІ
1	**19**	**Н**	**21. по С.** Йоїла пр. Муч. Уара
2	20	П	Влмч. Артемія
3	21	В	Пр. Іляріона
4	22	С	Св. Аверкія еп.
5	23	Ч	Ап. Якова
6	24	П	Мч. Арети і пр.
7	25	С	Мч. Маркіяна і Мартирія
8	**26**	**Н**	**22. по С. Влмч. Димитрія мир.**
9	27	П	Мч. Нестора
10	28	В	Вм. Параскавеї Рим. і пр. Авр.
11	29	С	Прмч. Анастазії і Рим. пр. Авр.
12	30	Ч	Мч.Зиновія і Зиновії
13	31	П	Ап. Стихія, Амплія і мч. Єпім.
14	1	С	**Листопад.** Косми і Дамяна безс.
15	**2**	**Н**	**23. по С.** Мч. Аиндини і пр.
16	3	П	Мч. Акенсима і прч.
17	4	В	Пр. Йоанікія В. і мч. Нік. і Єр.
18	5	С	Мч. Галактіона і Епістимії
19	6	Ч	Св. Павла арх. ісп. Конст.
20	7	П	Мч. Єрона і прч. і Пр. Лаз. чуд.
21	**8**	**С**	**Соб. Арх. Мих. і пр. безпл. Сил.**
22	**9**	**Н**	**24. по С.** Сщмч. Йосафата
23	10	П	Ап. Єраста і пр. Теостирикта
24	11	В	Мч. Мини і Пр. Теодора Студ.
25	**12**	**С**	**Сщмч. Йосафата** (на нед.)
26	13	Ч	†Йоана Золотоустого
27	14	П	†Ап. Филипа (Пилипівка)
28	15	С	Мч. Самона, Гурія і Авіва
29	**16**	**Н**	**25 по С.** †Ап. і Єванг. Матея
30	17	П	Григорія еп. чуд.

РИМО-КАТОЛИЦЬКИЙ КАЛЄНДАР

1. Всіх Святих
2. День Задушний
21. Воведеннє
29. Н. Адвентова

ЗМІНИ МІСЯЦЯ.

Повня 1-го падолиста.
Остання чверть 9-го падолиста.
Нів 15-го падолиста.
Перша чверть 23-го падолиста.

ПАМЯТНІ ДНІ В ПАДОЛИСТІ

1. — 1918. Проголошеннє Східної Галичини [Західно - Української] Републики.

3. — 1885. Помер поет Микола Устиянович.

6. 1811. Уродився поет Маркіян Шашкевич.

6. — 1912. Помер Микола Лисенко.

7 і 10. — 1917. Проголошенне вільної і независимої Української Народної Републики.

10. — 1834. Помер Іван Котляревський.

10. — 1709. Здобуттє Батурина Москалями.

11. — 1893. Помер Леонід Глібів.

18. — 1838. Уродився письменник Іван Нечуй-Левицький.

29. — 1778. Уродився Григорій Квітка-Основяненко.

1925 ГРУДЕНЬ -- DECEMBER 31 днів

В грудни меншає день до 22-го о 24 м., від 22 росте о 5 м. Пересічна довгота дня 8 г. 27

нс.	сс.	дні	СВЯТА ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКІ
1	18	В	Мч. Плятона і Романа
2	19	С	Авдия Прор. і мч. Варлаама
3	20	Ч	Пр. Григ. і Прок. Прпр. Введен.
4	**21**	**П**	**Введеннє в Храм Пр. Богород.**
5	22	С	Ап. Филимона і мч. Кикилії
6	**23**	**Н**	**26. по Сош.**
7	24	П	Вмч. Катарини івм. Меркурія
8	25	В	Сщмч. Клим. і П. Відд. Введ.
9	26	С	Пр. Алінія стовпн.
10	27	Ч	Вмч. Якова перс.
11	28	П	Прмч. Стефана
12	29	С	Мч. Парамона і Фелумена
13	**30**	**Н**	**27. по С. Ап. Андрея Прзв.**
14	1	П	**Грудень.** Наум Прор. пр. Філяр.
15	2	В	Авакума Пророка
16	3	С	Софонія прор.
17	4	Ч	Вмч. Варвари і пр. Йоана Дам.
18	5	П	†Пр. Сави освящ.
19	**6**	**С**	**Св. Николая арх. Чудотворця**
20	**7**	**Н**	**28. по Сош.**
21	8	П	Предпр. Н. З. і Пр. Патапія
22	**9**	**В**	**Непорочне Зач. Пр. Богородиці**
23	10	С	Мч. Міни, Єрмоґ. і Єрвграфа
24	11	Ч	Пр. Даниїла стовп.
25	12	П	Пр. Спиридіона еп. і чуд.
26	13	С	†Мч. Евстратія, Авсентія і пр.
27	**14**	**Н**	**29. по С. Н. Праотець**
28	15	П	Сщмч. Елевтерія і пр. Павла
29	16	В	Відд. Н. Зач. і Аггея прор.
30	17	С	Даниїла прор. і 3 мол. Вавел.
31	18	Ч	Мч. Севастіяна і прч.

РИМО-КАТОЛИЦЬКИЙ КАЛЄНДАР

Н. 2. 3. 4. Адвенту
8. Непорочне Зачаттє
25. Рождество Гдне
26. Стефана ВМ.

ЗМІНИ МІСЯЦЯ.

Повня 1-го грудня.
Остання чверть 9-го грудня.
Нів 17-го грудня.
Перша чверть 24-го грудня.

ПАМЯТНІ ДНІ В ГРУДНИ

3. — 1848. Помер Евген Гребінка.

4. — 1803. Помер Іван Кальнишевський, останній кошовий Запорожа.

7. — 1811. Уродився поет Микола Устиянович .

21. — 1764. Скасованнє гетьманщини.

28. — 1824. — Помер наказний гетьман Павло Полуботок.

30. — 1648. Візд Богдана Хмельницького до Київа.

Незабувайте про свій часопис "Канадийський Українець". — Складайте свої жертви на його пресовий фонд

Памятна Картка

Радісних і сумних переживань в роди[illegible] нам Провидіннє Боже призначило

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

....

-:- Часть -:- Літературна

ЛЕОНІД ГЛІБІВ

На Новий Рік

Іще один старенький рік минув...
Молодший дід між давніми дідами —
Розкаже все, що бачив в світі, чув...
Шанований і щастєм і слезами...

І думкою туди не долетиш, —
Куди від нас його сховала доля,
На віки зник, не сподівайтесь більш,
Вже рік новий дала нам божа воля.

І люди знов, як водить давно,
Турбуються, щоб гостя звеселити;
Радіють всі, готують мед, вино,
І цяцьками вбірають гільце діти.

Наш милий гість! Дай, Боже, добрий час!
Як ангела, тебе ми привітаєм;
З божих стран ти прилетів до нас,
На тебе ми надію покладаєм.

Зроби нам все, як слід і до — путя!
Витаючи над нашою землею,
Пошли нам час спокійного життя
І осіни нас правдою святою!

о. Н. Б.

Основи Нової Української Церкви

(Біблійна догматична студія)

(МИ ЗНАЄМО. — ДОБРИЙ ПАСТИР, А ЗЛОДІЙ І РОЗБІЙНИК. — ОСНОВИ ЦЕКВИ ІСУСА ХРИСТА. — АПОСТОЛЬСЬКІ ЧАСИ. — СВ. ПАВЛО. — ДІЯНІЛ 13, 1—3. — АЛЕКСАНДРІЯ. — ЦЕРКОВНА ГІЄРАРХІЯ. — АПОСТОЛЬСЬКА СУКЦЕСІЯ. — ЦЕРКВА МУСИТЬ БУТИ АПОСТОЛЬСЬКА. — НЕ-АПОСТОЛЬСЬКІ ЦЕРКВИ. — ЗАКІНЧЕННЄ.).

Читаємо в 9. главі св. Івана про велике чудо, уздоровлення сліпородженого. Щоби нарід не йшов за Ісусом, змовилися Фарисеї, що кождого, котрий визнасть Ісуса обіцяним Месією, мають виключити зі своєї церкви, синаґоґи і так відстрашать людей від Ісуса. Довідавшися про чудо, прийшли фарисеї до уздоровленого і стали вивідуватися, як то сталося, що він видить. Коли сліпороджений оповів і чудо Ісуса стало їм очевидне, фарисеї сказали: Не від Бога цей чоловік, що суботи не шанує. І щоби відвести уздоровленого від віри в Ісуса, стали його ще раз питати і сказали: Дай славу Богу, ми знаємо, що сей чоловік є грішний. Чи він грішний, чи ні, не знаю — сказав на то сліпороджений, але знаю, що він отворив мені очи. Чого ви питаєте, чи хочете бути Його учениками? Фарисеї обурені сказали: Ти його ученик, ми Мойсеєві ученики. Ми знаємо, відки Мойсей походить, а того не знаємо... В гріхах ти увесь родився і нас навчаєш і викинули його з синаґоґи. Ісус найшов викиненого і привів його до формального віроісповідника так, що він сказав: Вірую в Ісуса Христа і поклонився Йому.

І сказав Ісус: На суд я прийшов в сей світ, щоби невидючі бачили, а видючі стали сліпими (в 39). Фарисеї на то спитали: Чи і ми сліпі? Ісус відповів: Колиби ви були сліпими, не малиби ви гріха, тепер же говорите: бачимо, то ваш гріх остається. Істин-

но, Істинно говорю вам, хто не входить дверми в овечу кошару, а вступає куди инде, той злодій і розбійник. А хто входить дверми, є пастирем овець (10, 12.)

Ми знаємо...

Свідоцтво правді висказане простою дорогою через слабого чоловіка не подобалося фарисеям, "свідомійшим" проводирям народу. Вони тримали з ним, доки сподівалися його від вести від Ісуса, та ослабити вплив чуда Ісуса. Він тоді не був ні грішником, ні негідником. Мали його за чоловіка, що боїться Бога. Якби був сказав що для них, булиби приняли навіть лож і розтрубіли, як добре свідоцтво проти Ісуса. Але сліпороджений повторяв правду і засліплені фарисеї назвали його грішником та викинули зі своєї, народної, одинокої жидівської церкви, що її тримали у своїх руках. Сліпороджений найшов однак Ісуса і в нім своє щастє і спасеннє.

Знатоки народної церкви і її передань, і проводирі народа не знали Ісуса, бо засліплені не хотіли Його знати, не знали духа часу і післанництва Месії, вони знали лише себе, що вони мають вести нарід і стали його баламутити своєю хитростию і уживаннєм імени Божого. Дай славу Богу... ми знаємо... Хто їм до ладу не йшов, викидали його з церкви. Показується однак, що в тій їх церкві, що опиралась на знанню фарисеїв і книжників, не було Бога, бо викинений найшов Його поза нею. Їх синаґоґа була в часах Ісуса згромадженнєм, що ширило заразу в народі і зневажало Месію. Самі не шукали правди, ні Бога і другим не давали. Кого однак грішники викинуть зі своєї комнати, той звертається чисто до Ісуса.

Ісус приносить і благословеньство і проклятте, (Лук. 2. 34.) бо він лежить на упадок і повстаннє многих. Він ділить добрих і злих на осібні табори покірно віруючих і гордих не віруючих.

Безличність фарисеїв була безгранична. Вони чули притик до себе і спитали: Чи і ми сліпі? Ісус відповів їм образом о добрім пастирі.

ДОБРИЙ ПАСТИР, А ЗЛОДІЙ І РОЗБІЙНИК

Маєток жидів були череди овець. Патріярхи то були пастирі. Звичайно вів стадо овець один пастир. Як напас вівці, вів їх до стайні, замикав браму і ключ віддавав господареви. Рано відмикав. Часом отець родини, або син був проводирем стада. Стайні були без дахів, але добре забезпечені від вовків плотами, або й муром. Іменем пастирів любили називати Жиди королів, пророків, судіїв, священиків. Ісус сам себе називав пастирем, іменно добрим.

Відповідаючи фарисеям на запит, чи вони не є сліпі в поняттю Ісуса, Ісус не лиш сказав їм, що так і що їх сліпота є грішна, значить добровільна, але й додав в образі про пастирів, провідників, що вони є злодіями і розбійниками. Образ про пастиря зачинає Ісус заміткою, як треба дістатися на уряд пастиря, щоби бути добрим і добре його сповняти. Лиш той є пастир добрий, що входить до свого стада дверми, значить з ключем — каже Ісус. Хто входить куди инде, той є злодій і розбійник. Коли звернемо образ до життя людей, то стайня є громада людей, а їх пастир є небесний Отець. Входити дверми до Божої громади, значить з покликаннєм з гори, від Бога, з властию від Него даною. Хто хоче бути пастирем того стада, сповняти Божу службу душпастиря, мусить йти простою дорогою і дверми, мати покликаннє. Без того поклику і дозволу, а зі самолюбних, чести — чи користолюбних причин, хитро або насильно втискаючихся до ведення Божої громади зве Ісус попросту злодіями і розбійниками.

Злодій є такий, що бере то, що до нього не належить проти волі властителя і привлащує собі. Розбійник в моральнім поняттю це чоловік, що учить

фальшиво, руйнує людей і робить згіршеннє. Наші книжники і фарисеї були дійсно і одними і другими. Привластили собі нарід так, що нарід до них виключно належав, накинулися йому на проводирів, але ані самі не жили після високого покликання пастирів, ані народови не дали самим пастися, накидали йому своє, а до Пастиря Богом післаного Месії не дали йти. Штуками, підхлібствами, удаваннєм, перекупством, фальшивими свідками, підлотою і остротою ошукували нарід. Були дійсно злодії і розбійники. Виводили себе від Мойсея, Арона і Авраама і ними все собі повагу виробляли, але були негідними тих велитів народних, бо віри не мали, та здорового розуміння історії, передань, потреб і духа свого народу. Не учились так як треба, тай стали злими пастирями. Чим иньшим не хотіли бути, для чести і користи накинулися з ненародною фальшивою наукою на пастирів йому — не диво, що Ісус так сильно їх назвав: Ви влізли в моє стадо не дверми а куди инде, для чого, це очевидне, ви є злодії і розбійники мого стада!

Добрий пастир — толкує Ісус дальше, — входить до свого стада дверми, як Бог приказав, з чистими намірами служити стаду після волі властителя стада. Такому отвирають браму і вівці його слухають, знають його голос, йдуть за ним, він йде перед ними і веде на добру пашу.

Такому, що хоче бути душпастирем в нинішних часах і війти до уряду "дверми", не досить мати наукову кваліфікацію з духовної школи відповідну на потреби часу, але Дух св. що отвирає браму до божого стада, мусить дати йому дари до ведення того стада, при правильнім поставленню в чин пастиря, знаннє душі, тіла і потреб і силу та розум до просвічування їм дороги до доброї паші, до спасення. Бо лиш такий буде дійсним сторожем їх душ, душпастирем.

Але фарисеї не хотіли того зрозуміти. Найбільше їм докучали ті "двері". Лиш той, що входить до стада дверима, є пастирем, то страшна наука. Хто входить куди инде, це злодій і розбійник, це було очевидно проти них виміряне і сказане!.. А Ісус не лишає їх тут в сумнівах, лиш прямо дальше снує свій страшний суд: Істинно, істинно — з натиском каже — я є двері, я є пастир добрий! Вони вмовляють в нарід, що лиш вони є приятелями і пастирями народа, а тут Ісус себе зве і властителем стада і сам його пастирем, як Син Вітця небесного і то добрим, не злодієм і робійником. Він отже сам лише може позволяти, або ні вести душі, бо Він сам є дорогою до неба, а ті, що "перед ним" прийшли, не в Його імени, це фальшиві самолюби, що йдуть хіба за молоком і вовною, але не пасуть, бо не можуть.

Добрий пастир душу свою кладе за вівці, його уряд є такий високий і так широкий, що вимагає найвищого посвячення, як треба і життя за вівці повірені. А наємник, людина, що вчить правди без любови до правди і без любови до стада, є опустом, не пастирем, він робить, доки платять, а як користи нема, або яка небезпека зайде, опускає стадо, втікає. В душпастирстві це означає: Грішника не насварить, не карає, без шлюбу, без хресту, несповіданих, безличників впускає в стадо, а серед того сатана бере вівці, бо пастир мовчить або втікає. Наємник не має відваги назвати злого духа по імени, мовчить і вовк-сатана рабує і розганяє вівці. Наємник є іменно наємником, не пастирем.

ОСНОВИ ЦЕРКВИ ІСУСА ХРИСТА

З дотепер сказаного виходить, що Спаситель світа, Ісус Христос прийшов на землю, до свого стада і став його Добрим Пастирем, первосвящеником, що положив свою душу за вівці. До пасення того стада Він придумав свій спосіб, досконалий на всі віки. Що постановив Ісус на ту ціль, є записане у Святім Письмі в листі

св. Павла до Ефезян, 4, 5. 11 — 16 так: Один Господь, одна віра, одно хрещенне... І той настановив одних апостолами, а других пророками, инших же євангелистами, а инших пастирями і учителями на звершеннє святих, на діло служення, на збудованнє тіла Христового, аж дійдемо всі до єдности віри й пізнання Сина Божого, до звершеного мужа, до міри віку Христової повноти, щоби ми вже не були малолітками, що хитаються і даються уносити всякому вітрови науки через людську злобу, через хитрість на манівці блуду, а виконуючи правду в любові, росли у всему в тім, котрий є головою. Христос, з котрого кожде тіло зложене і споєне всякими вязами взаїмно. допомоги по дійству відповідному для кождого поодинокого члена, бере собі зріст для збудовання самого себе в любові.

Для удержання віри і пізнання Ісуса в стаді і поступу в Його любові, установив Ісус Церкву та в ній гієрархію до управи, значить сам покликав всіх до себе і дав їм до проводу пастирів ріжних степенів. Ціль ясна: Оден Бог, одна віра і життє з любови до Ісуса. Матеріял до будови Церкви: всі покликані, але лиш вибрані, віруючі становлять Церкву. Будівничий і Голова: сам Заложитель Ісус. Основи, фундаменти: Ісусом дана гієрархія, або всі степені церковних пастирів.

Ткач робить полотно з ниток, але на основі. Основа розтягнена на варстаті є також нитки, але иньші і инак ще поставлені. Без основи не буде полотна, нитки в певний спосіб переплетені з основними нитками дають доперва полотно. Зовсім так само устроїв Ісус Христос свою Церкву. Вибрав собі ряд людей на основу і ними повязав всякими вязами взаїмної допомоги по дійству "відповідному для кождого поодинокого члена всіх тих, що їх покликав і вони в него повірили, щоби росли в любові Ісуса.

На самім початку своєї діяльности вибрав собі Ісус сам без жадних впливів з боку 12 апостолів. Тому Апостолові, що мав бути їм головою, Сімонові змінив імя на Петра (Лука 6, 14), бо на нім постановив як на скалі поставити свою Церкву передовсім і сказав до нього: Мат. 16, 18: А я тобі кажу, що ти єси Петро і на сій скалі збудую мою Церкву і ворота пекольні не переможуть її. І дам тобі ключі царства небесного і що звяжеш на землі, буде звязане на небесах, а що розвяжеш на землі, буде розвязане на небесах (19. 20.)

Що Ісус тим предсказав, це зробив пізніще і це описано прекрасно в 21. гл. Івана. Вяже Петра зі собою і сповідию любови (15—18) і на Петрове: Господи Ти знаєш, що я люблю Тебе, сказав до него: Паси мої ягнята, паси мої вівці, що значить: паси всіх.

І так звязав Ісус вязами любови Петра зі собою і з колеґією апостолів, поставивши його на своє місце першим пастирем і першим поповідником прочих покликаних собою самим пастирів, апостолів, що мали нести веселу науку Ісуса, євангеліє на цілий світ. Всім їм передав свою роботу, своє післанництво в світі так само урочисто, виразно і урядово, як Петрові першенство. Він сказав: Мат. 28. 19. 20: Дана мені всяка власть на небі і на землі. Ідіть отже, навчайте всі народи, хрестячи їх в імя Отця і Сина і святого Духа, навчаючи їх заховувати все, що я заповідав вам. І се я з вами по всі дні до кінця віків.

Виходить, що Христова церква є основана на Петрові і на апостолах і на їх післанистві в імени Ісусовім до ширення євангелія, всього того, чого їх Він навчив.

АПОСТОЛЬСЬКІ ЧАСИ

Що Ісус зорав і засіяв, то Апостоли збирають аж по нинішний день при помочи Того, що його Ісус їм післав. Утішителя Духа правди і подателя ласки і життя, св. Духа. По сошествію св. Духа апостоли сейчас заложили першу церковну громаду в Єрусалимі. На місце Юди, що зрадив

Ісуса, вибрано вже передше на зазив св. Петра (Діян. 1, 15 і слід.) двох кандидатів і оставляючи вибір Богові, що знає серця гідних, вибрали жеребом Матія. Петро виступає в проповідях Розпятях і Воскресшім, в зарядженнях і рандзі все перший. Тисячі гостей на святах в Єрусалимі приняли його науку і рознесли. Чуда, що їх апостоли робили і жива проповідь дали на початок першої церковної громади в Єрусалимі 5000 членів, що жили добровільною комуною, в любові і молитві.

Коли Висока Рада жидівська доглянула, що християнство росте, заарештувала Петра і Івана і заказала їм проповідувати. Відтак заарештували всіх Апостолів, але вони чудесно визволені проповідали дальше, а коли їм знова заказано проповідати, вони сказали: Мусимо Бога більше слухати, чим Вас. За то їх вибили. Нім два роки минуло від смерти Ісуса, вже перша кров проляласе, укаменовано св. Стефана, діякона і зачалися сильні гонення, в чім Савло, пізнійший Апостол Павло брав участь. Християне зачали утікати з Єрусалиму, до Самарії, Антіохії, на Кипр. Але апостоли ще остали. Петро виїхав до Самарії з Іваном і на охрещених через діякона Филипа окладали руки, передаючи їм св. Духа і приймаючи так до церкви. Р. Б. 42 прийшло друге гонення християн в Єрусалимі за Ірода Аґрипи. Перший епископ Єрусалиму апостол Яків старший був тоді замордований. Петро дістався до вязниці, але чудесно визволений, вибрався з Єрусалиму на "инше місце". Епископом Єрусалиму став Яків Молодший. Від 44—66. був спокій і громада християн росла. В р. 50. відбувся перший собор апостолів. Відлучилися зовсім від синаґоґи, що по упадку жидівської держави і збуренню святині в р. 70. перестала бути народною церквою і так Христова Церква стала сама школою для цілого світа і пригортала до Христа поган. В р. 42. находимо вже сильну церкву в Антіохії, що стає вихідною точкою і осередком поган, котрі ставали християнами, де також вірні стали себе перші звати християнами.

СВ. ПАВЛО.

Уроджений в Тарзі, римський горожанин учився в Єрусалимі у славного Гамаліїла. Загорілий фарисей видів, як всі фарисеї в Ісусі ошуста і ворога жидівського народу і помагав нищити християн. На дорозі до Дамаску, де вибрався на переслідування християн, зобачив прославленого Ісуса і Його блеском осліплений навернувся до Христа. Ісус сам покликав його на свого апостола і коли по трох днях роздумування Ананія його охрестив, він прозрів. (Коло р. 35) Відразу став проповідувати Ісуса, але боялися його і він виїхав на три роки в Арабію учитися на місіонаря. По вороті до Дамаску не довго там був, а поїхав до Єрусалиму, щоби "видіти Петра". Варнава поміг йому найти принятте у людей в Єрусалимі. Але знова смерть йому грозила і утік до Тарзу. Відтам Варнава, що як висланець Єрусалимської громади до Антіохії мав там великі жнива, покликав Павла до Антіохії до помочи і відси Павло зачав свої подорожі на цілий тоді знаний світ. Першу малу подорож зробив Павло з Варнавою до Єрусалиму, де завезли колєкту з Антіохії до помочі братам. 43. або 44. р. вернули до Антіохії і тут оба стали після Божого обявлення причислені формально до Колеґії Апостолів і відлучені на Апостолів поган. Діян. 13, 1—3.

ДІЯНІЯ 13, 1—3.

Тринайцята глава Апостольських Діяній або актів про їх діла зачинається так:

"А були в Антіохії в церкві пророки і учені, між ними Варнава і Симон, що звався Ніґер і Лука Киринейський і Манаїл котрий був разом вихований з Іродом четверовласником і Савло. Як же вони служили Господу: постили, сказав їм Дух святий:

Відлучіть мені Варнаву і Савла на діло, до котрого я їх покликав .Тоді після посту і молитви, та положення на них рук, відпустили їх. (1—3.)

Той текст св. Письма став підставою до заложення автокефальної Церкви на Україні, де перервали рукополагannє через епископів, від апостольських часів не перерване, а поставили Василя Липківського митрополитом рукополаганнєм священиків. Хотяй він рукополагає других на епископів, а вони, як Хведорович в Канаді рукополагають дальше священиків на лад апостольського наслідства неперерваного, але для оправдання свого права рукополагати покликуються на той текст Діян. 13. 1—3. що першого з їх автокефалії (по нашому самоголовства) Василя Липківського вправді святили священики, але тут є всьо в порядку, бо Варнава і Павло дістали своє свяченнє на Епископів від священиків і то було добре. А що є добре для Апостола Павла, то і для Василя Липківського чи Хведоровича є також добре. Чи той текст управняє, або оправдує перерваннє апостольського наслідства, чи оправдує свяченнє Епископів священиками, зобачимо, як йому ліпше приглянемося. Його тяжше пояснити, як вище згаданий текст Мат. 16, 18. що на нім опирається католицька Церква, так що насувається відразу питаннє: як може опиратися така важна справа, як ієрархія церковна, основа церкви на такім неяснім тексті? Але розберім текст, що в нім є і вперед всі слова, що вони означають.

АНТІОХІЯ була великим містом римської провінції Сирії і там було богато Жидів. По укаменованню св. Стефана збіглося їх сюди ще більше з Єрусалиму і тут стає новий, важний і зворотний пункт в історії розвою та поширення царства Божого на землі. Жиди утікачі з Єрусалиму проповідували тут євангеліє самим Жидам і в 35. або 36. р. стала вже тут поважна церковна громада зложена первісно зі самих Жидів. До них після переда[illegible] ня зайшов на орґанізацію та щоби ї[illegible] звязати з матерною церквою в Єрус[illegible] лимі св. Петро і був через сім літ ї[illegible] першим епископом, а зайшов до ни[illegible] подібно, як до Самарії (Діян. 8, 14. слід.), куди післала була Єрусалим[illegible] ська Церква Петра і Івана, що клал[illegible] на Самарян руки і так передавали ї[illegible] св. Духа.

З часом витворилася тут з чист[illegible] жидівської громади церква поганськ[illegible] християнська. Коли Петро приняв с[illegible] тника Корнила, поганина і охрести[illegible] його в Кесарії. (Діян. 10, 1. і слід). отворив тим Грекам поганам дорог[illegible] до *Церкви* і много з них в Антіохії о[illegible] хрестилося. Діян. 11, 21. слід. пишуть, що рука Господня була з ними. Коли весела вістка, що в Антіохії справа Божа йде добре, дійшла до Єрусалиму, то Єрусалимська Церква вислала тамтуди свого представника до зорґанізовання і правлення ними. Був ним Йосиф *Варнава*. Родом з Кипру мав Варнава ширші погляди, як Єрусалимці, він не був так вузкосердний, як Жиди з Палестини були навіть по охрещенню і тому був Антіохійцям дуже до вподоби. Як муж довіря Єрусалиму і любимець Антіохії та перший орґанізатор поган мусів бути широкого світогляду і повний св. Духа. Як зобачив, що всьо йде добре, утішився. Без заздрости, що Греки горнуться до Ісуса, горнув їх проповідями і громада росла. По році потребував вже помічника, бо поле широке, жнива великі були і до того покликав *Павла* 42. р. і оба разом працювали оден рік. Успіхи були великі і члени Церкви стали називати себе християнами на знак, що вони є щось нового і самостійного. Ту назву "християн" давали їм все погани і Римська влада, бо самі вони звалися: ученики, браття, вірні і святі. Що Петро зачав, Варнава поширив, Павло довершив, та став їх вибраним начинnєм, бо головним апостолом поган. З апостолами в Єрусалимі удержували живі зносини і з Єрусалима заходили в Анті-

Преосв. Никита, Епископ Канади і Преосв. Константин, Епископ Спол. Держав. По боках: Впр. о. Чаплинський і Впр. о. Кінаш.

охію *пророки,* люди повні св. Духа, що ясно виділи, проповідували євангеліє і часом навіть пророкували, за що мали по Апостолах першу ранґу і поважаннє найбільше. Сталі вони не були, як старозавітні пророки (Єф. 4, 11.) а після потреби і ласки Божої виступали тут або там. 1. Кор. 12, 28. Пророки були щось більше, чим *учителі,* що учили приватно або публично, оба уряди при Апостолах мали особливші дарування, харізмати. Варнава був щось ще більше, бо був мужем довіря Єрусалимської Церкви. Діян. 11, 22. длятого його поставлено в тексті на першім місци. Впрочім клясифікація їх є неясна, вичисляють ся в сумішку, бо і Павло був пророком. 1. Кор. 14, 16. а до того Апостолом від самого Ісуса покликаним, не від людей. Діян. 9, 15.; 22, 15. 21.; 26, 17. слід. Чому він на послідніи місци вичислений. Про *Симона Ніґера, Луку Киренейського і Манаіла,* що виховувався з Іродом мало що знаємо більше як їх імена і уряди пророків в Антіохії, що отже вони з делеґатом Варнавою і Павлом вели Церкву в Антіохії.

"Служили Господу і постили" є дуже широке слово. Богослуженнє (літурґія по грецьки) це могло бути молитва, проповідь або жертва і воно або випало на піст, або приготовлялися постом до него, як це робили до жертви Євхаристичної.

"Сказав їм Дух святий" або через одного з пророків або до всіх. *Відлучіть,* значить відділіть вилучіть їх так, щоби вони вже до вашого збору не належали і роботи у вас не робили, бо я їх *покликав на діло* инше, на инше поле праці. Їх покликаннє і при значеннє є очевидно від св. Духа. Коли зібрані підчас богослуження це почули, сейчас назначили для всіх *піст* і серед *молитви положили на них руки і відпустили їх.* Очевидно, що як текст стоїть, тут о жадних священнях в нашім поняттю і бесіди нема. Дух св. каже церковній громаді *"вилучити"* Варнаву і Савла і вони *"відпустили її"* до діла ширшого, як Антіохія з обрядом кладення на них рук серед посту і молитви. Кладеннє рук не все має лише одно значення: священнє на священника, бо тим самим обрядом уділяється і инші благословлення як переданнє св. Духа в Самарії через Петра і Івана, о чім була мова вище. Там було рукополаганнє, але священня не було. Длятого, що цей обряд получений був з молитвою і постом, а так виглядає обряд поставлення в епископів і священиків, длятого є два погляди і дві ґрупи толкователів нашого тексту: одні кажуть, що Варнава і Павло дістали тут священня в епископів, другі, що ні, а лише дістали від антіохійської Церкви згоду і авторизацію на апостолів поган, з вущого жидівського післанництва дістали місію на цілий світ, а священня вже мали.

Котрий з тих двох способів толковання є більше оправданий, зависить не лише від самого тексту, але і з порівнання його з другими. Коли хочемо приняти, що то було дійсне священнє на епископів, то перше питаннє насувається: хто святив? хто був священний? Як пророки і учителі святили, то могли лише то передати, що самі мали, а пороцтва і учительства ніхто не міг передати, бо то були надзвичайні харизмати. Як передали Варнаві і Павлові епископство, то мусіли бути самі епископами, але як були епископами, а Варнава і Павло ще ними не були, то чому вони так помішані, що Варнава є перший, а ті, що йому мали дати епископську власть, стоять по нім. Це незрозуміле, чому вони так без уваги помішані, бо епископи малиби рішучо вищість над тими, що ними не були. Чому Діянія взагалі не згадують, що в Антіохії були епископи?

Проти того однак можна замітити, що положеннє рук з молитвою і постом не означає лише вислову згоди Антіохійської Церкви на вибір св. Духа, бо щось передавано св. Діян. 14, 23. подають, що Варнава і Павло

таким самим обрядом установляли пресвитерів. Єсли щось передавалося, то що?

Щоби це рішити, треба мати перед очима деякі факти певні, як ціле св. Письмо і з ними почислитится. Фактом є, що Варнаву вислала Єрусалимська Церква, значить Апостоли як свого делєґата на орґанізацію і веденнє Антіохійської громади. Він кличе Павла до помочи. Чи можна собі при тім подумати, що він не був поставлений в уряд Епископа, нім опустив Єрусалим? Без того він не міг орґанізувати громад і покликувати помічників. Може св. Петро що вернув 44 р. з Риму на Схід сам його поставив Епископом і відси його така повага? Коли служили Господові, то мусів найменче мати свяченнє на священика, а ріжниці межи епископами а пресвитерами в первісних апостольських часах так якби не було, що доперва розвій життя Церкви розділив. Первісно були лише Епископи і діякони.

Що до Павла знова фактом є, що його покликав Дух св. на Апостола поган скорше, чим дав розказ на відлученнє, бо читаємо: Відлучіть мені їх на діло, до котрого я їх ”покликав”. Дійсно св. Павло дістав це покликаннє при своїм наверненню під Дамаском. Він сам це часто підносить, що його покликав сам Ісус Христос, як нпр. зачинає лист до Галатів, то каже: Павло, апостол не від людей, ані через чоловіка, але через Ісуса Христа. Як Ісус його покликав, то і дав йому власть той уряд сповняти. Як Ісус дав власть другим своїм Апостолам, так дав і Павлові. Певна річ отже, що Антіохійське рукоположеннє не дало йому апостольського уряду, бо він його вже мав. Много толкователів св. Письма кажуть длятого, що те рукоположеннє з молитвою і постом було лише молитовним актом перед їх виїздом у широкий світ. Хто твердить, що то таки було свяченнє, бо ”постили і молились” при тім, то най таки в тім самім тексті Діян. 13, 2. прочитає, що вони ”сужили Господу і постили” нім дістали розказ св. Духа до відлучення Варнави і Павла. Пощеннє не є есенціональне, бо до свячень есенцією є передати то, що мається тому, що того не має. Чи Симон, Лука і Манаіл мали більше власти, чим Варнава і Павло? Як мали то передали, як не мали, то тим обрядом лише “відпустили їх” як 3. стих каже виразно.

Вправді всі апостоли були спершу місіонарями, перед страстями стали священиками, а власть душпастирську т. є. власть вязати і розрішати дістали по воскресенню. Але як було з Павлом, чи дістав це всьо від разу при покликанню, чи власть священичу і епископську пізніще, кажім тут в Антіохії, то лише можна здогадуватися, бо певности нема. Ми не маємо в тім згляді жадного сліду о всіх Апостолах, як вони стали епископами. Це дав їм Ісус Христос а пізніщим ті, котрих Він у своїй Церкві до того поставив, щоби ту власть передавали. Коли тут Павла святили, то ті, що святили, мусіли ту власть мати.

Зі сказаного виходить, що 13, 3. не дасться взяти на доказ, що Варнава і Павло дістали тут свяченнє на епископів чи якунебудь гідність церковну, хіба на це, що дістали вони там урядову власть і право її виконувати на місії в світ, дістали місію і юрисдикцію на місіонарів світа з благословенством Церкви Антіохійської, що тим стала новим центром і вихідною точкою Павлових подорожий. Так як Варнаву вислала Єрусалимська Церква до Антіохії, так тепер Антіохійська Церква шле Варнаву і Павла в світ актом положення на них рук при молитві і пості, бо вони на виразний розказ Божий зачинали велике діло підбивання світа для Христа, а тим актом вязали їх Антіохійці зі собою як з матерною Церквою, як колись Єрусалим з Самарією. Плян вязання всякими вязами членів Церкви є тут очевидний.

На звяз матерної Церкви з дочерними громадами кладено велику вагу. До Самарян йде Петро і Іван, кладуть

на них руки і так звязують Самарію з Єрусалимом. Варнава йде до Антіохії як муж довіря Єрусалиму і завязує сусідську приязнь. Пророки йдуть там з Єрусалиму, а в біді Павло з Варнавою збирають в Антіохії колєкту і відвозять до Єрусалиму, щоби помогти матерній Церкві. Це було важне і пильноване. Колиж з волі св. Духа і Антіохія має стати центром і матерною Церквою для нових громад, то і тут застосовуються спеціяльні згляди. Длятого тут громада дає рукоположенням своїх найстарших свою згоду на висланнє Павла і Варнави і дає без огляду на їх инші, питомі гідности з гори всі власти, що їх вони будуть потребували на заложеннє, орґанізацію та веденнє нових громад і їх звязь з матерною Церквою.

Відки однак та громада мала таке право передавати власти, то толкується з Діян. 11, 24. порівнаних з Діян. 2, 47 і 5, 14. де говориться виразно о їх свідомости, що вони є містично, таїнственно злучені зі своїм Спасителем, котрого Церкву так ширили і з Ним, та самі одні з другими вязались.

Так отже Антіохійське рукоположеннє з молитвою і постом є що до річи самої признаннєм і поширеннєм епископських властий Варнави і Павла. Їх округ є широкий світ.

З огляду, що ті, котрі з Діян. 13, 1—3 виводять не лише, що священики в апостольських часах висвячували епископів, але й їх з народом вибирали, то їм на це природно не остає в тім тексті найменчого сліду опертя, бо о тім тут і згадки нема. А коли кажуть, що їм так як в тім случаю сам Дух св. дав виразнє покликаннє і розказ так робити, то на це вистарчить замітка, що такі харісмати скінчилися з апостолами і нині таких чудес нема. Помагають собі текстом Діян. 14, 22. і кажуть, що Павло і Варнава рукополагали пресвитерів вибираних народом, але то є насильство тексту, бо так він каже: І коли рукоположили їм по церквах пресвитерів... то значить, що Павло і Варнава силою своєї власти поставили ”їм“ (не “вон Павлові і Варнаві) самі без участи на рода. Всі тексти є проти них, а істор ще більше і виразніще.

АЛЕКСАНДРІЯ

Щоби той для автокефалії фунда ментальний текст св. Письма потве дити історично, що именно священик дійсно поставляли епископів і це є н лиш натягнена теорія, але і в практи ці так було найменче якийсь час апостольських часах, покликуютьс на спосіб вибирання епископів в Є гипті і Александрії. Загляньмо до іс торії, що вона о тім має записано.

Александрія, велика столиця Єгип ту мала у себе першим Апостолом св Марка. Після передання мав св. Мар ко поставити на взір Ісуса одного е пископа з 12 священиками до управ Церквою. Св. Єронім пише, що та ко леґія з 12 священиків вибирала епис копа з поміж себе і виносила до вищої посади так, як армія вибирала цісаря, або діякони архідіякона. На місце вибраного добирали нового так, колеґія все була 12 членів. Так було аж до патріярхи Александра 318 р. а Нікейський собор 325 р. заказав таку практику каноном 4. що каже: Епп. має бути поставлений властиво всіми иншими Епископами провінції (епархії), а як то тяжко, нпр. задля далекої дороги, то мусять приїхати найменче три Епископи та з письменною змовою всіх відсутних переводити свяченя. Але затвердженнє вибору все прислугує митрополитові.

Та практика Александрийської Церкви не певна, але правдоподібно скінчилася скоро. Як пресвитеріяне беруть це на потвердженнє своєї проповідничої виборности, то їм вперед треба пригадати, що цего нема в біблії, а впрочім цей факт не має марки певности, відси їх твердженнє є найменче за сміле, бо вони переносять виборність епископів в нашім понятті до Александрії в первісні часи христіянства, а це йде.

Історія стверджує, що на цілий Єгипет була первісно лише одна епар-

хія з одним епископом званим пізнійше патріярхою. Це було на взір так само сцентралізованої політично цілої провінції. Від св. Марка до смерти Юліяна був на Єгипет лише оден епископ в Александрії. Він мав коло себе колеґію пресвитерів, що мали свячення епископські, були епископами без юрисдикції і їздили на провінцію лише як делеґовані через партіярху. Деякі жерела згадуючи о них, називають їх епископами, не пресвитерами і подають, що та централізація як старе жерело була в силі через 150 літ. Що вони їздили на провінцію лише як делеґати, тому їх не називано епископами, бо епископом називали лише одного патріярху. Епископ Дмитро зачав нову еру в 188 р. і він вже по провінціональних містах святив і зіставляв епископів з властями управи. Собор Нікейський 325 р. в 4. канонї реґулює свячення епископів так як було загально принято, що епископа святять лише епископи.

ЦЕРКОВНА ГІЄРАРХІЯ

До єдности віри і до пізнання Сина Божого дав Ісус Христос своїй церкві душпастирські уряди і ними повязав всякими вязами взаїмної допомоги своїх вірних в Церкві. Цілість тих правлячих властий в Церкві до ведення душ до спасення зоветься гієрархія. Всі степенні тих церковних урядів діляться на дві клясі: на таких, що мають лише свяченнє і тих, що мають свяченнє з додатком властий потрібних до сповнювання уряду. З титулу самих свячень може духовник посередничити лише в набуванню ласки через святі тайни і добрі діла, а щоби міг вести ціле містичне тіло Церкви, мусить мати осібні власти, юрисдикцію. Христос не дав всім власти адмініструвати св. Тайни і правити публичні богослуження. Це є зарезервоване тим, що мають тайну священства. Але їм треба осібних властий або юрисдикції щоби могли вести вірних в практиці і обовязках. То так як учитель є учителем, але щоби міг учити, потребує властий і має бути післаний, інакше буде учителем без місця, без місії. Щоби якийнебудь духовний степень міг виконувати власти до него привязані, потребує до сего місії або канонічного післанництва, або авторизації від церковних вищих властий, що самі мають ту власть канонічним способом. Св. Петро дістав власть пасти всіх, а Апостоли під його проводом власть заховувати то всьо, чого Ісус научив, від самого Ісуса, заложителя Церкви. Значить вони і їх наслідники: Папа і епископи є установи Божої, всі прочі степені церковної гієрархії є установи церковної. Як видко, Церква має установу монархістичну, бо вправді епископи як наслідники Апостолів зібрані на соборі є найвищою властию в Церкві, але їх собор без Папи є так само немислимий, як Колеґія Апостолів без св. Петра.

В первісних апостольських часах виступає Церква як досконало зорґанізована інституція відразу і живе своїм життєм. Коли Апостоли самі тримали нагляд над церковними громадами, що їх заложили, то ті, що вони їх рукополагали на своїх помічників, були вправді епископами, але без права нагляду, отже радше можна їх звати пресвитерами або священиками, що ясно розділилися урядом до перва при зрості Церкви і по смерти Апостолів. Собі до помочи в обслузі вірних поставили рукополаганнєм діяконів, а згодом кілька нищих степенів з означеним кругом ділання. Що се згідне з св. Письмом, порівн. Діян. 1, 15. і слід. 2, 14, 37.; 4, 8.; 5, 3 слід.; 15, 29. Тут видимо, що Апостоли рядять Церквою, але ніхто з них не вириваеться, все св. Петро перед веде. Діян. 11, 30 згадують перший раз пресвитерів, як посередників межи Апостолами а вірними. Порівн. Діян. 15, 1—30 і 16, 14. Всюди згадуються Апостоли і старші. Як Петро виїхав з Єрусалиму, Яків старший стає Епископом Єрусалиму. І розвій йшов натурально. Пресвитері первісні помічники Апостолів, правдоподібно біль-

ше гідність, чим уряд рукополагають-ся по виїзді Апостолів на їх дійсних заступників, епископів, а вони ставляли собі до помочі пресвитерів.

Оскільки вірні впливали на вибір гієрархії, має св. Письмо слідуючі дані: Матія на місце Юди вибирали всі вірні під проводом св. Петра, але не впрост, тільки вибором двох кандидатів, а жереб, значить св. Дух рішив. Діян. 1, 23. — 26. Діяконів всі вибирали, Апостоли клали на них руки. 6, 2.; 11, 22. слід. Церква Єрусалимська шле Варнаву до Антіохії, по Єрусалимськім соборі Апостоли шлють послів, пресвитерів. 15, 22. Всюди участь в вибиранню бере ціла Церква. Півофіціяльні вибори маємо лиш раз занотовані 2, Кор. 8, 19. де кажеться, що церкви вибрали Павлові товариша. Впрочім всі вибори нам знані, були все зависимі від Апостолів. Що всі голосували, не означає демократичного способу голосовання в нинішнім поняттю. Нема на то найменчого доводу, щоби які церковні громади вибирали когонебудь з гієрархії, бо їм так хотілося і все, коли хотіли. Вони вибирали, бо Апостоли так хотіли і виборам проводили.

Колиби це не далося вивести так ясно з жерел, то відвічна практика Церкви специяльно Східної управняла би нас приняти це як практику ніколи не запротестовану отже передану від апостольських часів. Участь цілої Церкви при поставленню священиків чи епископів є зазначена в обряді свячення співом: аксіос! що значить: гідний! Тим Церква дає неначе свою згоду на це, що святитель епископ робить, майже голосує. Але той, що вибирає кандидата до свячень і покликує його на степень, є епископ, не нарід, чи священики. Ставленнє кандидатів на епископа до апостольської столиці нині від всіх кругів церковних є впливом на вибір кандидата, але це не є вибори, бо вибирає святий Отець сам, як Матія на місце Юди не вибрали, лише піддали кандидатів, як це знаємо з перших виборів в Церкві в загалі.

Де знаходимо дійсні вибори, то вж протестантські введення по висту Лютра.

Що то суть пресвитери первісн церкви, не знаємо. З текстів св. Пис мо можна їх уважати за попередник священиків або епископів, за репрезе тантів громад до зносин з апостолам чи другими громадами. Хто знає них більше, знає без жерел і ґенерал зує, бо певного нічого не передан нам. Старші це є або священики а епископи.

Апостоли є по церквах всьо. Авт номії церковних громад не видко сліду. Всі повинуються і шанують пископа, ставляють його як в Ст. За ті первосвященника ранґою дуже в соко як уряд Божої установи. Еф. 2. і всі старші, колеґія пресвитер були тому все підчинені. Воно було тих часах харизматів і чудес, кол ласка Божа розливалась як море, а р ліґійна атмосфера була навіяна свят стю, покорою і пожертвованнєм ду природне і сильне. Хто заложив гр маду, рядив нею. Церкви мали св права Божі, бо це діло Боже, але о а тономії в нинішнім поняттю і мови б ти не може, самоволя церковних гр мад прямо противиться первісним г мадам і їх найглибшим пересвідче нням. Не громади і їх правлячі чинн ки, але ціла орґанізація Церкви на с ті, ціле містичне тіло Ісуса Христ було в них поняттєм Церкви. Ті, п рядили, не стояли понад громадою, всі належали стисло до орґанізац всі були одно серце, одна душа і ко дий робив, що до него належало. Щ би власть гієрархам громади мали д вати, це було щось чужого первісни християнам, вся власть й сила від Б га. Всі звязані словом Божим і пер даними апостолів приймали в поко і з любовію апостолів і їх заступник а вони не були тиранами, автократ ми, лиш служили всім, кілько і як б ло треба. Патріярхальний лад любов творив громади подиву гідні, а ціл сила того всього була засада, ш власть є власть і їй треба підчинит

ся, бо до добра веде. Вносити там наші модерні установи і видумки, або порівнувати нинішні карикатури з ними є лише варварварське насильство. Хто знає тодішні правні відносини і духа перших християн та їх спосіб говорення про сесе, той навіть не важиться робити порівнань своїх видумок злоби і гордости з установами св. Духа і святих членів Церкви апостольських часів, звязаних одним Богом, одною вірою, одним правом в одно серце і одну душу.

Церковна власть була їм Божою волею без огляду, чи сам епископ прийшов, чи його впросили до себе, чи вибрали. Послух старшим всьо вязав. Така орґанізація була і то була воля Божа. Апостоли мали право від Бога рядити і рядили. Вірні чулися зобовязані слухати і слухали не лиш самих апостолів, але і тих місцевих, що їх апостоли вибрали до помочі і рукоположили. Епископ був всьо і тому при їх ревности, а добрій волі і послусі вірних Церква так росла сильно і скоро.

Найліпший доказ, що монархістичний епископат істнував від початку орґанізації Церкви, є факт, що в другім віці сейчас по апостолах не находимо і сліду якоїнебудь зміни в орґанізації. Така зміна мусілаби викликати протест. Приймім, що первісно так було, як протестанти кажуть, що колеґії старших рядили, а всі їх вибирали, а Церква вже від першого віку стала псуватися і псувала віками аж до наших реформаторів, що її вертають назад до апостольських часів, до чистого первісного християнства. Як то ді витолкується факт, що в другім віці маємо всюди епископів з найбільшим авторітетом у вірних, що мусіли були позбавити пресвитерів з властями тих їх властий, а найдивнійше булоби, що вони проти того і тої не з Божої волі узурпації не запротестували. Бо протесту ні сліду. А мусілиби протестувати, особливо, як би знали, що з волі Божої колеґія пресвитерів має рядити, не епископ-монарха, отже узурпатор. Як епископи зачали рядити коло 150 року, то звідки взялися катальоґи епископів з кінця другого віка взад до апостолів знані і приняті не лише в Римі, але всюди.

Історія учить, що були колеґії пресвитерів по церквах, але вони мали свого проводира, а то був як раз той епископ, щось як монарха конституцийний. Його власть видна була доперва з часом, але він істнував від ряду. Значить пресвитерія була і була важною установою управи первісної Церкви, але не виключала ніколи монархістичного епископа, коло котрого всьо ґрупувалося всюди, як коло апостолів. Нині заступає ту установу колеґія пресвитерів епископа, капітула каноніків, консисторія, чи епископська рада.

АПОСТОЛЬСЬКА СУКЦЕСІЯ

Церкви, що їх не Господь заложив, а люде собі видумали хоть трохи за пізно, виводять свої початки таки від апостольських часів. Пхаються, як можуть далеко взад, щоби бути близько Ісуса і від Нього дістати своє право на істнованнє і пропаґанду. Від самого Бога тоді вони дістають розказ конечно то робити, що роблять, але що їм в то ніхто не повірить, то дають історичні запевнення, що вони є то само, що було в апостольських часах зовсім. Всьо инше є зіпсуте і треба то знищити і відкинути. Ті, що затримують гієрархію, а епископів рукополагають чистими руками самого народу чи його священиків, чи як руками епископа то рукоположеного священиками, не повинніби з природи річи говорити про це, що вони так поступають як апостоли, або як Церква робила в апостольських часах. Але як раз вони чваняться апостольською сукцесією і хоть її очевидно перервали і знищили і ціла хмара протестів проти їх новшества і проти них виходить, вони спокійно продовжають своє, як кажуть, первісне християнство. Їх віра, що апостольська сукцесія є щось важного і їх о ній говореннє є знаком,

що це лежить на дні християнської душі, що наслідство від апостолів є есенціональною чертою правдивої Христової Церкви. І так дійсно є.

Сукцесія значить бути наслідником когось. Апостольська сукцесія значить бути наслідником апостолів. А. С. (читай: апостольська сукцесія). є нотою правдивої Церкви. Сю ноту має лише одна церква в світі т. є. Римська, бо там на урядовій позиції св. Петра сидить 261. його наслідник, що має його власть передану неперерваним наслідством, а всі від него зависимі епископи і священики мають печать апостольства через рукополаганнє ніколи від часів апостолів не перерване. А. С. це марка Церкви нинішна, а по ній пізнається тотожність Церкви з Церквою Ісуса і апостолів. Це є найпевніщий знак правдивости Церкви, бо його найлекше доглянути і дослідити, а в нім міститься єдність, святість і католицизм, три прочі черти правдивої Церкви після "Вірую".

Апостоли це післанці Ісуса продовжати Його місію на землі. На них заложена Церква зоветься Апостольська. Дві річи до того потрібні: посланництва і тотожність науки. Наука мусить бути та сама, незмінний депозит віри, захований рядом непомильности Церкви, а ґарантований післанництвом. Ідіть, учіть!

Апостольська сукцесія означає, що Церква є одно моральне тіло, що посідає місію поручену Ісусом апостолам, а передану через них і їх правних наслідників без перервання ланцуха аж до теперішних представників Церкви. Есенція того є авторитативне переданнє власти, бо ніхто не дає, чого не має. Ісус з властию неба і землі передає власть апостолам, вони то само передають наслідникам і котра Церква викажеться, що неперерваним післанництвом продовжає діло Ісуса, то правдива Церква. Бо перерва нищить післанництво, як каже св. Павло до Рим. 10, 15. як можуть проповідати, як не будуть післані. Відси урядове післаннє є абсолютно конечне. Післані від людей не мають авторитету і такі м сіонарі є позбавлені характеру Бож го.

Так зарядив сам Ісус Христос, к ли сказав: Мир вам, як мене післав О тець, так я посилаю вас, Ів. 20, 21. Мат. 28, 18. Ідіть... учіть... а я буду вами до кінця віка. Так практикувал апостоли і так це Боже післанницт розуміли. Рим. 10, 8—19.; 2. Тим. 13.; 2, 2.; Тит. 1, 15. Так учили От Церкви і так нині учить та Церква, п одинока маркою апостольства мо виказатися, католицька.

ЦЕРКВА МУСИТЬ БУТИ АПОСТОЛЬСЬКА

Щоби Церков була правдивою, то апостольське походженнє є так коне ним, що вона без того не буде Церкв Христовою, хочби мала навіть ці Христову науку і всі тайни. Як би м ла навіть то, що для неї є неможлив єдність, святість і католицтво, але мала апостольства то вона не є Це квою Христовою.

Щоби Церква могла бути правд вою, мусить бути тою, що її Христ заложив. А то є та, що поширила аж до нас через апостолів і їх наслі ників. Хто того не може виказати, має марки апостольства.

Правдива Церква є лише та, що держує до нині апостолами дане п ланництво і має то, що Ісус поклика Петра з апостолами до ведення Хри тової Церкви. Він їх післав і їм В обіцяв, що буде з ними до кінця віка

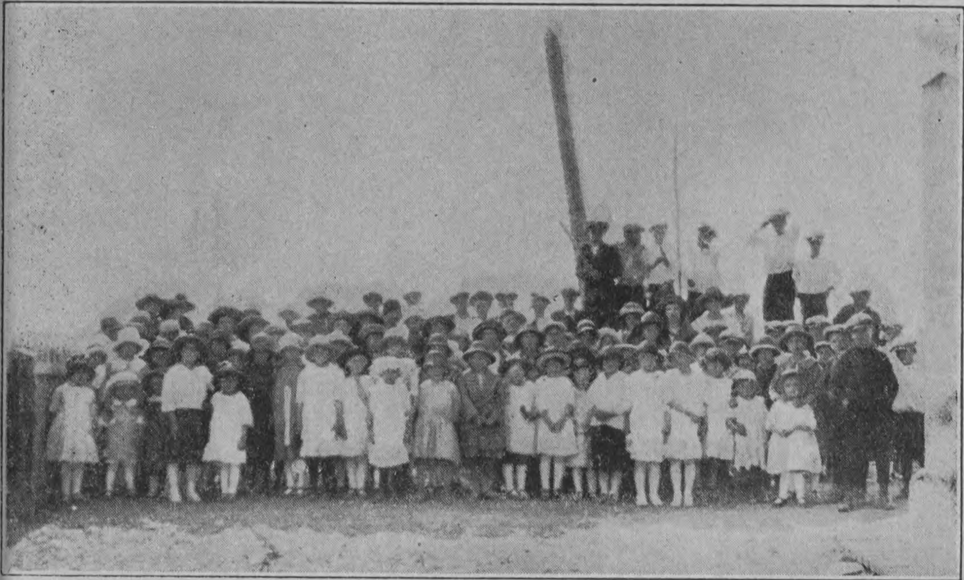
Церква є збудована на основі апо толів. Еф. 2, 20. а вони всі є одною сновою Христової Церкви, бо їх голо ва, св. Петро є їх видимою і сполуча чою скалою. Мт. 16, 18. на котрій Го подь зволив свою Церкву заложити

Протестантське говореннє, що ап столи "посіяли" Церкву, а основува на своїм слові, на проповіди, є пуст бо деж поділися всі другі власти постолів, що Ісус їм дав крім права обовязку голосити слово Боже? Де н ма властий апостольських, там і Це кви ніхто не втримає хотьби не знат

як гарно проповідував.

"Православне" поняттє апостольства є також ложне. Вони думають, що мають апостольське наслідництво, бо не перервали свячень і мають апостольську науку (катехизм Філярета). Але вони переочують, що Христос дав своїм апостолам крім власти висвячувати, щей власть рядити церквою (хто вас слухає, мене слухає), а епископ, що не є в злуці з наслідником св. Петра, тої власти не має.

Черта апостольства має бути такою, що її має бути видно і легко пізнати.

Гурток дітвори греко-католицької парохії в Летзбрідж, Алта.

Так як в державі оден по другім слідує з тої самої родини пануючих, то кажемо нпр. там панують Габсбурґи чи які там. Так і в апостольській Церкві. Звязь того, що слідує, до свого попередника, поява нового епископа в громаді епископів звязаних в одно Головою, наслідником св. Петра ніколи не перерваним наслідством є факт, що його всі видять і знають, що то означає.

Коли яка секта нова виринає, кілько то шуму, знаємо хто і коли відірвався і длячого. Чи Арій, чи Лютер, чи Свистун, чи як там їх звати, зірвали єдність з Церквою тоді, а тоді, кажемо, чи читаємо про це. А цего на можнаби сказати ніколи, якби та Церква, що вони її кинули, не мала сталости і не продовжала її від апостолів до нині.

Походженнє від апостолів є знаком, котрим відріжняються і по нім пізнається правдиву Церкву. Твори людей, що зовуться церквою дістануть колись від Ісуса, як будуть пукати до неба, відповідь: Я вас не знаю. Лу. 13, 27. Бо їх наука не пливе з того потока, що зачав плисти зі серця Господнього на кресті на Голгофті. Девятнайцять сот літ не плив той потік, висох, не має злуки з Христом, Його жертвою, чи посланництвом. Чи то плян гідний Бога? Ісус не бувби Богом, якби не предвидів, що і Українці будуть колись жити на світі з охотою зайти в небесні чертоги. Чи Його плян до спасення українського народу чекав аж до нинішних часів? Чи можна при тім згадувати імя Бога? Чи не є то богохульством?

Найдеш Церкву не на фундаментах положених Ісусом, не зєдинених Петром в цілість, а на своїх нових фундаторах, то хочби її навіть сам апостол заложив, то вона правдивою не може бути. Може вона була апостольська, але тепер не є. Зависимість від

голови і осередка вяже основи і фундатором Ісусом. Такій лише Церкві Ісус прирік свою асистенцію, лиш та є правдива.

НЕ-АПОСТОЛЬСЬКІ ЦЕРКВИ

Широко з натиском і підчеркуваннєм говорили ми дотепер про головну ціху правдивої Церкви — про апостольство. Кожда ново-заснована християнська громада стає апостольською через принятте католицької Церкви і прянятте порядку Богом поставленого для Його Церкви. Через відлученнє знов тратить марку апостольства.

У кождої відпавшої громади є шість пунктів, що ясно доказують, що вона не є апостольською: 1. Ми знаємо її заложителя. 2. знаємо час, коли з'явилася. 3. знаємо причину, що її спонукала зірвати єдність. 4. місце, де вона зобачила світло денне. 5. Видимо її небувалу науку, що нею хоче всім імпонувати, 6. Знаємо противників зі старої віри, що її опрокидують.

До всіх них пише Тертуліян (проти Марціона) так: І вони мають церкви, але свої власні. Такі, що пізніще повстали, пошахровані. Питаєшся за їх початки, то найдеш місто апостола якогось апостату, Марціона іменно або когось з його шайки.

Иншим разом (о прескр. 32.) той сам так пише: Вони (католики) можуть вам вивести початок своєї Церкви, випровадити наслідство своїх епископів, з чого вийде, що їх перший епископ був апостолом, або учеником апостолів, котрий однак зістався все з апостолами і був або головою, або попередником, бо тілько так можуть апостольські церкви довести свій апостольський початок.

Ще раз пише Тертуліян (о прескр. 37) до всіх модерних заложителів віри так: Хто ви є? Звідки приходите? Коли ви народилися? Що ви тут на моїм полю робите? Я є спадкоємцем апостолів?

Був час, коли Александрія, Антіохія, Єрусалим, Константинополь мали у себе апостольську Церкву. Але ті церкви нині не є навіть подібні до апостольської так само, як Америка не є подібна до Анґлії і Іспанії, що її заложили. Там є монархія, а тут република. Відірвалася, стала автокефальною, осібною, иншою державою. Так і ті східні церкви стали з частинок вселенської Церкви самостійними церквами, не зістали з апостолами і перестали бути апостольськими. Бо апостоли не закладали в Єрусалимі, Антіохії чи Александрії самостійної Церкви, але закладали церкви, як части одної католицької Церкви. Через відірваннє їх від осередка єдности стали проти апостольської Церкви, як провінція, що відриваєтся від держави в самостійну державу. Вони дурять себе твердженнєм, що то Рим відпав від апостольства, вони є первісною церквою, але це є смішне, бо ніхто не скаже, що тіло відпало від пальця, як відтяти палець. Де є голова апостолів, де наслідник Петра, там є Христова Церква.

Був час коли митрополит київський був в злуці з Головою Церкви, тоді там цвила Лавра і видавала великих синів України і святих, був час коли він відривався і знова приставав, але коли Україні найбільше треба було животности по проголошенню самостійности, найбільше морального впливу її Церкви, тоді її діти відійшли від жерела тої животности ще навіть дальше, чим за царських часів стояли і сказали: нам апостольської сукцесії не треба і перервали її, закладаючи самоголовство. Така церква не відродить народу, бо люде з Богом мíратися не можуть в способах спасення народньої душі. Може вони оглянуться? Коби не запізно?

Як епископи не є наслідниками апостолів, чим вони є? Лиш два толковавння є тут можливі: Або та Церква, від котрої хтось відривається є спалкоємчичинею науки апостолів, то хто її кидає, кидає і не хоче апостольства — або вона перестала бути апостольською і ті, що нову церкву закладають, дістали безпосередно від Бога но-

ве післанництво инше, чим те, що Ісус дав апостолам. Як хто каже, що нема у світі сталої Церкви Ісуса, апостольської, то і та нова не є нею, отже не повинен виступати під тим іменем та дурити людей. — нам не треба апостольської сукцесії!.. Кажуть остаточно і граються Божою справою по людськи, по свому... Забувають, що після волі заложителя Церкви Ісуса не досить є мати епископів, що так звуться і убираються, не досить навіть мати епископів важно свячених, але треба їм ще власти і післанництва, звязи з Головою Церкви і юрисдикції від него, бо тільки зі злукою з наслідника ми св. Петра дістається право вести душі, та годувати їх наукою Ісуса Христа. Як може слуга говорити щось неначе від свого пана, як той пан навіть не обзивався до нього ніколи? З того виходить хитаннє, нині то, завтра щось другого, може й противного, ціла так відтята галузь від дерева сохне на патики, на опал. Світло стає темнотою, життє йде до смерти, бо Божа справа стала поправлена людьми...

ЗАКІНЧЕННЄ

Коли є мова о Церкві католицькій і некатолицькій, то не можна в тім питати: котра з них є ліпша? Котра правдивіща? Котра більше Божа? Котра більше оправдана? Але треба питати: котра з них добра, а котра зла? Котра правдива, котра ложна? Котра Божа, котра людська? Котру Бог любить, а котрою бридиться? Тут нема половинок, нема більшої чи меншої користи, а ходить тут лише о одну неділиму і неопрокинену правду.

Чоловікові, що перглянє і розважить всі ті наведені свідоцтва, стає перед очима правдивість католицької Церкви, та наповняється серце правдивою радістю і щастєм. Він тоді закличе зі св. Августином: "З яких причин я є членом католицької Церкви? Тримає мене у ній її повага, що зачалася чудами, удержалася надією, а поширилася любовію і є потверджена історією. Тримає мене не перерваний ряд наслідників св. Петро, та накінець її саме імя: католицька Церква".

Як мізерно представляються серед того ті проповідники по кутках, що говорять: ходіть до нас, тото проповідь, ще такої ви не чули! Їм лиш можна сказати, що Христос сказав до ложних проповідників: як вони вам скажуть, що Христос є на пустині не йдіть за ними, що Христос є в коморі, не вірте їм. Мт. 24, 26.

Христос не ховається по кутках, а йде на очах світа у своїм царстві двермu вперед! По що нам наук, скажім зі св. Єронімом, що два тисячі літ були не знані, по що нам того, чого св. Петро і Павло не вчили нас, стояв світ і нарід без вас і вашої науки до тепер, буде і далі стояти. До смерти триматися-му віри, що мене її дитиною мама вчила.

Се отже говорю і свідчу в Господі, щоби ви вже більше не ходили, як погани ходять, в суєті свого ума, маючи запаморочений розум, відчужені від життя Божого ізза невірства, що є в них ізза засліплення їх серця котрі з розпуки віддали себе розпусті на виконуваннє всякої нечистоти з ненавистю. Та ви не так пізнали Христа.

Ефез. 4, 17 — 20.

Длятого відкинувши лож говоріть кождий правду зі своїм ближним, бо ми члени один одному. Гнівайтесь, а не грішіть.

Ефез. 4, 25.

УЧІТЬСЯ...

Учіться дітоньки,
Учіться любенькі,
Учіться пильно в школі, —

Навчіться рідного,
Щоб в світі біленькім
Вам жилося на волі...

Учитися треба
Щоб мудрим стати, —
Щоб серце й душу скріпити;

Щоб силу і віру,
У святій любові
Народу свому посвятити...

С. М. Дорощук

Українська Церква в Канаді

Були часи, коли наш український нарід мав віру католицьку з грецьким обрядом, були часи, коли наш нарід був православний і цареславний, знова католицький і знов цареславний, а нині остали з того всілякі віри і всілякі сектанства, а найновіща пореволюційна, автокефальна віра, або так зване українське православіє, що на Великій Україні входить за українську загально народну віру, єдино спасительну.

Коли ми хочемо писати про "українську церкву", то на таку назву заслугує лише найліпша, т. є. що до віри правдива, добра, історично-первісна, початкова, морально найсильнійща, національно, оскільки лише можливо, українська і безпечна з кождого згляду.

Тому поняттю відповідає вповні лише та віра, що її приняв св. Володимир Великий князь київський, та в ній охрестив Русь 988 р. Русь означає в тім часі Україну, бо Московщини тоді ще не було на світі, а на місци білокаменної пізнійшої Москви було тоді лише мале село, що звалося Кучков, назване від першого осадника, що там пас вівці.

Володимир Великий вибрав ту віру, що була найліпша і мала найкращу форму, себто обряд. Найшов її в сусідів Греків і від них приняв її з народом, та охрестився 988 р. Віра св. Володимира і його бабки Ѳльги й нашого народу при крещенню 988 р., є наша первісна віра, перша і наша пра вом першенства є віра греко-католицька.

Так каже і сторія і тої правди не може заперечити ніхто, не лише канадийський ґазетяр або вчений, але жаден історик світа. І коли ми говоримо про сю віру св. Володимира, гордимося та одушевляємося нею, то тому, що знаємо певно, що то в нас перша віра, що то наша прадідна віра. Ту саму віру мала вже бабка св. Володимира, премудра княгиня Ольга, не диво отже, що наші передання виводять її початки від св. Апостола Андрея Первозваного, що мав поблагословити київські гори і заткати на них животворний хрест.

Ті історично певні події є великої ваги для кождого чесного і думаючого Українця. Тисячкою літ освячена давнина промовляє і до розуму і до серця щирої душі Українця і не дасться ні усунути, ні перекрутити жадним толкованнєм, бо історія і її усталені факти є вперті.

Хто є нині, що мігби стати супроти того, та сказати, що то неправда? Ніхто несміє!... А хто вaживсяби так робити, той бувби крайним ошустом! Старинна наша святість, освячена століттями і кровію наших предків! Так. Ніхто не сміє стати проти неї, бо вона є фактом історичним...

На запит коли Русь-Україна приняла християнство, кождий мусить сказати, що в 988 р. А запитайте дальше що сталося в 1054 році, то кождий скаже, що в тім році церков розпалася на дві части, себто католицьку і відпавшу від єдности, звану пізнійше православною.

Коротко сказавши, Русь-Україна охрестилась від Греків в 988 р. а Греки зірвали єдність з Римом в 1054 р., а між 988 і 1054 є 66 років, і найменше сих 66 років Русь-Україна находилася ще під кермою Римських папів. Є се історична правда, котру ніхто не може заперечити!

І коли ми говоримо про першу церков на Україні то не можемо втечи від того, щоби не сказати, що *наша перша віра на Україні мала католицький характер, бо найменше 66 років находилась під управою римських папів.*

Коли хто сему заперечує, той тим самим заперечує розпад або схізму в церкві 1054 р. і зла воля виходить на яв як олива на воду.

Але Русь-Україна не відлучилася від єдности з Римом разом з Греками, а незамітно кількадесять літ пізніще.

Змагання церковні з православного і католицького боку назад до зєднання в XIII. XV. XVI. в.в. з ріжних причин не мали успіхів.

ДАЛЬША ДОЛЯ СЕЇ ЦЕРКВИ

Все отсе вище коротенько помічене є історичним фактом, стверджeним не лише нашою історією але й історією инших народів. А історія має свою силу і значіннє. Коли її заперечує оден чоловік, то другий відкриває і вона стоїть живою і все свіжою з тим самим виглядом, що була в часі самої події, а коли чоловік її відкриває, тим самим він приводить її до життя.

1596 році наші епископи з київським Митрополитом на чолі вернулися до тої первісної національної церкви св. Володимира. Вони піддалися під зверхність папи Климентія VIII, або під зверхність Риму. Отсей їх крок називає історія Унією, але вдійсности *вони нічого не заводили нового і незнаного у нас, вони вернули лише такого стану церкви, який був на початках христіянства на Руси; иншими словами, вони вернули до ориґінальної української віри, тої віри, яку приняв Володимир Великий, та перші Київляни!*

А нині коли хто воює проти греко-католицької, або як коротше кажуть, уніятської церкви — *він воює проти такої церкви, яку приняв Володимир Великий і св. Ольга; і хто сеї церкви не признає, той очевидно не признає тої церкви і тої віри котру запровадив і котру тримав Володимир Великий!*

Зрозуміла річ, що коли грецька церков, а згодом з нею і українська зірвали доґматичні, історичні і практичні зносини з Римом в 1054 р., нарід про се нічого не знав. І тому, коли пізнійше, себто в 1596 році первісну церков відновлено, нарід уважав се за новину, хоч в дійсности не була се ніяка новина, тільки зворот до нашої первісної церкви.

Таким способом на Україні станули дві церкві, себто така, що зірвала доґматичні і практичні зносини з Римом, і така котра відновила їх. Певна річ, що ішли змагання перемочи одна другу, як і до нині ідуть, але певна річ і не збитою правдою є, що *греко-католицька церков, є початкуюча українська церков на Україні,* — церков св. Володимира і св. Ольги, а не ся, котра повстала аж по 1054 році.

Церква введена по схізмі 1054 р. називається в нинішнім поняттю слова православною, а відновлена, себто та, що вернулась до первісної церкви єдности з Римом, себто піддалась під власть папи, називається греко-католицькою або уніятською. Греко-католицькою називається тому, що держиться грецького обряду і католицького вірування.

КАТОЛИЦЬКА І ПРАВОСЛАВНА ЦЕРКОВ

До 1054 року була на світі лише одна церков. Нею управляв Римський Патріярх або Папа Римський. Він займав перше місце в церкві тому, що мав сукцесію св. Апостола Петра, першого епископа Риму, при чім область його була розмірно дуже велика.

Від 1054 року наступив розділ на Східну (православну) і Західну (католицьку) церков. На чолі Західної церкви, або католицької остав начальним управителем Папа Римський, котрий удержав до нині цілість своєї церкви, котра нині числить коло 300 міліонів вірних, а Східна церков або православна, розпалась на части після країв під окремими патріярхами і в наслідок сего бачимо Єрусалимських, Константинопольських, Антиохійських, Грецьких, Сербських, Російських, Румунських та инших патріярхів. Всі вони повинніби мати повну власть ділання в своїх областях, не о-

ПОСВЯЧЕННЄ ДВОХ АМЕР. ВЛАДИК В РИМІ: ПРЕОСВ. К. БОГАЧЕВСЬКОГО І В. ТАКАЧА.

глядаючись на других, а всі разом числять понад 150 міліонів вірних. В одно тіло вяже їх одна доґма головства в церкві і вслід за тим спеціяльні церковні права, але так як *доґматика і церковні права* (канони), є на папери, що не уміє промовити, *а права надуживається і по своєму толкується*, то на тім очевидно загальна православна церков тратить дуже багато і єдности нема. Коли в Західній церкві, або католицькій є одностайна віра, одно випрактиковане право, сильна дисципліна і з того її могутність і повага.

Крім сего кождий православний патріярх є підчинений під державну владу, котрій мусить служити, коли тимчасом Римський Патріярх є цілком незалежний від жадної держави, що робить його могутьнім володарем. Знак сеї могутности, моральних і дипльоматичних впливів на цілий світ є факт, що 28 держав тримає в Ватикані своїх послів, підчас коли ані одна держава навіть не думає слати своїх представників до жадного з православних патриярхів, зависимих від своєї держави.

Коли ми говоримо про орґанізацію, то мусимо признати, що католицька церков є *рішучо наймогутнійша орґанізація в світі!* Вона числом вірних перевищає число горожан майже кождої держави, має найбільшу літературу, найкращі інституції, найбільше учену клясу людей і є найбогатшою! А всі найбільше подивляють її систему правління, що мимо такого потрясення яке навела минувша велика війна, що змела царів зі своїх престолів і позмінювала границі сильних держав, католицьку церкву се лише скріпило. Коли на світі появляться стихійні явища, вони нею лише потрясуть але не нищать її лише скріпляють цілий її орґанізм.

Греко-католицька церков є частию сего великого орґанізму, як окрема одиниця, котра черпає соки свого життя з сеї величезної скарбниці, а ріжниться від решти обрядом, що є застережено правами католицької церкви.

СТАН ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ В КАНАДІ

Ми в Канаді жиємо около 30 років. Ми бачимо, що наші поселенці належать головно до двох церковних орґанізацій; до греко-католицької і православної. На зверхний погляд вони виглядають, якби одна церков. В обох бачимо однаке богослуженнє, одні молитви, однакі свята, всьо з малими виїмками якби то само. А що вірні при одній і другій церкві расово ані культурно між собою не ріжняться, то в дійсности вірні одної і другої церкви з доґматичного боку ріжняться так далеко, як правда від неправди.

Перших десять літ бачимо, що одна і друга церква пливе своїм звичайним руслом. Нараз зявився "епископ" Серафим і став орґанізувати свою церков в супереч российським епископам. Нарід ділиться, правується, свариться і остаточно витворюється з того український пресвитеріянізм. Пізнійше приходить епископ Ґерманос. Він також орґанізує свою церков відому як укр. прав. церков і на кінець аранжери гонять від себе Ґерманоса, прий мають до себе за епископа Теодоровича, котрий дістав своє "рукоположеннє" від Василя Липківського в Києві, котрий знова був "рукоположений" священиками а не епископами, як велить закон православної церкви.

Таким способом зірвано з православієм, а сотворено нову протестантську секту в Канаді.

В межи часі епископ Стефан і Горазд, по народности Чех, що приїхав на оглядини чеських іміґрантів в Злучених Державах "висвячують" Адама Филиповського в "карпаторуського" епископа і знов твориться незнати що, чи православна церков, чи якесь сектанство.

Саламаха твориться в протягу 15 літ часу. Вона захоплює по части також і греко-католиків, бо одні, другі і треті партачі, невдоволені з чогонебудь закладають сейчас нову віру, звуть її все народною, козацькою чи

православною і нищать греко-католицьку церков, кажучи безсоромно, що вона накинена народови. Забувають, що греко-католицька церков, се стара відновлена церков, яку колись визнавав св. Володимир Великий. Легкодушний нарід сього не розуміє, вірить всяким партачам і йде за ними, аж доперва за кільканайцять літ пізнає, що його зведено, та біда що пізнає се запізно.

Розуміється, що в такій саламасі легко творититься проче сектанство на українськім орґанізмі як методисти, суботники, баптисти, та роселісти бо нема одностайного фронту, нема спільної праці; а на сім всім тратить сильно на повазі нарід, тратить також інтелєктуально, бо розбившись на части не має вже сили створити своїх шкіл, сиротинців, преси і т. д. Отже розмірно до сего робиться темняком, назадником.

Де причина, що православіє так сильно дробиться? Тут і сук, аби знати де! За причинами треба шукати в головстві церкви, а саме, в тім, що вона не має кульмінаційної точки, централі, або одного осередника звідки виходилиби всякі розпорядки.

В католицькій церкві розуміють, що епископи та всякі розкази тоді лише важні, коли надані з Риму, і се як раз тримає всьо в силі. А в православних инакше. Всякий патріярх чи епископ має право розказувати — в останній інстанції і розказує, контролювати його нема кому і виходить в народі непорозуміннє.

Російська церков претендує на монополь в Канаді і Злучених Державах тим, що вона перша заложила тут свою місію і ніхто другий крім неї не має тут права на твореннє своєї окремої місії, що впрочім годиться з їх церковними канонами.

А тим часом являється сиро-арабський митрополит Ґерманос і собі каже, що має претенсію, Теодорович собі, Филиповський собі — всі мають "право" а що всі мають те саме право, то ніхто того права не має, бо за всіма стоїть доґматичне і практичне грішеннє!

Коли не брати в загалі в рахубу того, що православна церков є відколом від Римського Патріярхату в 1054 р., то межи українським православієм Теодоровича і російським Платона та кацапським Филиповського, то з доґматичного боку краще представляється та церков, котра стоїть як Платонівці з російськими епископами. Филиповського ґрупа менше має тої законности, а Теодоровичева рішучо ніякої! Та послідна є фактично вибриком звихненого розуму гордих аранжерів сеї сектанської фракції.

Колиби вони навіть побідили платонівців і филиповців то будучности абсолютно ніякої перед ними. Вони плюнули на апостольську сукцесію, приняли в засаді рукоположеннє епископа священиками, де є та сила, що стримає те, як зрісши в силу двох — трох прічерів "руполагають" собі другого третого і десятого "епископа"? Безуслівно, що так буде, бо зло, родить зло, а секта секту. Цементу і твердого ґрунту в сеї секти нема. У них рішає розум і хвилеві, горді рахунки, а що кождий чоловік має свій окремий розум, отже розпад певний у тих, що на се тепер дивляться.

СТАН ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ В КАНАДІ

Зі всім тим, що твориться в православній церкві в Канаді, навіть на Україні, звідки до певної міри ідуть впливи і на греко-католицьку церков, греко-католицька церков мусить боротися.

Вона не бореться лише за чистоту своєї науки і засад, але і за цілість народню. Її приходить тяжко держатися на своїй висоті, але свідоміші громадяни переконалися очевидно, що вони стоять вище всяких пересудів. І коли можна вірити в будучність, що ми повинні, то вона тільки перед сею церквою світла, ясна і певна.

Ніякий аранжер українського православія (свистунівців) ані всі разом

не в силі є надати відповідного тону жадній роботі в Канаді, не то церковній але й народній. Про платонівців, филиповців, нема й мови. Вдохновення ані народнього ані церковного аранжери сих ґруп не дадуть народови ніякого. А про сектанство анґлійське всіх відтінків навіть шкода говорити.

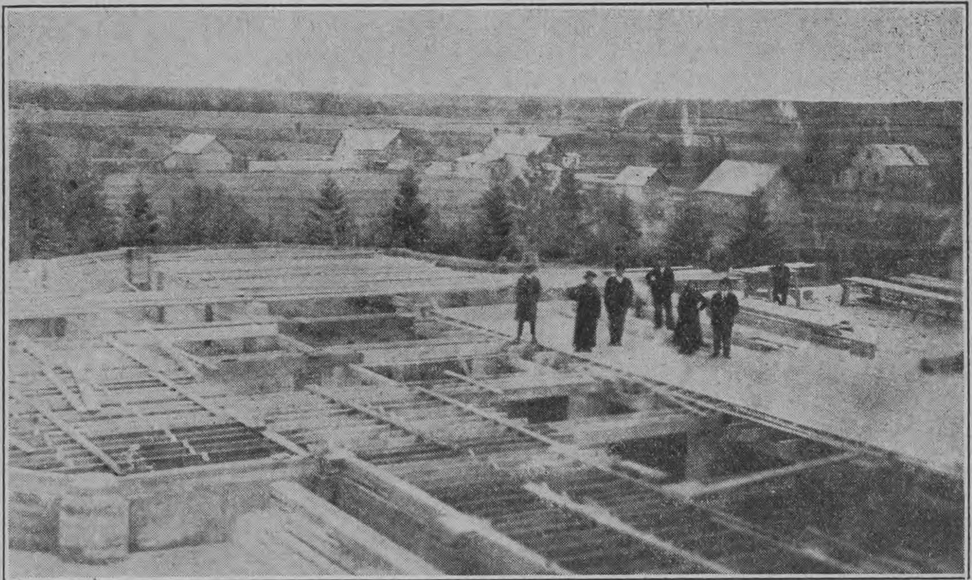
Впрочім греко-католики сю правду вже ясно видять, а чим дальше, тим вона ще більше вияснить'ся.

Іменно поза церковним обійстєм греко-католицькі громади стоять всюди вище від всіх инших. Часопис "Канадийський Українець" високо перевисшає всю решту української преси і при добрій волі самого народа зробить'ся ще більше, бо орґанізація подібна до маленької дитини, котра з кождим днем росте в силу. Лиш треба мати більше щирости народові до свого Епископа і священиків, а будучність запевнена.

Всяка робота є тяжка і всім тяжко приходить складати спеціяльні матеріяльні жертви, та все таки хто жертвує, видить, що дає на щось певного, на що й варт дати.

ПОЛІТИЧНИЙ СТАН ГРЕКО-КАТОЛИКІВ

Щоби розбити греко-католицькі громади, вороги закидують неясний, як

Будова греко-католицької церкви в Мавтейн Ровд, Ман.

в Канаді своїми сталими засадами і народною службою. Вищі школи і бурси,, як Митрополича Бурса, три школи в Йорктоні, школи в Сифтоні й Айтуні, дві в Мундері і Едмонтоні, Рідні Школи по парафіях міських і при церквах по всіх усюдах широкої Канади розвиваються або під умілим проводом Отців, Братів, Сестер Служебниць і учителів. Над всім тим наглядає Епископ, чоловік щирої душі, перворядний трудовик, з під селянської стріхи.

До народних потреб є се маленька робота, але в міру стислої орґанізації вони кажуть, політичний стан греко-католицької церкви. Вони кажуть, що греко-католицька церков заснована польським правительством на те тільки, щоби спольщити Українців; кажуть також, що тут в Канаді вона є на те, щоби зфранцузити Українців. Та все се є чиста і безпідставна лож, для аґітації і відвернення уваги від апостатів-аґентів.

Колиж так то від відновлення греко католицької церкви минуло 328 років, однак бачимо, що Польща не спольщила Українців, а навпаки Українці є добрими Українцями.

В Галичині де греко-католицька церков є найсильнійшою і здавалося-би, що вона малаби вже раз вплинути на людей аби були Поляками, однак бачимо, що сі "Поляки" бють Поляків. Бачимо, що за національні українські ідеї гниють по польських тюрмах священики, та багато греко-католицької інтеліґенції. В Канаді бачимо всі вищі і Рідні Школи, що в них учать по українськи та в українськім дусі виховують молодіж. Бачимо також, що греко-католицька преса цілком переповнена в щерть проти Польщі. Ну скажіть сами поважаний Читачу, чим греко-католицька церков служить Польщі?! Хто, коли, де?!

Впрочім самі крикуни хрестились і виховались в греко-католицькій церкві, а вони є Українці і антиполяки.

А що до зфранцуження Українців греко-католиків в Канаді то вони мабуть остільки стануть Французами, о скільки свистунівці Сирійцями.

Греко-католицька церков в Канаді та Злучених Державах є відногою тої української церкви, котру оснував Володимир Великий, а котра пізнійше в 1054 р. зістала знищена.

Греко-католицький нарід є народом повним національної української свідомости. Він стремить до відбудови великої української самостійної держави, від Карпат по Кавказкі гори і від ріки Припети по Чорне море.

Всі закиди греко-католицькій церкві польонізації і француження Українців є безпідставні і ложні, а закидується її се ворогами лише з ненависти, що вона без боязни дивиться вперед. Але вона збудована на ґранітовій скалі й не боїться нічийого грому. З нею Бог!

о. П. Божик.

Стаття написана бувшим православним священиком, недавно з'єдиненим, цікава як причинок до зрозуміння та оправдання його з'єдинення.

Афоризми

Хто на добру сторону дивиться,
Від злого очі відвертає, —
Такому доля усміхається,
І сам Бог йому помагає...

***

Чесна людина не встидаєсь
Того, чого не знає, —
Вна у других запитаєсь,
Й нічо не скриває...

***

Мудрий робить добре,
Знаннєм не хвалиться, —
Щоб робити добро,
Він ще більше вчиться...

***

Не вчи других, не приказуй,
З себе дурня не показуй,
Бо той лише вчити може,
Хто сам вчиться пильно, гоже...

***

Блажен, хто згоду сіє,
Святу правду скаже —
Впертому без нагани
Правдивий хлях покаже...

***

Ой не лайся, і не мстися,
Сам на себе подивися, —
Стряси власні свої блуди,
Відтак іди меже люди...

***

Любов — се сонце
Добра й погоди, —
Коли в нас її немає,
То що нам зі згоди?...

***

Гнів — се смерть —
Гнів душу вбиває;
Людина з гнівом
Марне пропадає...

***

Не все золото, що блищиться,
І не все гарне, що здається...

***

Не в тих сила, що кричать,
Із всіми лютують, —
А в тих сила, що мовчать,
І тихо працюють...

С. М. Дорощук

Порадник для Дівчат у Виборі Мужа

1. Не виходи замуж за такого, що є гарний і знає о тім, що він гарний, бо пустий чоловік є міліон разів пустійший, чим пуста жінка і зглядання других жінок на лице твого мужа замучить тебе. А якбись почула, що хтось скаже: як міг такий гарний взяти таку як ти, то буде за тяжке на твої нерви.

2. Не виходи замуж за такого, що є в дома одинаком, а має сестри. Бо він мамин син і улюбленець. Сестер мав за багато таких, що ним возхищалися і йому як й домови служили, а ти сама йому ніколи не догодиш, хотьбись пальці собі зшурувала і незнати що йому варила. Він буде все невдоволений і навіть "дякую" не скаже за службу.

3. Не виходи замуж за такого, що хоче і каже, що він поправиться, як тільки ти возьмеш його в руки і його зреформуєш. Не слухай того, котрий каже, що він перестане пити, карти грати, поночах ходити, як тільки твій спасенний вплив зачнеся на нього. Бо чоловік, що йде простою, чесною дорогою для того, щоби бути добрим, чесним мущиною, не буде ніколи добрим мужом. І се є за тяжко для кождої дівчини зробити з другогорядного мущини першорядного мужа.

4. Не виходи замуж за зарозумілого. Такий, що тобі розказує, що то за великий чоловік він є, що він вже зробив, а що він ще зробить, є не лише дурак, але його пуста балачка понижа є тебе. Його не обходить, що ти любиш, чого бажаєш, що ти уважаєш за підставу до щастя, він урояє собі, що ти вже всьо маєш, як його дістанеш за мужа і не смієш вже ні о що більше просити, ні старатися. Як коли зобачиш годованнця з худощавою жовтою жінкою — то з тих великих мужів.

5. Не виходи замуж за ограниченого чоловіка, що не вміє забавити ані сказати нічого крім: Я казав і він казав, яка ти гарна, яка ти не така, як другі. На 30—40 літ вашого супружа то не вистарчить і буде вам нудно. Як він не читає нічого і все то само і то само повторяє і є все змучений, змучить тебе поза границі.

6. Не виходи замуж за злосника й ґдирача. Все нахмурений і мовчавливий, все хоче, щоби так всьо йшло. Як він хоче, буде тебе тримати в страху як йому догодити, що говорити, що ні. На всьо нарікає, кричить і докучає, так, що мусілабись бути добро ю християнкою і дуже терпеливою, щоби не кинути горшка на него.

7 Не виходи замуж за скупаря. За довго треба коло него ходити, щоби витягнути від него цента. Зубами і ногами треба би від такого виборювати гроші на кухню, чи на убраннє для жени, чи дітей. І буде обтягати і скаже тобі здати рахунок, де ти поділа того кводра, що він тобі дав два тижні тому.

8. Не виходи замуж за такого, що все кпить з жінок і їх не шанує. , або думає, що вони є лише на то, щоби мали діти, варили їсти і прали, той є дуже маленький і з таких виходять найпоганійші мужі. Великий чловік не боїться жінок. Він велика голова, велике серце, має симпатію до всіх жінок, а свою любить.

9. Не виходи замуж за такого, що не має сталого способу життя. Він не потребує бути богачем. Такий, що заробляє тілько, що удержить родину, є ліпший, чим той, що дістав в спадку 10.000, а сам доляра не заробив і не потрафить.

10. Не виходи замуж за нерелігійного, що не боїться Бога і не знає Божих заповідей. Бо як він не буде мати границі між добром а злом, то ти перша на тім потерпиш. **Д. Д.**

РОЗРАДА

В готели

Гість: — Гарний у вас порядок, що ліжка заломлюються.

Слуга: — Мусілисьте мати дуже тяжкий сон.

Осторожний

— Позич мені сто долярів; мій богатий вуйко вже одною ногою в гробі.

— А що буде як він другою ногою ожениться?

На полі

Подорожний: — Що, хлопче, збираєш, бараболі? А що ти за то дістанеш?

— Нічого, але діставбим, якбим не хотів збирати.

М. Мошинський

Василь Борщ

(З Ґалєрії повстаньчих сілветів).

Я з ним їхав разом на одному з возів повстанчої валки.

Це був тип, який дуже часто зустрічається на Великій Україні, — вище середнього росту, повновиде, смугле обличе, до низу закручені вуси, прямий, трошки товстий ніс, карі очи, темне волосся. З першого погляду йому можна було дати років сорок — сорок пять.

Я дізнався, що він мав тільки дві десятині землі і невеличке господарство; мав жінку, але дітей не було. комуністи в нього ще не взяли нічого.

"Щож примусило вас піти проти большевиків?" зацікавився я, "адже вони кажуть, що повстання роблять куркулі та буржуї, ви-ж і не куркуль і не буржуй?"

"Це тільки вони так кажуть! відповів він", а ви подивіться, хто приймає тепер участь, — все все більш незаможні селяне. От хочби той хлопець, що зарубав вчора і посік на маленькі кавалочки комісара — він син зовсім бідного чоловіка, — батько його має тільки одну коняку й більш нічосісько, навіть хатина чужа...

Бачите, я теж був на фронті, на Кавказському і тоді я "голосував" за список пятий, большевицький; тоді мені здавалося, що большевики зроблять рай — всі рівні, всі вільні, всі живуть добре, а тепер, щож ми бачимо, замість тої свободи, замість народньої влади, сів нам на шию большевик і поводиться гірше царського урядника. Уряднику даси, бувало, хабара 10—20 копійок і він заспокоїться, а тепер комісару треба дати 200 або 300 карбованців, та він ще й незадоволений, каже що мало і не соромиться навіть брати! Знаєте, тепер гірше не то що за старого режима, а й за кріпостного права, — візьмем хоч те, що беруть скотину, мою власну й нічогісенько не дають; або з цими підводами теж не краще, — вези якогонебудь поганенького комуніста чорт зна куди, тай невідомо ще, чи вернешся з кіньми до дому, чи може реквірують по дорозі! Хібаж це свобода — не можна ні сказати нічого, ні поїхати вільно, ні торгувати — бо кажуть — спекулянт.

Е-е-е-хе-хе-,хе! Дурні ми колись були, дурні! От коли були тут Українці, просили допомогти їм, а хіба ми допомогали як слід?! Бувало зберуть сход і просять об помочі, але ми тепер бачимо, що давали дуже мало — армії, бачите, треба давати, а ми не давали, — а тепер і не хочемо, а мусимо давати все, що тільки захотять "товарищи", щоб їм ні дна ні покришки, бо вони просять інакше — нагайом та кулеметом. От-то-то воно й є! Тепер ми чисто згадуєм Українців, це дійсно були наші, і свободу давали, і торгувати можна було і працювати, а тепер, — е, тай не стоїть вже й повторювати — одно слово злодії!

От і повстали ми і хочемо щоб була Україна, бо зрозуміли все!"..

На цьому розмова наша обірвалась. Вози вїхали в село і стали в сутінку дерев щоб дати коням трохи відпочати. Ми злізли з воза щоб розмяти кости.

Василь підійшов, трохи згодом, до мене і кажучи, що певно я нічого не їв ще, запросив до себе на кисле молокої бо більше нічим було почастувати — (це було село де жив Василь).

Я згодився і ми пішли.

Хата була маленька і чистенька. Збудована була, як майже всі хати на Херсонщині — двері з надвору ве-

ли в досить великі сіни де була збудована пічка, яка там зветься ”кобицею”, з сіней вели двері праворуч і ліворуч до кімнати де жили люде.

Нас зустріла жінка Василя, — висока постать ще молодої жінки з смуглявим, окулястим обличчєм, яке говорило, що в її жилах тече крім української крови й молдованська. Вона ввесь час намагалась дивитися на мене привітно, частувала мене, але її бажання привітности так і залишались тільки бажаннєм, — на мене падали мов камміннє погляди повної ненависти. Я з початку не розумів чого це так, але потім, придивившись я зрозумів, що вона бачила в мені причину її горя, що чоловік пішов на повстаннє.

Василь, флеґматично посвистуючи занявся налагодженнєм свойого черевика, який в одному місці ”запросив каші”.

Я сидів мовчки і їв — страшний апетит і смачне кисле молоко з свіжим пухким, білим хлібом не давали мені змоги говорити.

Дружина Василя теж мовчала, але бажаннє говорити у неї було велике.

”І нащо ти таскав о це “о” до хати, я як шпурну його, то й не знайдеш!” нарешті не витримала вона і промовила з призирством показуючи на рушницю.

”Мовчи, не твоє діло!” відповів флеґматично Василь.

”Як це не моє!” і сльози показались на очах, ”пять років був на війні, був двічі поранений, міг би тепер посидіти в хаті!.. Тай тебе ніхто й не кличе, повстанці кличуть тільки до трийцять пять років, для чогож тобі добровільно йти, хіба не досить молодих!.. Тай подивись он богачі, сидять частина їх в хатах, молодші навіть за тебе, а ти йдеш; а як же я буду?!..”

”Ну, ходімо”, перериваючи її, сказав Василь до мене, “мабуть зараз поїдемо далі, може вже шукають нас!”

Ми встали. Сідаючи на воза я подивився в бік Василевої хати. Дружина Василя стояла на воротах і дивилась на нас. Очі були повні сльоз, але погляд перемінився, він вже з ненавистного, а вся постать виявляла з себе гордість, гордість своїм Василем, якого не кличуть, а він сам іде за народне діло.

Вози вже були далеко від села, а постать жіноча все ще маячила на воротях, її було видно доти, поки було видко хату Василя.

Польща, Ченстохів, 20. лютого, 1921.

Приказки

Щоб життя не змарнувати,
Треба ціль у життю мати...

***

Щастє всміхаєсь тим,
Хто гониться за ним...

***

Які думки — такі діла,
Думка добра, або зла....

***

Хто себе добре не знає,
Той на других нарікає...

***

У дурня довгая мова,
Та мало доброго слова...

***

Хто мудрого вдає,
Той мало знає

***

Знай, що мало той навчить,
Хто гукає та кричить...

***

Щоби з праці користати,
Треба мудро поступати...

***

Хто розум й добрий розсудок має,
Скоро не горячиться і не лає..
Хто себе величає,
Сам себе понижає...
Дурень чести й лиця не має,
Він свого носа всюди упхає...

С. М. Дорощуук

ЕВОЛЮЦІЯ

Оден пастор хотів переконати свою церковну громаду, що головною причиною недавного мордерства в Шікаґо, де два хлопці забили невинного третого, є ученнє по школах еволюції. До того він поставив коло себе на проповідници малпу і пояснив, для чого се робить. Він сказав, що його дівчина прийшла колисьтут зі школи і спитала його, чи вона походить від малпи, бо так учителька в школі говорила. Так, до того світ йде. Таке ученнє веде молодіж до мордів на пробу. Коли ми походимо від малпи місто від Бога, то надходяче поколіннє буде звірське поза опис. Бо як чоловік вірить, що він походить від звірини, то буде й по звірськи поступати. Світ тепер йде як пяний. Мене здається по карають за то, що я уживаю малпи в церкві, але я хочу заховати світ для Бога.

Обтер піт з чола і сказав: А тепер заспіваймо пс. 123.

То не діялося десь далеко, а таки у нас в Канаді. Приходить дитина зі школи, бавиться вечером, а коли мала йти спати, сказав до неї тато: Помолися дитинко, та йди спати. Дитина сказала: Не треба молитися, бо Бога нема. Що ти говориш? Хто тебе такого навчив? — питає батько. Дитина відповіла: Нема Бога, бо професор встав!...

Розпитуючи довідався батько, що учитель сказав до дітей так: Діти вважайте, бо я маю вас чогось важного навчити. Я кладуся на землю. Як Бог є, то я маю тут сконати, а як його нема, то я встану. — Полежав встав, а діти навчилися, що Бога нема.

Такий учитель повинен сидіти в криміналі, а не українські діти вчити. Ні, учителям, ні народови ні Канаді він чести не приносить. А їх є кілька, щей хваляться, що лише вони "роблять народну роботу".

Еволюція в мовах большевицьких вчених значить: з пороху хробак, з хробака риби, птахи, чотироноги, з них малпа, а з малпи чоловік. Чому вони ту стають? Еволюція, це рух вперед, чому не йдуть дальше до ангелів, до досконалого Бога? Бо вони, колись хрещені Божі діти йдуть назадницькою еволюцією з чоловіка на малпу й звірину.

Найтязше ярмо чоловіка є те, що його наложили власні блуди і злі учинки.

РОЗРАДА

Осторожний

До готелю у Вінніпеґу приїзджає фармер і записується до книжки гостей. В тій хвили через книжку перелазить блощиця. Фармер кидає перо й спльовуючи відходить. Готельник біжить за ним і питає:

— Що сталося, чому відходите?

— Я в такім готели не хочу спати.

— Алеж чому, таж в мене найбільший порядок

— Що мені за порядок в такім готели, що блощиці вже наперед довідуються, під котрим числом я маю спати.

Легкий заробок

Двох Жидів переходило понад ріку і прочитали на таблиці, що пять долярів дасться тому, хто виратує потопаючого чоловіка. Вони скоро умовилися щодо поділу зарібку і оден з них без надуми скочив в воду.

— Ну, Мошку, чому мене не ратуєш? — кричить Жид з води, тут дуже глибоко".

— Абрум, мовчи, — каже той з берега — я прочитав цілу таблицю ще раз і тут написано, що за неживого дають десять долярів.

У лікаря

Лікар вихилив голову до почекальні і питає:

— Хто тут найдовше чекає?

— Я вже цілий рік чекаю.

— Якто рік?

— А вже рік, як я зробив вам убраннє і чекаю на гроші.

Сповідь злодія

— Прошу отця, я вкрав патик.

— А великий?

— На дві фіри.

— А ще що?

— Так прошу отця, — хвіст.

— Який?

— Причеплений до коня.

М. Яровий

Українізація й Українці

Більше як рік тому серед Укрїнців на Україні й поза Україною сущих паробила багато шуму постанова В. Ц.В.К. (Всеукраїнського Виконавчого Комітету) про українізацію України. Дехто сміявся з того, мовляв, парадоксу, бо справді дивно звучать отсі слова: "Українізація України", другіж на оту постанову покладали великі надії. З того часу минуло вже півтора року і годилосяб по спромозкности безстороннє підвести підсумки тої українізації. Преса українська (найбільше) й неукраїнська свого часу тай тепер іще часто намагається освітити стан і наслідки тої українізації, лише на жаль представляє її здебільшого в освітленню або большевицькому, або — з ріжних причин і мотивів — у вигідному для пануючої на Україні влади. Много фактів або замовчується, або намагається представити їх на користь большевиків для того, щоби тим більше підкреслити варварське відношеннє до Українців сусідів — Польщі й Румунії. Се роблять і "найбуржуазнійші" українські орґани, як нпр. "Діло", а вже годі й говорити про часописи, які близько стоять до большевиків, або ті, що дістають від них разом із дірективами й субсидії.

Постараюся на підставі знаних мені фактів освітити се питаннє з точки погляду української, національної і державної.

I. КОМУ Й ДЛЯ КОГО ПОТРІБНА УКРАЇНІЗАЦІЯ?

Здається, що навіть серед найбільше спантеличених Українців мало є таких простодушних людей, котріб повірили, що істнуючою на Україні владою "українізацію" оголошено було для користи самої "союзної" республіки, себто для України, бо такої фактично немає, і доказом тому є факт, що саму постанову про оту українізацію мав затвердити іще якийсь всеросийський законодавчий орґан і найбільше весь час за неї роспиналися Троцький і другі совєтські потентати жидівського походження. Дехто толкує се так: розумнійші з большевиків під натиском стихійно пробудженої української національної свідомости *мусіли* уступити перед українським народом бо инакше він бувби доглянув своїх прав другими путями, які булиб невигідні для большевиків.

В сім припущенню є доза правди, асе лишень якась невелика доза. Російські большевики не звикли скорятися перед натиском громадської думки, а для заспокоєння українських мас навіть у більше пекучих їх потребах "рабоче-крестянськая власть" має на Україні солідні арґументи в роді кавалєрії Буденного хинських і башкирських полків та тяжкої артилєрії, що рівнає з землею цілі непокірні українські села і в разі потреби, моглаби так само зрівняти й цілу Україну. З другого боку, коли б большевики справді хотіли задоволити національні вимоги українського народу, то певно, що почали б справжню українізацію з того, що дали б йому більше *політичних* прав, котрих він майже не має і позвали б до національної роботи серед нього його давніх і заслужених діячів, котрі могли б пристосуватися до сучасних вимог життя в "рабоче-крестьянской" республіці. Але того як раз нема. Найбільше, що може дозволити сучасна влада на Україні таким Українцям — се *наукову*,

але ні в якім разі політичну або громадську роботу, а то тому, що найбільше боїться, аби справді не було українізовано українські маси. Натомість на Україні цілим життєм як громадським, політичним, так і в найбільшій мірі економічним фактично керують Москвини, Жиди, Поляки й инші чужокровні, доси незнані на Україні прибудьки і лише в дуже малій мірі випробувані й сліпо послушні наказам із Москви большевицькі посіпаки з автохтонів. Се стверджує офіціяльна урядова статистика.

Слава про "українізацію" большевикам потрібна не так дома, як закордоном. Для "пролєтарської" влади дуже невигідні ті поголоски, що ходять закордонами совєтських республік: всякі інтернаціональні, робітничі й гуманні орґанізації, не говорячи вже про цілу т. з. буржуазну демократію в Европі й Америці не можуть дуже похваляти большевицького відношення до зкорених народів, бо воно далеко лишає за собою уславлені царські часи й звичаї. А большевикам за кордоном ходить не так о кредит моральний, як о кредит *матеріяльний*, котрий з першим усе стоїть у тісному звязку.

Крім того національна "свобода" на Україні сеж могутній засіб аґітації в сусідніх державах, де Українці її не мають, і большевицька влада спішить той засіб використати не тільки для внутрішньої пропаґанди большевизму у своїх сусідів, але й шляхом дипльоматичним: нотами до Польщі й ультіматумами до Румунії. Правда, хто знає большевицькі звичаї, для того ясно, що усі ті ноти, протести й погрози то є чистий блоф, але серед політично несвідомих мас се є всеж могутній стовп аґітації, — бо на нього ловиться навіть багато інтеліґентів!

Не аби якою принадою ота "українізація" мала бути й для української еміґрації. На сю вудку большевикам удалося спіймати кілька більших риб, та про се далі.

А щож українська сіра маса? Яка користь для неї мала бути від того добра? На се по щироста відповів один із большевицьких можновладців: "Ми пробуємо підійти до українського селянина з сего боку, щоб він нам повірив і став нам покірний. Нам потрібна "сьочка" (звязаннє) з українським селом. Коли наші заходи матимуть позитивні наслідки, тим ліпше, а як ні — тим гірше для українських селян. Ми будемо проводити українізацію остільки, оскільки вона корисна для нас".

Отсе й є щира правда. Від сеї большевицької реформи доси скористали й користають самі большевики. Вона їх не коштує нічого, а прибутки від неї для большевиків видно вже сьогодня.

"Але всеж таки ліпший є сей стан річей, а ніж такий, який був за царів — себто пряма, ясна й отверта москалізація" — кажуть майже усі.

На мою думку се є поверховний погляд: може старий царський лад для української справи був навіть ліпший, бо він бодай підтримував національно-революційний запал серед деяких верств українського громадянства, тим часом як тепер московська влада своєю хитрою політикою досягла того, що "українізацією" вже встигла здискредитувати ідею безоглядної боротьби, поставивши перед зтомленим українським народом принадне гасло національних компромісів і тим розбиваючи ряди борців і присипляючи їх волю до боротьби й національно-революційні змагання. Що се справді є так, читач побачить із дальшого.

II. ДЕ І ЯК ІДЕ УКРАЇНІЗАЦІЯ?

Після урядових декретів в протязі півтора року мали би бути зукраїнізовані усі урядові установи, бо в громадських і приватних — до того часу або було вже все зукраїнізоване, бо ніякі декрети для них не можуть мати сили. Якіж то такі урядові установи, де б українізувати треба було і де

українізація може принести справді корисні наслідки для національної справи?

Церква, суд, військо, школа, урядово-адміністраційний апарат. Така відповідь прийшлаб, якби справа йшла про нормальну державу, а не про "союз совєтських держав".

Справді, на офіціяльній мові церкву там відділено від держави, і в справи церкви держава ніби не втручається. Се на письмі і для закордону. Практично-ж урядовою церквою, котру держава підпирає більше як де инде є т. з. "Жива", або большевицька церкра, котрої гієрархи як і православні ієрархи при царах, сліпо виконують накази влади і служать "нє за страх, а за совєть" її інтересам.

в ній ведуться українською мовою. І щож бачимо? Большевицька влада усіма силами бореться проти української автокефальної церкви. Коли "живі" ієрархи не мають на народ ніякого впливу, то влада підтримує навіть царелавних "тихонівців", але жорстоко і в усякий спосіб переслідує автокефалістів, особливо священиків. Їх обявляється звичайно "контр-революціонерами" і як із такими, без дальших розмов і пояснень поступається по всій строгости совєтських законів.

На духовенство греко-католицьке совєтська влада дивиться підозріло, бо боїться українського "шовінізму", яким воно ніби усе з верхів і низів пересякнуте. В місцевости, близькій до польських кордонів греко-католицькі

Перше св. Причастіє дітвори з "Рідної Школи" на Форт Рудж, з о. секр. Григорійчуком і учителькою панною Угринівною.

Правда, на Україні "Жива" церква майже не має прихильників. Стара, — "тихонівська" також їх не має багато, алеж ні та, ані та *ніколи* українізації не заводила й не дбала про неї — навпаки обидві вони в найтіснійшому союзі проти тої українізації боролися й борються.

Найбільше симпатій на Наднiпрянській Україні має церква автокефальна, котра справді є настільки українізована, що навіть відправи церковні

священики правда мають доступ, щоб тим можна було ліпше підкреслити переслідуваннє Поляками греко-католиків на Холмщині й Волині, але далі їх щось не чути, бо московсько-большевицька влада боїться унії більше як автокефалії, справедливо вбачаючи в обох, усі ознаки української *національної церкви*, а сеї вони не можуть допустити, бо не можуть терпіти жадного авторітету поруч із своїм.

Отже про українізацію *владою* цер-

кви можна говорити найменше. Зате з найбільшим правом треба зконстантувати, що большевицька влада, не перебираючи засобами, напружує усі свої сили в боротьбі проти неї, і коли в тім не може похвалитися . великим успіхом, то невно не зі своєї вини: реліґійна боротьба всякого роду взагалі не під силу большевикам.

Українізація школи... Про се смішно говорити! До большевиків українізація школи йшла казково скорим тем пом, і коли ще тепер, через пять літ можна говорити про якусь "українізацію" — значить влада злочинно затримувала й затримує ту справжню українізацію, котра так інтензивно була розпочалася, коли вона доси природним шляхом не докінчилася сама собою. Фактично й тут уряд лиш стоїть на перешкоді українізації. Як при чини повільного переходу науки на українську мову, большевики виставляють два факти: брак підручників і брак учительських сил.

Що до першого, то треба сказати, що вже до другої большевицько-московської навали на Україні було стіль ки назв друкованих підручників, що низча початкова школа ними була задоволена вповні, вище початкова — на половину, середня може на одну чверть й лишень вища школа (університет і політехніки) була вже слабше заосмотрена. Тепер по школах усіх типів брак підручників відчувається лишень тому, що майже усі (понад вісім-десять назв) підручники до-большевицького друку заборонено до вжитку і внесено у проскрипційні списи як шкідливі поруч із євангелією, кораном та талмудом! Нових підручників влада не дозволяє друкувати, коли їх не буде складено по большевицькій системі (кождий має в той чи инший спосіб вихвалювати марксову доктрину і сучасний лад на Україні і в инших совєтських "республіках." Се є смішне, але факт. Навіть невинні аритметичні підручники, не говорячи вже про підручники ґеоґрафії, історії і т. п., коли вони друковані не по большевицькій системі, цензура не пускає не то що до школи, а навіть через кордон радянської України, і вони марно гинуть на полицях закордонних українських склепів!

Большевики люблять колоти очі українською академією наук. Але також доведений факт, що величезна більшість наукових творів як її членів, так і багатьох професорів українських вищих шкіл не може побачити світа ніби через брак коштів, тим часом як подібні твори, тільки *московською мовою* виходять в незрівнано більшій скількости урядовим коштом. Катальоґ видань української академії вражає убожеством в кількости назв. В українських еміґрантських колах навіть поважно обговорюється питаннє про виданнє сеї наукової літератури закордоном.

Дехто намагається оправдати в тім московську владу загальним браком коштів. Сі оправдання чути з таких здавалосяб авторитетних джерел, як від секретаря укр. академії наук, заслуженого професора й давнього українського діяча, Аґатанґля Кримського (Його статті в "Ділі"). Але вірити навіть сему поважному чоловікови в сім разі може хиба той, хто не знає дійсних відносин на радянській Україні. Треба тільки згадати, що перед трома роками сего самого А. Кримського фактично вратував від *голодної смерти* тодішний український "наркомпрос" (комісар освіти) Гринько, а в останні часи як сам А. Кримський, так і багато инших українських учених живуть і не умирають з голоду лишень завдяки закордонній їм допомозі, бо уряду мало обходить справа з чого вони мають жити, або чи мають вони жити взагалі. Отже теперішньому "наркомпросові" або кому там, досить зробити натяк кому слід на можливість припинення закордонних присилок і нагадати долю многих учених, які вже померли з голоду, щоби "без усякої спонуки" написав до закордонних ґазет не одну статтю і не один

член української академії!

Фактом є також, що коли в місяці березні сього року упорядчики української книжної вистави у Празі звернулися до радянського заступника Калюжного з просьбою дати їм для вистави матеріяли, друковані на радянській Україні, то він катеґорично відмовився і то через те, що теперішня книжкова продукція в "самостійній" радянській українській республиці є МЕНЬША як у деякі роки за царських часів!!..

Колиж ми додамо ще тепер, що в усіх тих і "наукових" виданях, і підручниках, які виходять на Україні і для України, насамперед і головним чином іде вихвалюваннє Лєніна і инших пророків большевизму, і без того *не може* бути друкований жаден підручник, бо й ціла наука по школах зводиться головним чином до тогож самого, то можна собі уявити, яку ціну має українізація такої науки!

Зрозуміло, що для неї потрібні й відповідні учителі. На сім полі большевики почали свою роботу з того, що скасували усі дипльоми й наукові кваліфікації, а обявили, що найліпшим учителем може бути найліпший комуніст. А понеже серед українського учительства таких не було багато, то більшість заслужених українських учителів було ріжними способами "зліквідовано". Вони показалися "петлюрівцями", "бандитами", "шовіністами" і т. п., а як такі мусіли скінчити свою педаґоґічну карієру або "под стєнкой", або з голоду та тифусу у большевицькій тюрмі та на засланю. Решту-ж українського учительства, "постольку — поскольку" — себто наскільки учителі допомагають їх замість науки ширити большевицьку пропаґанду.

Старі заслужені українські учителі за для хліба насушного мусіли скоритися, а нові приходять майже виключно з комуністів, або щоби позискати симпатії влади, стараються вислужитися перед владою у відповідний спосіб. Инших чекає доля директора І. Прийми (умер з тифусу в большевицькій тюрмі) або поета Чупринки (умер "под стєнкой" як "бандит") або композитора Лєонтовича (умер в тойже спосіб), або композитора К. Стеценка (умер на тифус), або професора й академика М. Василенка (засуджений до вязниці ніби за участь у проти-большевицькій змові) і многих, многих їм подібних.

Скажуть може, що така школа і з такими учителями як тепер у большевиків нічого не варта й для держави не принесе ніякої користи. Се є правда. Тому большевики для справжньої науки посилають своїх стипендентів закордон, і характерестично, що серед стипендентів найменше (майже зовсім нема) Украрїнців!

Українізація суду... Але в союзі совєтських республік — цивільного права не істнує, бо немає права приватної власности. Істнує лише право карне. Українізаціяж карного процесу може визвати хіба огиду, бо для підсудного мабуть ще тяжче коли засуд "под стєнку", або на голодну смерть у большевицькій тюрмі він почує в "рідній мові". А ще гірше, коли найліпших синів України судять московські окупанти українською мовою за "бандитизм", або "петлюрівщину" себто за повстаннє проти наїздників і за вірність українським національним ідеалам!

Українізацію війська спробували було завести большевики для своїх цілей, але вона дала для них сумні наслідки: жовняри стали вимагати не тільки української команди, але й Українців офіцерів. Сего для "українізаторів" було вже забагато. Весною сього року вийшов наказ про обовязковість московської команди (розумій від аких же офіцерів!) для "українських" частин, котрі до речі формуються в цїли боротьби головне з "контрреволюцією" ("червоні" козаки) на Україні — себто проти українських повстанців.

Адміністративний совєтський апарат українізувати не вдалося. На се з

жалем нарікає навіть офіціяльний большевицький орґан — харківські "Вісти". Майже в кождім числі поміщає він ляментації на ту тему, що большевицькі урядовці на Україні не хотять вчитися української мови, ані урядувати нею. (Характеристичну допись про те з Мелітополя уміщено нпр. в числі 121 "Вістей"). Але ніякі ляментації ні до чого, бо годі переконати фактичних *панів* України в тім, коли для них одиноким законом являється їх власна панська воля. І зовсім неприродно хоч і жалібно звучать докори "Вістей", що в "пролєтарській, мовляв, державі повинноси показати примір перед буржуазним світом, що у неї нема націй пануючих і пригноблених"... Порожні слова, які тим гірше підкреслюють сумний стан пригніченого може більше як де українського народу, бо в той спосіб у нього відбирається навіть право протесту проти його гнобителів у його "власній" і "самостійній" республиці, а лишається саме право апеляції до милости московських панів і володарів тіл і душ українських.

І так українізація, яку має бути цілком докінчено до місяця серпня с. р. йде дуже пиняво. Але большевицькі політики із звичайною московською хитрістю використовують для себе самий її неуспіх, як уміли вони використати для себе й инші свої невдачі: голод, хороба і т. д. Вони своїм способом звалюють вину з себе на когось иншого і разом з тим жебрають о допомогу собі. Отже вину за ту нещасливу українізацію вони переложили на українську еміґрацію і ріжними хитрощами вже встигли переманити декого з неї на службу до себе. В той спосіб "українізація" служить тепер большевикам зручним гачком для уловлення українських еміґрантських душ.

III. "УКРАЇНІЗАЦІЯ" Й УКРАЇНСЬКА ЕМІҐРАЦІЯ.

Хто не знає близько большевиків і їх психольоґії, той не може собі навіть уявити якими трусами у велечезній більшости вони є. Сучасна большевицька влада найбільше боїться повстань, і в кождому підданцеві своєї держави (чи "держав") убачає — може й справедливо — скритого заговірника і ворога собі. Особливо бояться московські окупанти Українців, а найбільше тих, які опинилися поза межами їх "досяглости". Страшним терором (ознака їх власного переляку) можна винищити й налякати на якийсь час внутрішніх ворогів, але що робити з еміґрантами? Чи не відограють вони колись у новій революції такої ролі, як свого часу відограли Ленін із товаришами? От такі примари не дають спокійно панувати новим володарям України і тому вони уживають усіх засобів, щоб українських еміґрантів, особливож людей військового стану вернути на Україну, коли не на службу собі, то бодай під свій догляд. В кождім разі при своїх дикунських звичаях вони в слушний час їх використають, хочаб для того, щоби більших риб узяти як заложників" і обявити повстанцям, чи кому там, що, коли вони не скоряться владі, то вона виріже "заложників". Сеї практики уживано вже нераз при ріжних нагодах і з великим успіхом. (Нпр. процес С — Рів і мн. ших.).

Для уловлення еміґрантських душ уживається такої системи: по большевицьких часописах жалісно розписується, що всі добрі заміри влади, що до українізації розбиваються об упертість і брак патріотизму серед укр. еміґрантів. Влада, мовляв, має найліпші наміри, але на Україні брак інтеліґенції — нікому провести в життє ті корисні реформи, бо еміґранти замість того, щоб послужити рідному народові волять тинятися й голодувати десь закордоном та віддавати свої сили на службу чужоземній буржуазії. При тім звичайно обіцюється всякого рода амнестії, прощення усіх гріхів, згадується доброту і незлопамятність робітничо-селянської влади і т. д. Від тих, що вже повернулися до

дому зявляються у закордонних часописах листи, де з повним признаннєм до большевиків і захопленнєм описуєть ся життє у радянських республіках, яке показується чистим раєм супроти еміґрантських злиднів.

Серед еміґрації починають твердше лунати голоси про поворот до дому на службу "рідному народові" про безхосенне марнованнє сил за кордоном, і довірливіщі, або більше легкодухі еміґранти, змучені недолею еміґрантського життя і маючи собі бодай моральне оправданнє направляються до найблищої совєтської місії по пас. А там виїзд на Україну, а по тому зде більшого повна мовчанка, або (рідче) повні захоплення листи про совєтський рай.

Як справді ся мають сі заблудші вівці по повороті до дому най читач уявить собі з кількох фактів, яких доси правда не було опубліковано через зрозумілі причини по ґазетах і котрі дійшли до відома, пишучого отсі рядки, шляхом приватним.

Отже в ґазетах дуже мальовничо було описано як витала совєтська Україна Тютюника і тих українських воєнів, які з ним вернулися. На першій совєтській стації орхестра, прапори (навіть, чи не жовто-блакитні!), голосні крики привітів, поцілунки і инші ознаки найщирійшої радости з боку властей і щасливих горожан Совєт-України. Стільки в ґазетах. А от продовженнє, яке в ґазетах не опубліковане ніде і про яке довідуюся з листа одного з повернувших:

"На другий день по приїзді, з повернувших вибрано тридцять душ, видно найбільш небезпечних і зараз же, без ніякого суду розстріляно. Старшин старанно відібрано від мужви і вивезено десь, мабуть у Московщину, а жовнірів розпихано у найпевнійші большевицькі полки під пильний догляд"...

Незабаром по повороті у харківських "Вістях" появилися писання Тютюника, в яких він містить ряд "разоблачелий" проти ріжних еміґрантів, а найбільше про Петлюру. В його листах до закордонних земляків описує він, як йому чудово живеться у Харкові і звичайно запрошує й усіх боєвих товаришів до повороту й служби новій "самостійній" Україні.

А от факти, мало кому знані. Заки ще Тютюник повернувсь на Україну, большевики поставили умовою, щоб до Харкова перебралася його сімя, яку вони держать яко закладників. А як живеться самому Тютюникові у Харкові, про те розказує наочний свідок.

До одного з ґенералів петлюрівської армії, який знайшов собі притулок у Чехії, большевики підсилають раз-у раз своїх аґентів з найбільш принадними предложеннями наслідувати Тютюника, — повернути на Україну. Але ґенерал має свій розум... і своїх аґентів на Україні. Один із них приїхавши недавно з Харкова, де він пробував кілька днів розказує таке:

— "На одній з улиць Харкова я зустрінувся із Тютюником. Він ішов ніби сам, але за ним, на короткій дістанції (також ніби самі) йшли троє червоноармейців, видно його конвой. Впізнавши мене, він успів прошепотіти: "Богa ради — передайте, що живу тяжко... в одній кімнаті... їсти дають мало, все під доглядом..."" Ми скоренько розминулися, ніби незнайомі". —

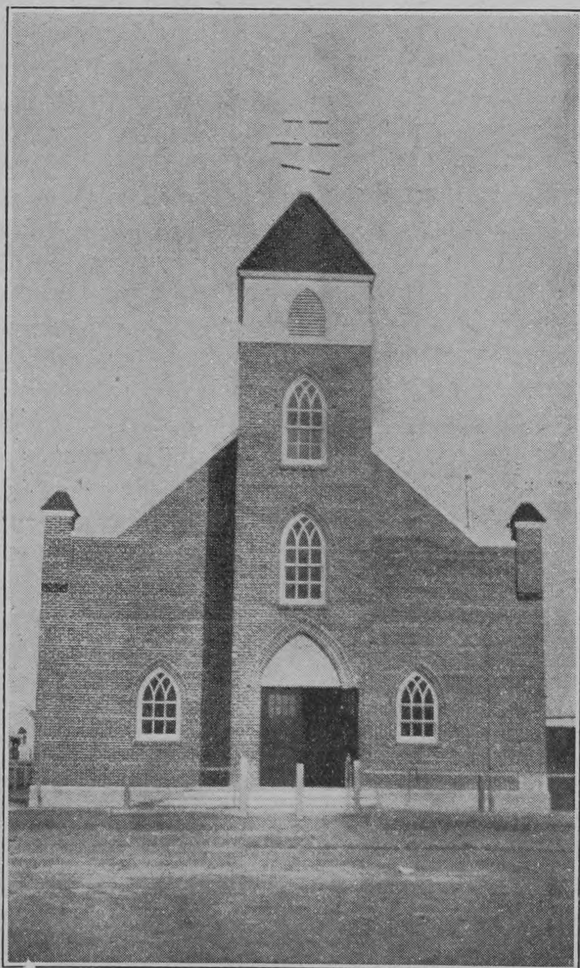
Очевидно, що петлюрівський ґенерал, діставши такі інформації не має великої охоти повертати до дому і волїє й на далі перебувати на чужині на превеликий жаль большевицьких аґентів, котрі всежтаки не перестають оббивати його пороги.

Тепер, по останніх відомостях, Тютюник є на кордонах Польщі, де він (також під найпильнійшим доглядом) командує "червоними" українськими полками, переважно з колишніх петлюровців, які повернулися з польських таборів і Галичан, котрі раз-у-раз перебігають большевицький кордон. Фактом є, що колишні петлюрівці, закоштувавши польських "союзних" таборів, тепер битимуться проти Поля-

ків у союзі хоть із чортом. Фактом є також, що Галичане з ненависти до Польщі охоче йдуть під большевицьку команду, але також і те є фактом, хоч може декому й неприємним, що в польських таборах і серед еміґрантів є ще досить таких людей, що охоче стануть під команду не то польських офіцерів, а знов таки — хоть самого чорта, аби лише помститися большевикам за свої зруйновані ґаздівства, вирізані семї і своє знищене життє. Сих Українців Польща пішле в перших лавах в разі польсько-большевицької війни. Отже оконечні наслідки "українізації" будуть для Українців сумні: знов різатиме "Русін-Русіна" і знов для більшої слави чи Росії, чи Польщі, але *ніколи України!*

— — — — — —

Так ніколи ми, Українці не вийдемо з того проклятого зачарованого кола, доки у нас провадитимуть українізацію хтоб там не був, *а не самі ми!* Ціла ота теперішня "українізація" — се чистий прибуток для наших панів, а для нас хіба що саме шкода. Шкідлива вона тому, що Українці поставлені поза межі можливости її використати для себе, тимчасом як вона руйнує українську національно-революційну традицію, витворюючи замість неї традицію иншу: — інтернаціонально - комуністично - большевицьку. Большевики знають, що то значить сила традиції, тому вони стараються там, де її не можна знищити, то бодай зіпсувати або повернути на свій лад. Так вони зробили нпр. з традицією побожного шанування памяти Т. Шев-

ГР. КАТ. ЦЕРКВА В ЛЕТБРІДЖ, АЛТА.

ченка. Вони самі шанують Шевченка і може (на зовні!) навіть ще більше як Українці — тільки Шевченка *свого*, большевицького: основу й оборонп комунізму, Шевченка — ідеольоґа клясової боротьби й пролєтарських чеснот, а не Шевченка — націоналіста й ідеольоґа українського націоналізму, як його доси звикли представляти собі Українці.

Замість хреста над Шевченковою могилою — хреста, що поставили Українці власними змаганнями й тяжкою боротьбою проти царського уряду, хреста який виднів на цілу Україну й світив цілій Україні, тепер на могилі нашого Пророка стоїть який недоладний бюст-фіґура розбійника, чи бандита московського типу. Сей памятник, розбивши на кавалки старий хрест, поставлено офіціяльним урядом підневольної України. Здалека його не видно, а видно лишень тому, хто до нього підійде близенько а має бути видно в ньому те, що потрібно його творцям. При постанові-ж його найбільше роздеклямовано, що той памятник ставить робітнича влада робітничому поетові — бо ніяка "буржуазна" українська влада на те не спромоглася мовляв через свою "буржуазність".

Так москвини в своїх інтересах уміють використати навіть українські національні святощі: перевернути, знищити й на свій лад переробити. І добре хто розуміється на подібній політиці і спосібний розібратися в тих хитрощах, та на жаль таких людей мало навіть серед української інтеліґенції. Їй як і темному народові здебільшого імпонує *зовнішна* показна сторона большевицької роботи і багато людей не в силі зрозуміти цілої огиди її *сути*. Теперішний пересічний український інтеліґент кричить, що ми мусимо використати таку слушну нагоду як зовнішня "українізація,, і що ми будемо злочинно недбалі коли вона минеться для нас і України дурно, лише ніхто не може дати точної поради ЯК власне її можна й треба нам використовувати?

Так нпр. від одного з таких інтеліґентів Галичан, інженіра Т. довелося мені почути цілком серіозну думку, що тепер на Україні є повна українізація, що Українська справа стоїть там цілком добре і в кождому разі цілком ліпше як за царів. Головним арґументом у п-на інженіра є те, що він читає "українські" "Вісти", а що се є *урядовий* орґан і є писаний українською мовою, то п-ві інженірові се останнє так імпонує, що він готовий простити сучасній владі усі її гріхи. Годі йому втолкувати, що тепер на Україні крім урядових ґазет *немає инчих*, що Українці при царях могли бодай змагатися, висловити свою вільну думку у *власних* орґанах, тим часом, як тепер вони навіть того не сміють, бо за них і думає офіціяльна влада!

На жаль так як інж. Т. думають видно не самі пересічні наші інтеліґенти, але й колишні "вожди" нашого нанароду. Нпр. проф. М. Грушевський вернувся на Україну для продовження своїх наукових праць під строгою умовою від большевиків, що він ні в якім разі не буде заниматися політикою. Хто знає близче проф. Грушевського і всю його минувшу політичну діяльність, для того в сьому його повороті нема нічого дивного. Але практично він невигідний є або може бути для цілої української справи, бо в разі чого, проф. Грушевський стане першим закладником у большевиків і без ніякого сумніву тоді подасть із тюрми (як нпр. патріярх Тихон) свій голос проти боротьби з ними. Колиж у заставі у ворога буде голова старого й заслуженого українського громадянина, чи не принесе він тоді найбільшої шкоди, бо його легкодушні земляки тоді можуть піти на всякі "уступки" напасникові ціною його голови.

Винниченко у своїм недавнім виступі у Празі був більше обережний. Він радив повертатися на Україну для того, щоб Українці могли взяти в свої руки ціле життє там. Але ся порада не є до здійснення: політичне життє окупанти вже опанували цілком, а инчим

вони керують у кождому разі як самі хотять. Наскільки на практиці можна здійснити Винниченкові поради, показує нпр. такий факт:

Недавно оден визначний лікар — Галичанин, який дістав доцентуру на однім з европейських університетів, звернувся до большевицької місії з проханнєм о службу на Україні. Він одержав буквально таку відповідь:

— "Дозволити приватну практику на Україні ми Вам можемо (з приватної практики лікар там не може вижити через загальне зубожіннє людности), але урядової посади (одинокий засіб до життя) Вам не дамо". —

— Чому так?

— Бо Ви Галичанин, а Галичанам ми не довіряємо через їх знаний шовінізм. —

Мабуть через отой самий "шовінізм', і тепер годі дістати якусь урядову посаду на Україні українському інтеліґентові. Йому охоче пропонують посаду десь на Сибіру, в Рєзанщині, або навіть у Москві, лишень ні в якім разі *не на Україні*. Власне й ціла українізація на Україні йде серед Москвинів, Жидів і инших урядовців не-української національности, котрі мають обслугувати український народ, але не знають його мови. Ті-ж, що її добре знають, дома у себе нерідко уміраюгь з голоду і мусять шукати собі на чужині заробітку.

Тому й усякі докори в нашім "недбальстві" — що ми упускаємо таку слушну нагоду для українізації мають найменче рації, бо українізувати автохтонів на Україні мають право лише чужинці — се є парадокс нашого сучасного лихоліття!

Отже Бог знає чи й Винниченко своїми порадами не ллє води на большевицький млин: еміґранти замість того, щоби закордоном орґанізувати українські сили інтелектуальні й фізичні, вертають на Україну або "подстєнку", або на закладників, або поза Україну на службу *більшевикам у* Рєзень та Москву, або в найліпшім разі, як то сталося, скажемо, з колишнім укр. міністром Жуковським і дипльоматом Шраґом (обидва прихильники системи Грушевського що до відношення до большевиків) виїхавши на Україну вони поробляться "завєдующими корзиночними мастерськими" в большевицьких кооперативах — карієра не з першорядних і не великої для України користи, особливож коли взяти під увагу ще постійний поліційний догляд над неблагонадійними "шовіністами" і обовязок рабської покори перед панами ситуації і повсякчасного їх публичного вихвалювання!

Такі наслідки й перспективи "українізації". Коротко кажучи з неї в сучасних умовах користають і можуть користати самі окупанти. Українці від неї мають поки що лише кілька десятків свіжих могил і розбрат та суперечки серед еміґрації. Чи здолають вони з неї витягнути бодай належну науку? Чи зрозуміють вони нарешті УСІ без виїмку, без огляду на місце свого перебування, на свій етап і клясову чи партійну приналежність, що справжня українізація можлива й настане тільки тоді, коли *Українці* самі пануватимуть на Україні?

Питаннє не нове і здається, що ніколи ще не було так на часі як сьогодня. Чи наука історії минула й минає дурно лише для самих Українців?

На се питаннє відповість нам будучина.

Писано 1924 р.

ДОБРІ І ЗЛІ...

Блаженні є ті,
Що згоду сіють —
Такі на світі
Жити уміють...

Прокляті є ті,
Що сварку чинять —
Негідні, пусті
Всюди виринять...

С. М. Дорощук

Чому Люде Сміються

Сміх походить з тої самої фундаментальної причини, що зайшло щось неожидане, несподіване, або, що не сталося то, чого всі сподівалися.

Пригляньмося сміхови при ласкотанню. Що то є, що викликує сміх? Що то є дражненнє нервів, що передаване поводує сміх. Бо як самі себе дотикаємо пальцьми в тих самих місцях, то нам зовсім не хоче сміятися. А тепер порівнаймо лаженнє мухи в усі і те чувство, що то викликує дотиканнє товариша перцем по кінчиках нашого уха. Як муха лазить, не сміємося, а перце лоскоче нас до сміху. Або порівнаймо дражненнє перцем, що його робить товариш, який чужий або ворог наш. При товаришу сміємося, чужий нас ображає. І то не треба аж дотикати, вистарчить пробувати дражнити перцем, а вже сміємося, або злостимося. Або як маємо рану, нащіпили нас нпр. і хтось страшить нас, хоче рукою взяти за рану і кілька разів пробує, а не взяв, немиле вражіннє, страх не оправдався, ми сміємося.

Страх, небезпека і сусненнє того всього, що могло зайти, побуджує нас до сміху.

Причина сміху при ласкотанню є все та сама: ми ніби завважуємо щось, що не лучається ніколи. А наше розумованнє і то, що знаємо за нашого приятеля-товариша, дає нам запоруку, що то не станеться. Отже чувства, що грозили нам щось неприємного, обертаються в приємні, або нешкідливі.

Як хто пібє ворога і над ним сміється, се можливе лише як небезпека вже минула зовсім. В боротьбі є страх, що ворог виграє, полекша з того страху по побіді, переміняє страх у сміх.

Як не зайде то, чого ми чекали і боялися, викликує усмішку або сміх. То всьо значить, що остаточною причиною сміху є все то само: вплив на наш ум, що діється то, чого ми не сподівалися, або ще нема того, на що ми чекали.

Кревні, то люде, що приходять до нас з візитою, коли є так горячо, що вони не можуть вже витримати в своїй кухні.

РОЗРАДА

В книгарни

40-літна дівиця: — Прошу дати мені якусь повість, але таку, в якій стара дівка виходить заміж.

— Прошу о руку вашої Марусі.
— Добре, бери, бо та рука забирає в мене послідний цент.

З другого світа

Майк питає: — Дорогий Джім, чи ти помер, чи жиєш? Як жиєш, пришли мені 20 долярів, котрі я тобі позичив.

Джім відписує: — Дорогий Майк, я не жию, а твоїх 20 долярів пішли на покриттє коштів мого похорону.

Добра відповідь

Двох студентів взяло між себе фармера і оден каже:
— Скажіть нам, вуйку, чи ви осел, чи дурак?
— Того не знаю, але здається мені, що стою між одними і другими.

На викладі ґеоґрафії

Учитель (показуючи на мапу):
— Де є полудне?
Ученик: — Полудне є там де їдять обід.

В суді

Судія: — Ви засуджені на смерть, Чи маєте ще що сказати?
Засуджений: — Так прошу ласкавого суду, аби повісити замість мене того адвоката, що мене боронив.

Хінська приповідка

Гроші то безодня, в якій можна втопити честь, совість, навіть правду.

В рідній школі

— Де лежить славне українське місто Львів?
— В старім краю.

Двозначно

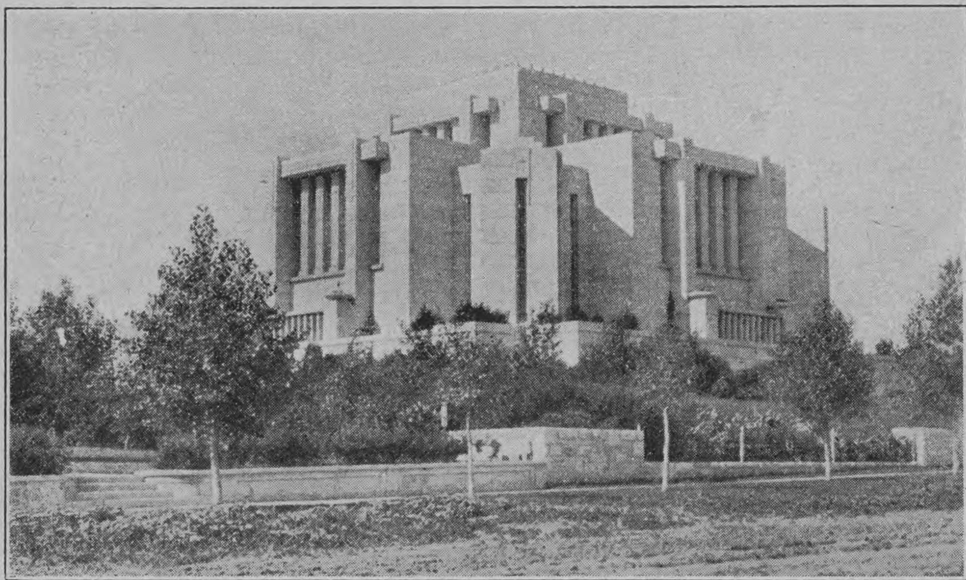
— Знаєте, я сегодня дав вирвати собі зуб мудрости.
— Я сам, розмовляючи з вами, завважив, що вам щось бракує.

о. М. О.

Святиня Мормонів

В полудневій Алберті в місточку Кардстон, Мормони виставили величаву і коштовну святиню. Будову почали в 1914. а скінчили 1922 р. Коштувала вона *оден міліон долярів.*

Ціла будівля з ґраніту а у внутрі з мармору. Це є одинока святиня в цілій Канаді, подібної її не знайдете. Не буду описувати як вона виглядає, бо не о це мені ходить. Хочу звернути увагу читачів на людей, що змогли ся на таку імпозантну церков, та поставили їх за примір нам, Українцям греко-католикам Канади, а особливо міста Вінніпеґу, що дотепер іще не потрофили ми здвигнути величавої катедри, якаби голосила красу нашого обряду та силу нашого народу.

Святиня Мормонів в Алберті. Кошта її будови виносять оден міліон долярів.

Скаже неоден, деж нам бідним людям о чімсь подібнім думати, чи в нас є міліон долярів, щоби його дати на будову української церкви. Мормони, що збудували таку коштовну святиню мусять мати богатирів-капіталістів, бізнесменів, які на сю ціль подарували кольосальні суми. Хтоби так думав, дуже помиливбися. Кардстон — мале, фармерське місточко. Мормони майже виключно фармері і ренчарі. До тої святині належить 10 тисяч душ, т. зн. около 4 тисячі фамілій. І це не дуже велике число важилося на такий видаток? Так! Вони не тільки поважилися, але і зложили міліон долярів і діпняли свого. Через це ніхто з них не збіднів, нікого не взяли до притулку опущених, ніхто не стратив фарми. В них є згода, солідарність, жертвенність. А такі прикмети чудес доказують. Всі вони без виїмку дають певну суму, відповідно до своїх доходів на потреби церковні і просвітні. І в тім лежить цілий їх успіх. Всі жертвують, однодушно йдуть до наміченої цілі.

Мормони — це люде працьовиті, ощадні і тверезі. Коли правительство албертийське на підставі голосовання і ухвали парляменту на весні почало

заводити по містах і місточках ”лікер-штори”, то Кардстон вилучено зі спису таких міст, бо з огляду на це, що Мормони не пють палених напоїв, ”лікер-штор” там не мігби утриматися.

Ми Українці — инший народ. Мало в нас добрих прикмет, а поганих за богато. Богато нас в Канаді, сотки тисяч, та признаки мало. Великий Іван, але вибачте за слово, не розумний. Десятки літ ми в Канаді, а де ті величаві церкви та инші культурно-просвітні інституції? Є кілька, але вони не наші, бо в довгах. Ми незгідливі, не солідарні, ми не всі жертволюбиві. Одні будують, другі руйнують; на десять дає оден, а ті девять сміються і других знеохочують. Ми греко-католики, та не всі свідомі греко-католики. Поза свою фарму, або гавз, світа Божого не хочемо видіти, не почуваємося до обовязку спомочи свого Епископа і священства в їх тяжкій церковній та культурно-просвітній роботі. Премногі з нас марнують величезні суми на піятику, судові процеси і т. п. непотрібні видатки а за кільканайцять літ свого побуту в Канаді не дали буквально ані на Церков ані на жадну народну інституцію.

Дорогі Читачі! Дивіться на фотоґрафію святині і пізнавайте, що може доказати кілька тисяч людей жертволибивих, згідливих та свідомих. Українці греко-католики своєю солідарностію дайте заохоту нашому Владиці зачати будову величавої катедри якаби піднесла нас в наших власних очах і в очах чужих людей.

Не добре, як відлучено

Оден говорить дуже сильну бесіду. Другий, що слухав того, каже: Ех коби я міг мати ваш язик!

— Пусте, — каже бесідник,—не здав сяби вам до нічого без моеї голови.

Боту дякувати за дім. Повісь собі капелюх де хочеш і не потребуєш платити десять центів, як його дістанеш назад.

СЕНС І НОНСЕНС

Хто винен?

В суді розводовім він толкується, що стрінувся з нею перший раз через телефон, але він видить тепер, що дістав ”не той нумер”.

Катихит поясняє дітям, що до крещення треба дві річи: матерії і форми. Матерія, то вода, а форма то слова, що при тім говориться: крещається і т. д. Коли скінчив, питає:

— Скажи мені, Ганю, кілько річей треба, щоби важно охрестити тидину?

Ганя: — Три.

Катихит: — Я тобі казав, що дві, щож є трете?

Ганя: — А дитина де?

Чим найліпше ”взяти” слухачів

— Проста річ. Наперед вислідіть, чого вони хочуть, а в мові до них скажіть, що вони мають цілковиту слушність.

На корабли

Приніс служачий подорожному їсти і каже: Я вам тут приніс дещо зїсти щоби ви не мали троблю.

Подорожний: — Дякую вам. Заощадіть мені ще троблю далі і викиньте те їдженнє в море.

Росія і Анґлія погодилися і стали приятелями, доки довги їх не поділять. Росія згодилася за готівку в руку дати позволеннє анґлійським банкам позичити Росії грошей, щоби заплатити довг для Анґлії.

Фармер встає о год. 4. рано, працює цілий день до 9. вечером, щоби відтак прочитати ґазету, якто він мігби більше грошей заробити, колиби працював більше інтензивно.

— Що то є муж стану?

Муж стану є такий, що хоче зробити щось для свого краю і народу.

— А що то є політик?

Політик, то такий, що хоче, щоби край і нарід зробили щось для него. Чи ви зауважали, як то щиро ходять кандидати на послів до церкви, а навіть хрестять діти, хоть одно не знав, що вони тримають з народом?

Чи Живе Хто на Марсі чи не Живе?

Планета Марс тепер в моді. Оглядають Марса зі всіх боків, пишуть богато вчені і невчені — і до нічого певного не доходять, бо хоч він тепер підійшов до Землі "дуже близько", але те близько виносить около 60 міліонів кільометрів, то таки за далеко, щоби можна щось побачити.

Але менче-більше годяться учені на підставі дотерішних спостережень на такі припущення. Мусимо признати, що живі сотворіння живуть не лише на землі — але і на богатьох инших тілах небесних. Бо з усіх міліонів звізд, які нам світять, певне знайдеться не одна подібна до нашої землі. Подібна тим, що на ній є такі самі або зближені до наших умовин життя. Отже воздух, вода і т. п. Ми можемо щось добачити лише на найблищих планетах нашої соняшної системи — і що бачимо? Те, що ні одна з них — кромі Марса — не має тих умовин. Бо одна ще горить і палає, а друга вже давно остигла (як місяць), — лише на Марсі є певні признаки, що там може бути життє. Добачують там часами щось таке як сніг, отже мусить бути вода — і воздух. Чи живуть там розумні сотворіння? Кажуть деякі учені, що живуть, а свідоцтвом того мають бути правильні канали, які видно на Марсі, і які то ніби мали прокопати розумні Марсіяни для навіднення убогої в воду почви Марса. Коли там живуть розумні сотворіння, то чи подібні вони до людей на землі? Кажуть, що подібні, а ріжняться тим, що є трохи більші, від нас, мають великі носи і бистрі очи (то не жарт!) і дуже тонкі ноги й руки. Чому? Бо там воздух рідкий, отже всі предмети в четверо лекші як у нас. Чоловік, що важить, у нас 80 кґ. важивби там лише 25кґ. — отже по що йому таких грубих ніг до ходження і рук до роботи, коли він сам і все навколо нього таке легоньке?

Марсіяне мають бути розумнійші від нас людей, бо вони тисячами літ старші, так як їх планета від нашої старша міліонами літ. Отже припускают учені, що ті Марсіяни певне вже скорше доглянули нас, як ми їх, і хотіли нам про себе дати знати, але ми ї[х] знаків не бачили — і не розуміли. Ал[е] є надія, що конче порозуміємося, б[о] наукові здобутки земного людства [і]дуть тепер скоро вперед. — Але за[з]начуємо, що ті всі слова учених — лише здогадами, опертими на кілько[х] спостереженнях, — отже за певн[у] правду їх не можна брати.

РОЗРАДА

Досвідчений

Учитель: — Як я позичу твому бат[ькови] бови 500 дол. під умовою, що він ма[є] сплачувати мені той довг по 75 до[л.] річно, кілько по трох роках буде ме[ні] ще належалося?

— Ученик: — 500 долярів.

Учитель: — Зле!

Ученик: — Алеж ні, пане учитель, [я] свого батька знаю.

Учитель: — Чому ти молишся:.. "Хліб наш насушний дайже нам днесь — а не кажеж на цілий тиждень, аб[о] на місяць?

Івась: — Бо сплісніівби.

Як позбутися приятеля

Позич йому грошей.
Викажи його блуди.
Поконай його арґументом.
Зроби щось лучше від него.
Будь популярнійшим від него.

Учитель: — Любий — яка то част[ь] мови?

Школярка: — Прикметник.

Учитель: — Добре! степенуй.

Школярка: — 1-ший степень: люби[й] 2-гий степень: заручений; 3-тий сте[]пень: жонатий.

Багато дістав

— Що тобі бабуся дали, як ти по[]желав їм на іменини?

— Що дали? Дали поцілувати ла[]бу.

П. Кушнірук

Роспніте їх Роспіте!...

Драматичний етюд в одній дії, з недавного минулого.

ДІЄВІ ОСОБИ:

1. ПИЛИП — бідний селянин.
2. ОДАРКА — його жінка.
3. МАРУСЯ — їх дочка.
4. ОПАНАС — 5. МИКИТА — рідні брати, перший літ 45, другий 35 кривий на праву ногу.
6. БАБА — їх мати.
7. ПЕТРО — син Остапів, парубок.
8. ХВЕСЬКА — молодиця.
9. ОВЕРКО — 10. МАТВІЙ — односельчане, сусіди і товариші Микити
11. МОТУЗЕК — 12. ПСИНА — польські "осадники", 25 років, бувші військові, ходять у військовій одежі, другий з них років 30.

Діється на селі, на Волині, понад річкою Опир в 1920—21 роках.

ВУЛИЦЯ: — Обабіч вулиці між садками розкинені землянки і денеде біленькі бідні хатки. Далі видно церкву, а там беріг річки. Ліворуч блище глядачів землянка Пилипова, біля неї гарний квітник, далі видно купу соломи, біля котрої стоїть старий поломаний віз, плуг і инші господарські знаряди. Праворуч, проти землянки стоїть бідна хатиночка братів Микити і Опанаса. Біля хатини досить чистенько, встелено лопухом та обкидано березою, біля землянки також, тільки без лопуху. Біля хатини стоїть стілець.

ЯВА I.

МАРУСЯ *(виходить з землянки з віником в руках, голосно)* Я зараз мамцю! От тілько тут троха підмету біля землянки... Требаж трохи підмести та лопухом вистелити! Хіба у нас так, не свято? *(підмітає)*. Так, свято... Велике свято... Согодні у нас велике свято, але чого так сумно? Чогось так сумно, я й сама незнаю... Здається, що повинно бути весело, всі повинні радіти, що сьогодня вперше святкуємо за яких чотири роки, знову на своїй рідній земли, під своєю рідною стріхою. Хіба ми там... там на далекій Московщині, підчас нашого біженства святкували? Хіба то було нам, там свято? *(Злякано)*. Ні, ні! Що я кажу... І там для нас було свято... і там було... бо ми в той день не голодували.. *(тихше)* бо ми в той день, геть всі, нещасні висланці, розходились по кацапських селах з торбами... чуєте? в цей день ходили ми з торбами і жебрали... Українці жебрали у Москалів... Ох! як страшно... *(павза)*. А тепер... хіба думаєте краще нам?.. Ні, ні!.. Ще гірше... ще тяжче бути під цими Ляхами... *(позіхає)*. Ох доле наша доле, бідолашна! *(співає на сумний голос)*.

В краю нашім, та в краю нашім
Ляшня вередує,
Наших бідних гречкосіїв
Без вини мордує!

Вражі ляхи, та вражі ляхи
Церкви замикають,
Вольність нашу, козацькую
Від нас відбирають.

Села наші, та села наші
Туманами вкриті,
Ох, як тяжко милий Боже
Під Польщею жити!

Важко люде, та важко люде

Було з Москалями,
А ще важче милий Боже
Тепер під Ляхами!

ЯВА II.

ОДАРКА. *(виходи ь в бідному убранню, крізь сльози)* Ох, Боже мій, Боже... Чи ж ти дівонько збожеволіла? Чи тебе не обходить наша віра? Батька Ляхи побили, вже третий день з печі не злазить, а їй співи в голові... ох — ох — ох і коли вже ти дівонько того розуму наберешся?.. *(плаче)*

МАРУСЯ. *(чуло)* Мамцю... ох, мамцю! *(обнимає)* Простіть! Якось так... Хібаж то весела пісня? тож то... Боже! Якось так стало тяжко на души... Яж все відчуваю... я все... Згадала сей день... той день, памятаєте? Мамцю, я згадала цей день як були ми в Московщині *(крізь сльози)* памятаєте як ми ходили... жебрали, а нас... нас гонили кацапи киями... памятаєте?.. *(плаче)*.

ОДАРКА. *(цілує її в голову)* Щож зробити доню... Бог милосердний за гріхи наші... *(також плаче)*.

МАРУСЯ. За гріхи? Так тяжко... так тяжко за гріхи? Вже яких років з шість...

ОДАРКА. *(втирає сльози)* Щож зробити доню... *(павза)* йди вже ти до хати, та доглядай за батьком, а то... як вмре... *(плаче)* що ми будемо тоді робити? Ох, проклята, проклята та ляшва! Що тільки вона на нашій земли не виробляє... *(плаче)*.

МАРУСЯ. Не плачте мамцю, не плачте! Ви тільки тим гірше таткові зробите. А може дасть Бог виздоровіють і... *(павза)* Кудиж це ви зібралися? *(обнімає)* Не плачте, мамцю!

ОДАРКА. *(втира. очі)* Піду, піду до церкви та помолюся...

МАРУСЯ. *(злякано)* Як, до костела?

ОДАРКА О, бійсяж ти Бога... а чогоб мене туди понесло?.. Хіба я що?..

МАРУСЯ. А кудиж? Аджеж нашу церкву забрали Ляхи та зробили з неї костел...

ОДАРКА. *(хитає головою)* Забралоб їх вже доню на той світ... Доки вони окаяні з нас будуть ссати кров?.. Доки будуть з нас бідних тягнути шкуру...

МАРУСЯ. А кудиж ви підете?

ОДАРКА. Піду... піду аж до Жидичина, там більше село і церква ще в наших руках... Там якісь мудріщі люде, не дали відразу Ляхам церкви, а в нас *(хоче йти)* Піду, а ти доню, доглянь за батьком... Ох, нещасні ми, нещасні! Карає нас Господє Бог за гріхи...

МАРУСЯ. Не йдіть мамцю! Ви старі, ноги заболять, а то, не дуже й то близенько.

ОДАРКА. Щож зробити... піду таки, піду! Там ще кума збірається, от і разом якось дошкандибаємо... Всеж таки якось ніяково в таке велике свято сидіти в дома... піду... *(йдучи)* Тиж Марусе осьде всього добре пильнуй, та гляди мені батьба як ока, ато знаєш... та всього гляди, а то тут тієї сволочі польської є досить. *(пішла)*.

МАРУСЯ. *(сама)* Так, так... пильнуй! Прийде Лях, забірає що хоче, а спробуй що сказати то... проклята шляхта! *(йде в садок бере лопух і посипає біля землянки)* Ох, Боже ти Боже! І за що вони, прокляті, так побили мого татка? За те що бачив, як крали "охотнікі" у дятька Микити сіно? Чи за те, що крикнули перед командантом "чого ви з нас знущаєтесь, з бідних нещасних хліборобів?"... Хіба то не правда? Боже, Боже! Чого весь світ мовчить? Чи він оглух, не чує, що Лях тут вирабляє?! Чому сам Бог мовчить? Господи, хиба тобі з твоїх святих, високих небес не видко, як вибрикують прокляті вороги на нашій Україні?... Хіба Ти не бачиш, не чуєш як безневинно бють наших нещасних гречкосіїв? Чогож мовчиш? Защо побили мого татка? Защо побили вчера старосту? Защо Явдоху били? О, Боже, Боже, хіба не бачиш Ти цього? *(складає руки і дивиться на небо, десь близько чути спів на польський мотив, злякана)* О, вже йдуть... прокляті! *(побігла в землянку)*.

ЯВА III.

(йдуть взявшись за руки пяні "осаднікі" Псина і Мотузок, співають на мотив "Дід рудий, баба руда...")

Піє Куба до Якуба,
А Якуба до Штефана.
А Штефан до Вацлава,
Побієм хлопа, буде слава!

Гоп — гоп, таки — сяки!
Розгулялись гайдамаки.
Пий Вацлаве до кобіти
Будем хлопа зараз бити!..

ПСИНА. *(весело, розмахуючи руками)* Вот, брат тобі і село хлопське! Видиш? Вот, вот! *(показує рукою і бє по носі Мотузка)* Не видиш?

МОТУЗОК. *(колибаючись, сердито)* Виджу, виджу! Тільки ти брат не розмахуй руками, а то як я махну, так повидиш! *(підходять ближче)*.

ПСИНА. *(підтримує його)* Та брось брат... Вот я тобі вкажу хату того хлопа, що називає нашого брата "злодзеєм"... пойдем, вот вона...

МОТУЗОК. Як, нашого брата, Поляка? злодзеєм? Хто, хлоп? Пойдем, я сам зараз йому вікна побю... Пойдем, где вона? Вот та? *(показує на землянку)*.

ПСИНА. Таж... Тут уже три дні тому назад, ми вже *(сміється)* ха — ха ха! Ми вже тому хлопови показали як наші гуляють... Ха — ха — ха! Намняли боки!

МОТУЗОК. Як, тілько намняли і все! *(колибається)* Тра було почухати, та добре почухати ту хлопську спину, а то вони вам щось дуже... Так де вона?

ПСИНА *(підійшли під хату Опанаса)* Вот вона! Здесь живе крива сатана, дзябел, Ірод хлопський!

МОТУЗОК. Так пайдем в хату, я сам його розпитаю... пайдем! *(стукають ногами в двері)* Ей! хлоп! Ей, *стукає ногою)* Двері побєм, відчиняй відмикай! Відмикай кривой сатана!

ПСИНА. *(тримаєтся за нього, стукає ногою)* Двері побєм, відчинай хлопе! Відчиняй!

ГОЛОС БАБИ. *(з хати)* Чого ви хочете? Нема нікого в дома.

ПСИНА. Відчиняй, відчиняй! У, пек морда хлопська, відчиняй Двері!

МОТУЗОК. Зараз поламаємо тобі, хлопе! Відмикай! *(Стукають)*.

ГОЛОС. *(кдізь сльози)* Що хочете робіть, не відчиню..! Чого вам треба... *(плаче)*.

МОТУЗОК. *(сердито хватає кілок* А, пся хлопська... зараз же вікна побю! Хату догори перекину! Відчиняй! *(стукає)*.

ПСИНА *(стримує)* Та брось Янек, єво видно нет дома! Ми ще ввечері прийдем та... вот здесь... *(показує на землянку)*.

МОТУЗОК. Що?..

ПСИНА. Вот, здєсь дівчинка! От, так хлопка! А красива, а понімаєш мов яблучко, мов апалсінчик!

МОТУЗОК. *(хоче йти в землянку)* Так, пайдем... А як його звать...

ПСИНА. *(стримує)* Не йди зараз.. ми ліпше прийдем над вечір, єще видем, заманим її в садочок, а там... понімаєш?.. Ну, так пайдем до солтута.

МОТУЗОК. Ну, а тепер так што? І спужався хлопа? Пайдем, що там хлоп! Хлоп, хлопом! *(хоче йти)*

ПСИНА. *(тягне)* Пайдем ліпше к'солтису хай дає подводу, поєдим на "шпацір"!..

МАТУЗОК. *(замахується кілком, чуть не впав)* Ах! Хлопи проклятущі! Тікай! *(кидає кілком в вікно)*.

МОТУЗОК. *(злякано)* Што ти наробив... што ти... *(тягне його)* Тікаймо... тікай...

МОТУЗОК. *(колибаючись)* Та што. што мені хлопи... *(пішли)*

ЯВА IV.

БАБА. *(боязко відхиляє двері з хати)* Гвалт! Гвалт! Ратуйте! Ратуйт-е-е!

МАРУСЯ. *(злякано вибігає)* Що таке? Бабусю, чого ви...

БАБА. *(виходе)* Ой - ой - ой! А щоб ви прокляті Ляхи *(ламає руки)* А щоб ви світа та сонця не побачили... *(плаче)* Ти дивись, що тепер буде...

Гет чисто вікно побили...

МАРУСЯ. *(боязко)* Чогож вони хотіли? А деж ваші, де Петро?

БАБА. *(плачучи)* Ой-ой-ой! Так, пішлиж... пішли всі до церкви ще в досвіта... нема нікогісенко в дома... і казалаж, не йдіть всі... А вони прийшли пяні, за двері гримали, за... *(плаче)*.

МАРУСЯ. *(сумно)* Боже, Боже! От, як нам живеться... ні одного дня нема щоб обійшлось тихо, а щож далі буде?..

БАБА. Що тепер буде, я й сама не знаю... А щоб вам прокляті Ляхи світла сонця нігде не побачити... щоб вас... *(пішла плачучи в хату)*.

МАРУСЯ. *(сама)* Що тепер буде?.. У, страшно! Тож як прийдуть з церкви дядько Микита та Опанас, то я не знаю... за голову візьмуться, чуприна до гори підійметься... що то буде?.. Таж дядько Микита такі сердиті, такі злі що... Єй-же Богу, не витримають! розірвуть першого попавшого в руки "осадніка", того проклятого Ляха! У, як страшно! Ну, вже воно так не обійдеться... щось буде... *(йдучи в землянку)* Вже скоро певно і з церкви прийдуть, а я... *(пішла)*.

ЯВА V.

Оверко і Матвій *(переходять через кон, спиняються)*.

МАТВІЙ. Ну, так щож куме, там, що доброго чути?

ОВЕРКО. О, багато дечого чути! Думаєте так як в нас? Ги.. там люде не такі! О, Жидичанці не такі щоб осоромити прадідну славу! Там бач від молодшого до старого, тягне один за другим мов Жиди... а ми... *(махнувши рукою)* що ми... *(закурює)*.

МАТВІЙ. Ну, щож робити, — люде трошки богатші, мають свою церкву, школу...

ОВЕРКО. *(перебиває)* А ми так, що, хіба не мали церкви?!

МАТВІЙ. Так щож... так вже нам Бог дав...

ОВЕРКО. *(дрожить)* Бог дав, Бог дав! Підійшли Ляхи до церкви, тра було всім як оден піднятися на ноги, хватити за кілки, та почерез голови прокляту шляхту, почерез голови! От би був тоді і нам Бог дав, а так... *(спльовує)*.

МАТВІЙ. Так чомуж то ви куме не хватились за кілка, а...

ОВЕРКО. *(сердито)* Чомуж, чомуж!.. Хібаж я не хативсь? Що я один міг зробити? А ви то, де були? де той був? де третий був?.. Гм.. боялись... От топіро й маємо; з нашої церкви Ляхи стодолу зробили, а ми ходимо на чуже село, за яких верстов пять-шість... *(павза)* Ти глянь на Жидичанців, отце недавно зайшли в село два "осадніки" іменували себе жандармами, мов шукають дезентирів, і щож, зайшли до одної хати, геть чисто тобі все попереєвдали в хаті, в коморі і навіть в куфрах...

МАТВІЙ. *(здивовано)* Як, в куфрах шукали дизентирів!..

ОВЕРКО. Ги!.. Чого вам так дивно? Хіба то першина? Почекайте, почекайте, ще й до тебе прийдуть, файно ти вилізеш з землянки... Отож далі, шукаючи, чисто ограбили все, забирали хустки, гроші, все що попало під руки, навіть кажуть, що в Явдохи забрали її шлюбного перстеня. Але опісля зайшли до Хведора, ти його новинен знати, він має два здорових парубки... так зайшли ото до нього і стали далі по своєму розправлятись і *(тихше)* щож думаєш? Витерпів чоловік? Не витерпів, єй-же Богу не витерпів! Увірвався терпець і хватились сини з батьком за дрюки і посеред голови ляшву, та посеред голови... і амінь! Чув? А тепер глянь, навмисно перейдись до Жидичина то й побачиш: в день повне село жандармів і ріжної наволочі польської, а находить вечір — мов мітлою зметено! От де люде... от де молодці! А ми... *(спльовує)*.

МАТВІЙ. Ну, щож, якось воно буде... *(закурює)*.

ОВЕРКО. Гм... якось буде! Не знаєш як буде? Позавчора вибили Пилипа *(показує на землянку)* що онде

Драматичний Гурток Товариства "Кобзар" на Форт Рудж, у Вінніпеґу.

вже третий день качається на печі, а вчора старосту, що не вислав ксьондзеві підводи, а завтра тебе битимуь... побачиш!..

МАТВІЙ. А вас так що, думаєте що минуть?..

ОВЕРКО. Отжеж і треба згуртуватись нам всім до купи, один до другого, щоб не били тебе сьогодня, а мене завтра, а щоб ми... ми... розумієш? Ось ти глянь на Жидичанців, вони не то що проти Ляхів, а навіть й проти своїх, ти хіба не чув, що там роблять з попом? За бороду скубають, з села гонять старого, що не хоче по нашому правити в церкві Служби Божої.

ЯВА VI.

МИКИТА *(з києм в руках, кульгаючи підходе)* А, доброго здоровля! З святом!

МАТВІЙ І ОВЕРКО. *(здоровкають ся)* Дякуємо, дякуємо! І тобі також Дай Боже.

МИКИТА. Про щож це ви так, розмахуєте руками?..

ОВЕРКО. Ет! Стара біда!Тут кажемо про Жидичанців, запеклі та дружні люде!..

МИКИТА. Гм! То мов запорожці! Колиб в нашому селі було таких хоч зо пять, то певно і ми показалиб Ляхам де раки зимують!

ОВЕРКО. *(зобидився)* А хіба ми, так що? Хіба ми так не козацького роду?

МИКИТА. *(бє по плечах)* Молодець! Їй-же Богу, що молодець Оверко! Люблю за слово! Хіба ми так не козацького роду?.. Хіба наші прадіди не були запорожцями?..

МАТВІЙ. Так що з того?..

МИКИТА. Що? Незнаєш що з того? Бий, ріж, катуй проклятого Ляха! Недаймося проклятим ворогам, аби їздили по нашій спині! О, попадеться колись він мені в руки... задушу! Їйже Богу що задушу!..

МАТВІЙ. *(йдучи)* Ну, ну! Ви тілько набалакаєтеся досить, та й взагалі наші люде, як я помічаю, здатні тілько багато набалакати, а діло, діло де?. Аможе я й помиляюся... побачимо!.. Дай Боже нашому теляті та вовка зїсти! *(пішов)*.

МИКИТА. *(сердито)* Що?.. побачимо.. побачимо... *(до Оверка)*

Гм... бачиш яке?.. От і роби що хочеш з такими онучами! Вони до смерти не виплутаються з під цього ярма..

ОВЕРКО. *(махнувши рукою)* Ей! що йому казати... То такий, що хтоб не прийшов, хайби то були: Поляки, Китайці або большевики, йому однаково! А нам, так не однаково. *(павза)*. Ну так що куме, підемо та трошки перекусимо?.. *(йдучи)* Так ви там лишень не опізняйтесь, зараз, казав староста зібрати сход... треба якось цю справу обговорити... Протоколи ще будемо писати, чи що? Десь же потребуємо жалуватись, доки таке буде над нами знущання? Доки ж будемо гнити в цих землянках?..

МИКИТА. *(сердито)* Протоколи? Кланятися... кому? Ляхови... Ляхам? — Жди помилують! Їм проклятим кілком по голові, треба записати ті протоколи! Щож з тих протоколів? Чиж мало ще ми їх переписали?..

ОВЕРКО. І то правда! Правду кажеш, Так щож да її робити? Схилити голову чи як?

МИКИТА. Що? Що ти сказав?.. Тим-то і горе наше, що ми Українці звикли схиляти свої голови, перед ріжною наволочею! *(тихше)*. Треба бити, ось що! Деб не зловив, бий, катуй, рубай щоб і сліду не лишилося! Ось тобі рада...

ОВЕРКО. *(радо)* Правду, правду кажеш! Приходьже на сход, щось може видумаємо... *(пішов)*.

МИКИТА. *(йде до хати, глянувши на вікно, злякано)* А це що? Що це таке?...

ЯВА VII.

БАБА. *(виходить з хати з рядном в руках, плачучи)* Ой, ой-ой! І понесло вас усіх до церкви... Тут за двері трясли вікна кілком вибили... ой-ой ой!..

МИКИТА. Хто такий? Ляхи?.. *(з злости не знає що робити)*.

БАБА. Аякже, нечиста сила отті прокляті Ляхи... Прийшли отут пяні, за двері гримали, думалам, що хату перевернуть... Хибаж так можна було всім йти до церкви?.. Ось робіть тепер що знаєте... *(плачучи затулює рядном вікно. Виходить з землянки Маруся з ведром і зупиняється)*

МИКИТА. *(нервово ходить, взявшись за голову)* І що їм зробити?! Як за це помститись... Боги! боги, повчіте! *(сердито)* Чого їм треба? Чого... О, Ляшва, я з вами ще розправлюсь! Я з вами... *(побіг в хату)*

МАРУСЯ. Бабусю, що то, вже з цер кви йдуть?

БАБА. Еге... йдуть, йдуть доню. Ох, щоб вам прокляті Ляхи світа-сонця не бачити... За що ви нас так мучите? Ось тепер де хоч бери грошей, хоч без хліба сиди, а вікно справ...

МАРУСЯ. *(чуло)* Щож зробити бабусю, така наша доля! *(побачивши Опанаса)* О, вже й дядько йдуть...

ЯВА VIII.

БАБА. Де? га? *(побачила)* О, тепер лише йдеш... забрались всі до церкви, а мене лишили одну, стару матір, на знущання Ляхам... *(починає плакати)*.

ОПАНАС. *(злякано)* Що таке? в чім річ? *(побачивши затулине вікно)* А це що таке?..

БАБА. Як що... "осаднікі" побили.. за двері ламали... хату хтіли...

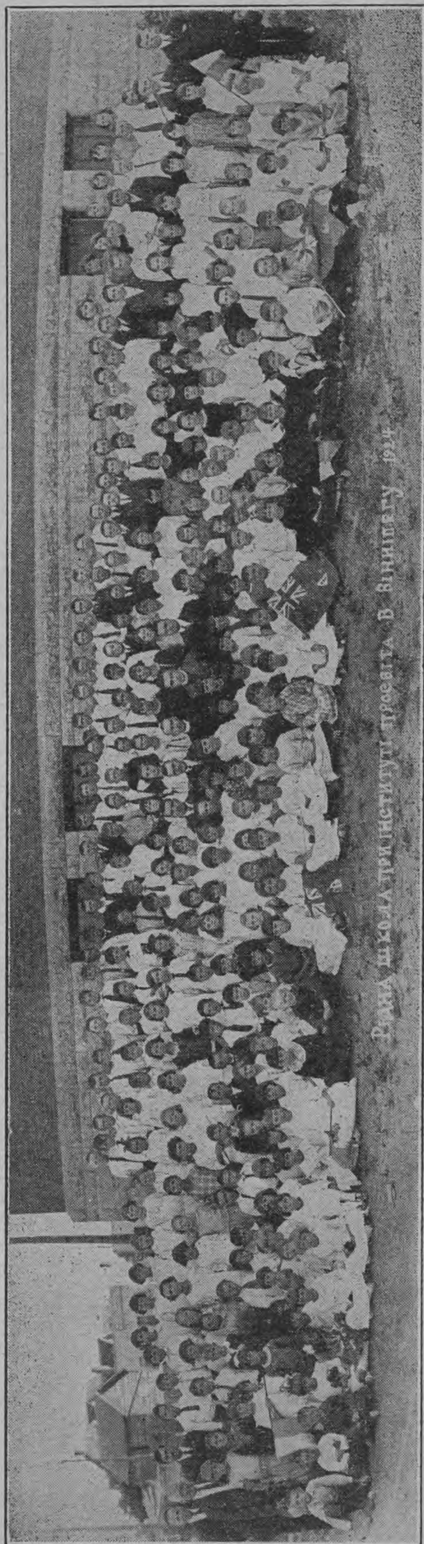
ОПАНАС. *(хреститься)* Свят, свят, свят! Що таке? не розберу...

МАРУСЯ. Та приходили пяні "осаднікі", стукали в двері, я чула як вони лаяли дядька Микиту і оден кинув кілком у вікно і...

ОПАНАС. *(сердито)* У, прокляті! Чому я не лишився дома? Чого мене тягнуло так до церкви... я би їм... я би їм показав... А де Микита? Ще нема?..

МИКИТА. *(виходить)* Бачиш? Бачиш що виробляє проклята шляхта! Як вибрикує ляшва... як... Ходім, ходім мерщій до старости! Ходім на сход... Я їм проклятим.. ходімо... *(пішов скоро)*.

ОПАНАС. Я зараз, тілько... Ох, горе наше горе! *(пішов до хати, за ним баба, Маруся пішла по воду)*.

Рідна Школа при Інституті Просвіта у Вінніпегу. Панове Учителі: Яцик, Будянський, о. сов. Олексів, о. проф. Турула, Татарин.

ЯВА IX.

І. ГОЛОС *(чути на селі)* Ого-о-в! Дядьку Андрію, на с-хо-д!

ІІ. ГОЛОС. За-раз! Гукни там ще Марко-ові!

ОВЕРКО. *(йдучи)* Микито! Ого-ов! На схо-од! *(підходить ближче)* Що це таке? Сплять чи що, що вікно затулине? Чи...

ОПАНАС. *(виходить)* Йду, йду! Микита вже пішов...

ОВЕРКО. Пішов? Гм... скоро... А чого це у вас. *(показує на вікно)* сплять чи що?..

ОПАНАС. *(сумно)* Егеж, спимо! Хібаж не знаєте ще?

ОВЕРКО. Що таке?

ОПАНАС. Хіба не бачите? Таж чисто побили Ляхи вікно...

ОВЕРКО. Як, Ляхи? Колиж це?..

ОПАНАС. Таже як були в церкві, рано ще.. Прийшли пяні "осаднікі" гримали в двері і кинули кілком у вікно, що не хотіла мати відчинити двері...

ОВЕРКО. *(сердито, шукає кілка)* Ляхи? Бери кілка... швидче, швидче бери що попаде в руки... що попаде! Я їх тепер бачив там... блукають в кінци села *(хватає кілок)* Я їм зараз... Де Микита? Дай мені Микиту... ми їм зараз покажемо... ми їм... *(побіг, а також і Опанас з кілком).*

ЯВА X.

ОДАРКА І ХВЕСЬКА. *(проходячи через кон, з'упиняються).*

ХВЕСЬКА. Так це ви теперка, кумо йдете з церкви?

ОДАРКА. Егеж! А чомуж то ви не пішли! Обіцяли і не пішли, а так багато людей було, так гарно батюшка правили, а так...

..ХВЕСЬКА. *(перебиває)* Та так якось... Знаєте, кумо, то те, то се і в дома нема кого лишити... Добре що ви маєте дівку, а я... та вдягнути, правду сказати, не криючись, нема в що! Таке убожество що...

ОДАРКА. Алеж і гарно правили батюшка, а співали як!..

ХВЕСЬКА. А як?..

ОДАРКА. Дуже добре... знаєте так просто, зовсім по нашому, як кажуть парубки, по вкраїнськи! Дуже добре, навіть радо та мило послухати, геть чисто вам всі слова слова зрозумілі так і лізуть до самого серця, аж плакати хочеться... Здається день і ніч слухалаб як співають, або читають, те святе письмо по нашому... А опісля як стали батюшка проповідь казати...

ХВЕСЬКА. От шкода, що я не пішла... а про щож казали?..

ОДАРКА. Про все! геть чисто про все! Казали про молодіж, що забуває Бога, а особливо, прямо таки ганьбив жидачівських хлопців, що заводять в селі якісь там "Просвіти" та "тріятри" і тим мов відбивають людей від церкви. А ще жалувався, прямо таки аж плакав, що він старий і не може правити Служби Божої по 'малоросійськи", тобто по українськи... бо та мова не є "Богу угодна, бо нею балакають і лаються по базарах, перекупки" а його заставляють, та ще хто, безвуса молодіж... Як став знаєте кумо, плакати, то аж мені стало шкода, всі баби плакали...

ХВЕСЬКА. І ви кумо тоже, певно плакали? Я вже бачу по очах...

ОДАРКА. Я? Ні! дежтам...

ХВЕСЬКА. А чомуж то?

ОДАРКА. Бо я-ж, не з того села...

ХВЕСЬКА. Шкода, шкода що я не пішла... а може й добре зробила. Тут знаєте кумо, сьогодні таке твориться..

ОДАРКА. *(злякано)* А що? може...

ХВЕСЬКА. Та видите, понапивались ті волоцюги польські тай бродять по селі, піднімаючи бенькет! То за двері трясуть, то за вікна...

ОДАРКА. Ох-ох-ох! Щож зробити, сьогодні батюшка казали, що то все за гріхи наші, так Бог нас карає...

ХВЕСЬКА. А деж ваш старий?

ОДАРКА. Ох, і не питайте! Лежить вже третий день, не знаю що й буде... Знаєте вже самі, яке добро хорому в землянці... *(починає плакати)* Прийдіть кумо колинебудь, хоч на годину, *(йде в землянку).*

ХВЕСЬКА. Спасибі, спасибі! Колись вже забіжу... *(пішла)*.

ЯВА XI.

МАРУСЯ. *)виходить з відром, спиняється)* Десь і Петруся так довго немає, навмисне чекала біля криниці... От поганий, а казав, тілько прийду з церкви, зараз же прибіжу до тебе... прибіг! Певно побачив кращу від мене і лишивсь в Жидичині. От і вір теперка парубкам. *(сумно)* Ох, яка я нещасна... певно мій Петрусь гуляє з тією ненависною, Бондаревою Марусею... Ну, щож... покине мене, хай кидає... Не можна-ж бути насильно коханою... Така вже знать моя дівоча доля... *(співає)*.

Летить галка через балку
Тай летючи кряче,
Молодая дівчинонька
Ходить гаєм плаче!..

Не пускає мене мати
Пізно до крениці,
Ні люну брать, ні жита жать
Ні на вечерниці.

Ото було раз пізненько
Як мати заснула,
Вийшла слухать соловейка
Бо давно щось чула... і. т. д.

Але чогож мені так сумно? Чого розболілось так моє дівоче серце й сама незнаю. Доле, доле де ти, певно і ти для мене зрадлива? Невже-ж і ти.. О, Боже, невже-ж я така погана, що не хоче мене кохати Петрусь?.. Невже-ж така негарна.. погана... *(павза)* Ні, ні! Що я кажу, що я думаю... Петрусь мене любить, любить! Одже-ж він клявсь... клявсь... *(думає)* Петрусь клявсь.. Хіба він мене кохає?.. Хіба...

ЯВА XII.

ПЕТРО. *(непомітно підходить з заду, обнимає а потім цілує)*

МАРУСЯ. *(злякано)* Ой! Ля-хи!..

ПЕТРО. Пек... які там Ляхи?.. хиба не бачиш?..

МАРУСЯ. *(радісно)* Петрусь... Петрусь... де ти взявся?.. *(міняє тон)* Гм.. не зачіпай! *(відходить)* Десь там пропадав біля чужих дівчат, а теперка до мене, геть! Йди собі туда де рано був. — Незачіпай мене.. *(одмахує руками)*.

ПЕТРО. *(злякано)* Марусе! Що з тобою? Що це таке?..

МАРУСЯ. *(вдає сердиту)* Не займай мене! Годі! Треба одну мати, а не десять, йди собі до инших, до кращих від мене! Блукав з ними пів дня, йди й тепер!.. *(бере відро й сміючись пішла в землянку)*.

ПЕТРО. *(вслід)* Марусе! Мар... Не слухає... не хоче!.. У!.. Зрадниця прокл... ні, ні! що я кажу... Хіба я можу?.. Немаю сили... не можу її так назвати... О, що це таке?.. Певно Семен вже щось брехнув... ну!.. *(хоче йти)*.

МАРУСЯ. *(виходить, сміючись)* То ти не пішов? Петрусю, ти не пішо-в *(сміється)*.

ПЕТРО. *(сумно)* Не дратуй! Годі за ніс мене водити, колись і я тебе поводжу... Прощай!.. *(йде)*.

МАРУСЯ. *(підбігає 'ловить і цілує)* Петрусю, хіба так можна?.. Хіба так...

ПЕТРО. *(весело, обнімає)* Ач, яка вона! Чогож ти дуриш?..

МАРУСЯ. *(весело)* А чого ти, так довго не приходив? Я так тебе ждала... так ждала, а ти,.. Сядемо біля хати... *(сідають)* бач як добре *(тулиться до нього)*.

ПЕТРО. *(обнімає)* Не міг, Марусе, Єй-же Богу, що не міг! Хіба ти мені Марусе не віриш? Нащо-ж ти мене дратуєш якимось иншими?..

МАРУСЯ. *(весело)* А щож Петрусю я можу зробити? Хіба я винна, що мені прийшло в гадку, що ти там в Жидичині гуляєш з тією "благородною" Марисею, з тією курочкою. Ха-ха-ха! *(сміється)* Так щож ти чув там? Швидко розкажи бо я хочу все, все знати... Розкажи-ж...

ПЕТРО. Ач яка ти! Хочеш все знати то скоро постарієш...

МАРУСЯ. Я й так вже стара... хіба

я ще молода?

ПЕТРО. *(сміючись)* Та ти ще дитина. Хіба ти дівка? Ти-ж навіть хліба не вмієш замісити, а вже до...

МАРУСЯ. *(перебиває)* Щей тебе навчу, аби було тілько з чого!

ПЕТРО. От знаєш там... Гм... там не те! Там сьогодня буде театр, вечерниці, музики будуть грати *(чути спів польських "осадніків")* от там весело...

МАРУСЯ. *(боязко)* Ой, Петре, чуєш? Ходімо, ходімо... *(встає)* Вже знову йдуть Ляхи... я боюсь... ходімо..

ПЕТРО. Кого? Шляхту? О, хай тілько зачепить то тож і... бачиш? *(вий має на мотузку ліру)* Ось вона, трох фунтова! Як мазну по голові той сяде. Мають вони щастє, що мене вранці не було... я би їм...

МАРУСЯ. *(боязко)* Ні, ні! Петрусю, ходімо... ходімо, а то... я боюся... *(тягне його)*.

ЯВА XIII.

МОТУЗОК І ПСИНА. *(пяні співаючи підходять)*.

Єще Польска не зґінела,
Докуд ми жієми!
Єще вудка не пшепадла
Докуд ми пієми!.. і т. д.

ПСИНА. *(побачивши Марусю)* Вот вона! Вот вона, з хлопом, видиш?..

МОТУЗОК. Где?.. *(побачив)* А, вот вона... Пєкна хлопка! *(до неї)* А дівко, дівко! Пойдем, най... *(заточуєтьcя)* *(Оверко з дрюком і Микита крадуться, перший стає за деревом, а другий за кутом хати, увесь час боязко виглядають)*

ПСИНА. Видиш щей малчить! *(до Петра)* А ти хлоп чаво здєсь?..

ПЕТРО. *(сердито)* А тобі чого тут треба?

МОТУЗОК. *(седрито)* Що? Чаво ти лєзіш? Видиш? *(суне під ніс кулака)* А то так і...

ПЕТРО. *(сердито відпихає)* Не лізь а то, зараз і...

МАРУСЯ. *(тягне Петра за руку)* Ходімо, хай вони... ходімо Петре...

МОТУЗОК. *(ловить за рукав Марусю)* Пастой, пастой, не втечеш!..

МАРУСЯ. *(виривається)* Геть, шляхта проклята!

ПЕТРО. У, Ляхи... *(сердито бє кулаком Мотузка, аж злітає шапка)*

МОТУЗОК. *(хватає за груди Петра)* У, задушу псяюхо... *(водяться)*

ПСИНА. *(підскакує і бє Петра)* Бий його, бий! Бий хлопа!..

(Маруся з криком тікає, Мотузок вихвачує ножа і бє Петра в руку)

ПЕТРО. *(голосно)* Ґвалт! Рятуйте! Ґвалт!..

ЯВА XIV.

МИКИТА. *(вибігає і хватає Мотузка за горло)* У, ляшва проклята здихай! *(обидва падають на землю. Микита вивертається стає колінами на груди і душить його за горло)*. Здихай, швидче здихай падлюко ляшська!.. Здихай... зди-хай... *(Мотузок спершу харчить, виртиться, а там вмирає)*.

ПСИНА. *(злякано тікає)* Гвалт! Гвалт, брац-ця!..

ОВЕРКО. *(перепиняє йому дорогу)* О, Ляше, не втечеш! Не... *(бє кілком, той падає)*.

МИКИТА. *(сердито)* Бий, бий проклятих Ляхів! бий!.. *(Злякано збігаються люде: Одарка з макогоном, баба, Опанас з дрюком, Матей, Хвеська з рогачем. Всі злякано "ойкають" Петро хватився за руку і стогне, Маруся плаче і тягне його в хату(*.

ПСИНА. *(стогне)* Ой-ой, Єзус... брацьця — брацьця... я мам дзєці...

МИКИТА. *(хватає кілок)* Чого-ж ви стоїте? Чого ст... бий! Бий кілком по голові... по...

ОПАНАС. *(бє, до Матвія)* Чого-ж ви стоїте бийте, бий...

МИКИТА. Так, так його! По голові. *(добиває)*

ХВЕСЬКА. *(злякано дивиться на Мотузка)* Ой лишенько мені, тож той ворушиться.. Єй-же Богу...

ОВЕРКО. Де? Де ворушиться *(підбігає до нього)* Ну, ну! Вже як він побував в Микитиних руках, то не діжде ворушитись... о но!..

МИКИТА. *(сердито)* Рогачем йо-

го, рогачем по голові!.. А прокляте..

МАТВІЙ. *(злякано, увесь час потирає руки)* Що тепер буде?.. що тепер... Побили... зараз нас спалять... спалять!

МИКИТА. *(до Матвія глузуючи)* Тікай, тікай швидче!

ОВЕРКО. А, боїться... боїться!.. Спалять, спалять! Що вони в тебе спалять?

МИКИТА. Швидче, швидче тікай! Боїшся щоб не спалили твоєї землянки? що вони в тебе спалять?... землю? Розкидають?... Другу викопаєм... другу!..

щатися! Доки-ж будуть з нас кров смоктати?

ЯВА XV.

МИКИТА. *(нервово ходить, щось думає бючи себе по лобі. Оверко тоже не спокійний)*.

ПИЛИП. *(виходить з землянки з коцюбою на яку спірається. Він хорий, блідий, в білім вбранні, груди розхрістані, без шапки, злякано)* — Що? Зло-о-вили?..

ОДАРКА. *(побачивши, злякано підбігає)* Ой, лишечко моє... ти не хорий... ти ни...

ПИЛИП. *(злегка відпихає її)* За-

Українська греко-католицька церков в Вікторія Парк, Ман.

ОДАРКА. *(плаче)* Ой, Божечку мій, Боже! Що то буде... нас мордувати-муть, поріжуть... замучать, знущати-муться...

ОВЕРКО. *(сердито)* Знущатимуться! А тепер так що? Не знущаються? Хіба ще мало знущаються? Ще мало мучать нас? То хіба ще нас цим не порізали?..

МИКИТА. Ще гірше! Ще гірше! Нас не порізали, а катують, знущаються! Землю від нас відібрано, волю підтято, церкви позамикано! Ще мало того? Та краще б вже було, колиб нас порізали, ніж мають так над нами зну

жди, зажди!.. Я вже здоровий. — Так що, зловили?.. Забийте їх падлюк, забийте!..

ОВЕРКО. *(махнувши рукою)* Вже їм амінь! Не діждуть прокляті...

ПИЛИП. *(побачивши Мотузка)* А ось він... так кажете амінь?.. От і слава Богові. Оден ворог буде менше.

БАБА. *(плаче)* Ой, Боже мій Боже! Та то не одного забили, о двох...

ПИЛИП. Двоє?.. Ще краще, ще... Так чогож ви думаєте? Чого-я стоїте над падлюками? Чекаєте жандармів? До річки їх швидче та в Стир! В Стир проклятих Ляхів...

ОВЕРКО. *(до людей)* А й справді, чого ми стоїмо?.. Микито, годі нам думати! Матвію, бери за лапи та потягнемо до річки *(бере за ногу)*.

ДЕ-ХТО. Берімо! Берімо, та в річку проклятих, в річку!..

МИКИТА. Так що з того? Ну уявіть, потопимо, щож з того нам? Хіба нам треба їх здихатись, аби й сліду не було? Щоби ніхто й незнав де ділись, так? — Ні, ні! Я того панове не хочу! Я хочу їх роспяти, тілько не на хресті, а на тинові! На тинові в кінці села, роспяти на пострах ляшкам! Я хочу показати що і ми Волиняки, не осоромили прадідівську козацьку славу! Нам треба настрашити шляхту! Нам треба показати перед цілим світом, що з нас знущаються, бо світ не бачить, він не чує! Світ не бачить, що озьде ми купаємося в крові!

ПИЛИП. Молодець, молодець Микита! Роспяти їх! Роспяти на тинові!

ОПАНАС. *(нервово)* Так, тягнімо швидче. Хвесько, бери за ногу, вони били твою сестру! Тягнімо!

МИКИТА. *(до Оверка)* Так годі, брате думати... берім! *(до людей)* Беріть того.. за ноги, за ноги проклятого, тілько за ноги! Хай голова по землі волочиться! Та тягніте швидче на той кінець села... А я з Оверком тут, роспнем проклятих Ляхів! Так швидче берімо! На пострах Ляхові роспнемо їх! *(бере за ногу Мотузка)* Гм... проклята шляхта! Оверку бери за другу ногу. Тягнімо, тягнімо швидче! Хай кине в жар кождого Ляха, який погляне на отсей труп!..

ОПАНАС. *(хватає за ногу Псину)* Матвію, чогож ви стоїте? Та помагайте... *(той боязко бере)* тягнімо, тягнімо швидче! *(тягнуть)*.

ПИЛИП. Роспніте їх! Роспніте на пострах Ляхам поганим! *(кинувся допомогати)*.

ВСІ. Роспніте, роспніте їх!..
(Микита і Оверко тягнуть Мотузка, ззаду підпирає його Хвеська рогачем. Опанас і Матвій тягнуть Псину, деякі баби і чоловіки допомагають. Все робиться надзвичайно боязко і швидко)

ЗАНАВІСА.

м. Прага в Чехії 17. XII. 1923 р.

РОЗРАДА

Залагоджена квестія

Слухайте, чи говорячи про осла, мали Ви на думці мене? Мушу Вас упередити, що такого не пущу плазом.

— Вибачайте, чи думаєте, що крім Вас нема на світі більше ослів?

— А коли так, то що иншого.

— Що такого, тиждень лиш тому, як я купила у вас черевики, а вже кривляться?

— Як же не мають кривитися, коли ще не заплачені.

У моднярки

— Алеж то вам гарно в тім капелюсі з білим пером. О десять літ молодші стали.

— Так? То прошу додати ще одно перо.

Одна біда

— Що то за одні ті дві сумні жінки?

— Це сусіди, що сходяться плакати.

— Певно якесь спільне нещастє спіткало їх?

— Так, муж одної ніколи не сидить дома, тільки пє, а муж другої ніколи з хати не висувається.

Професор

Професор до себе: — Що за мара! Вже три години вганяю по місті і не пригадую собі за чим я з дому вийшов.

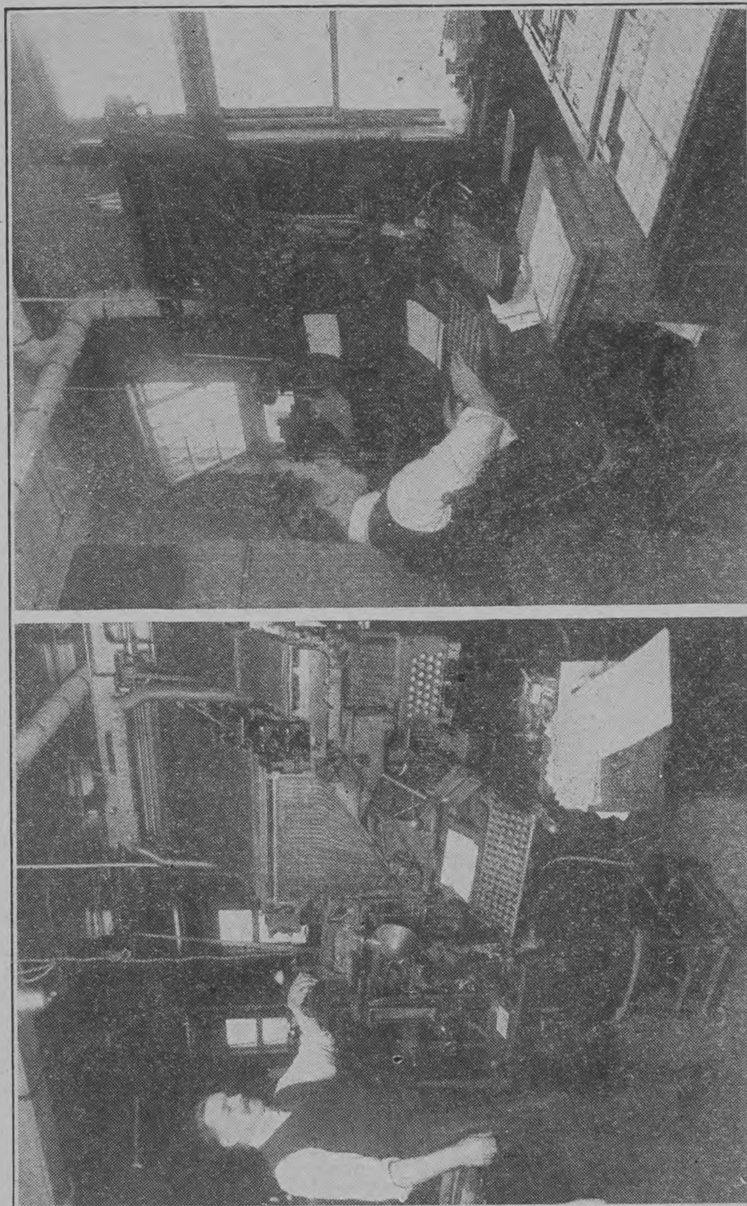
(По довгій надумі): — Ах, правда, я мав вирвати собі зуб.

Злапався

— Мій дорогенький, кілько ти застрілив курей на польованню?

— Аджеж двайцять, — чому питаєш?

— Ага, то в сторі мусіли зробити помилку, бо рахунок прислали тільки за десять.

Складачі "Канадийського Українця" в часі роботи на "Лайнотайпах".

Александер Гомик П. А. Драль

Сенс і Нонсенс

В школі

Учителька: — Івасю, скажи мені ті дві річи, що є конечно потрібні до важного крещення?

Івась: — Вода і дитина.

Найзагальнійша, а успішна мова світа є киваннє і морганнє. Каже пані до слуги: Як я кивну оттак, то значить: ходи сюди! Дівчина відповіла: І я прошу пані не говорю багато. Як я кивну оттак, то значить: Не піду!

Що то є опортуніста?

— Опортуніста то є чоловік, що зі всього виходить добре. Зявився йому під дверми вовк, а він вже завтра ходить в новім футрі з того вовка..

Що то є християнський нарід?

Християнський нарід, то люде, що будують церкви і не ходять до них, а лише за них сваряться і поправляють Христову науку.

Знесла курка яйце і як то вона звикла, кудкудакає, щоби дати світови знати, що є одно яйце більше. Фармер вийшов, та крикнув на ню: Що кудкудакаєш і хвалишся, коли за тузин платять лише 15 центів!

Помилився

Жінка: — Кухарка нас покинула, бо ти говорив до неї дуже по простацьки через телефон.

Муж: — О! шкода! я думав, що я говорив до тебе.

Кажуть, що голос народа, то голос Божий. Але люде часто кричать "браво" на справу, що за ню не далиби ні слова, ні цента.

— Яка є ріжниця між консерватами, ліbeралами, фармерською, а робітничою партією?

— Всі хотять рядити нашими податками.

В Сербії називають парлямент: скупчина. Але то є нічо в порівнаню з тим, як то ми нераз називаємо свій парлямент!..

Який він бистрий!

Проповідник (проти прогібіції): Найбільше завданнє перед нами є нині рішити, чи наш нарід має бути на пів тверезий, чи на пів пяний.

Росія, Хіни і Японія завязують "Східну Антанту" з кличем: "Азія для Азіятів". Нато всі здається згодяться.

Молоді часто женяться, бо вірять, що двоє може так тано жити, як одно. Так воно є, як довго не приходять рахунки до плаченя.

Шікаґовське нечуване мордерство невинного 14 літного хлопця і поведеннє та засуд в суді мордерців застановляє всіх. Мордерці 19 і 18 літні міліонерські сини мали всьо під сонцем до життя і найвисшу школу, але не мали жадного релиґійного виховання і дисципліни дома.

Судії для кримінальної молодіжи згідно заявляють, що за злочини молодіжи найбільше відповідає дім їх, брак дисципліни по домах, лихе оточеннє і зле товариство.

Тробел є з родичами більше, чим з дітьми. Як дитина видить, як тато і мати ломлять право Боже і людське, ще й хваляться і учать того самого дітей приміром або й спільництвом і розказом, то такі діти будуть злочинниками. Бутлеґерство вчить дітей, що право, то жарт. До церкви не йде ніхто, то як заповіди Божі дістануть пошанівок.

Відколи 14-літний Френкс був забитий, в Шікаґо є подібні злочини прямо що дня. Ту треба загального протесту цілого народу, проти злочинів і жадати острих кар, а для всіх однакових.

Молоді люде потребують дісциплини дома і пошани авторітету і права. Того треба вчити, щоби не страх перед карою, а любов ближнього і порядку спонукували його до добрих діл.

До природи, в поле, до парків, спортів треба тягнути молодіж з закурених хат і вузьких вулиць і не строгість і биттє, а любов молодіжи знижать кримінальність надходячого покоління.

о. М. Ол.

Дещо з Історії Угро-Руської Парохії в Летбрідж, Алта

Греко-католицька парохія в Летбрідж, Алберта є одинока в Канаді, якої членами є майже виключно Угро-Русини. Походять зі Спішської Жупи в Східній Словаччині і говорять по словацьки. Прибули сюда досить давно, деякі 30 літ тому назад. Коли замешкали в Летбрідж зараз заложили відділ Соединенія греко-католицьких руських братств, якого централя є в Сп. Державах. Соединеніє, це є могуча запомогова греко-католицька орґанізація, яка числить понад сто тисяч членів, а маєтку має на кілька міліонів долярів. В Летбрідж є кілька сот членів, мущин, жінок і дітей.

Парохія зорґанізована кілька літ тому назад, а церков побудовано в 1922 р. Церков мурована, обширна, а цего року артистично вимальована.

Зі священиків тут працювали: о. Т. Василевич, о. М. Ірха, о. М. Кузьмак і о. М. Оленьчук. Початок до будови церкви дав о. Данилович, який приїзджав зі Сп. Держав на сповідь великодну членів Соединенія. Парохія розвивається гарно. При церкві є кілька товариств, хор і Рідна Школа, в якій учить місцевий кантор (дяк) п. Ґанґур. Богослуженнє в церкві відправляється так, як у нас, тільки спів церковний є цілком відмінний від нашого.

Члени парохії майже всі майнері. Хотяй майни не роблять стало, то мимо того вони заможні, бо дуже ощадні. Є кілька склепів й оден адвокат.

Старші почувають себе Руснаками а діти, котрі тепер ходять до школи, будуть себе почувати греко-католиками і синами свого народу. Деякі тут уроджені і виховані в сепаратній школі нім збудовано греко-католицьку церков, з'анґлійщилися і златинщилися. Римо-католицькі священики і законниці цілою силою працювали над латинщеннєм Руснаків. Були випадки, що в сепаратній школі били по руках дитину, коли хрестилася по нашому, казали, що греко-католики охрещені в римо-католицькім костелі є римо-католиками, висміваля наш спосіб подавання св. причастія і т. п. Тепер, коли є сталий греко-католицький священик є надія на ліпше. Молодіж горнеться громадно до своєї церкви і аж серце радується, коли в неділю на ранішну Службу Божу прийде кількасот шкільних дітей, як гарно підчас Служби Божої співають церковні пісні і охотно приходять на катехізм.

Угро-Русини можуть послужити у многім приміром для Українців. Вони є релиґійні і здекляровані греко-католики. Нема в них навірників, большевиків, безбожників. Розуміють вони, що сила в орґанізації і тому лучаться в спілки — товариства, особливо запомогові. Діти від трох місяців стають членами братств, а школярі носять ґузики-відзнаки товариські, чого у нас трудно знайти.

Завдяки з'орґанізованій силі Угро-Русинів в Америці, Підкарпатська Русь — мала територія була предметом нарад на конференції у Верзалю і дістала ґваранцію автономії в межах Чехословацької републики, коли міліони Українців безцеремонно дісталися в польську неволю.

Знайдуться в них також хиби і блуди, які не пособляють поступови в народно-церковнім життю, о тім однак не місце тут говорити.

Хор при Угро-руській греко-католицькій церкві в Летбрідж, Алберта. По середині о. М. Оленьчук, по правім боці управитель хору п. Ґ. Ґанґур, по лівім боці п. М. Супіна.

Дмитро Гунькевич

НЕ ВЕРНУВСЯ

”Пишіться хлопці до роботи”, — говорив старий пузатий панок, до кількох мущин, що товпилися в малій вонючій кімнатці, з написом на стіні: ”Бюро праці.”

”А де відсилаєте”? Спитав з неохотою Стефан, підступаючи до панка з червоним носом який був властителем, управителем і взагалі всім, бо сповняв кожду функцію в сім так славнім між робітниками бюрі.

”А хочете їхати”? — Спитав недовірчиво панок. ”А вжеж що хочу. Чейже я не прийшов сюди, щоб на вас дивитися. Саміж знаєте, що роботи шукаю.”

”А я грошей шукаю” — озвався хтось з гурту мущин, що стояли під стіною і читали поприбивані картки на стіні.

”Як буде робота, то будуть і гроші”, відповів Никола, витрясаючи тютюнові порохи з кишені в папірок, щоби скрутити папіроску.

”Так слухайте”, — відізвався знова панок, — мені потрібно добрих хлопців, до контрактора на нову дорогу. Пишетеся чи ні”? — ”А де і до кого”? — озвалися всі гуртом, приступаючи разом до ляди за котрою стояв панок.

”На стацію до Лі Па. Робота гуртом від ярда. Добрий заробок. Контрактор Брадлей, бере вас на свій кошт. Все доставить вам на місце”, за охочував панок.

”Гай, поїдемо хлопці”, весело закричав Никола. Якого біса будемо в місті коли роботи трудно дістати”.

”Поїдемо, може хоч на харч заробимо”, відізвався инший.

Панок радіючи записував кождого на осібну картку і стягав по долярови. ”Сорок, сорок оден, два”, рахував панок доляри, ховаючи їх в свою кишеню. ”Тепер хлопці ідіть до дому і хай кождий на шесту годину в вечер, буде тут з валізкою чи з беґою. Я тут буду на вас чекати і зачекую ваші річи”, з утіхою сказав панок. ”Будьте здорові.” Всі мовчки вийшли на улицю.

”Не знати що моя жінка скаже, як довідається, що я їду аж так далеко до роботи”, говорив Стефан до Николи, котрий мешкав з ним разом в однім домі.

”Щож скаже? То само що й моя. Хибаж ти не знаєш бабських примх? Зразу буде сварити, а як будеш вже відходити то буде плакати.”

”От таке то наше життя. Не давно оженився і ще й не розжився як слід з жінкою, а тут покидай її, а сам іди світами в ліси й гори шукати кавалка хліба. Гірка доля нашого брата тут в Канаді”, сказав Стефан.

Сонце стояло над головами і чим раз дуще припікало міських жителів, які то в одну то в другу сторону снувалися по закурених улицях, многолюдного міста.

Стефан і Никола прийшли до дому. Заки ввійшли до сіней, на зустріч вибігла з хати Анна, висока струнка бльондинка, з сивими ласкавими очима, жінка Стефана. Вона побачивши надходячих крикнула до сусідки в хату: ”Ідуть наші ґазди.”

”А я ще обіду не зготовила”, дався чути з хати гарний, дзвінкий жіночий голос.

Коли вони до неї зближались, вона наче дика серна кинулася Стефанови на шию, обвиваючи білими як папір гнучкими руками. Никола вступив до хати. ”Чого такий веселий”, спитала вона, почувши як Никола запер за собою двері.

”Чиж не маю чого бути веселим”,

Редакцийний Комітет

"КАНАДИЙСЬКОГО УКРАЇНЦЯ"

о. СОВ. П. ОЛЕКСІВ
Голова Редакційного Комітету

о. СЕКР. М. ГРИГОРІЙЧУК
Менаджер "К. Українця."

ПРОФ. В. БІБЕРОВИЧ
Член Редакційного Комітету

П. ІВ. РУДАЧЕК
Член Редакційного Комітету

П. А. ЗАГАРІЙЧУК
Теперішний Редактор К. У.

сказав по хвили Стефан, обнимаючи при тім гнучкий стан Анни. ”Я записався до роботи.”

”Де, в місті?” Спитала вона його уважно.

”Ні, на поли. Нині в шестій годині треба їхати”.

”Що? на поли! А яж з ким тепер остану?”

”З ким? Сама. Я зароблю грошей і приїду”, втихомирював її Стефан.

”Ні, я не пущу тебе , крізь сльози сказала Анна. Тиж знаєш, що я тепер... Мене не можна покидати саму. Я боюсь... Ні, ні! Ти не поїдеш”...

”Алеж я мушу. Хибаж не знаєш, що я обходив ціле місто за роботою і не знайшов. Гроші які були вже минаються, прийде зима, що тоді буде? Подумай”!

Анна опустила руки а очи її залилися сльозами. ”Я думала що...”

“Успокійся. Зароблю грошей і приїду. Листи писатиму тобі кождого дня.”

“А далеко поїдеш?”, спитала вона по хвили.

”А Бог його святий знає. Я ще там ніколи не був, то й не знаю. Лі Пас називаєтся. І Никола їде зі мною. Будемо разом. Іди та приладь дещо в дорогу, нема часу.” Вона пішла вперед, а він мовчки за нею.

“А я тобі кажу, що так буде як я хочу,” кричав Никола до своєї жінки, яка не давала йому ніяк прийти до слова, а кричала до него неначе накручений ґрамофон.

”Не сваріться там”, говорив Стефан крізь стіну.

”Вона таку відправу дає мені на дорогу,” відповідав йому Никола. Та вже вступлюся їй з перед очий на якийсь час, щоб не мала вже так з ким сваритися.”

Вечером Стефан попращав свою жінку, при чім вона залялася ревними слезами. Він взяв тяжко наладовану валізку в одну руку в другу грубий коц звязаний ремінцями і не оглядаючись, розжалоблений вийшов, крикнувши в сторону дверий до Николи: “Ходіть! Буде пізно!”

Никола вийшов з беґою на плечах, за ним повиходили жінки. Стефанова Анна гірко плакала. Николова Олена втихомирювала її.

”Успокійтеся хай їдуть. Дивіться я не плачу, я навіть рада, що він їде, в поле до роботи. Не буде мені в дома голови крутити, та сваритися зі мною. А зароблять грошей, то приїдуть.”

Никола і Стефан вийшли на улицю, а Олена попровадила Анну до хати. Вона довго розважала її аж поки Анна не втихомирилася.

В бюрі праці вже чекав згаданий панок, разом з тими робітниками, які мали їхати разом з ними до роботи. Він почекував їх валізки і повів їх всіх разом на желізничу стацію. Тут залагодивши всі формальности, завів їх до потягу і всадив їх разом до одного ваґону. В недовзі потяг рушив, а за короткий час мчався в північно-західнім напрямі. Третого дня приїхали вони до послідної стації, звідки мали їхати кілька годин ще малим пароходом, через широчезне озеро. Коли опинилися на другій стороні озера, там чекав на них контрактор і йо-

го писар. Він представився їм та заявив, що мають іти на десяту кемпу. Кемпи стояли кожда, на десять до пятнайцять миль, одна від другої.

Коли декотрі заявили йому, що се за далека дорога іти пішки, то він відповів: "Можете наняти собі фіру. Се мене не обходить. Як будете іти їду будете діставати в кождій кемпі на ваш власний рахунок." Він сів на автомобіль і відїхав. Ніхто з них не мав грошей, ані на поворот ані на най мленнє фіри, щоби хоч трохи їх підвезла. Не було иншої ради, а треба було іти пішки. По короткій надумі всі рушили в дорогу, несучи при тім свої пакунки. З початку ішли всі разом, та за якийсь час старші помучилися і лишалися по одному з заду. Ішли свіжим насипом. Під вечір вже лиш кількох ішло разом, а між ними Стефан і Никола. Прочі полишалися і погубилися по дорозі. На другий день вже й но їх двох рушило раненько в дорогу, а инші зовсім не квапилися.

Четвертого дня зачалися непроходимі мочари, через які дуже небезпечно було переходити. Подекуди земля довкола погиналася наче під величезними тягарами, то знов треба було бристи по коліна в воді. Одиноким дороговказом були для них позатісувані дерева на кількадесять кроків одно від другого. Се знаки, що туди мала будуватися желізнича дорога. Того самого дня під вечір наші подорожні добилися на десяту кемпу. Кемпа, се була хата збудована з нетесаних кругляків, в яких крім желізної печі нічого більше не було видно. Долівка була підсипана сухою землею, що становило природний поміст. На боці кемпи, видніла друга хатчина. З надвору виглядала більш викінченою. Се був склад, на річи і там містилася канцелярія для писаря, що час від часу наглядав кемпи. Якої пів милі від кемпи на захід зачиналися скалисті гори. Сюди то спроваджено наших робітників, щоби розбивали сі гори, та будували желізну дорогу. На другий день, прийшов писар і видав їм потрібне начиннє до роботи, а інжінєр-землемір з писарем, відмірав їм кавалок гори де мали робити разом, Стефан з Николою. Вони то розглянувши і розпитавши все як слід, сейчас взялися завзято до роботи.

Копали грубу верству чорної землі і розкидали її по боках. Се забрало їм кілька днів часу. Відтак прийшли до верстви мілкого червоного піску. Пісок вивозили тачками, геть далеко в долину. Працювали і раділи, обраховуючи при тім скільки ярдів вже викопали землі і піску і кілько вже їм за їх працю належиться. Були завсігди веселими і працювали охочо, обраховуючи свій заробок. Так тягнулося через два місяці. Писали листи до своїх жінок, та відповіди від них чогось не мали. Се їх турбувало, однак при тяжкій праци скоро забувалися всякі турботи.

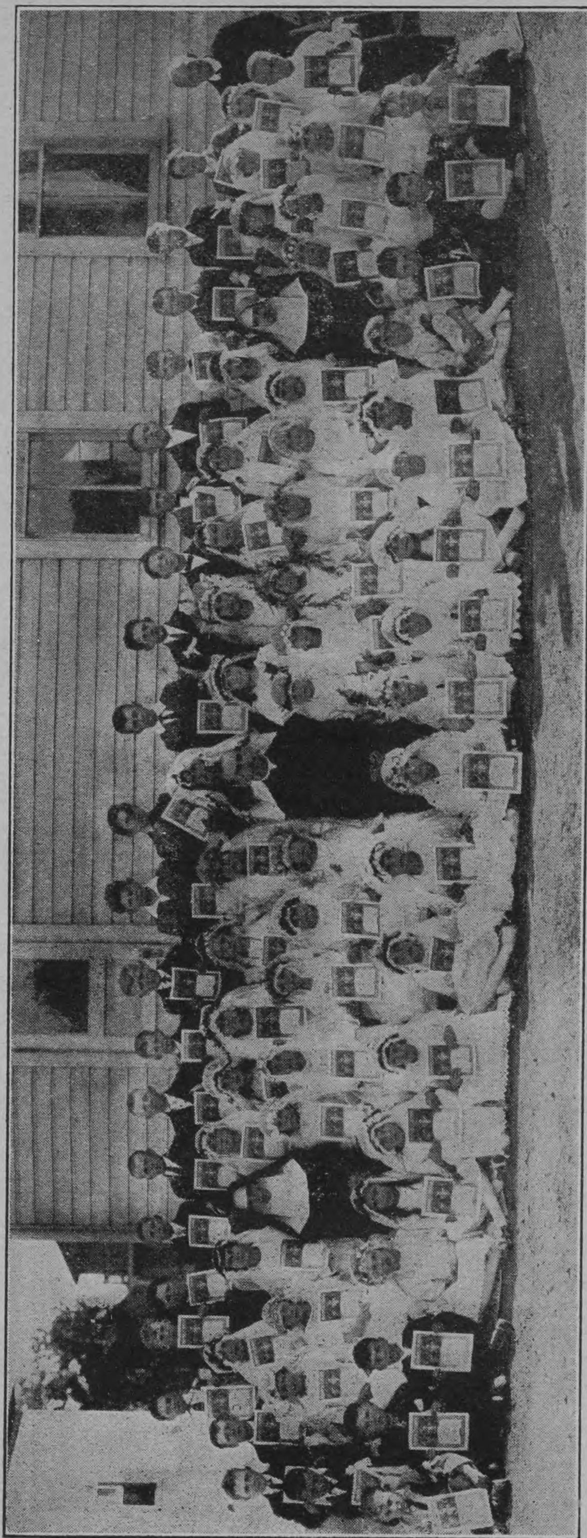
По довшім очікуванню, писар привіз з собою одного дня для них два листи. Оден до Николи, другий до Стефана. Дуже зраділи вони й взялися читати дорогі їм вістки. Жінка Стефана доносила йому в листі радісну вістку, що Господь Бог дав щастє в їхню хату і вона привела йому на світ першого сина, який зовсім подібний є до него. Дальше просила, щоби писав листи до дому, бо вона до тепер тільки одного листа отримала від него. Стефан застановився. Він написав до дому шість листів, а жінка пише, що лише одного листа отримала. Однак радів щасливою вісткою, що він став батьком дорогого, невідомого йому сина.

Жінка Николи теж дорікала йому в листі, чому він не пише листів до неї частійше.

"Коби скорше скінчити наш кат, поїдемо до міста, то вже й писати не буде треба", потішов себе Стефан.

"Тоді я справлю гучні хрестини мойому синови, а тебе Николо попрошу за кума", усміхаючись сказав Стефан.

"А я забув побажати твому синови щастя," говорив Никола, стискаючи

Перше св. Причастіє дітвори парохії св. Володимира і Ольги у Вінніпегу зі своїм душпастирем о. сов. Олексївом і Сестрами Учительками.

при тім Стефанови руку. "А за кума таки я повинен у тебе бути. Куплю йому такий подарунок на крижму, що ніяка панська дитина не повстидалаби ся" — сказав Никола.

Піднесені отсим на дусі взялися оба щиро до праці. До вечера вивезли спорий шмат піску і дібралися до дрібного каміння з червоною глинкою, під якою находилась сіро брунатна камінна скала. "Будемо брате гризти камінь", сказав Стефан до Николи, зачіпаючи желізним джаґаном у камінну скалу.

"Боюсь чи витримають наші зуби", уважно відповів Никола.

Треба буде динаміту, інакше нічого не вдієио. Вони взялися прочищувати скалу, та шукати чи нема якої розпуклини, або щелини куда можнаби було бити желізні клини, і відважувати камінь. Скала була гладка і рівна, та щелини ніякої не було. Треба було купити сталеві долота, сікачі, щоб можна було ними вертіти діри в скалі, щоб опісля розстрілювати камінь. Се зажурило їх, та журба нічого не помагала. Треба було праці щоб укінчити роботу, инакше інжинєр не відбере від них роботи, а контрактор не заплатить. На другий день закупили потрібні для них річи і стали вибивати діри в твердій камінній скалі. Се забрало їм кільк ка днів часу і тяжкої праці. Вкінци прийшов інжінєр і сказав: "Діри вже досить глибокі і можна приступати до розстрілювання скали". Контрактор привіз кілька пачок динаміту, на рахунок Стефана і Николи. Після інструкції інжінєра Стефан і Никола заладували страшний вибуховий матеріял динаміт, в діри камінної скали. Позакладали ґноти і приготовили до вистрілу. Інжінєр з контрактором ще раз оглянули все докладно, відтак заявили, що можна запалювати провідні дроти.

"Фаєр"!.. розніссся голос Стефана і всі повтікали геть далеко аж за гору, яка стояла поблизько. Фаєр... озвався в друге той самий голос, відтак позапалював ґноти і втік на бік. В тім моменті дався чути страшний гук. Посипались з гори малі камінці, посіяло острим піском на всі сторони, а хмара чорного диму стала підноситися в гору. "Кілько ви нарахували"? — спитав Стефан Николи. "Нічого", відказав він. "Я чув оден вибух, та чи всі разом вистрілили, чи ні то я не знаю."

"Там було шість набоїв. Небезпечно колиб котрий притаївся", сказав Никола.

"Гей, чому не ідете", відізваввся з за гори голос інжінєра.

"Боїмося, щоб не притаївся котрий", відізвався до него Никола.

"Дурниця. Котрий мав вистрілити, то вже давно вистрілив. Ґноти сухі а й динаміт був добрий". Він став зближатися в сторону розірваної скали. Прийшли всі і стали приглядатися успіхам своєї праці.

Інжінєр і контрактор стояли високо на березі, дивилися на порозкидане та роздроблене каміннє де стояла перше одностайна скала. "Добре... дуже добре", повторяв заєдно контрактор. "Тепер тільки вивести каміннє, прочистити і зрівнати, і робота скінчена".

"А що се там у куті не викинуло той кавалок скали", промовив інжінєр до Николи.

Никола підійшов і став на широку брилу каміння яка здавалася одностайною.

В тій хвили дався чути страшний гук, від якого інжінєр і контрактор попадали на землю. На них посипало острим дрібним каміннєм. Коло них упало шматок рожево закровавленого якогось тіла.

Коли все втихомирилось і клуби диму понеслися в гору, вони перелякані повставали і їм представився страшний вид. Стефан який попередно стояв на боці, тепер лежав страшно побитий і покалічений між відломками каміння і вився з боли в смертельних судорогах. Николи нігде не було видно, лише пірвані шматки закровавленого мяса, лежали то тут то там, вкриваючи закурене чорним димом каміннє.

Вони кинулися ратувати Стефана, однак надармо. Ноги Стефана були прикинені величезною камінною брилою. Вони відкидали дрібне каміннє, підважили брилу і так витягнули Стефана. Ноги його були зовсім змязджені, поґрухотані, а все тіло було страшно покалічене. Його винесли на беріг. Він кричав при кождім дотику і просив, щоби його добити. Відтак стратив притомність. Його занесли до кемпи. Над вечером він помер з тяжкого болю і упливу крови.

На другий день контрактор привіз двох хлопів з иншої кемпи і казав визбирати шматки розкиненого мяса, бо ворони зачали його вже вживати за свою добичу.

Викопали яму, положили в неї Стефана, а на верха скидали шматки назбираного людського мяса і прикрили свіжою верствою глини. От так закінчилася доля двох молодих українських робітників, яким ще так не давно усміхалося щастє рожевими успіхами.

Контрактор порадившись з інжінером, наняв двох робітників на їх місце і вони докінчивши роботу отримали одноденну платню.

Анна і Олена кождого дня виглядали листа від своїх чоловіків та листа не було. Навкучило їм чекати і вони пішли до бюра праці питати панка, чи не знає чому від їх чоловіків нема листа.

"Нема! бо не хочуть писати — відпівів він. А може вже кінчать роботу і збираються до дому. О, я певний, що вони зароблять богато грошей, я їм дав добру роботу, не будуть на мене жалувати, я сего певний."

Жінки потішені вертали до дому з рожевими надіями і чекали, що ось нині або завтра вернуть з роботи їх чоловіки і тоді знова зажиють щасливо разом.

Анна знова ставала над колискою дитини і глядячи з материнською любовю на сина говорила:

"Чекай сину, приїде твій батько і буде радуватися тобою як своїм дорогим скарбом і справить гучні хрестини."

Дитинка скрикнула. Мати похилилася над колискою і співала пісоньку:

"Ой ходив сон коло вікон,
А дрімота коло плота"...

Жовтень, 1924. — Вінніпеґ.

ЗА ТОБОЮ...

Як вечер настане,
Зіроньки виглянуть
З небесної висоти, —
В синявім безкраю,
За Тобов шукаю —
Ах, зірко моя, — де ти?...

Чи чуєш зітхання,
Роспуку, ридання,
Богине весняних мрій —
Як з смутощів тіни,
Зову в самотині:
Вернися, ти, раю мій...

Вернися, кохана,
Зіронько єдина,
Зболілу душу огрій, —
Хай, так вчасно з раня,
Не зрива зітхання
Листочок життя, надій...

***

Не вернеш ягідко,
Не вернешся цвітко,
Усміх твій, останний згас;
Не вернеш, хоч молю,
Не вернеш ніколи,
Судьба розлучила нас!...

***

Стрінемось в синяві,
Де зорі яскраві,
Де вічне, святе життя, —
Де краса угодна,
Де престол Господний —
Пращай — мрій моїх диття!...

С. М. Дорощук

Еден, Ман. марта 25. 1922.

Між жінками

М. Тонка: — Чи вам треба черевиків?

А. Груба: Ні.

Тонка: — Я теж не потребую. Зайдім до того склепу з чобітьми, та спічнемо троха, нім склепар спробує на нас кілька пар.

Гавриїл Костельник

Воскресни Господи

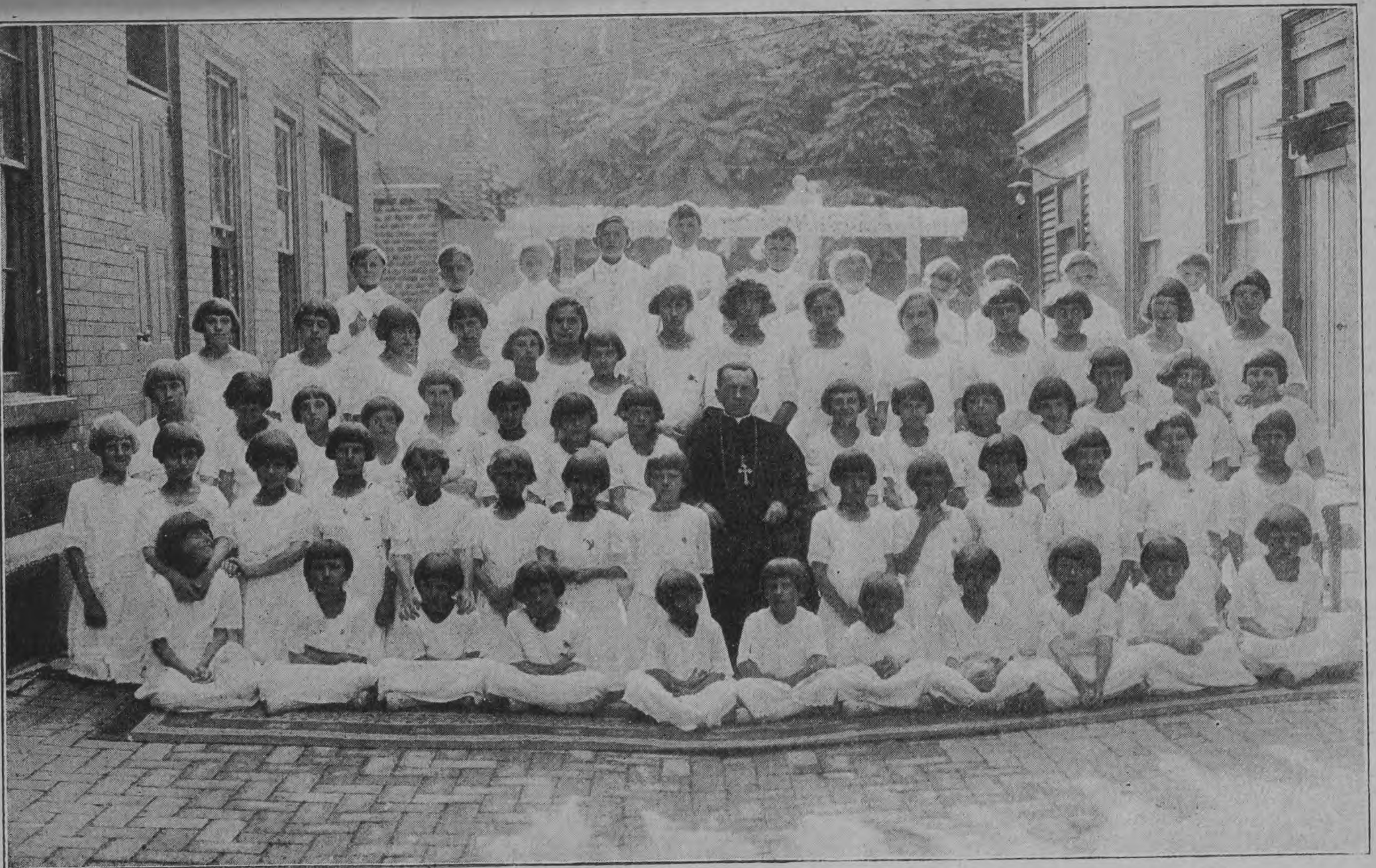
Крізь темряви сімох віків
До неба кличем, просим долі!
Царю небес, Царю царів,
До Тебе кличем, просим волі!
Ми на своїй землі — раби,
Мов Ізраїль у Вавилоні!
О Господи, о Господи!
О, воскресни й землі суди!

Народам сонце Ти післав,
Нема його лиш на Вкраїні!
Нас лютий меч розшматував,
І зойк у нашій всій родині!
Бездольні, скорбні лежимо
В почвірній темній домовині!
О Господи, о Господи!
О, воскресни й землі суди!

Споглянь із неба на наш Край,
Скажи нам слово провидіння!
Дай віру і надію дай
Іти стопами Твого Сина!
Гроби й тюрми повідмикай —
Зішли і нам день воскресіння!
О Господи, о Господи!
О, воскресни й землі суди!

Згадай всі жертви всіх віків,
Усі могили, всі руїни,
Всі сльози всіх сиріт і вдів —
Скажи "досить!", скажи ще нині!
Будучність нашу розясни:
Дай волю й долю Україні!
О Господи, о Господи!
О, воскресни й землі суди!

Тебе благаєм в сльозах
Душами, не лише устами —
А ті в тюрмах і ті в гробах
Тебе благають разом з нами!
Вкраїну нашу воздвигни,
Щоб жила для Твоєї слави!
О Господи, о Господи!
О, воскресни й землі суди!

Філядельфійський Сиротинець С.С. Василіянок з канадийським Епископом Кир Никитою.

Науки і Поради -:- Лікарські -:-

Найважніщі Гиґієнічні Приписи

ЛІКАР ДР. Г. КРАФТ зібрав, на бажаннє шлеського товариства до поборювання туберкульози в двайцяти коротких реченнях найважнійші правила плекання здоровля. Береженнє сих правил причиниться основно до зрозуміння отсеї провідної думки всякої гиґієни. Без сумніву много лекше уникнути хороби, як розвинену недугу вилічити.

1) ЗДОРОВІ ОРҐАНИ се скарб, якого не можна безкарно надуживати. Всякий надмір шкідливий, всяка односторонність в способі життя, відживлюванню, праці, відпочинку, забаві, спорті є хибна. Переїдженнє таке шкідливе, як недоїдженнє, лінивство як перепрацьованнє.

2) ПЛЕКАЙ СВОЄ ТІЛО з пошани для себе і з огляду на твоє окруженнє.

3) МИЛО І ВОДУ може роздобути всякий, щоби змитися щодня від голови до ніг. Тим способом усуне зі скіри весь виділений бруд, а всі пори будуть отверті і зможуть сповняти свою конечну роботу.

4) МИЙ РУКИ милом і чистою водою скільки разів сідаєш до їди; тим способом охоронишся перед недугами, які як хороби зроджені нечистотою дістаються до нашого тіла через уста.

5) ЧИСТЬ ЗУБИ щодня, найрадше перед спаннєм, або рано. Збереженнє добрих знарядів жування є невимовно важне для удержання здорового жолудка. В тій цїли добре є їсти випечений разовий хліб.

6) НЕ ЇДЖ СТРАВ надто горячих ні надто зимних; не пий й таких напоїв; инакше будеш нищити свої зуби і жолудок, якому дуже шкодять зимні напої, коли він розігрітий.

7) НЕ ПИЙ з поспіхом ані лакомо; *страви пережовуй добре;* добре стравленнє вимагає, щоби пожива входила до жолудка як найдокладнійше розжована, бо тоді лекше виділюються потрібні доставлення соки. Вважай, щоб діланнє соків не стримувалося через надмірне уживаннє плинів.

8) НЕ ПЕРЕТЯЖУЙ жолудка надто великою скількістю поживи, бо тоді вимагає травленнє значних сил, яких не достає при твоїй роботі.

9) ПРИВЧИ жолудок, щоб правильно віддавав всьо, що вже не дається зужиткувати. Постійна неправильність в тім є нездорова, викликує всякі недомагання і спричинює забуреннє в цілім тілі. Многим вистане один лик свіжої води натщо, щоби привести жолудок до правильности.

10) НЕ ЗАБУВАЙ, що чоловік, се сотворіннє, *якому до життя конечно потрібний воздух.* Дбай отже, щоб добре провітрювати ті кімнати, в яких пробуваєш так в часі роботи як і спання. Навчися віддихати повною

грудию, як йдеш до праці або вертаєш від неї. Віддихай все носом при замкнених устах! Тим способом сам вже нюх остереже тебе перед нездоровими випарами.

11) КУПАЙ кождого рана своє тіло у воздусі, а се при тій нагоді, коли миєшся. Роздягнися тоді а вікно відчини. Колиб се було не можливо з огляду на сусідів то заслони вікно легкою заслоною. Нема кращого средства загартувати тіло, нема лучшого способу спричинити живійший обіг крови в скірі. Та перестань, нім стане тобі холодно, а коли се холоднійша пора року, одягнися сейчас тепло.

12) ЯК МАЄШ змогу купатися під тушом, то використуй се по занечищуючій або спричинюючій почennє праці щодня а найменше вже раз на тиждень. Довгі теплі купелі томлять. В зимі не замочуй при тім волосся.

13) МАЄШ НАГОДУ купатися в чистій ріці, озері або морі користай з неї пильно, але не купайся ніколи за довго. Не поликай в часі купелі води. Злучи воздушну купіль з водою так, щоб не чувся опісля утомленим або щоб не стало тобі холодно, лиш щоб був свіжий та почув при тім миле тепло.

14) СОНІШНИХ купелів уживай більше обережно чим воздушних. Не роби сего більше як два до три рази в тиждень, а кождого разу не довше як 20 до 30 мінут; голову бережи при тім перед прямим світлом сонця; що пять мінут роби чверть звороту, щоби охоронитися від соняшного удару. Тиж не маєш осмалити скіру на чорно як у якогось Мулята; а дуже легко можеш собі зашкодити, а не мопогти.

15) ДБАЙ ПРО чистоту свого біля і одіня, так як тіла. При занечищуючій роботі відложи своє звичайне одінє до праці або до ходу.

16) НЕ ОДІВАЙСЯ за тепло, бо розігрієш дуже своє тіло. Не бери непепепускаємого одіння, хиба, що сего вимагає конечно твоє званнє; таке одіннє відбирає тілови важну можність управильнювати теплоту та збуватися всяких нечистих матерій, які виділює скіра. Ноги вбирай тепло і сухо, а голову холодно!

17) СКІЛЬКИ одностороннійша праця твого звання, стільки конечнійше для твого тіла, щоб вибрав для рівноваги, для вправи нечинних сил, якесь побічне заняттє.

18) ПРАЦЮЄШ умомо, то не погорджуй потрібною для тіла ручною роботою. Сам рубай дрова; з трісками дерева втікають з голови мухи.

19) КОЛИ ПРАЦЮЄШ руками, то напружи у вільні хвилі і свій ум; кождий з нас має все ще дещо довчитися, чим життє стає вартнійше. Праця в полі і в городі є найкращим зрівноваженнєм для того, хто працює в замкненій кімнаті або ночию. Руханка се найлучше заняттє для того, якого праця не напружує тіла.

20) СІМ ДО ВІСІМ годин сну вистане для дорослого на відпочинок. Щоб сон був скріпляючий, старайся, мати доступ свіжого воздуху. Як твоє тіло вимагає короткого спочинку в полудне, то зроби се радше перед як по їді. Прийдеш до стола випочатий і лучше буде смакувати їда. Що з 24 годин дня остане тобі по твоїй праці з сего добру пайку *посвяти своїй рідні*, а другу твому дальшому образованню.

В касарни

— Що ти робиш, як я тобі приснюся?

— Сплю, пане капраль.

— Дурний хлопе, салютувати мусиш.

В суді

Судія: — Отже ви ошукуєте свого чоловіка?

Оскаржена: — Противно, він мене ошукував, бо казав, що виїзджає з міста, а не виїхав.

Цілющі Ростини

БАБКА ДОВГОЛИСТА АБО ВУЗКОЛИСТА.
(Язички)

Знана всюди ростина. Росте на лугах, при дорогах. На ліки вживається листя, яке треба зривати від цвітня до часу завязання зерна.

1) ЧАЙ є добрим ліком на очищення крови і на усунення зафлеґміння, робить добре при зафлеґмінню болони легких, помагає на бігунку, на ослаблення міхура, на задавнений катар, злучений з частими вомітами, при крівавленню легких або бронхій, а також на кашель, хороби печінок, жовтачку і згагу. Чай можна варити або в воді або в вині.

2) КОРІНЬ зварений або позмяканий помагає на біль зубів.

3) СОК (— Зірвані листки миється скоро, чистим лінним полотном вимочується воду, січеться дрібно і витискається сок. 1 часть соку і 1 часть меду вариться 20 мінут і переховується в посудині щільно замкненій) помагає на слабости віддихових орґанів.

4) ОКЛАДИ з подушеного листя помагають на мокрі лишаї, на вкушення від пчоли чи оси.

ВОЛОСКИЙ ОРІХ.

На ліки вживається листя і лушпин з овочу.

Листя треба збирати в червни без хвостиків, зараз сушити, але так, щоби не стратили зеленої барви, інакше тратять силу. Недозрілий овоч, зглядно лупину з овочів, збирати в липни, а дозрілий в осени.

1) ЧАЙ (10 ґ. на 1 літру води) очищує кров, зміцняє апетит і усуває глисти. Богато помагає на закатареннє жолудка і грубої кишки, а особливо на шкофули й такі слабости, що походять з нечистої крови. Рівночасно з чаєм треба брати також купілі з оріхового листя.

2) КУПІЛЬ з вивару горіхових листків дуже помагає на шкрофули (рівно з тим береться чай, денно 2—4 склянки. Добре додати до нього трохи меду). Треба ті купілі брати рано і в вечер аж до уступлення шкрофулів. Купелів або окладів і змивання виваром уживається також на болючі чираки, на шкрофулічне запаленнє очий.

3) ЛІК до фарбовання волосся. Холодний вивар зі зеленої оріхової лушпи дає волосю темно-буру краску.

ДУБ.

На ліки вживається молодих листків і кори з молодих пнів і жолуди. Листки і кору збирається весь час, а жолудь осіню.

ЧАЙ з кори скріпляє серце а також гамує кров. Уживається його також як кровавлять кишки, жолудок, також при кашлю й риганню кровю. Є дуже добрим ліком на червінку, на біганку, на катар міхура, на катар віддихових орґанів, на пропасницю, і на надмірні періоди (10 ґ. кори на ¼ л. води).

2) ПОРОШОК з дуб. кори помагає на кровоток з носа. Треба його заживати як табаку до носа.

3) ОКЛАДИ з відвару кори роблять добре при золзах, при напухненню шиї, при волях (як ще малі).

4) МИТТЯ виваром помагає на піт, на покалічення ніг, на боляки повсталі з відмороження, на опечені і на відлежані рани.

5) КУПІЛЬ помагає на відмороження, на анґлійську слабість, на шкрофули.

6) ЖОЛУДЬОВА вода зміцняє ослаблений міхур. Ті, що мочать під себе повинні пити сю воду перед спанням.

7) КАВА з жолуди (1 ложку повну залити 1 склянкою кипячої води й оставити на пів години, щоби натягнула) робить добре на анґлійську хоро-

Діти, які приступили до Першого св. Причастія в церкві св. Петра і Павла в Летбрідж, Алта 1924 р. о. М. Оленьчук по середині.

бу, шкрофули, недокровність і на слабі кости.

КРІП.

(Лікарський коприй)

На лік уживається доспілих зерен.

1) ЧАЙ помагає при грудних хоробах і при перестуді, виганяє потихо ґази (у дітий: 1 ложка кропу на 1 склянку молока зварена так, щоби 5 — 10 мінут кипіло); як ще теплий, усмирює корчі в животі.

Кріп на молоці приносить полекшу при всяких корчах, причім треба ще зверху класти горячий оклад на пів з води на пів з оцту.

2) ПОРОШОК зі стравою спожитий жене ґази.

3) Кропова вода є добрим ліком до полокання горла, як рівнож помагає на очи, при їх ослабленню. Ладиться її так: Пів ложки кропу повилається ¼ л. кипячої води, париться не довго, потому переціджується. Миється очи кілька разів денно тим відваром, як вже холодний.

Ще більше помагають випари кропової води на очи.

КРОПИВА ГЛУХА.

(Біла медунка)

На ліки уживається тільки сам цвіт (те що біле). Треба його збирати в маю — до серпня. Сушити на натягненім полотні в тіни.

1) ЧАЙ з кропиви глух. очищує кров. Уживається його також проти висипки в дітей, проти недокровности, шкрофулів, червінки, кровотоку, упливу білка, хоробах селезінки, тисненння в грудех; проти спинення місячного очищення в жінок і як тяжко відходить моч (10 ґ. на 1 л. води, денно вживати 1—2 склянки)

2) ПОРОШОК з цвіту (1—3 рази на кінець ножа до страви) очищує кров.

3) ТИНКТУРА. (як зачинається цвіт, береться цілу ростину аж до коренння, дуситься, додається тілько само 96% алькоголю, що й кропиви. Ставиться на 14 днів у тепле місце, в добре затканій фляшці, при сім часто бовтається. Потому витискається і фільтрується). Служить до тих самих цілий, що й порошок (береться 10 — 15 капель на цукор).

4) ВИПАРИ з відвару кропивного помагають на біль уший.

Мішанина кропиви глухої з пекучою помагає при хоробах віддихових орґанів.

КРОПИВА ПЕКУЧА.

(Жалива)

На лік уживається молодих листків і коріння. Треба збирати в літі.

1) ЧАЙ а) з листків очищує кров (при скірних висипках), жене моч, очищує жолудок, а також буває уживаний при зафлеґмінню легких і віддихових орґанів, як також при жовтачці і гемороїдах!

б) з коріння ділає сильнійше, особливо добре при водній пухлині в її початках і при кровотоках.

2) СОК при моченню кровю гамує кров (денно брати 2 повні чайні ложки)

3) ВИНО. Зварена в вині або меді (2 рази денно 1 мала склянка) — добра на астму і на вузкість грудий.

4) ВОДА до полокання горла з вивару помагає на зафлеґміння горла.

5. ЛІК на волосся. 1. часть листків всипається до 3 частий алькоголю, ставиться на 14 днів на сонце і відтак фільтрується. При уживанню береться 3 повні ложки тинктури і дається до ¼ л. води і тим змивається голову. Помагає на порплі і на випаданнє волосся.

ЛИПА.

До лічення вживається цвіту, який треба збирати в червні і липні.

1) ЧАЙ жене піт, лагодить корчі і має знамените пристосовання при катарній перестуді, при катари, хронічнім кашлю, при зафлеґмінню легких і бронхій; а навіть поручається його на водну пухлину, і епілепсію (Пити 1—2 склянки добре горячого в ліжку). Коли той чай має в собі на пів води на пів вина, то вживаннє через дов-

ший час дуже помагає на блідницю. — Коли до того чаю додасться і разом запариться цвіту і листя з іванку (кров св. Івана) або з кровавнику, то ділання його буває ще сильнійше.

2) ЕКСТРАКТ з цвітів (вода з липового цвіту) є знаним, пахучим орудником до усунення веснівок і зморщок лиця, а також помагає на поріст волосся і лагодить біль голови.

ЛЬОН.

До лічення вживається сімя, яке треба збирати в серпни.

1) ЧАЙ (1 ложка на 1 склянку води) усуває зафлеґміння, лагодить розятрення і помагає на болі легких, на затроєння і на кашель.

2) ОЛІЙ справляє лагідне розвільнення. При затроєнню ґріншпаном дається хорому що ¼ години 1 повну ложку лінного олію. Олій помішаний з вапяною водою є знаменитим лагодячим ліком на пекучі рани.

3) МАСТЬ. Також масть з лінного олію робить знамениті услуги при пекучих ранах. Прилагоджується її так: До легко кипячого лінного олію додається лою з оленя, трохи воску і малу дрібку горівки.

4) ОКЛАДИ з лінної каші на чиряки і пухлини лагодять біль, витягають матерію, змягчують опухлі місця. Теплі оклади з лінного сімя лагодять корчі жолудка.

ТОПОЛЯ КРЕСЛАТА.

До лічення загально вживаються тільки липкі пупінки, які треба збирати в лютім і марті.

1) ТОПОЛЕВА масть. (Одну часть свіжо подушених пупянків мішається з 2 частями доброго свинячого смальцю і так довго вариться аж зникає вся шумовина. По тім ще перецінджується ту масть, ще заки горяча). Помагає при запаленню, на спечені рани і на гемороїди.

2) ТОПОЛЬОВИЙ СПІРТ. (1 часть свіжо подушених топольових пупянків всипається до 4 частий 70% алькоголю і лишається так через вісім днів, тільки час від часу заколочується, відтак переціджується добре, щоби ні оден пупянок не дістався до переціджeного спірту). Уживається на стовчені рани й на такі, що ятраться, до натирання при вивихненню; також до середини береться (денно 3 рази около 20 капель на цукор або воду) як є кровотік, як тяжко в грудях і при хоробах міхура.

3) ТОПОЛЕВЕ ВУГЛЯ. (Спалене дерево тополі (вуглик) стирається на порошок). Заживається (3—5 повні кавові ложочки) перед або по їді при здуттю, при наклоні до бльовання (вомітів), на біль голови, і є воно знаменитим ліком, якщо сі болі походять від забурення жолудка.

4) ТОПОЛЬОВА ПОМАДА. (До топольової масти, яку робиться, як подано в горі, додається трохи лою, воску й рожевого олію. Як булаби ся мішанина за тверда, то треба її осторожно пригріти й додати трошка кокосового масла.) Служить до натовщення волосся, як також до натирання, коли є на голові порплі, лишаї й ранки.

ЦИБУЛЯ.

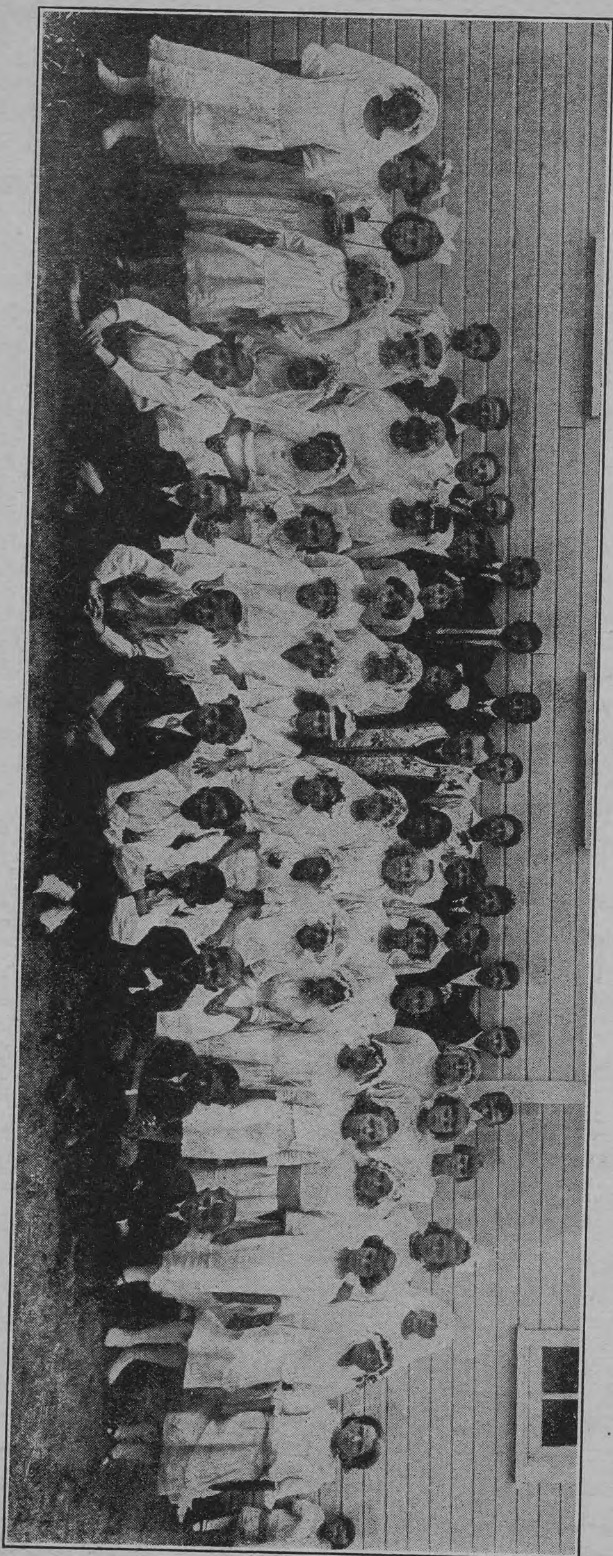
Загально знана городова ростина.

До лічення вживається не гички, а самої цибулі, яку можна вже вибрати з землі в місяци серпни, вересни і пізнійше.

1) ЦИБУЛЯ се добрий лік. Направляє жолудок і пособляє травленню. Зварена на молоці причиняється до усунення глистів (треба споживати натще рано й у вечір по 2 ложки). Поручається її також при болях живота й тисненню в жолудку.

2) ПЕЧЕНА цибула (спожита пів рано й вечір) спричиняє воміти і причиняється до легкого виділювання харкотиння. Се осягається також тоді, коли пється рано й у вечір по одній склянці солодженої води, в котрій мокла цибуля, покраяна на кружочки.

3) СОК помішаний з цукром помагає на кашель (1 повна чайна ложка кілька разів денно), при запиранню віддиху й стисканню грудий. Сок цибулі замішаний з теплим олієм (мако-

Перше св. Причастіє брендонської дітвори зі своїм душпастирем Всч. о. Ів. Колцуном

вим чи иншим) або оливою, становить відповідний лік на ревматичний біль ущий (капнути осторожно кілька капель до вуха).

4) ТИНКТУРА з цибулі (Подушену цибулю поливається склянкою доброго винового оцту, оставляється 1 годину, потому переціджується і подається до перецідженого плину тілько само меду, з яким перемішується. Се знаменитий лік на кашель старих людей (що пів години повну кавову ложочку).

5) СИРУП з цибулі (500 ґ. отеребленої і покраяної цибулі вариться 3 — 4 годині в одній літрі води, до котрої домішано 80 ґ. меду й 400 ґ. цукру (меляси), охолоджується відтак, переціджується й наливається до фляшок, 4—6 повних ложок того сирупу уживати щодня на всякі викликані перестудою болі горла й грудий, як хрипку, кашель, запаленнє грудної болони, зафлеґміння грудий, на пльованнє кровю і т. д. і навіть на сухоти се знаменитий лік. Треба уживати теплого сирупу.

6) ОКЛАДИ з печеної цибулі роблять добре при болю горла, помагають на чираки, при закостенінню чико лотків, на відмороженнє членів, также на змягченнє твердих болячок. (Можна робити оклади також і зі сирої подушеної цибулі). Можна і оклади на уши при ревматичних болях (по можности горячі).

7) ЛІК на волосся. Розрізується 3 великі цибулі, доливається 1 л. горівки і ставиться на 4 дні в тепле місце, щоби натяггала. Потому фільтруєть-ся. Крім того вариться окремо 2 повні ложки пилку з дубової кори в пів літрі води аж доки не виварится до 1 склянки. Відтак переціджується і доливається до перефільтрованої горівки). Змивання голови сед тинктурою щодня через кілька тижнів захоронює перед випаданнєм волосся.

ЯЛОВЕЦЬ.

На ліки вживається ягодів і часом молодих літоростів. Зривається їх осени.

1) ЧАЙ з ялівця є знаменитим ліком на жолудок (денно 1—2 повні склянки малими давками). Очищує кров, усуває закатарення, жене моч і піт; коли приготований з ягід і літоростів, то заживаний в більших давках (денно 4—5 склянок) усуває затамованнє мочу й є добрим ліком на черев новодну пухлину і на болі міхура. — Чай тільки з молодих літоростів є ліком на очищеннє крови.

2) Ягоди вживаються дуже часто, так сушені як варені. Сухі ягоди, пожуті й полкнені (денно 2—5) додають апетиту, підпомагають травленнє, усувають смердячий віддих, корчі жолудка і згагу, а також захороняють проти заразливих хоріб. Хто має слабий жолудок нехай жує щодня через довший протяг часу більше ягід. Ужиті в більших дозах помагають на вод ну пухлину, на закатарення мочових орґанів, на хороби міхура, на ґіхт і на ревматизм. Ягоди варені в вині помагають до вигнання мочи, як також до викинення з мочових орґанів піску, крупок, камінів і до виділення з тіла шкідливих клейких матерій.

Кнайп поручає для слабих жолудків ось таку, вже добре випробовану, курацію: 1. дня жується й поликаєть ся 4 ягоди, відтак кождого слідуючого дня одну більше аж до 12 дня, в котрім зїсться 15 ягід. Відтак знов назад о одну менче аж до 4 ягід.

3) ТИНКТУРА з ял. (1 часть ягід доливається 4 частями алькоголю, ставиться на 14 днів у тепле місце, а потому переціджується.) Є добрим ліком на огріття жолудка й до захороненння від перестуди.

4) ЯЛІВЦЕВИЙ СПІРТ. (1 часть подушених ягід мішається з 3 частями алькоголю і з 3 частями води, ставиться на 2 дні в тепле місце, потому переціджується) (денно 15—20 капель на цукор або до води) уживаєть ся як лікарство на жолудок.

5) ОЛІЙ (3—6 капель на цукор) помагає на черевноводну пухлину, на жовчеві хороби, на подаґру, на заткання нирок. При паралїжі, при відморо-

женнях, ґіхті й ревматизмі уживаєть-ся ялівцевого олію до натирання з верха.

МІШАНИНА: З ялівцевих ягід, доспілих зерен кропу і полину робиться дуже добрий лік на кашель (вариться як чай).

ШУВАР.

(Татарське зілля, гавяр)

На зелені свята стелиться ним землю. На ліки вживається корення, який треба збирати або на весну перед випущенням листя, або пізно в осени. Сей корінь має гіркий смак, а пахне ароматично.

1) ЧАЙ є дуже добрим ліком на скріпленнє жолудка, на розбудженнє апетиту, розгріває, гонить шкідливі матерії і дуже помагає до усунення перепон в травленню, (якими є здуття, нагромаджені ґази, кваси), до усунення закатерення грубої кишки і втишає биття серця. Також уживається його на шкрофули, ґіхт, пропасницю і блідницю. Є прямо знаменитий при гіпохондрії, при хоробах жовчи й нирок, жене моч і впливає на управильненнє місячних періодів у жінок.

Ладиться його так, що 10—15 ґ. виварується в пів літрі води. Більші давки викликують бігунку і хиба шкодять. Тому треба на се уважати.

2) ПОРОШОК з шуварового коріння можна вживати та ті самі хороби, що й чай (денно найбільше 3 рази по пів—два ґ.)

3) СОК є покріпляючим ліком на очи.

4) ОКЛАДИ вивару поручається на болячки, походячі з рака.

Подані тут ростини або їх части, яких вживається на ліки, треба збирати за погоди, а сушити їх треба не впрост на сонци ні в печи, тільки в тіни. Добре висушені переховувати в щільно замкнених пуделках або склянних посудах.

До чаю лічничих зіль не можна давати цукру, бо сей параліжує їх ділання. Треба пити без цукру або можна додавати трошка пчільного меду. Успішність чаю чи порошків з ростин не залежить від великости давок тільки якраз від малих давок. Треба отже пити чай поволи, ликати. Уживати довший протяг часу. Дуже добре є до курації ростин уживати ще рівночасно курації сонця, води і т. д.

СЕНС І НОНСЕНС

Лізуть з чобітьми в душу

Учені експерти вганяються за рибами, щоби знати, куди вони ходять в океані. Нині навіть риби не мають спокою перед детективами.

Робітник приносить поручаюче письмо від двох прічерів. Бос на то сказав: Ми не робимо в неділю. Принесіть свідоцтво від таких, що знають, що ви робите через шість днів тижня.

Супруже: — Як я о ню старався, я говорив, вона слухала. По слюбі вона говорила, я слухав. Тепер обоє говоримо, а сусіди слухають.

— Чи то тяжко бути послом?
— Певно. Заледво зачне старатися о посольство, а вже люде на него валять небо і землю і на пекло не забувають.

— Що то люде розуміють під нормальним чоловіком?

Нормальний чоловік то такий, що скорше зїсть мурашку на пікніку, чим в місті.

Ґеня: — Чи ви любите ті тісточка, пані Пані Пишна?

Пишна: — Дуже, Ґеню.

Ґеня: — А то дивно, бо мама все кажуть, що ви не маєте жадного "смаку" (в убранню).

Страти банків в Америці за шахровані чеки виносять річно $200.000.000. А страти за всі шахрайства, напади і злодійства доходять річно в тисячі міліонів. Як так далі піде, то розкрадуть цілу Америку. Школа без релігії і мертва байбел не може деинде завести.

-:- Часть -:- Господарська

К. С. Продан

Курники

Старий спосіб будовання курників, як копання в землі або з одним маленьким віконцем та часом і печию в середині був добрим як люде не знали про ліпші. В таких курниках кури жили, але щоб вони неслись зимою — не можна було сподіватися. Це було так тому, що конечні річи для курий були відсутні в старомодних курниках. А ці вимоги є: 1) Добре положеннє, 2) достаточне світло, 3) богато свіжого воздуху, 4) сухість, 5) дешевість, 6) відповідна будова.

ПОЛОЖЕННЄ

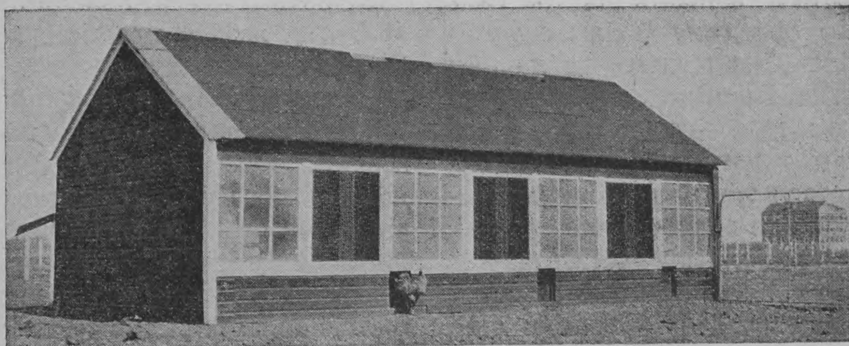
Курник будують так, щоб він не був на заваді иншим будинкам. Але й стараються щоби було наручно доглядати дробу. Вибирають найвисше місце, щоб вода не стояла в курникові але щоб стікала геть. Як нема такого місця то навозять або підгортають землі, щоби курник став около 8 цалів вище чим земля в окруженню.

Щоби мати найбільше світла ставлять його так, щоб всі вікна були звернені до полудня. А коли курник прибудовується до стайні або иншого будинку, то ставлять його так, щоби вікна були тоже до полудня.

Крім цего пожаданим є, щоби дріб не швандявся всюди тай не робив шкоди в городах або полях. Для цего треба мати загороду. Вона має бути як найпросторнійша, щоби кури мали нагоду дістати відповідний рух. Звичайно рахують, що на 300 курей треба найменше одного акра землі. Маючи такий або більший простір кури будуть мали нагоду діставати відповідний рух і будуть здоровші чим тоді коли вони будуть у меншій загороді.

СВІТЛО

Новітня теорія перелету птахів обяснястся тим, що вони шукають за найдовшими днями аби мати нагоду назбирати досить корму та бути здоровшими. При достаточнім соняшнім світлі курник буде сухійшим і теплійшим. Для цего й будують курники вікнами на полудне. Обр. ч. 1.

Образок ч. 1

З досвіду переконались, що найліпший успіх з курий є тоді, коли в кур-

никові є одна десята часть простору підлоги у вікнах. Під цим розуміється, що коли курник є 14 футів широкий а 20 довгий, що дасть 280 квадратових футів підлоги, треба щоби шклянні вікна займали 28 квадратових футів.

Це вимагає мати троє вікон кожде з яких має бути 3 фути широке а три фути високе. Положеннє вікон так само є важне. Курам треба, щоби світло падало на підлогу. Тому то й треба ставити вікна від одного до півтора фута від підлоги.

СВІЖИЙ ВОЗДУХ

Загальне розуміннє є, що курники мають бути теплі. Для цего, деякі, навіть палили в курниках. Кури мають перину на собі яка затримує тепло. Крім того їх корм, як є відповідний, він огріває їх відповідно до окруження. І досвід показує, що де тільки кури тримаються без достаточного свіжого воздуху, вони виглядають лихо. А навпаки, де свіжого воздуху їм не жалується вони є здорові і несуться. Для осягнення того, щоб в курникові був свіжий воздух, вставляють щей полотняні вікна побіч шклянних. Обр. ч. 2.

Стараються вставити їх так само завеликі і таку саму скількість як і шклянних. Вставляють їх помежи шклянними. Приміром, скраю є шкляние, коло него полотняне, знова шкляние, потім полотняне і т. д. А коли курник стоїть там де нема ніякого захисту, а зимою вітри є дуже великі, то вставляють тільки четвертину зі всіх вікон з полотняними вікнами.

Полотна звичайно натягають білі, щоб і вони пропускали трохи світла.

СУХІСТЬ

Ви бачили мокру курку. Яка вона неприятна та нещаслива. Навіть коли вона висохне, вже не виглядає так як поперед. Вона й неможе виглядати инакше. Вона є птах і мокроти не любить. Тож її приміщення повинно бути сухим. У вохких місцях бактерії мають місце і спромогу плодитись. Від цего богато курей слабує.

Щоби осягнути це в курниках треба відповідної вентиляції. Це осягається присутностию полотняних вікон та відповідної стелі. Добре збудовані вікна і стеля є найліпшими чинниками які дають подостатком воздуху без протягів.

КОШТ

Добрий курник не має бути дорогим. Як дошки є не дорогі можна будувати його з дощок. Там де льоґи є не дорогі його можна будувати й з льоґів. Много курників, які є тепер в господарствах можна переробити при невеликих коштах. Загально стараються щоб курник коштував не більше як одного доляра на кожду курку. Це не завше вдається але можна приближно цего збудувати. Поправленнєж старих курників може коштувати тільки кошт вікон. Є богато курників в господарствах де крім вікон та дощок на гнізда і стіл нема нічого більше купованого. Все було з фарми. При такім зарядженню курник буде дешевим.

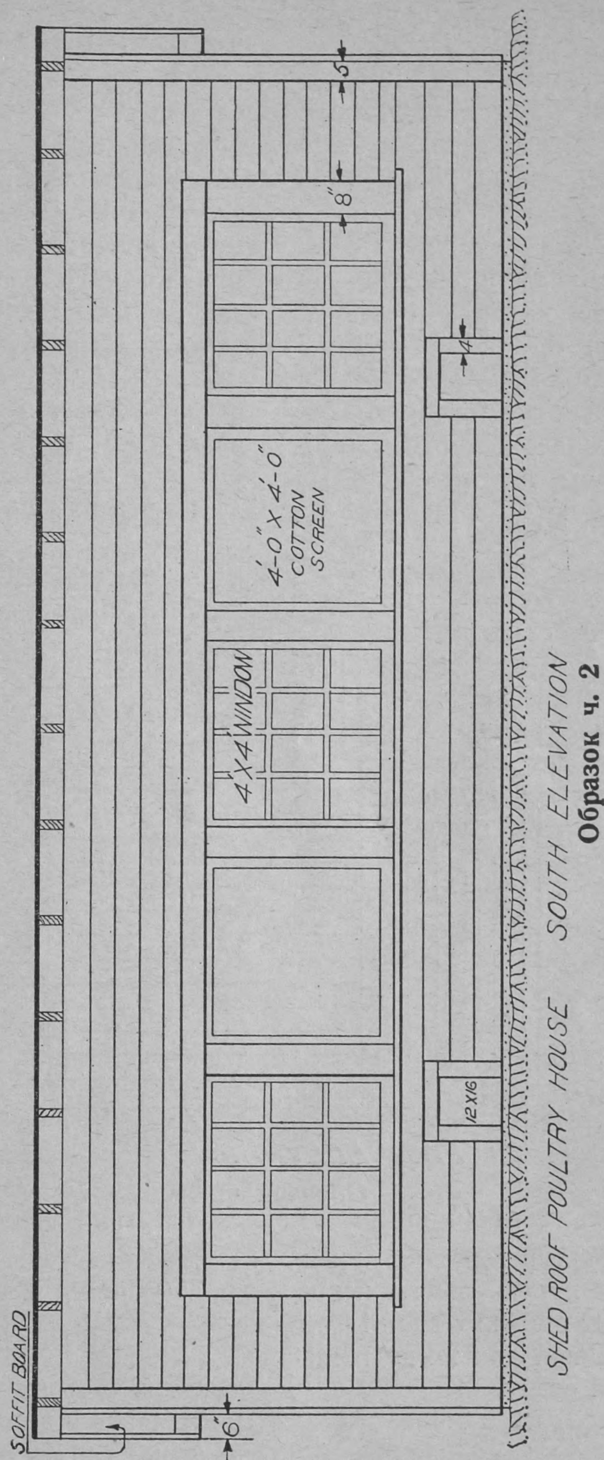
ВЕЛИЧИНА

Величина курника повинна відповідати числові курей. Кождій курці належиться повний простір на її рух. От для цего й рахують, щоби на кожду курку припало по 4 або 5 квадратових футів підлоги. На 100 курей, значить, треба мати від 400 до 500 квадратових футів. Другими словами він мавби бути 16 футів широкий а 25 до 30 футів довгий. Височина стін повинна бути така, аби господар або господиня не втовкали собі голови коли увійдуть до курника. Звичайно будують їх майже 6до 7 футів високі.

БУДОВА

Фундамент і Підлога

Найліпший фундамент є з цементу. Стіни його є від 6 до 8 цалів грубі а в глиб около 1½ фута. Стараються побудувати їх так, щоби стіни фундаменту не були вище чим 6 або 8 цалів

Образок ч. 2

понад окружену поверхню. Цемент мішають так: одна часть цементу а шість частей шутру.

Підлога з цементу булаби пайліпшою. Вона є міцною і її легко чистити. Але вона є за дорога. На звичайні обставини піскова або шутрова підлога є задоволяючою. Коли курам треба шутру вони мають його. А як підлога стала нечистою — можна вичистити. Підлога з дощок є дорогою і не так доброю як попередні. Крізь шпа-

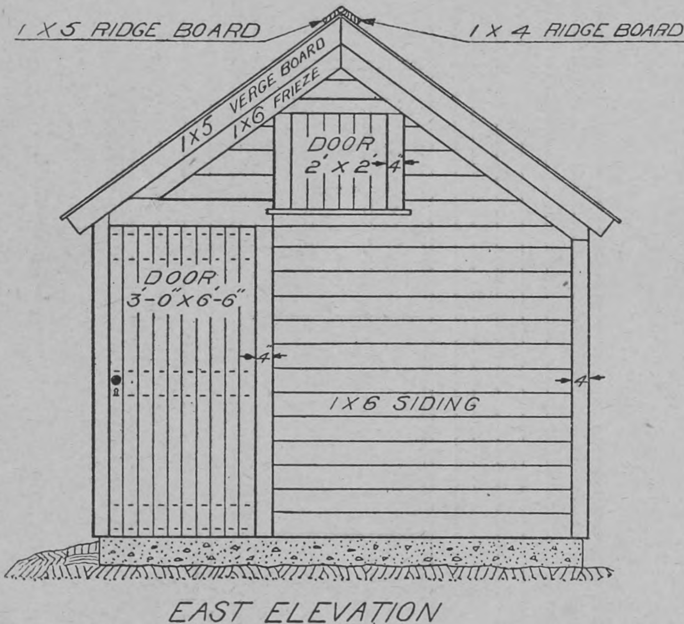
ри в дощаній підлозі може бути протяг. Тай мишам і щурам є де перебувати.

СТІНИ

Стіни, як було згадано, можуть бути з дощок або льоґів. Підвалини і скентлі можуть бути з 2"X4". Скентлі можна ставити два фути один від другого. Знадвору вживають дошки, папір і сайдінґ. З середини папір і дошки. Коли стіни є з льоґів, кождий льоґ припасовують чи притісують як найлучше. Всі шпари старанно заліплюють з надвору й з середини. Це для того, щоби не було протягів які лять отвори для вентиляції які засітковують. (Образок ч. 3.)

СВОЛОКИ І СТЕЛЯ

Сволоки можуть бути з 2"X4" або лат з осик чи соснів віддалені 2 фути одна від другої. На ці сволоки прибивають листви 2 цалі широкі або тонкі дручки 5 цалів оден від другого. На верх них накидають сухої соломи за два фути. Ця солома служить для вентиляції. Воздух переходить крізь полотняні вікна і поволи піднімається до гори. Йде він крізь соломяні отвори в причілках на двір. Оце й вся стеля. Її не треба ліпити. А де є поліпле-

Образок ч. 3

є може найбільшими ворогами курей. Дверцятка для курей роблять попри землю, один фут широкі а один і однт трета високі. Двері для входу господаря роблять зі сходу.

ДАХ

Причілковий дах є найпорядніййшим. Крокви можуть бути з "2X4" або соснових чи осикових лат. На них прибивають дошки папір і ґонти або дахівний папір. В однім з причілків роблять двері яких 2½ фута широкі а 3 фути довгі. В обох причілках роблять отвори... на треба розібрати і накидати там соломи. (Образки ч. ч. 4. і 5.)

В СЕРЕДИНІ

Вздовж сторони яка проти вікон (це як вікна є на полудне буде північна стіна) робиться стіл три фути широкий і три фути високий (від підлоги). Одинайцять цалів вище цего стола ставляють бантини для курей. Вони можуть бути 3 або 4 цалі грубі. Їх ставляють рівно і півтора фута один від другого. Стола треба для того, щоб підлога в курникові була чистійша і

щоб кури не каляли всіх лат у курниках.

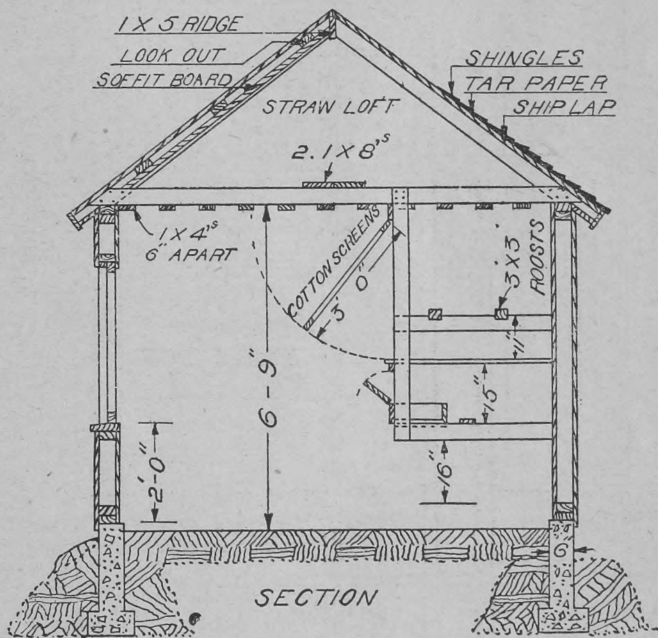
Під столом роблять гнізда. Кожде гніздо занимає оден квадратовий фут. Боки гнізда є около 5 цалів. Спереду роблять ляду з восьмицалевої дошки яку прикріпляють завісами чи звичайними чи з ремінців. Ляда робиться задля того, щоби вигідно було вибирати яйця. Курки заходять до гнізда з заду. Там прибивається дошку на яку курки вилітають а потім вибирають гніздо. Гнізд треба одно на кождих 4 курки. Такі гнізда будуть темними. Це є те чого треба, щоб курки ліпше неслися і не пили яєць.

Додатки до Образків

Число кліша 2138, Обр. ч. 1. Курник на сто курей. Має причілки, вікна шклянні і полотняні.

Число кліша 2149, Обр. ч. 2. Вид курника з полудня. Ґонти биті по 4½ цалі. Вікна є 4 фути широкі і 4 фути високі. Полотняні вікна є так само завеликі. Двоє дверцять для входу курей є 12 цалів широкі а 16 цалів високі.

Число кліша 2167, Обр. ч. 3. Вид курника зі сходу. — Вентилятор. Двері у причілкові (2'6"X3'1") два фути і шість цалів широкі а три фути і один цаль високі. Двері для входу господареві (3'X6'6") Три фути широкі а шість футів і шість цалів високі.

Образок ч. 4

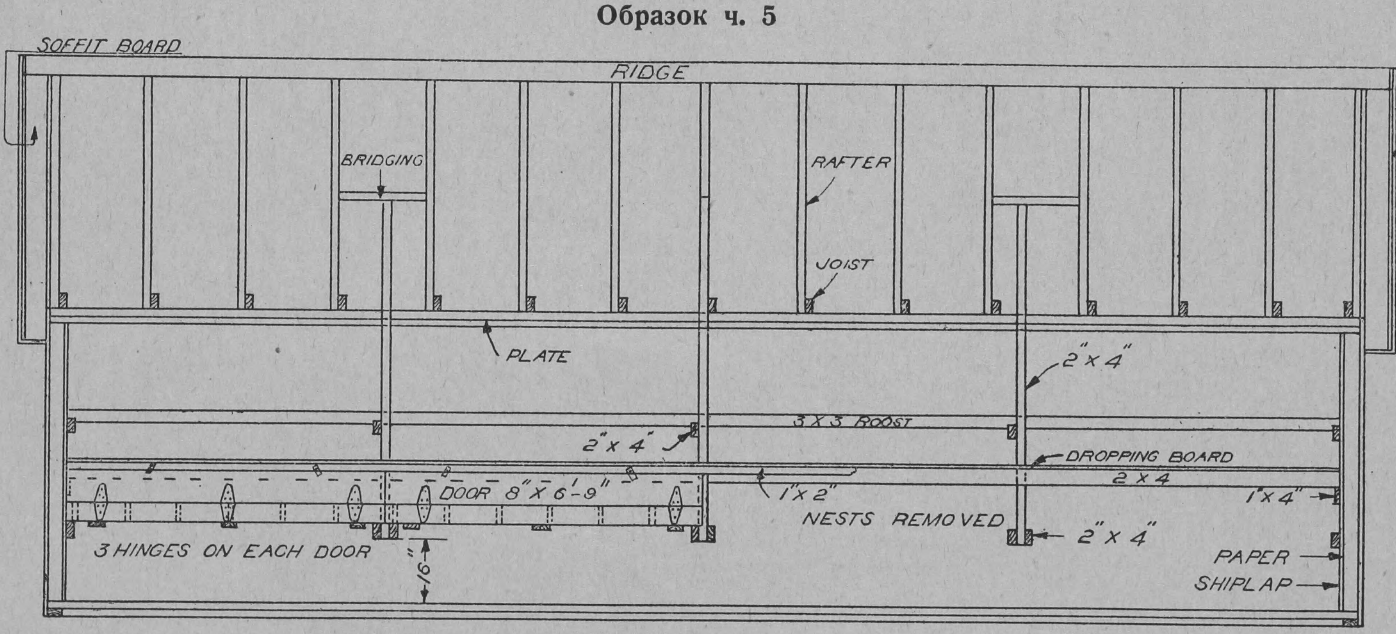
Як курник є великий, порадним є мати куртини від стелі до стола які роблять з полотна і які спускають на ніч щоб курам було теплійше.

В добрім курникові при відповіднім кормі та відповідних курах, можна сподіватись яєць зимою, коли вони є найдорощі.

Кліш число 2613, Обр. ч. 4. Поперечна секція курника, Підлога, фундамент, стеля (ceiling), гнізда (nest), куртина (cotton screen) і бантини (roost).

Кліш число 2145, Обр. ч. 5. Повздовшна Секція Курника. Ляда до гнізда, стіл і бантини.

Образок ч. 5

POULTRY HOUSE NO 1 INTERIOR ELEVATION SHOWING ARRANGEMENT FOR NESTS

Скількість Сметанки Залежить від Посудини

Не в каждім господарстві де є корова-дві коло хати вживають кружлівку — машину до відділяня сметани. — Така річ для многих є за коштовна, а инші знова не вірять в її вартість і волють днями чекати аж молоко підсядеться, аж назбирається сметанка. Та щоби більше знати як і сим способом можна зібрати більше сметанки, треба на тім місци дещо поговорити про сю методу відділяння молока.

Мало котра господиня звертає увагу на се, що в літі буває мешне сметанки з посудини глибокої а вузкої пр. з горняти, чим збереться її з посудини широкої а плоскої і низької, пр. миски. Але нехай тілько господині наші звернуть увагу, а побачуть, що дійсно в горнятках сметанки осяде менше, а в мисках і взагалі у всякій посудині широкій а плиткій сметанки осяде о много більше. Чому воно так?

Сметанка, то товщ, який находиться в молоці. Як всякий товщ, так і сметанка підходить на верх молока; у вимени корови навіть, найсмачнійше молоко находиться на самім верху й видоюється на самім кінци; молоко з вимени просто є з початку найпіснійше, а найсмачнійше при кінци доїння. Се річ впрочім відома.

По перецідженню в посудину сметанка є зовсім збовтана з молоком і молоко мусить постояти довший час, щоби вся сметанка, яка в нім находиться добулася на верх. Чим глубша посудина в котрій має підсістися сметанка на молоці, тим довшого треба на те часу. В плиткій посудині капельки сметанки, що найшлибися на самім споді, не много мають дороги, щоби добутися на верх. Тому то в посудині плиткій сметанка вибивається на верх, підсідає на молоці скоро, і в самім молоці не затримається її майже нічого.

Инакше однак діло, коли сметанка має добуватися на верх в посудині глибокій. Тут мають сметанкові крапельки доволі довгу дорогу, бож і молоко саме собою є плин густавий, не такий рідкий як вода. То в глубокій посудині, заким всі крапельки сметани вибються на верх, зійде тільки часу, що молоко зачне вже квасніти; а відома річ, що молоко в літі заквашується скоро. А як що молоко тільки зачне квасніти, тоді і всім крапелькам сметанки, що розкинені іще в цілій масі молока, загрожена є дорога на верх; вони зістануться де були, на верх вже не вибються, і підсяденої на верху сметанки мусить бути мало.

Оособливо непорадно є тримати молоко в глубокій посудині. І пробами переконуються, що в літі осідає сметанки найбільше в посудині широкій а плиткій; що найліпше виділяє з себе сметанку те молоко, що підстоюється в посудинах широких і плитких.

Д. М. Ільчишин

Яке Насіннє Треба Сіяти

"Яке посієш, таке будеш збирати" каже народна пословиця. І ся пословиця має найпрактичнійше застосованнє у фармерів. Посіймо добре насіннє, то можемо сподіватися і доброго збору, посіємо підле, буде лихий урожай. У нас є звичай, що ліпше зерно все продаємо, а на засів тримаємо то, що вже остає, тому і не дивниця, що зі збором зерна, збираємо і негодовання, нарікання і т. п.

Зерно на насіннє повинно бути найліпше, зн. здорове, повне і тяжке. Чим більше зерно, тим більше поживи в нім найде рослинка, тим скорше розвинеться, тим гарнійше розростеться. Не менше важним є переконатися о кільченню зерна, а в який се спосіб робиться, то наші фармері про се вже знають. Ся проба є дуже важна для жита і ячменю, бо старе жито, котре лежало вже два роки не є добре на засів. Менша небезпека в тім згляді є з вівсом, бо овес не тратить сили

кільчення через кілька літ, хибаб був на морозі, або не доспів.

Зерно під засів має бути чисте, тому належить його кілька разів перемлинкувати, або "перевіяти" лопатою або руками. Найтяжче зерно паде найдальше і є найліпше до сіяння. У наших фармерів можна ще побачити чищеннє збіжа при помочи решета або сита. Сей спосіб є також добрий.

Недбальство в приготованню доброго зерна під засів відбивається дуже на кишени фармера, бо крім зерна виросте на ріли бурян, гірчиця, вівсюга і ріжна канадийська благодать і всьо то заглушить збіже і таку рілю відтак дуже трудно вичистити, а збір з кождим роком маліє.

Звичайно коли сіємо оден рід збіжа то він вироджується. Треба отже змінювати збіже, але при такій зміні належить уважати, щоби спроваджувати збіже з гірших земель на ліпші, з гіршого підсоня на ліпше, бо рослини де мають ліпші услівя до життя, ліпше там удаються. Нераз спроваджують фармері насіннє з чужих країв на слово аґентів, котрі в гарних словах захвалюють їм ріжні користи і сі фармері слухають їх, не здаючи собі справи чи почва, яку приготовив під засів є відповідна на сей рід насіння. І з сего відтак виходить розчарованнє, недовірє і страта, а сему винен в першій мірі сам фармер, що не думав тоді, що робить.

Нового ґатунку збіжа не треба ніколи спроваджувати з чужих країв, бо можна його витворити на своїй землі. Вибирати найгарнійше і повні колоски збіжа і призначувати їх на розмножуваннє, бо звичайно на поли подибується збіже ріжних ґатунків і ріжних прикмет. Вибираємо отже одну відмінну таку, яку хочемо собі розвести.

Зерно з тих колосків сіємо на осібнім поли рядком сівачкою, а відтак гарно ополюємо. При озимині рядки можуть бути не ¾ фіта фід себе віддалені, при ярих збіжах рядки можуть бути вузші. Ще ліпша дорога до розмножування певного ґатунку збіжа є з одного колоска, а успіх залежить від добраго вибору. Належить тямити, що прикмени чи хиби у ростини є такі самі як у звірят і людей і се переходить на потомство, тому то "яке посіємо таке будемо і збирати".

Виправа Скір

Наші фармері хотілиби дуже часто виправити для себе скіру чи то з худоби чи з заяця або і з инших звірят, а не знають як се зробити. Тому подаємо на сім місци кілька вказівок, що до сеї справи.

Найпростійший спосіб виправи худобячої чи кінської скіри є такий. По здертю вішається скіру на 24. годин в сухім, продувнім місци, щоби трохи пересохла. Відтак наповняється відповідну бочку до ¾ літною водою і доливається до неї коновку гашеного вапна. Скіра мокне в тім яких 3—4 дни. По сім часі коли вона тратить свій волос, виймається її і якимсь тупим знарядом зіскробується зовсім шерсть. Відтак треба добре витягнути скіру і висушити на воздусі від 3 до 4 днів. Колиж вона присохає, посипається 4 фунтами алуну і фунтом камінної соли і звивається скіру у валок. Скіра мякне і губить зовсім навіть найдрібнійший волос. Вітдак треба скіру добре натерти чистим товщем (траном або овечим лоєм) і натягається її сильно на всі боки, щоби вона була природної величини.

Скірки, яких хочемо уживати на футерка, треба наперед вимочити для дезінфекції в карболевій або формалиновій воді через 24 години Відтак натягається шкірку на дощині волосом до споду і очищається її з мяса і товщу. В 12 літрах горячої дощівки розпускаємо 1 фунт алуну і пів фунта кухонної соли. Коли вода вистигне вкладається скірку, добре її вимивається і лишається там на 5 день. Кождого дня треба скірку добре вимяти, а по

пятім дни сполоскати і натягти на дощинку та добре висушити однак не на сонци ані коло печі. По 24. годинах вимяти знова і се повторяти доки зовсім не висохне, а відтак посипати волос спорошкованим ґіпсом або горячим піском і натирати так довго доки волос товстий. Відтак добре витріпати пісок чи ґіпс.

Чи Можна Відібрати Молоко від Корови?

Таке питаннє приходиться почути від господарів. На него є відповідь, що МОЖЛИВО, але не відьма се зробить, але сам господар або господиня, коли не годуватимуть та не доглядатимуть корови так як належиться.

У одної господині корова видавала пересічно від 25 до 30 фунтів молока денно. Як літо, так і зиму господиня напувала її помиями з ґрисом або "чапом" (дертию). Господиня зимою годувала її сіном і носила воду до стайні. Літом паслася і мала ґрис. Отся то корова й давала молока достаточно від теляти до теляти.

Цю саму корову продано сусідови минувшої зими. Тепер ся корова є дуже худою і молока дає зо дві кварті на день. Се значить около 6 фунтів молока на добу, дарма, що отелилася в липні сего року. О скілько є відомим ся корова літом паслася у корчах та по при дорогу. Воду пила де знайшла, та де була. Тиждень сьому ся корова живилася тільки тим, що знайшла при дорозі або на стерні. І на неї нарікає теперішний її властитель та натякає, що хтось відібрав молоко від його корови. Так — від сеї корови відібрано молоко, але не злими людьми, тільки самим її господарем, що не дає їй відживитися так як треба. Не жалуйте корму дійним коровам.

К. С. Продан

К. С. Продан

Різаннє і Спорядженнє Курей для Ринку

Не одну річ наш господар продукує так як і инші, а часом ще й ліпше, бо є працьовитий і старанний, але багато річей є зроблено не так, як ринок або споживач жадає. Від такого невідповідного спорядження виходить тільки шкода для господарів. Візьмемо кури. Колись їх різали так як знали. Та щей тепер деякі ріжуть курей, так як для панів, аби була вичищена, без голови і без ніг. Воно виглядає по панськи, але лихо в тім, що ціна за так споряджений дріб не є доброю, бо переважно так споряджений дріб треба продати за пів дармо. А се тому так, що безголові, безногі та вичещені кури, при міром не можна довго перетримати. Їх треба їсти чим скорше, бо зіпсуються. А тому, що всім одна їда проїдаєть ся, тож і з курятиною є таке саме. Її їдять доти, доки смакують, а як проїсться то не купують. Гандлярі мусять їх перетримувати. Переховують їх часом і кілька місяців. А що чищені або взагалі порені та зранені кури скорше псуються, тому то й ціна за них лиха. Крім того безголова курка може бути непевною щодо відповідности на споживок чи ні. Присутність голови на курятині є свідоцтвом, що курка не здохла, але її зарізано. Вона так самі може вказувати чи курка бул здоровою чи слабою як її різано. Присутність ніг, свідчить знова про вік курки.

Щоби курятина була поплатною, курей треба відповідно різати і приго-

товляти на ринок. Поки що люде знають і вживають найбільше три способи різання курей. Оден — се сокирою голову відрубують. Сей спосіб є добрим, коли ріжеться для себе. На продаж він не є пожаданий, бо голова, тоб то свідоцтво здоровля не при курці. Другий спосіб є ломаннє карку.

Обр. ч. 1. Показує мотуз і дощинку при помочи яких вішається курей

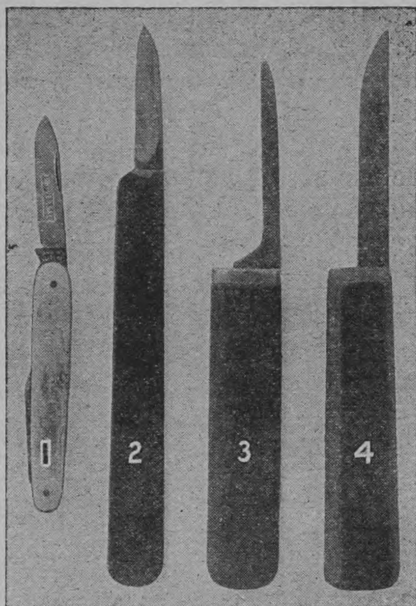

Обр. ч. 2. Показує як вішається курку і схрещується крила перед різаннєм

Сей спосіб не є відповідним на продаж тому, що кров збирається в горлі де вломиться карк. Коли таку курятину тримати довше — зібрана в горлі кров зачинає псуватися. Звідти псуттє поступає так, що в недовгім часі ціла курка зіпсується. Третий спосіб се є обезкровлюваннє та коленнє. При сім способі перерізується артерію або жилу в горлі аби кров стекла і проколюється мізок. Сей спосіб є найвідповіднійшим.

ГОЛОДОВАННЄ

Нім курку ріжеться її треба виголодніти, се значить, її не треба давати

Обр. ч. 3. Одним з таких ножиків можна різати курку

їсти в протягу 18 або 24 години. А щоби шлунок і вола належито спорожнилися пожаданим є дати пити чистої води від 9 до 12 годин перед зарізом.

Голодованнє курей робиться задля того, щоби шлунок був чистий. З порожним або чистим шлунком курятину можна тримати кілька місяців і вона не зіпсується, коли є студена температура. У невиголоднілих курей, коли заріжеться їх, недотравлений корм зачинає скоро псуватися або ферментувати. Від сего псується решта курятини. Тому то треба різати курей

з порожними шлунками й волами.

ПРИЛАДИ

Для доброго або відповідного різання курей треба приладів Сі є: мотуз, брусок або дощинка два цалі в квадраті і острий ножик. Мотуз і дощинка служать для вішання курей за ноги. Його чіпляється де є практичним рі-

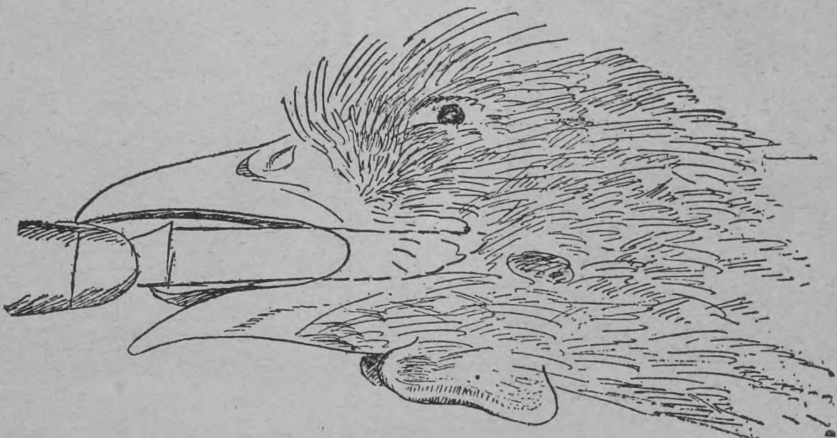

Обр. ч. 4. Як вставляється ножа в рот курці

зати та скубати кури. Образок ч. 1. показує мотуз і дощинку а образок ч. 3. показує ножички, якими ріжуть кури.

РІЗАННЄ

Коли ріжеться курку, її вішається за ноги так, як показано на образку ч. 2. Крила перехрещують ззаду, щоб зменшити тріпаннєся. Голову курки береться лівою рукою і отворяється рот. В отворений рот встромляється ножа, вістре котрого є звернене до нижньої челюсти. Ножем тиснеться так, щоби перерізати артерію. Див. обр. ч. 4. і 5. По перерізанню артерії або жили, вістре ножа повертається до піднебіння і колеться курку в її мозок. Коленнє параліжує її. Коли коленнє зробиться, то піря дуже легко скубається і шкіра не рветься. Коленнє мізку показане на образку ч. 6.

Обр. ч. 5. Показує положеннє вістря ножа ко ли перерізується желу.

СКУБАННЄ

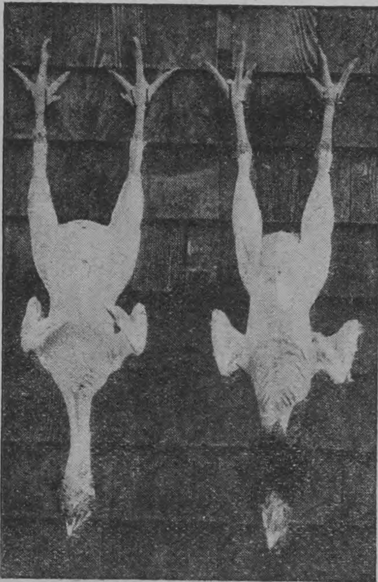
Коли курятину вживається дома, скубаннє з пареннєм може забере найменше часу для невправленої особи. Але курятину, котру ладиться на продаж або на перетриманнє в протягу довшого часу, пареннє не є пожадаmити, то тільки дзюб, голову і ноги.

Зарізану курку скубають якнайскорше по зарізанню. Спершу микають грудину, потім спину, вимикають хвоста і крила а пізнійше докінчують. Пірця і пух вимикають при помочі ножика і пальців.

Обр. ч. 6. Показує положеннє ножа коли ним колеться мізок

ним. Пареннє часто спричиняє пятність шкіри, що робить її неприємною. Так само пареннє сприяє скорому псуттю курятини, коли її перетримується в холодниках. Кажуть, що й смачність мяса зменшується від парення. Тож пожаданим є, щоби курей скубати сухо або в сухім стані. А як треба

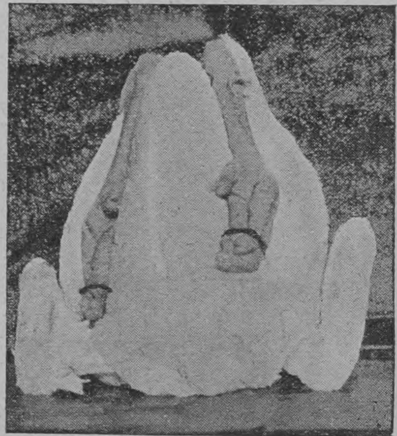

Обр. ч. 7. Показує як складати курку щоби охолола по скубанню

СПОРЯДЖЕННЄ

По скубанню належить крила зложити так, як показано на образку ч. 7. Курятину вішається в холоднім місци аби провітрилася і охолола, ноги звязується так як показано на образках ч. 8 і 9. Ноги, голову та рота добре миють і витирають.

Тулова не порять і середини не випускають. Се робиться задля того, щоби курятина не псувалася так скоро в холодниках.

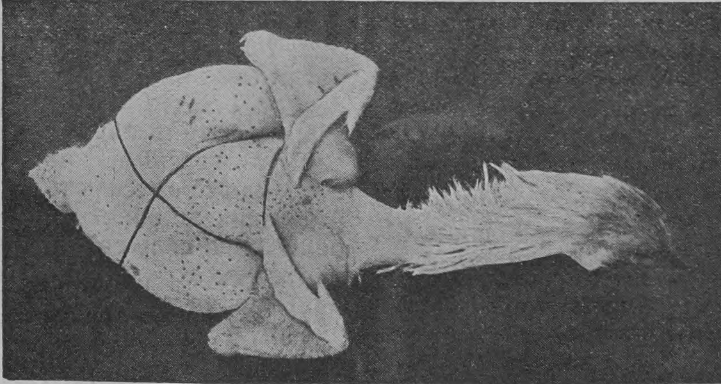
Обр. ч. 8. і 9. Показує як звязується курятину

ПАКОВАННЄ

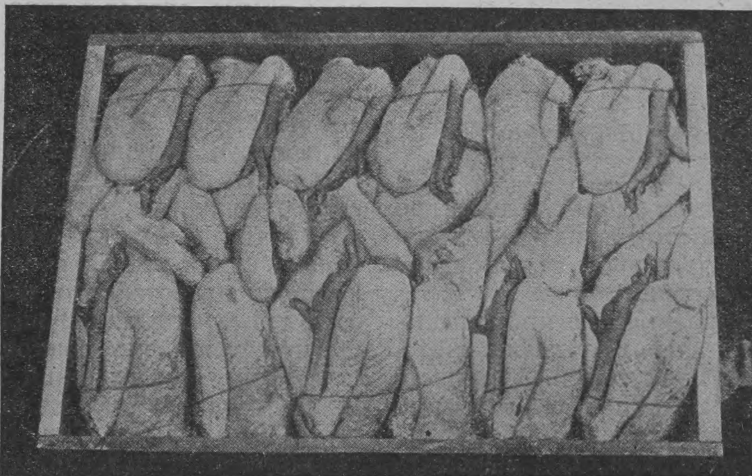
Пакованнє в бочки або сякі такі коробки так само не є пожаданим. В бочках форма курятини часно приймає дуже неприглядний вигляд. Дуже часто погано помнеться. Коли виставиться таку курятину у вікно на спродаж, вона не привабить багатьох купців. Найкраще зробити коробку з дощок три осьмих цаля грубо, або й півцалялевих. Розмір коробки для 12 курей з яких кожда важить около 4 і пів фунта є: 4 і пів цаля глубока, 16 цалів широка і 24 цалі довга. Як скласти та як така коробка виглядає показує образок ч. 10.

ЧОМУ ТАК РОБИТИ

Робиться так задля того, щоби більший дохід був для господарів. Як би всі робили так, гандлярі моглиби платити більше за курятину. Тому, що багатьох господарів ріжуть і споряджають курятину сяк так — гандляр все тратить на них. А щоб не докладати, вони часто не доплачують і за добре споряджену курятину. Щоб сего уникнути треба різати курятину так, як ринок та споживачі вимагають.

Обр. ч. 9. То саме що 8.

Обр. ч. 10. Пакованнє курятини

ВСЯЧИНА

Скільки Майна Мають Зл. Держави?

Майно Злучених Держав Північної Америки обчисляють тепер на 350 міліярдів долярів, або, що пересічно 3.000 долярів припадає на кождого їх мешканця, підчас коли пересічне майно громадянина Анґлії чи Швайцарії не виносить половини а то й четвертини сеї висоти.

Зєдинені Держави переробляють більше чим половину сирівця, що його витворюється на цілім світі.

В своїм посіданню мають половину всіх залізничих шляхів на світі і три четверті части всіх телеґрафічних і телефонічних уряджень світа; будують найбільше домів, витворюють і спотребовують половину всіх світових засобів заліза, вугілля і будівельного матеріялу, та виробляють у себе девять десятих частей автомобілів, з яких один припадає на 5—7 мешканців Америки.

Мають між собою багато добродіїв великих богачів, які дають величезні суми на ріжні добродійні, освітні й культурні цілі, але мають і найбільшу скількість злочинців на світі.

Мають великих богачів, але і багато бідаків.

Взагалі край несподіванок і крайности, великого богацтва і бідноти, а передовсім край зимної крови і інтересу.

фотоґрафія й Телєфон

Річ дуже цікава, а при тім дуже проста: передача фотоґрафій при помочи телєфонічних дротів! Де се виконано? Очевидно в Америці.

Прилад, який до сього побудовано, се комбінація апарату телефонічного. Складається з двох частей. Одна часть є на стації надаючій, а друга зовсім до першої подібна, на стації відбираючій. У приладі першої стації находиться на валку натягнений фотоґрафічний фільм на прозорім матеріялі. В середині вальця є т. зв. фотоелектрична комірка. Валець поволи обертається а при тім посувається наперед, значить виконує рух подібний до руху шруби. Отож тоді спрямовують на него тоненький але дуже сильний луч світла. Той луч паде на просторий фільм натягнений на вальци і слабше або сильніще освічує фотоелектричну комірку у нутрі вальця. (Бо темнійші місця фотоґрафії не пропускають його, а яснійші пропускають). Таким робом найменша дрібничка на фотоґрафії впливає на силу світляного луча, який дістається до фотоелектричної комірки. Вона, та комірка, се дуже читний апарат, а має свійство, що зміни освітлення спричинюють в ній елетричні токи. (Для пояснення: Вчені знають одно цікаве тіло, яке зветься селен. Коли через дріт зі селену проходить електричний ток, і сей дріт станемо на світлювати, тоді сила електр. тока в дроті змінюється. На подібнім свійстві основується конструкція фотоелектричної комірки). І сі електричні токи переходять при помочи спеціяльних апаратів на телефонічні дроти, а ними йдуть на другу стацію, де фотоґрафію "відбирається".

Очивидно при "відбиранню" процес відбувається в противний бік, тобто треба аби електричні токи, які зі стації доходять, впливали на якесь світло. І дійсно, апарат відбираючий зовсім подібний до надаючого, тільки фотоґрафічний фільм у ньому зовсім чистий, значить на фільмі нема жадної фотоґрафії. Він також натягнений на вальци і порушається наче шруба і на нього паде також тоненький луч світла. Колиз луч світла був все однаковий, то він насвітлювавби фотоґрафічний фільм все однаково і вийшло би щось одностайного, чорного. Але саме сей луч світла під впливом електричних токів, що приходить з першої стації, стає слабший то сильнійший і тому насвітлює не однаково фотоґрафічний фільм. Тут треба подбати, щоби апарати на обидвох стаціях відбували зовсім однозгідний рух. То ді усі зміни і освітлення фотоел. комірки на перший стації викличуть такі самі зміни луча що насвітлює фото-

ґрафічну пластинку на другій стації. Сю пластинку здіймають і викликують світлину в звичайний спосіб, як се рблять фотоґрафи.

Скасувати Кару Смерти!

Австрийський правник Др. Бертолд Фрухт помістив у часописях цікаву статтю, в якій обстоює скасованнє кари смерти в цілому світі — за який би то не було злочин. Ту статтю в скороченню переписуємо, яко доказ того, що мимо всего повоєнного здичіння людства трафляються на світі дуже людяні характери, що бажалиби усунути велику пляму новітної культури і цивілізації.

Недавно засуджено і страчено в Лондоні одного французького інжінєра Бакера підозрілого о те, що він мав строїти стрихніною Маба, власти теля готелю "Під синим якором" в одній місцевости під Лондоном. Вся, не лише французька, але й анґлійська преса до останнього часу прочувала і обстоювала невинність Бакера. Говорено ясно і тайно, що властивим виновником злочину є власна жінка Маба, яка навязала з Бакером любовні зносини і спонукала його правдоподібно до того убійства. Але судді — дарма, що анґлійські видали хибний присуд — "Винен смерти" і Бакера страчено.

Таких справ, де вина підозрілого не є належито доказана, і таких присудів, які опісля показалися непсраведливими і яких вже не можна було направити, трафлялося і трафляється в світі багато. І се спонукує деяких людей звернути увагу світа і справедливости на ту страшну язву сучасного судівництва: право карати смертю.

Розважмо таке — пише Др. Фрухт. Людина що поповнює великий злочин робить се в такім стані душі, що затемнює її свідомість, думку, розум і серце. Чоловік вбиває чоловіка або у великій злости, або з задрости, або з пімсти, або зі сліпої жадоби грошей і т. п. Одним словом такий злочинець перестає тоді бути чоловіком, він перестає думати, в нім виступають і ділають тоді лише дикі, звірячі інстинкти, чоловік стає тоді звірем. І коли справедливість пступила вже так далеко, що перед засудом досліджує кождого злочинця, чи він не є божевільний і божевільного не карає, або зменшує кару злочинцеви, коли він в хвилі поповнення злочину був пяний, — то се право помилування і полекші треба піднести до кождого злочинця без виїмку, признаючи без ніяких лікарських оглядин, які також можуть бути фалшиві, що злочинець в кождому разі в хвилі злочину був ненормальний, то значить, ще більше як пяний. Вільно нам отже засуджувати чоловіка що найвище на досмертну вязницю. Тоді оминулосяби і таких страшних помилок, як присуд на кару смерти людей, що опісля доказується їх невинність.

Хтож судить злочинців, які все таки стаючи перед судом є звичайними людьми? Люде! А люде є помильні. Не можуть бути певними, що їх присуд є справедливий а ще в такій великій справі, де ходить о життє чоловіка. І коли вони засуджують чоловіка, що поповнив убійство, як несвідомий звір, — то як треба би їх засудити, що вбивають чоловіка при всій своїй свідомости, з холодом і розвагою?

І який наслідок має кара смерти. Чи вона справді відстрашує інчих злочинців? Ні! Хто має поповнити злочин, "на кого таке найде", то поповнить його певно, бо він в тій хвилі не думає, що його за те чекає. У нім ділає тоді той інстинкт, той "злий дух", якому він не може опертися.

Далі наводить автор статті, численні виразні приміри людської несправедливости, яка діється через те, що чоловікови дається право судити і вбивати чоловіка. Таких примірів подибав автор найбільше на світовій війні, коли то леда "фенріх" мав право вішати Богу духа винних селян.

До великого голосу культури, що злочинця не належить вважати за злого, лише за хорого і дати його до лічниці або замикати, прихилися вже деякі держави світа і знесли вже у себе кару смерти: Австрія, Румунія, Італія, Портуґалія, Норвеґія Голяндія, Швайцарія і деякі республики північної Америки. Дивувати належиться, що такі культурні держави, як Анґлія і Франція не вчинили ще сього. Але є надія, що й ті краї, а за ними і цілий світ піде за тим голосом і скаже собі: "Не вільно холодному судови судити на смерть людину, яка, якщо вона справді завинила, сама себе вже тим злочином покарала"!

Веселий Кутик

Похвала

— Моя мама нічо мені не каже, як я бігаю по хаті з заболоченими черевиками.

— Ах, ти щасливий! Я дав би за то незнати що, якби я мав таку добру, брудну маму.

Переходячий до хлопця, що провадить сліпця:

—Від як давно твій батько не видить?

— Звичайно від 7. години рано до 9. вечером.

Нинішні клопоти

— Пане Бравнштайн, як маються ваші сини?

— Дякую. За того старшого, що в Канаді педлером, то не боюсь, але той молодший, що в Польщі міліярдером, то моя гризота.

Наперед мірив

Погребник, одинокий в місточку до переходячого хлопця:

— Як твому батькови нині, лекше стало?

— Ні, чимраз гірше.

— А правда, як то за високий твій батько?

Ювилей

— Скажіть мені, кумо, що то таке ювилей?

— Як двоє пережили разом 25 років, то святкують срібне весіллє; по 50 роках спільного пожиття святкують золоте весіллє, а як чоловік помре, тоді жінка святкує ювилей.

Прічер до переходячого: —

— Чи готові ви на смерть?

— Я про те й не думав.

— А чи знаєте ви, що кождий раз, як я дихну, вмирає на світі одна людина?

— Так чомуж не виполочете рота?

Старий кавалір запитаний, чому не жениться, відповів такою казкою:

— Один старий ковалір і трох жонатих мущин сиділо при столі в готели. І спитав кавалір своїх товаришів:

— Чи ви чуєтеся щасливими?

— Дуже, дуже щасливими, — всі в оден голос відповіли.

— А чи схотілиб ви доказати мені, що є дійсно щасливі?

— Дуже радо, згода.

— Коли так, прошу, пішліть кождий з вас своїй жені букет цвітів анонімно, а завтра знов тут стрінемося.

В назначений час всі чотири знов сиділи при столі.

— Ну, спитав кавалір, чи зробили ви так, як було умовлено?

— Так.

— Розповіжтеж, що було?

—Мій букет, — сказав перший жонатий, не був доручений.

— А мій, — сказав другий, — тоже не прийшов.

— І мій пропав десь, — сказав третий.

— Отже завтра скажіть своїм жінкам, що ви післали їм букети і спитайте їх, чи дістали.

— Ну, — спитав кавалір третого дня, — що там з вашими букетами сталося?

— Коли я сповістив свою жену, що післав їй букет, то вона здивовано спитала: То ти післав той букет?

— Моя знов, — відповів другий сумно, — сказала: Я не думала, що то ти післав мені ті цвіти.

— А моя, — сказав третий, — вперто перечила, що дістала які цвіти. Але я найшов в шуфляді свої рожі і зачатий лист, писаний моею женою: "Твої гарні рожі пригадали мені......"

— Скажіть мені тепер по правді, спитав кавалір, чи чуєтеся ви дійсно щасливими?

Жонаті нічого не відповіли, тільки завзято пили. —

— Маєте багато приятелів?

— Ще не знаю, бо я ще не брокував.

Дещо про Книжку

(З НАГОДИ 350-ЛІТТЯ УКРАЇНСЬКОГО ПЕРШОДРУКУ)

На Україні появилася книжка, як ми її тепер розуміємо, після заведення християнства. Тоді прийшло до нас з Візантії та з Болгарії і Сербії багато церковних книг, чи то на грецькій мові, чи то в церковно-словянських перекладах. Скоро у нас почали і самостійно робити ці переклади; крім них стали появлятися й ориґінальні твори — писані на Вкраїні Українцями.

Всі отсі книги були писані рукою на перґамені, що виробляється з телячої шкіри, а згодом від XIV. віку на папері. До писання уживали тоді гусячих пер і власного виробу чорнила. Та не одною тільки чорною краскою писалися давні отсі книги. Тоді дбали про те, щоби написаний твір не лише своїм внутрішним змістом давав пожиток, але щоби й зверхним виглядом звеселяв красою наше око. Давня книга була все й твором мистецтва. Отож прикрашували її звичайно осібні краснописні-рисівники (ілюмінатори) — багато і зі смаком. Початкові букви (з. зв. ініціяли) виписувалися і розмальовувалися майстерно червоною краскою, а прикраси перед уступами — заставки і фіґурні малюнки в тексті були справжньою роскішю, були предметом естетичної насолоди. Отсі образки були достосовані до змісту книжки, через те пояснювали її і робили її більше зрозумілою.

Записані листи перґамену зшивали разом у цілість і тоді книжку оправлювано. Князі і богачі додавали до оправ своїх книжок чимало золота, срібла і дорогого каміння. Щоби забезпечити книгу перед впливом атмосфери і пороху — замикали її щільно застяжками зі скіри або металю.

Писанням книг займалися тоді тільки благочестиві люде: монахи, священики і дехто зі світських грамотіїв. Зміст книг був переважно релігійний — повчаючий і богослужебний, хоч писалися також і літописи, збірники прав, повісти, а князь Мономах лишив по собі таку цікаву і цінну памятку, як "Поучення дітям". Ясно, що ті грубезні томи для свойого старанного написання рукою і прикрашення вимагали таки дуже багато витрівалости, труду, а передусім часу. Одна людина за цілий довгий вік життя могла списати заледво одну середню книгу. Крім цього сам перґамен був дуже дорогим матеріялом; отже зрозуміло, що книга була рідкою, дорогою, а через те далеко не всім доступною і заледво багаті вибранці долі могли черпати із цього цілющого жерела.

З таким самим трудом як і у нас — писали книжки і на заході Европи через ціле середновіче аж до появи першої друкованої книжки 1455. року. Вчасніще були спроби улекшити собі працю писаняя книжок. А саме люде додумувалися цілі сторони письма вирізувати в деревині (ксільорити) в той спосіб, що букви і зображення різали вистаючими, а проче дерево видовбували. Опісля потягали таку дошку чорнилом і прикладали до неї папір, на якому відбивали текст. Але все це було дуже недосконале, раз вирізувані форми і букви не можна було ужити до другої книжки, бо вона була неподвижна.

І от Іван Ґутенберґ із Майнцу у Ні-

мeччині впав на думку, що можнаб зробити рухомі букви-черенки й укладати їх довільно в слова, сторони, та в той спосіб печатати книги. Він і є винахідником печатної штуки, чи друкарської, або типоґрафської. Ми, привикші до всіх вигід, які дає нам типоґрафія, не все уявляємо собі ясно вагу і ґеніяльність цього винаходу; а ще трудніще нам подумати собі можливість нашого теперішнього життя без участи в ньому друкованого слова. Це був величезний крок вперед у поході усеї людськости.

Ґутенберґ заложив друкарню в своїм-же родиннім місті Майнц, а першою великою книгою, яку він видав, була біблія 1456 р. Звичайно бувало так, що невеличкий гурток (2—3) переписувачів виконував протягом одного року одну повну біблію — старого і нового завіту. Ґутенберґ враз із своїми 3—4 помічниками дав в такомуж однорічному часі 250 примірників. Суперництво з книгописцями не аби яке! Одначе він предвиджував всякі труднощі зі сторони книгописців, що писанням книг заробляли собі хліб, та людей, що призвичаїлися до писаної книжки. Тим то Ґутенберґ дбав про се, щоби печатана книга була як найбільш подібна на писану. Це йому вповні вдалося, до тої міри, що на перший погляд не легко відріжнити давню писану книгу від перводруку. Він навіть дав заробіток — і то значний — ілюмінаторам, що прикрашували, ілюмінували малюнками, на зразок рукописів готову надруковану книгу. Ґутенберґ ще не додумався був печатати й прикраси та образки. Скоро нова штука розширилася в Німеччині, по ріжних містах засновуються печатні і рівночасно йде вперед, розвивається друкарська техніка. Скоро впали на думку, щоби також ілюстрації печатати замість виконувати їх ручно, а то при помочі івдереворитуі. А саме на дощі різали рисунок так, щоби він по відбиттю вийшов чорним на білому папері, або став білим між слідами чорної друкарської краски. Одначе спершу і тут не обійшлося без ручної роботи, а саме на відбитий штих накладали ще ручно краски ріжних колірів, щоби надати рисункови природности і живости. Чимало цих дереворитів має високу мистецьку цінність, коли рисунків до них доставляли такі великі майстри, як Дірер, Гольбайн, Крахан, Мантеня.

Та очевидно таке велике відкриття не могло не поширитися і на другі краї Европи. І справді ми бачимо, що друкарські робітники-помічники виходять з Німеччини до других країв і тут самостійно провадять печатне діло, розвиваючи та удосконалюючи його щораз краще, та надаючи своїм виданням щораз роскішнійший вигляд зовнішний та чимраз багатший, ріжнородніщий зміст. Побіч творів релігійного і церковного змісту, появляються римські та грецькі клясики, історії згл. хроніки, повісти, далі підручники з обсягу математики і техніки в спеціяльних напрямах. Побіч великих обємом книг в цілий лист (folio), появляються менші — в чвертку (quarto), а то й кишеневі вісімки (octavo) і малесенькі шіснайцятки.

Отцей стихійний, величавий друкарський рух на переломі середньовічя і нових віків, зроджений у Німеччині і поширений звідтам на сусідні краї, дійшов також на схід, щоби влити свіжої крови в орґанізми поодиноких славянських народів, оживити і прискорити темпо їхнього культурного життя новим нервом.

Десь перед 1490 роком зайшов до Кракова з Німеччини гаптяр Швайпольф Фіоль, заложив тут свою друкарню і 1491 р. видав Октоїх, Часослов, Тріодь цвітну і постну — на церковно-славянській мові з деякими, дуже цінними для нас, слідами нашої давньої української мови. Він старався теж навязати до традиції рукопису через велику схожість черенок до букв давніх книг. Але техніка поставлена тут уже багато вище, чим у Ґутенберґа: червоні початкові букви (ініціяли) і заставки виконані вже пе

ВИДІЛ КАН. УКР. ІНСТИТУТУ ПРОСВІТИ У ВІННІПЕҐУ, МАН.

ручно, а напечатані. Окраси — заставки Фіольових книг — сих славянських першодруків взагалі — є таки дуже близькі до рисунків давних рукописів.

Полудневі Славяне починають свою півторастолітню видавничу діяльність у Венеції 1492 р. під впливом прекрасно вже розвиненого, артистично дуже високо поставленого італійського друкарства. Їхні видавництва, беручи готові взори, відразу станули на вершині печатньої штуки, як вони говорили — типарства, під зглядом гарних черенок і книжкових прикрас.

Мотиви видавничої діяльности Фіоля і полудневих Славян були ріжні. У них була ідея прислужитися, принести користь своїй батьківщині і церкві, які саме тоді попали в неволю Турків, а у Фіоля діло було обчислене на заробіток, на зиск. Він замітив, що по церквах брак було богослужебних книг, отож рішив, що напечатавши їх, може числити на збут, що це певна льокація капіталу, який скоро з високими відсотками вернеться.

Зовсім инше діло було зі святим письмом, яке видав доктор медицини Франц Скорина з Полоцка — у Празі між 1517—19 роком. У нього була зовсім инша ідея, чим у Фіоля. Своє видавництво сам не вів не мав чим фінансувати, тимто мусів користуватися накладом виленського міщанина Онькова. Отже не числив він на зиск; тож не матеріяльна сторона була основою його діяльности. Він задумав щось багато більше, а саме: дати свому народови святе письмо в перекладі на народню мову, щоби в той спосіб, зробити його приступним і зрозумілим для широких мас. І це він зазначує у своїх передмовах. З типоґрафічного боку це видання замітне своєю красою і старанністю, черенки дуже гарні і читкі, а взоровані вони на німецьких та італійських формах. З Праги перенісся Скорина до Вильна, де розвинув дальшу свою видавничу діяльність при допомозі бурмистра Бабича, що розуміючи вагу його роботи для національної справи, не щадив йому засобів на видання дальших частей св. письма, апостола і молитов.

Свідоцтво і слава можности надрукувати в великій скількости книжки, докотилися накінець і до далекої Москви. І тодішний цар Іван Василевич Грізний, а також вищі більш освічені верстви, почали розуміти вагу і конечність друкованого слова у свойому государстві. Отож цар поручив Іванови Федорову, московському діяконови, почати підготовчу друкарську роботу. Ці приготовання тревали цілих 10 літ. Та народня маса була темна і непідготована до прихильної стрічи друкованого слова; тож коли по десяти літах мозольної праці над орґанізацією першої друкарні у Москві появилася перша друкована книжка в 1563 р. (Апостол), піднявся проти того небувалого вимислу страшний супротив, почалися розрухи, що закінчилися спаленням печатні. Федорів мусів утікати з Москви, та враз зі своїм помічником Петром Мстиславичем, родом із Смоленска, знайшов пристановище на Білоруси в Заблудові, у литовського гетьмана Григорія Ходкевича.

Оттут він наново починає свою роботу. На кошт Ходкевича закладає знова друкарню і видає учительне Євангеліє і Псалтир. Одначе Ходкевич, як старий, отже більш консервативний чоловік, не рішився на появу отсих книг у народній мові, бо боявся змінити якнебудь текст, та тим робом попасти у єресь. Зі смертю Ходкевича заблудівська друкарня упадає, не розвинувши широко своєї діяльности, а Федорів переноситься до Львова.

Але й тут йому не багато краще повелося. Львівське брацтво, під якого опіку він удався, не спромоглося дати йому помочі, тож тільки за допомогою Ходкевичів і на деякі дрібні суми декого з убогих, але освічених львівських духовників і міщан, він успів протягом 1573—4 р. видати одиноку книгу — Апостола. Отсе й є *перша друкована книжка на території України*, а в 350-літню річницю її появи культурні установи Галицької України ста-

раються дати образ минулого розвитку книжного діла на Україні, та збагнути образ його майбутнього розвитку.

Одначе задля браку фондів Федорів мусів закинути своє діло у Львові, та перенестися до Острова, що був тоді найважнійшим осередком культурної роботи на землях західної України.

Тут він почав найбільше діло свого життя. Почав складати і печатати повну Біблію, що вийшла 1580—1 р. Під покровом і заходами князя Острожського довго тягнулися вступні роботи — приготовлення тексту. Розшукували добрі переклади з грецького, а то й самі грецькі ориґінали, перекладали їх та складали в цілість, а вкінци появився великий твір дрібним гарним друком. Острожська друкарня взагалі розвивалася дуже гарно і видала найбільше книжок із усіх українських друкарень XVI. і початку XVII. віку. Та се трівало тільки за життя князя Острожського. По його смерти майно перейшло в католицькі руки ополячених дітей і очевидно перервалася дотеперішня жива і корисна робота.

Із Острова Федорів перейшов знова до Львова, надіючись на поміч брацтва, та тут не було належного розуміння ваги справи. Його друкарня з усіма запасами і книжками оставала дальше у заставі в Жидів, а Федорів безустанно змагаючися з перешкодами остаточно не дав собі ради і не діпняв ши свого, помер.

Та всеж таки його робота полишила трівкий слід. Львівські міщане враз із галицьким епископом Гедеоном Балабаном для кращої оборони прав і заспокоєння потреб своєї православної національної церкви рішаються на викуп заставленого Федоровим друкарського добра і 1589 р. друкарня переходить від Жидів у посідання львівського Успенського Братства. Поволи стали люде освідомлювати собі необхідність друкованої книжки і ми бачимо, як у західній Україні це діло починає заточувати щораз ширші круги. Закладаються друкарні в Стрятині 1604—6, Дермані 1605, Крилосі 1606, Почаєві 1618, Рохманові 1619, Угерцях 1619—20, Чорній 1635, Кремянци 1638, Луцьку 1640, та Уневі 1660. Кожда книжка із тих друкарень дає щось інтересного, що його відріжнює від других, чи то під оглядом чисто типоґрафічним, чи то змістом, чи мовою.

Та діло почате на західних землях України при кінці XVI. ст. доходить до повного розцвіту в XVII. ст. на східних областях, в столиці України, Київі. Тут, далеко від опікунчого ока польської влади, під охороною козацьких шаблюк, в богатім Печерськім монастирі, пішло діло куди краще, чим на заході. Але ще й другий чинник був тут рішаючим. В самім початку XVII. ст. став архимандритом Печерської Лаври Єлисей Плетенецький, родом Галичанин. Це була дуже визначна і сильна індивідуальність і його треба уважати ініціятором великої роботи, яку доконав кружок у тому часі. Плетенецький взявся дуже бистро і умієтно до орґанізаційної праці. Він відкуповує для Лаври стрятинську друкарню, що після смерти Федора Балабана 1606 року занепала, стягає до Київа потрібних йому на співробітників людей зі Львова, своїх земляків. Почалася жвава робота. Заложено власну ґісерню, де вироблялися черенки власного рода і папірню, щоби мати свій папір. Від 1617 р. почали появлятися видання цеї печатні, що перевисшали всі дотеперішні українські друки так своєю скількістю, як і знаменитим викінченням і красою. Київська Лавра мала найкращих артистів дереворитників, що викрашували багато її видання.

В тому часі провадив у Львові независимо від братства, а навіть у постійній боротьбі з ним, печатну роботу Михайло Сліоска, а кожда його книжка уявляє собою щось цікавого і гарного. Було це наслідком особистого почину майстра в своїм фаху, що хотів

мати із своєї власної праці як найбільший дохід, та в ній як найменше суперників.

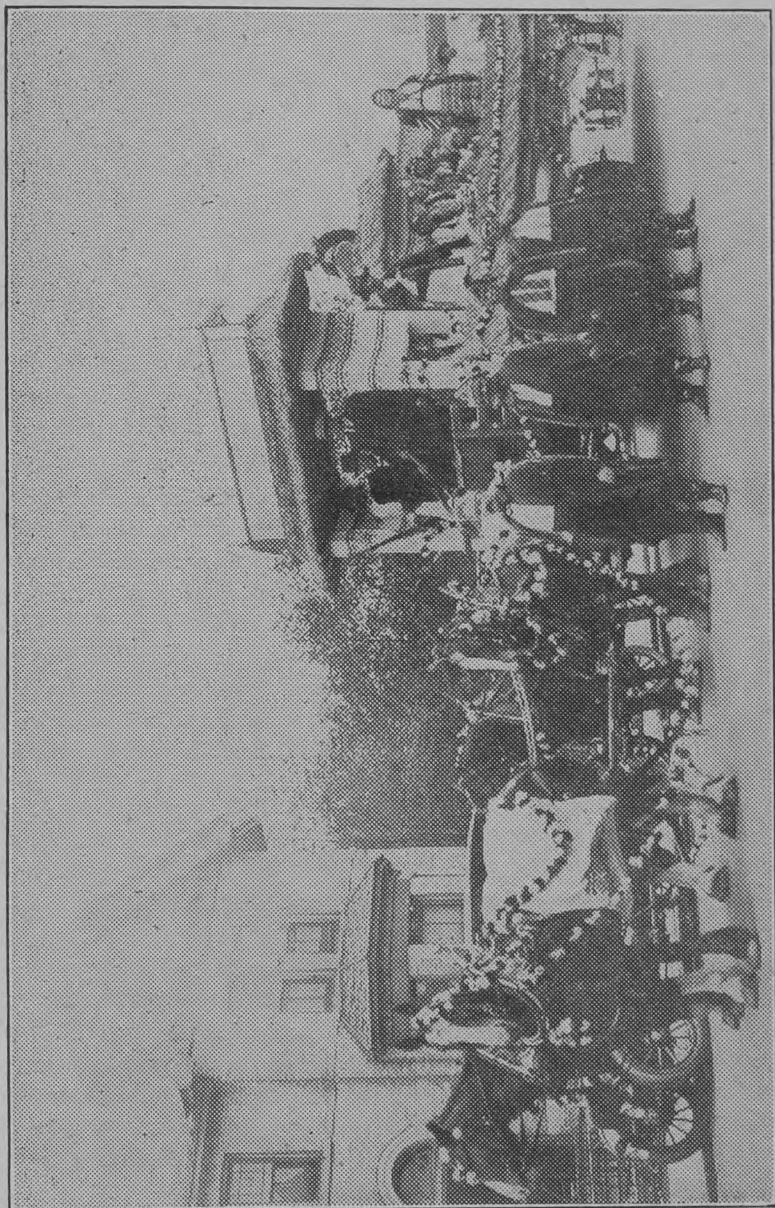
Порівнавши видання українських друкарень того часу між собою, ми можемо, мимо індивідуальних рис кождого із них, усталити певні спільні їх цілі, властиві їм усім. Передусім у нас, так як і на заході, старалися спершу зблизити друковану книгу зверхним виглядом як найбільше до рукопису, що осяглося передусім таким самим кроєм черенок (шрифту) що й у рукописі. По друге на заході, в Німеччині, де типоґрафія ставила перші кроки, ілюстрацій взагалі не печатано, а доповнювано їх ручно. До нас прийшла штука друкарська після 120-ти літ розвитку, коли вже прикраси можна було друкувати, отже могло не бути такого постепенного переходу від рукопису до друку. Але в наших перводруках внутрішний зміст заставок і образців та форма черенок позістають у тісному звязкови з рукописом. Рівночасно ми бачимо чималий вплив сучасної україно-византійської ікони на рисунки дереворитів, якими ілюстровано книжки. На тих книжкових образках стрічаємо чимало подробиць давнього побуту колишнього життя. Сей глибокий змисл краси наших колишніх типоґрафів та їх фахова меткість змушують нас трактувати книжку того часу як живого свідка минулих діб. Що до змісту, то був він передусім реліґійно-церковного характеру. Книги призначувалися головно для церкви і монастиря та для школи, яка зовсім не виходила поза церковно-реліґійний світогляд. Друком користувалася тодішня суспільність для оборони своєї церкви і звязаних з нею національних прав; тож в боротьбі за національне істновання давня українська друкарня була одним із кращих середників національної самооборони і самопрояви. Загально-ж у порівнанню із заходом зміст української книжки був значно бідніщий і одноманітний.

І мимоволі насувається на думку порівнання сьогоднішнього нашого друкарського дорібку з початковим станом нашого друкаства. До недавна наша книжка представлялася бодай на зверх дуже бідно. Давний твір мистецтва з перед 350 літ заступлено фабричним бездушним продуктом, без сліду особового виразу, без звязку між змістом а формою, без звязку між автором а грядучим читачем. Прекрасний шматяний папір, що до сьогодня заховав без ушкодження давню книгу, сьогодня задля своєї високої ціни уступив місця таному, що виробляється з соломи, чи дерева, а за те не має ніяких виглядів перетрівати навіть одно покоління. Давну традицію своїх українських стильових прикрас закинено зовсім для всякої модної погані...

Та за останні два роки зроблено вже добрий початок і в сій справі. До співпраці з друкарем станув знову мистець, що старається збагнути традиції нашої гарної давньої книги. Тількиж сама технична і матеріяльна сторона ще дуже мало зискала і ще дуже далеко їм до досконалости. А всеж ми мусимо взнести свою книжку на належну її вершину. Коли наша книжка має бути виразом нашого культурного розвитку, ми мусимо поглибити і поширити її зміст, та подбати за її зверхній одяг. Автор із друкарем, мистцем і накладцем повинні подбати про те, щоби книжка була гідним висловом творчої думки української нації.

Одарка Брикович,
студ. украін. універс.

Написано на основі практичних і теоретичних занять в робітні Національного Музею у Львові протягом 1922—23. рр.

Віз Укр. Хору "Канада", що підчас Ювелею міста Вінніпегу дістав першу нагороду

Рік 1924

Рік 1924 був роком фінансової кризи так в містах як і на фармах. Багато скарг на сю тему підносило фармерство, бо праця коло землі зовсім йому не поплачувалася. Богато робітників знова ходило бездільно, шукаючи роботи. Всі однак пророкували, що кріза переходить послідну фазу і тішили одні других, що "просперіти аравнд ди корнер".

В сім році однак належить занотувати кілька важних фактів, що мали мі-

о. Проф. Е. Турула

Дня 20. марта відбувся величавий концерт в найбільшій галі у Вінніпеґу ("Борд оф Трейд"). Давав концерт український хор "Канади" зорґанізований о. проф. Турулою. Слухачів числили на тисячі, між ними було дуже басце серед канадийських Українців. гато анґлійської публики. Сим концертом показав о. проф. Турула, що він мистець української музики і пісні. На запрошеннє українських товариств так у Вінніпеґу як і на провінції,

УКРАЇНСЬКИЙ ХОР "КАНАДА"

Відзнака Українського Хору "Канада".

сей хор повторяв свою програму концерту і всюди давали кредит о. дірігентови, а англійська преса не мала слів похвали. Сей хор співав кілька пісень і до "радіо" у Вінніпеґу.

18. червня місто Вінніпеґ святкувало свій пятьдесятьлітний ювилей. Довгі приготовання до сего свята дали і бажаний успіх. В параді, що тягнулася головними вулицями міста взяли участь і Українці міста Вінніпеґу. Виставили два чудово прикрашені вози від Кан. Українського Інституту Просвіти і від хору "Канади". За артистичну роботу, якою занимався сам о. проф. Турула, судиї комісії призначили першу нагороду возови хору "Канада" Віз представляв укр. сільську хату з бандуристами і козаками і все було украшене в українські краски й строї. При сій нагоді співав хор "Канада" українські пісні коло ратуша і бавив українською піснею анґлійську публику. Про участь Українців в сім святі місцеві анґ. часописи посвятили теплі похвали.

В липні наші "православні" або як їх називають свистунівці відбули свій "собор" в Йорктоні, на котрім вибрали на свого епископа "архієпископа" Йоана Хведоровича зі самого золотоверхого Києва. Багато шуму наробили з сеї нагоди і в завзятійший спосіб почали "підтинати крила греко-католицькій церкві", однак шум скоро переминув і "архієпископ" обїхавши свої парохії вернув до Злучених Держав. Люде, що жиють довго в Канаді і памятають Серафимщину, порівнують роботу стовпів православної церкви з Серафимщиною і не пророкують її довгого життя серед Українців в Канаді.

В днях 16, 17 і 18 листопада Саскатунські Українці відбули провінціональний зїзд і на нім було присутне поважне число делеґатів з провінції Саскачевану. Між иншими були присутні Преосвященний Епископ Кир Никита. Уложено пляни до орґанізації Українців греко-католиків.

Подібний зїзд скликає Інститут Просвіта у Вінніпеґу на 9, 10 і 11 грудня. Звіт з сего зїзду подасться в календарі на слідуючий рік, тому, що сей календар вийде з друку перед сим зїздом.

Найбільшу і найживійшу роботу серед товариств і орґанізацій проявляв в сім році Інститут Просвіти. Крім театральних вистав і концертів, дав і ряд поучаючих відчитів, чим певно побільшив овид освіти Українців міста Вініпеґу. При сім Інституті міститься і жіноче товариство ім. княгині Ольги, що згуртувало коло себе свідоме українське жіноцтво. В першім році свого істновання проявляло згадане товариство надзвичайну рухливість і в кождім рухови над освідомленнєм українських мас стояло все на першім місци.

Свою діяльність показували рівнож читальні Просвіти так у Вінніпеґу як і в Елмвуд і Форт Рудж і звернули свою працю над удержаннєм Рідної Школи і сими школами контролювали майже всю шкільну дітвору.

Робітничий Дім рівнож старався поширити свої марксівські ідеї серед українського робітництва та дав багато в тім напрямі відчитів і театральних вистав.

Сей рік був ювилейним роком 300-літної річниці смерти св. священомученика Йосафата. З сеї нагоди так по містах як і по фармах відбулися академії та місії в честь Святого.

При кінци серпня повитала американська Україна двох Епископів, а то Преосв. Константина Богачевського і Преосвщ. Василя Такача. Владичий престол чекав на них опорожнений 9 літ. Вороги нашої церкви тішилися упадком греко-католицької церкви й пророкували її конець, однак їх пророцтво не сповнилося.

Ось так в коротці представляється життє канадийських Українців. Належить занотувати з вдоволеннєм, що свідомість нашого народу росте з року на рік і є надія, що такою працею ми зможемо приспішити воскресеннє України за океаном, а ту здобудемо собі пошану серед наших сусідів. Потреба лише більше єдности і солідарности, а мету, до котрої ми всі стремимо певно скоро осягнемо.

ЖІНОЧЕ ТОВАРИСТВО ІМ. КНЯГИНІ ОЛЬГИ У ВІННІПЕҐУ

За ініціятивою Впр. о. сов. М. Оленьчука завязалося 5. вересня 1923 р. у Вінніпеґу при Інституті Просвіта жіноче товариство ім. кн. Ольги. З початку вписалося до сего товариства 29 членкинь. Вибрано заряд і предсідателькою стала пані М. Гладка. Завдяки її товариство скоро збільшило чи-

Жіноче товариство ім. Княгині Ольги у Вінніпегу з предсідателькою панею М. Гладкою.

сло членів і нині товариство числить 129 членкинь. П опри просвітну свою роботу, членкині відвідують хорих по шпиталях. В році товариство дало оден концерт, пікнік і три товариські забави, та все бере участь в концертах, які улаштовує о. проф. Турула. На наради сходиться товариство що середи. Треба зазнатити, що жіноче товариство стоїть на українсько-католицькім ґрунті і в тім напрямі проявляло свою роботу. В касі має також гарний гріш, і в міру потреби дає на добродійні ціли. Сегорічний заряд представляється ось так: пред. М. Гладка, заступниця Франя Пастушенко, касієрка Параня Сорокула, фін. секр. Марія Мельниківська, секр. рекор. Катарина Романюк. Се здається перше жіноче товариство, що стоїть на статутах і проявляє свою просвітну роботу серед укр. жіноцтва.

П. О.

Ніч часом кінчиться днем в арешті.

* * *

Убрався гарно, а нема де йти.

РОЗРАДА

На засіданню консулменів

Один консулмен заложився з другим, що з замкненими очима розпізнає рід горівки.

Завязали йому очи. Пив він усьо, що давали і кождий раз назвав горівку по її марці.

Ціла рада консулменів попала в розпуку. В тім один шепнув:

— Спробуй його водою.

Ликнув, поцмокав губами, покрутив головою і сказав:

— Не можу собі пригадати, як ця називається, але пригадую собі, що колись ще малим пив я таку.

В суді

Не знаю, чого ви хечете від мене, я тілько скинув з гори сердак на землю — сказав хлопак.

А коли його добре притиснули до признання сказав до того:

— Так, так! у той сердак замотався був мій тато і я його разом скинув, тай він потовкся.

ЧИТАЙТЕ, ПОШИРЮЙТЕ І ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ

Отсі Часописи, та Складайте свої Жертви на їх Пресовий фонд

КАНАДИЙСЬКИЙ УКРАЇНЕЦЬ
часопис посвячений інтересам працюючих людей і є орґаном Українців греко-католиків в Канаді. Виходить що середи в 10 тисяч примірників на 8 до 10 сторін великого формату. Річна передплата виносить 2 дол. Адреса:
CANADIAN UKRAINIAN
Box 3113 Winnipeg, Man.

АМЕРИКА
часопис посвячений інтересам християнськім становищи. Виходить тричі в тиждень. Орґан греко-католицької орґанізації "Провидінє" в Злучених Державах. Річна передплата виносить 5 долярів. Адреса: —
AMERICA
817 North Franklin St. Philadelphia, Pa. U. S. A.

ГОЛОС ІЗБАВИТЕЛЯ
Місячник посвячений справам української католицької церкви. Видає монастир св. Ізбавителя в Йорктон, Саск. Річна передплата 1 доляр. Адреса: —
THE REDEEMER'S VOICE
Yorkton, Sask.

МОЛОДА УКРАЇНА
Ілюстрований часопис для української молодіжи. Виходить двічи в місяць. Річна передплата виносить 2 дол. Адреса:
MOLODA UKRAINA
Zimorowycza 3. Lemberg, Galicia.

МІСІОНАР ПРЕСВ. СЕР. ІСУСОВОГО
Місячник, що видають його оо. Василіяне Передплата на рік виносить 50 центів. Адреса: —
MISIONAR
Zowkwa, Galicia.

ЛІТЕРАТУРНО НАУКОВИЙ ВІСТНИК
Місячник, що містить наукові роз відки, повісти, драми і поезії. Річна передплата виносить 3 доляри. Адреса: —
Czarneckoho 24. Lemberg, Galicia.

УКРАЇНСЬКЕ ПАСІЧНИЦТВО
щомісячний, ілюстрований часопис поступового пасічництва. Редактор Ев. Архипенко. Передплата до Канади і Америки $1.00 на рік. Адреса:—
Ukrainske Pasicznyctwo
Zdolbuniw, ul. Ostrozska 2. Galicia.

Всі вище згадані часописи можна замовляти через редакцію "Канадийського Українця".

Бізнесовий Провідник по Вінніпеґу

BICYCLES
P. Romaniuk 695 Flora Ave.

BOOK BINDERS
M. I. Sochacky 590 Pritchard Ave.

CAFES
M. Hawrysyszyn 641 Main St.

CONFECTIONERY
M. Tataryn 1433 Arlington St.

DOCTORS
Dr. G. Novak 459 Selkirk Ave.

DENTIST
Dr. M. Mihayczuk 594 Selkirk Ave.

FURNITURE SECOND HAND
Lewycky i Myrylovycz 695 Selkirk Ave.

FUEL DEALERS
Hawrysyshyn & Mandzuk
558 Elgin Ave. Phone N. 7011.

LIFE INSURANCE AGENTS
A. Klymkiw, Metropolitan, Hallet St.
J. Stednuk, London Life, 284 College.
P. Ruta, Metropolitan, 552 Manitoba.
Theo Borecky, Sun Life, Montain

BARBERS
B. Pankiw 588½ Burrows Ave.

GROCER & BUTCHER
M. Hawryluk 600 Stella Ave.
J. Dawybida 663 Stella Ave.
S. Kisil 501 Montrose Ave. Elmwood.
B. Hordy 290 Dufferin Ave.

Почтовий Провідник

ОПЛАТИ

Листи: —

Місцеві і "отворені" листи — 2 центи за першу унцію (вор текс включена) 1 цент за кожду слідуючу.

Листи до місцевостей в Канаді, Сполучених Держав і Мексико — з цетни за першу унцію [вор текс включена], 2 центи за кожду слідуючу.

Листи до Великої Британії, Куби і всіх британських посілостей — 4 центи за першу унцію (вор текс включена), 3 центи за кожду слідуючу.

В части неоплачені або цілком неоплачені листи можна посилати до всіх країв. Недоплачена сума буде однак подвійно почислена.

Оплата на листах до всіх прочих країв виносить 10 центів за першу унцію, а 5 центів за кожду слідуючу.

Висилачі листів можуть оплатити відповідь наперед, купуючи зворотні купони, які можна виміняти в данім краю на марку вартости 5 центів.

БЕЗПЛАТНА ПОЧТА

Листи можна посилати без оплати до ґенерального ґубернатора, його секретаря, або до міністрів і всіх державних департаментів в Отаві, як також до послів підчас сесії і до Сенату.

ПОЧТОВІ КАРТКИ

Оплата за почтові картки в Канаді, до Великої Британії, Британських посілостей, Злуч. Держав, Мексика і Куби виносить 2 центи [вор текс включена], коли вони є писані.

Оплата за почтові картки до всіх других країв виносить 6 центів.

Зворотні картки до місцевостей в Канаді, Злуч. Державах, Мексико, Кубі, Великій Британії та британських посілостях виносять 4 центи — а оплата за зворотні картки до всіх прочих країв виносить 12 центів.

ГРОШЕВІ ПАКЕТИ

Ся назва відноситься до банкнотів, грошей, золота, бондів, платних купонів, вартісних паперів які можна посилати до місцевостей в Канаді, Британській Імпер. Зл. Державах, Мексика і Куби за оплатою 6 центів за першу унцію а 5 ц. за кожду слідуючу, крім сего кожда така посилка мусить бути зареґістрована.

ПРОБКИ

Оплата за пересиланнє пробок до місцевостей в Канаді, Злуч. Державах і Мексико виносьть 1 цент за кождих 2 унції. Оплата до всіх прочих країв виносить 4 центи за перших 4 унції, а по 2 центи за кожді слідуючі 2 унції.

ЧАСОПИСИ І ЖУРНАЛИ

Почтова оплата до місцевостей в Канаді, Злуч. Держав і Мексико виносить одного цента за кождих 4 унції. (Видавці і книгарні мають специяльну оплату). Канадійські часописи і періодичні журнали, можуть бути вислані після тої самої оплати до Великої Британії і більшости британських посілостей.

Оплата за часописи до всіх других країв виносить 2 центи за кождих дві унції.

ДРУКИ

Оплата за друки як: книжки, памфлети, циркулярі, катальоґи, мапи, пляни, рисунки, фотоґрафії і т. п. надавані в Канаді до місцевостей в Канаді, Злуч. Державах і Мексико виносить 1 цент за кождих 2 унції. Оплата до других країв виносить два центи за кождих 2 унції. Пакунок не сміє важити більше чим 5 ф. коли посилаєсь одну книжку то може важити 11 фунтів.

ПРОМИСЛОВІ ПАПЕРІ

Всі папері як: документи, леґальні папері і т. д. підпадають реґулам першої кляси і тому оплата на них є та сама, як і на листах.

Пакунковою пересилкою можна висилати як фармерські так і фабричні продукти, всякі товари як: сукно, убрання, шкільні прибори і все, що входить в трету клясу. Не можна висилати через почту вибухових і легко запальних річей [за се є остра кара], алькоголю, листів і річей, котрі можуть ушкодити особу, або другий пакунок.

Почтою можна пересилати пакунки через С. О Д. Вартість пакунків не сміє бути вис-

ша чим сто долярів. За відбираннє грошей, окрім звичайної оплати платиться додатково 15 центів, коли вартість пакунка не перевисшає 50 до 100 долярів. Ся додаткова оплата покриває вже кошта обезпечення.

Всякі плини мусять бути добре і сильно опаковані, так щоби видержали всякі удари при ладованню та виладованню. Крім сего скло, в котрім знаходиться плин, мусить бути обвинене ватою, котраб в разі ушкодження всякнула в себе плин. Найлучше опаковувати плин таки в деревляну пачку. Скло і другі склянні вироби, мусять бути опаковані так, щоби почтова служба була обезпечена перед ними.

Річи, котрі скоро псуються, не вільно висилати почтою.

Пакунок висиланий пакунковою почтою не може важити більше як 11 фунтів і не може мати більше як 42 цалів довжини, ширини або височини.

ОПЛАТА НА ПАКУНКОВІЙ ПЕРЕСИЛЦІ

Від місця надання до котронебудь почти в 20 милевім проміні.

1ф.	2ф.	3ф.	4ф.	5ф.	6ф.	7ф.	8ф.	9ф.	10	11
5.	.6.	.7	.8	.10	.12	.14	.16	,18	,20	,22

Від місця надання до котроїнебудь почти в тій самій провінції

1ф.	2ф.	3ф.	4ф.	5ф.	6ф.	7ф.	8ф.	9ф.	10	11
10	15	20	25	30	35	40	45	50	55	60

Від місця надання до котрої небудь почти в сусідній провінції.

1ф.	2ф.	3ф.	4ф.	5ф.	6ф.	7ф.	8ф.	9ф.	10	11
10	17	24	31	38	45	52	59	66	73	80

Від місця надання до котрої небудь почти в третій провінції.

1ф.	2ф.	3ф.	4ф.	5ф.	6ф.	7ф.	8ф.	9ф.	10	11
12	21	30	39	48	57	66	75	84	93	1.02

Від місця надання до котроїнебудь почти в четвертій провінції.

.12	.24	.36	.47	.58	.69	.80	.91	1.02	1,13	1,24

Оплата за пересилку пакунків до Евр. Росії і України. Пакунки можна посилати від 1 до 11 фунтів. Пакунок мусить бути запакований в полотно, обвязаний сильно шнурком, і в місци де шнурок є завязаний мусить бути залакований. Оплата є слідуюча:

Фунти	Центів
за 1.	.96
за 2 ф.	1.07
за 3ф.	1.30
за 4 ф.	1.41
за 5 ф.	1.52
за 6 ф.	1.63
за 7 ф.	1.74
за 8 ф.	1.97
за 9 ф.	2.08
за 10 ф.	2.19
за 11 ф.	2.30

Оплата за пересиланнє пакунків до Польщі і Галичини. Богато річей польська почта не принимає. Коли пішлесь яку річ, а польська почта не прийме, тоді сей пакунок завертаєсь і посилаючий мусить заплатити при відбиранню такого пакунку 67 центів.

Скаля оплат:	$ ц.
1. фунт	.54
2. фунти	.65
3. фунти	.88
4. фунти	.99
5. фунтів	1.10
6. фунтів	1.21
7. фунтів	1.32
8. фунтів	1.55
9. фунтів	1.66
10. фунтів	1.77
11. фунтів	1.88

ПАКУНКОВА АСЕКУРАЦІЯ

Пакунки висилані для доручення в Канаді і Злуч. Державах можуть бути асекуровані. Оплата виносить після вартости пакунка, а то:

понизше 5 долярів	3. центи
повисше 5 долярів до 25 долярів	6. центів
повище 25 долярів до 50 дол.	12 центів
повисше 50 долярів до 100 дол.	30. центів

Асекурований пакунок не вкидається до скринки, але доручається на почті і отримується посвідку.

Коли асекурована пересилка затратилася, то висилаючий мусить зголоситися на почту з посвідкою і зажадати відшкодовання. Про затрату пересилки треба донести перед упливом 6 місяців від дня висилки.

РЕҐІСТРАЦІЯ

Всі почтові пересилки з винятком пакункової почти, можна реґіструвати з додатковою оплатою 10 центів.

Реґістрованих пересилок не вкидається до скринки, але доручається почті і отримується посвідку.

Коли реґістрована пересилка затратилася, то почтовий уряд може дати відшкодованнє не висше $25.00.

Про затрату пересилки треба донести в протягу одного року.

Коли хто хоче шукати за реґістрованою посилкою, треба зголоситися на почту з посвідкою і зажадати потвердження відібраної посилки, за котрий треба заплатити 20 центів.

"СПЕШІЯЛ ДЕЛИВЕРИ" АБО ЕКСПРЕС.

Експресові листи є тільки доручені в тих містах, де листоноші доручують почту.

Оплата на експресових листах, крім звичайної оплати, виносить 20 центів.

Експресовою "Спешіял Деливери" пересилкою можна висилати тільки листи, однак мож-

на і пакунок, але оплата за пакунок буде виносити так як за лист, се є 3 центи за першу унцію, 2 центи за кожду слідуючу унцію. Коли в місци то 2 центи за першу унцію і 1 цент за кожду слідуючу унцію, з додатком 20 ц.

ПОСИЛКА ГРОШЕВА

Гроші почтою висилається в Канаді через почтові перекази "Моні Ордер", або через почтові ноти "Постал Нот". Оплата за почтові "Моні Ордер" в Канаді виносить:—

від 10 долярів і низше	7 центів
висше 10 дол. до 30 дол.	12 центів
висше 30 дол. до 50 дол.	17. центів
висше 50 дол. до 60 дол.	22 центів
висше 60 дол. до 100 дол.	27 центів

При посилці грошей через "Моні Ордер" треба памятати, що білу картку треба вложити в лист, (біла картка, се "Моні Ордер") а затримати собі кольорову посвідку.

ПОСТАЛ НОТИ

Системою почтових нот можна дуже вигідно пересилати гроші до місцевостей в Канаді і Новій Фунляндії. Почтові ноти можна дістати в слідуючій вартости: — 20 ц. 25 ц. 30 ц. 40 ц. за які оплачуєсь одного цента; на нотах вартости 50 ц. 60 ц. 70 ц. 80 ц. 1.00 1.50 2.00 і 2.50 дол., оплата виносить 2 центи; на нотах вартости 3.00, 4.00 і 5.00 дол., оплата виносить 3 центи а на нотах вартости 10 дол. оплата виносить 5 центів. Коли ноти є плачені в Канаді то поодинокі центи можна додати через приліпленнє на ноті бажаної суми почтових марків.

Кождий постал нот підлягає военному отаксованню в сумі одного цента, крім звичайної оплати.

При посилці грошей через "Постал Нот" треба написати імя почти на першій горішній рубриці де є написано: —

Postmaster at ....

В другій рубриці, де є: —

Pay to ....

треба написати імя і назвиско того, хто має одержати гроші, а в долішній рубриці на правій стороні, треба підписати своє імя і назвиско. "Постал Нот" треба вложити в лист а собі затримати посвідку.

Гроші висилані через "Моні Ордер" або "Постал Нот" не можуть пропасти, бо коли згубиться "Моні Ордер", або "Постал Нот", то почтовий уряд видає дуплікат.

ЩАДНИЧА КАСА

До щадничої каси не можна більше вложити як $1.500 кождого року, а сума загальна для одного депозитора не може виносити поверх $5.000.

Почта числить 3%, однак вкладкову книжку треба що року висилати до Отави.

ЗАГАЛЬНІ ІНФОРМАЦІЇ

Марки повинні бути наліплювані на правім горішнім розі коверти.

Всі важні листи повинні бути реґістровані.

Належитости найкраще є посилати "Моні Ордером" або почтовими нотами.

Всі адреси повинні бути писані якнайвиразнійше — тим способом улекшується почті працю сортовання і листи скорше доходять.

Всякі пересилки надані в Канаді, Злучених Державах, Новій Фунляндії, Мексико і Анґлії затримуються на послідній почті через 15 днів, а відтак, коли пересилка має зворотну адресу звертається до висилаючого. Коли нема зворотної адреси, всьо відсилається до "Дед Летер Офіс". На кождій зворотній пересилці є написана причина звороту.

За кожду зворотну пересилку третої та пакункової пересилки, посилаючий мусить заплатити так як за нову пересилку.

Пересилки зі всіх других заграничних країв затримуються на послідній почті через оден місяць, а відтак звертаються до "Дед Летер Офіс".

Листи звернені задля недостаточної адреси, мусять бути знов оплачені так, як за нові, коли посилаючий поставить адресу.

Марки витяті з почтової картки, або з урядової коверти, не можуть бути уживані.

Всякі ресіти давані на отриману суму поверх 10 долярів мусять мати 2 центову ревеню марку.

Всякі чеки виписувані мусять бути оплачувані по 2 центи за кождих 50 долярів або їх частину. Максімум однак виносить одного доляра.

На ресітах і на чеках мусять бути приліплювані ревеню марки а не звичайні почтові як було до тепер.

Почтові приписи підлягають наглим змінам, тому добре є вивідатися на почті, чи не зайшла яка зміна в даній пересилці.

Для Наших Дітей

А. Т.

Три Мами

Милі діти! Той щасливий
Нині поміж Вами,
Котрий тямить про се добре,
Що має три — мами!

Перша мама — то ся рідна,
Що на світ зродила,
Що плекала, доглядала,
Молитви навчила

Друга мама — то сердечна,
Наша Україна;
Ся бездольна, безталанна
Велика Руїна!...

Трета мати — то Марія,
Пречиста Дівиця,
Премогуча Божа Мати,
Небесна Цариця!...

— А Ви, Діти, рідну Неню
Шануйте, любіте,
За опіку — щирим серцем
І добром платіте;

— Бо ся мати — то родина
Усім найріднійша,
То опіка і потіха
Для всіх наймилійша!

Бо з Вас може колись дехто
На край світа зайде,
Та милійшої особи
Від мами — не знайде...

А за другу — за Вкраїну,
Мої милі діти,
Ви готуйтесь, щоб за неї
Багато стерпіти;

Бо Вкраїна — то сердечна,
Наша друга Мати;
За Вкраїну треба радо
І життя віддати!...

А ся трета наша мати,
Пречиста Марія —
То все наше щастє, радість,
Любов і надія!

Ви про Неї, милі діти,
Усе памятайте,
Що години, щирим серцем
До Неї зітхайте;

Бо ся трета наша Неня:
По Бозі єдина;
В Її власти наша доля,
Найменша хвилина.

Хто до неї прибігає,
Молитви заносить,
Хто з довірєм ласки, долі
Чи потіхи просить,

Тому добра Божа Мати
Всі просьби сповняє,
І прещедро всякі дари
Від Бога зсилає.

Треба, отже, милі діти,
Марію любити
І у неї щастя, долі
Вкраїні просити.

А Марія, Всіх Цариця,
Захистить від горя,
І пропаде всяке лихо,
"Усміхнеться доля"!

Антін Лотоцький

Ольга

Чарівний літний день. Уже з полудня. Левада вся в квітках. За левадою хатинка. Убога, низенька. Почорніла, мохом поросла стріха говорить, що хатині з літ уже вийшло. Недаром і похилилася вона! Мов ота бабуся сива, що зі збанком стежинкою в хату шкандибає, палицею підпирається.

А краєм левади тече річка сріблиста, а за левадою, за річкою ліс густий, дрімучий.

Бабуся ввійшла в хатину, а за хвильку вибігло з хатини дівчатко... Золотокосе, синьооке. Мале, може осьмилітнє. В одній сорочинці...

Вибігло тай шугнуло в траву між квіти.

Заколихалася трава шовкова, замаяли квітки ріжнобарві, голівки до дівчатка схиляючи.

Сполохані метелики пестрокрилі злинули з чашинок квітів у гору, бжілки забреніли. А там і коник стрибунець озвався. А сонячко трисвітле так і сипле золотистим промінням. А гріє так! — Боженьку, як гарячо! — думає дівчатко в бігу. Ах який гарний метелик! Крилечка мов золотом присипані! Я мушу його зловити.

І пустилася в погоню за метеликом. Та бистрі в метелика крильцятка. Даремне навганялася за ним. Метелик піднявся в гору й через річку перелинув та в лісі пропав...

А сонячко так гріє! Дівчатко набігалося, загрілося. Стануло над річкою. А вона, річенька так і манить:

— Скупайся, Олю, скупайся! Така погожа, така здорова моя вода!

— Ей, добре булоб скупатися, відсвіжитися — думає дівчатко. — Та страшно! Бабуся казали, що в річці русалки є, вони дівчаток тягнуть на спід ріки й залоскочують там... Та є оборона перед ними. Полин!

І дівчатко біжить на леваду полину шукати... Найшло! Стануло над річкою. Ніженькою пробує воду в річці.

— Тепленька! — прошепотало дівча. І миттю скинуло з себе сорочечку білу, на березі гарно зложило її тай шусть у воду...

А полину не кидає. Один вплело собі в кіски, а другий у руці держить.

— Не має доступу до мене русалкам! — думає.

Ех, як любо в водиці плюскатися! Як блищать срібні приски в соняшному промінні, а як мило лоскоче водиця.

Оля пробує плавати! О, вона вже вміє добре плавати! Торік навчила її Томирова Калинка й плавати й пориначи. А тепер то вона плаває як качка, може й краще від Калинки.

Вийшла з води змучена трошки. Поклалася в траву обсушилася... Так, мило по купелі спочивати...

А сонячко тимчасом уже на спочинок готовиться.

Зашелестіла трава! Хтось іде... Миттю кинула на себе сорочечку...

Іде старець увесь білий. Білий одяг, біле довге волося, біла як сніг борода в пояс.

Легкий легіт розвіває чуприну й бороду.

У руці в нього палиця висока з перехрестям на горі.

Іде... видко що змучений — ледво ноги волочить...

А очі в нього такі лагідні, така добрість бє з них.

Побачив дівчатко й перший поздоровив її:

— Здоровенька була, ясочко! — сказав.

— Здорові були, дідусю — відповіла Олюся сміливо й так глянула дідусеві в очі, що відразу полонила його собою.

Дідусь присівся на мураві:

— А чия ти, донечко? — спитав.

— Батькова та неньчина — відповіло дівчатко різко.

— Дідусь усміхнувся. — Батькова та неньчина! А хто будуть твої батьки?

— Мій батько перевізник. Усі знають довкола Мирослава перевізника...

— А можнаб у вас переночувати? — спитав дідусь.

— А чогожби ні, ось наша хата. Ходіть дідусю.

— А багато в твоїх батьків дітей? — питав подорожний.

— Ні дідусю, тільки я одна! А ще є старенька бабуся, батькова мати — виясняло дівчатко...

Увійшли в хату. Гість поздоровив домашніх.

— Гість у дім, Бог у дім! — сказав Мирослав. — Вітайте, гостеньки, просимо сідайте, розгостіться, спочиньте.

А дідусь говорив:

— Побачив я вашу донечку на леваді, тай питаю, деб то можна переночувати, а вона тут до вас привела мене. Я бачите зо Пскова йду далеко аж у Київ — там моя родина, там на старість хочу кости зложити...

А господиня білява Желислава, Олюсина ненька вже й заходиться біля вечері.

Стало вечеріти. Вечірні тіни стали добуватися з закутини і розстелюватися по хаті...

Ще трохи й темніти стало...

Господиня кинула соснових скипок на припічок, щоб яснійше стало...

Подала вечерю...

Старець якось дивно поводиться. Якість знаки робив на чолі, на раменах на грудях, якусь молитву шептав заки забрався до вечері...

По вечері старець оповідав, що він із князями київськими Аскольдом і Диром у похід на Царгород ходив. Там по нещасливій бурі на Чорному морі, що знищила всі українські судна, він чудом вирятувався й остався в Царгороді. Дістав добру службу в багатого купця. Пізнав там дівчину-невільницю зо Пскова й оженився з нею та коли князь Олег був під Царгородом, вернув із жінкою до Пскова й осів на її господарстві. Жінка його давно померла. Він у Пскові не має нікого й хоче на старість зложити кости в рідному Київі.

— Певно — сказала господиня, Олюсина ненька гостеві постіль стелючи — людину все тягне в рідні сторони, де молоді літа провів. Оттаке говорив старий дідусь, а мала Олюся пильно слухала...

Гість заки на спочинок пішов станув на вколішках і голосно молився, руки до молитви зложивши...

Господар і господиня в дусі дивувалися, а найбільше мала Олюся, що він інакше молився богам, як вони та не питали про це гостя, бо не ялося. Мирослав тільки здогадувався, що він певно в Царгороді прийняв грецьку віру. Та це ніщо, всяку віру треба шанувати.

Так думав Мирослав, коли гість молився...

Ранним ранком гість устав тай знов помолився...

По обіді дідусь попращався з господарами й пустився в дорогу.

А як пращався з малою Олюсею, поклав руку на її ясне волосячко й піднявши зір у гору сказав:

— Гарна, добра дитино! Якийсь невідомий, віщий голос говорить мені, що тебе жде велика слава. Ти будеш княгинею. А в твоїх ясних оченятках читаю, що будеш мудрою, розумною володаркою. — Так говорить мені голос Божий.

— — — — — — — — —

Минули літа від цеї хвилини. Оля виросла вже на гарну дівчину, а батько та ненька її постарілися. Бабусю вже давно поховали на жальнику...

Літо в самому розгарі... Оля сидить перед хатою й думає над сном своїм. А снився їй дивний сон. Десь вона ніби в лісі на леваді, а з неба зорі падуть. Вона ловить їх в подолок. Аж тут, де не взявся старець сивий, цей самий, що як ще вона малою була гостив у них. Він станув перед нею й сказав: ”Ольго, твій час прийшов”. Вона дивиться, а то перед нею не старець стоїть, а молодий гарний лицар у зброї лискучій золотистій. Узяв її в обійми

тай каже: ”Ти моя!” Тут вона й проснулася. З того від ранку якась не своя, неспокійна якась...

Аж тут із села подруги йдуть до неї.

— Олю, Олечко, ходи з нами зілля збірати на Купала.

— Зілля на Купала. Ах правда, треба йти.

Скоро зібралася. Пішли. Весело. Забула Оля про сон. Пісень співають. Купальських. Бо то в вечір Купала святкуватимуть, багаття палити, танки купальські виводити.

А в лісі так гарно, на полянках тілько цвітів. Аж за очі хапає, а пахощі які...

Дівчата збірають зілля, саме купальське... Уже кожня має повний оберемок. Тоді стали плести віночки. Требаж буде вечером на воду пускати, своєї долі питати. Кожня сплела собі віночок і щоб не попсувався на голову позакладали...

Гарно дівчаткам у віночках. Мов русалки тії пливуть високою квітчастою травою та проміж зелені кущі ліщини й калини червоної. А вже з усіх найкраща таки Ольга перевізниківна. Дівчата так звуть її княгинею своєю.

— Чуєте, дівчатка — каже котрась — хтось у ріг трубить...

— А справдві!? — кажуть дівчата...

Дівчата позривалися з місць, наслухують...

А рога щораз голоснійще чути...

— До нас наближається голос — каже Ольга.

— Це по тебе, княгине наша Олю, князь їде колісницею золотою — каже жартом зі сміхом дзвінким чорнява Калина.

В Ольги біле личко залилося сором-ливим румнянцем:

— Чи ця збитошниця вгадує мої сни, мрії мої? — подумала, а голосно сказала:

— То скорійше по тебе їде, Калино, бо ти багата. Твій батько кметь, а мій що, бідний перевізник.

— Е, що там багацтво! Судженого конем не обійдеш, долі не минеш! — сказала котрась. — Тобі Олю княгинею бути...

— А так, а так! засміялися дівчата тай не стямилися, як ізза куща лицар виїхав, на сивому коні, увесь у зброї золотій. Побачив дівчат і простісінько до них їде..

Дівчата, як побачили його, аж ахнули враз із дива дивного, а потім тікати хотіли.

Та лицар спитав їх:

— Не тікайте дівчатка, яж не вовк! Краще покажіть мені дорогу в оселю яку, де мігби я ніч переночувати з дружиною моєю...

— Там за лісом, за рікою село — сказала Оля.

Гаразд! Попровадьтеж нас, дівчата, — сказав другий лицар, бо тимчасом більше лицарів виїхало на поляну...

І пустилися дівчата з зілям купальським наперед, а лицарі за ними...

Небаром і над річкою станули...

Річка була широка та глибока.

— Що це за ріка? — питає лицар, що перший побачив дівчат.

—Річка Велика — відповіла Ольга.

— Требаж нам на другий бік перевезтися. Хто тут перевізник?

—Мій батько — відповіла Ольга. Та він тепер недужий, то я сама перевезу вас.

— Ти кралечко, сама?! Гаразд, гарну перевізницю матиму — сказав лицар, що перший побачив дівчат і як видно було з обходу з ним других лицарів, старшіший між ними. Лицарі князем звали його...

І князь перший скочив в човен.

— Перевози першого мене — сказав до Ольги.

— Добре! — князю відповіла сміливо Ольга — передала подругам зілля, взяла весло в руки та ввійшла в човен.

Вона веслує, а князь від неї очей не відірве. Розмову з нею завів, а на прикінці каже:

— Гарна й мудра ти дівчина! Заведи мене до хати твоїх батьків, я в вас ночуватиму.

Як усі перевезлися й пустилися в село, каже чорнява Калина до подруг:

— А що не казала я, що це князь по Олю приїхав...

Та Оля не чула цього, бо повела князя до хати батьків своїх...

То мав князь їхати на другий день, та не поїхав...

Увесь тиждень сидів у батьків Ольжиних, а вкінці сказав:

— Батьку, ненько, дайте мені вашу Ольгу за жінку! Уже знаєте хто я, я київський князь Ігор.

А старий Мирослав каже:

— Не сподівався й не мріяв я, князю, про таке щастя для моєї Олечки, та коли така воля Божа тай твоя, ласкавий і могутній князю, то віддаю тобі її, бери її, Олю нашу, зроби її щасливою.

А мати плакала слізьми радости!

Так Ольга перевізниківна стала жінкою Ігоря Рюриковича, великого князя Київського.

НЕДОБРИЙ ІВАСЬ

Івась був недобрим хлопчиском. Він усе мучив комахи і звірята: ловив мухи та хрущики та обдирав їм крильці, гонив за курми, гусьми, качками та бив їх батіжком. А також і бідній його няні дісталося від нього. Раз мало що не вибив її ока. Раз побачив він на подвірю лошака, який скубав з воза сіно. Він підійшов до него й шарпнув його за хвіст. Лошак перелякався, а може і розсердився і вдарив Івася копитом в ногу. Нога в Івася спухла і дуже боліла. Закликали лікаря. Лікар перевязав ногу, казав Івасеви лежати в постелі і пити гіркий лік. Від того часу Івась не мучив більше ні звірят ні комах, а також не докучав няні.

Загадки

БУКВОВА ЗАГАДКА

+			
	+		
		+	
			+
			+
		+	
	+		
+			

1. Птах
2. Мешканнє святих
3. Дика звірина
4. Пролив у Европі
5. Збірник води
6. Напиток
7. Рибяче насіннє
8. Дикий птах

Букви на місци хрестиків, читані з гори в діл, дадуть назвиско славного українського поета.

ҐЕОҐРАФІЧНА ЗАГАДКА

+				
	+			
		+		
			+	
				+

1. Ріка у Анґлії
2. Місто на Буковині
3. Ріка у Галичині
4. Місто на Україні
5. Остров на Еґейськім мори.

Букви на місци хрестиків дадуть імя нашого найбільшого українського поета.

ЗАГАДКИ

1. Маленький хлопчик виліз на стовпчик,
Одежі не носить, їсти не просить
Личенько рябе, що воно таке?
2. Кривенький, маленький все поле збігав, у коваля обідав.
3. Чорна курка в золоті гребеться.
4. У лісі вирубане, сокирою витесане, у руках плаче.
5. Біжить свинка, вирізана спинка, озирнеться назад, аж і сліду не знать.
6. Біжать чотири брати: два не втече, два не дожене.
7. Як лежить то нижча від кота, як устане вища від коня.
8. Біжить корова гладка, здорова, втікайте з дороги, бо візьме на роги; за нею телятка — усі близнятка.
9. Чорна корова усіх людей поборола, а сірий віл усіх людей звів.
10. Пятьдесять два орли одно яйце знесли.
11. Дуб — дуб довговік, на ньому два найцять гиллів, на кождій гиллі по чотири гнізді, у кождому гнізді по семеро яєць і кожному імя є.
12. День і ніч не спочиває, все працює і свят не має: поки життя йому стане, працювати не перестане.

До Чого Веде Зле Вихованнє Дітей

Отець Петро ще за молоду зістав парохом села Р. Але й не стямився а шістьдесятка вже переминула. А що то за люба душа була, то хиба знали би розказали самі парохіяне, що за тих часів жили. Ще й тепер про него згадують. Одні другим бачите переповідають. Для кождого мав правдиво вітцівське серце. Кождому порадив, кождого потішив а бідний то ніколи не вийшов від него з порожними руками. Тому й не диво, що всі його любили та шанували як діти свого найліпшого батька. Алеж бо й парохіяне о. Петра то не аби які були люде. Побожні, слухняні, запопадливі і для кождого милосерні. Тай таки що правда, о. Петро їх так гарно повиховував. Всіх від най старшого до найменшого знав, бо не було в селі майже ні одної душі, щоби її о. парох не охрестив, не повінчав та не довів до щастя. А й не одну душу відпровадив на місце вічного супочинку.

Старовина парох, ще в молодім віці повдовів. Жив сам саміський як палець, бо й потомства ніякого не мав. А мав він звичай що дня — як була погода — ходити на прохід. Любив все ходити попри цвинтар. По дорозі поступав на те супокійне місце і довго молився на могилі своєї вірної подруги а відтак під великим хрестом за всіх своїх діточок, як він бувало називав своїх парохіян.

Було то в липни. День був дуже погідний а сонце так немилосерно пражило, що годі було видержати. Над вечером трохи похолодніло. Легесенький холодний вітрець відсвіжував розпалену природу, яка з великої спеки неначе була завмерла. О. Петро взяв палицю в руки і пустився на прохід. Ідучи своїм звичаєм попри цвинтар, по ступив на него. Прийшов на гріб своєї жени, впав на свої старечі коліна, склонив голову на зелену мураву і став ревно молитися. Нічого його не обходило. Весь затоплений в горячій молитві, поручав Божому милосердю душу своєї подруги і души своїх любих діточок-парохіян. Лишень одно мав на гадці, лишень про одно його сер це говорило: щоби всі души тих людей, яких він своєю рукою закинув землею, були щасливі; щоби вони могли оглядати лице Божої доброти. Щоби й він доступив того щастя, бути разом з тими душами у вічній славі. Щоби він, пастир тих овечок, яких йому Всевиш ний повірив, міг разом з ними станути на суді Божім по правици та почути милий голос Спасителя: "Прийди, слуго вірний, бо ти був в малім вірний, зате відбери свою заплату, увійди в радість Господа свого". Так старовина молився.

Нараз гейби зі сну пробудився. Здавалося йому, якби хтось стогнав та хлипав: "щоби то могло бути?" — подумав собі старець. — "Чи мігби тепер хто бути на цвинтари? Таж то такий гарний робучий день, саме найгорячійший час жнив, кождий всіма силами змагається за погоди збіже зібра ти — не можливо, аби хто тепер був на цвинтари. Встав і зачав продиратися через гиля дерев. Поступив кілька кроків і станув. Приложив руку до чола і неначе сам собі недовірюючи приглядався.

"Чи мені здається, чи то дійсно ти Михайле?" — спитав по хвили священик.

"Та таки я, єґомость" — відізвався Михайло. — "От вступив на се святе місце, аби на гробі своєї небіжки Олени помолитися за її душу. Добра була покійниця, дай їй Боже царство небесне, нема що казати, але я..."

Не докінчив.

"А деж ти був, Михайле, так довгий час, що ані чутки про тебе не було?" — спитав душпастир.

"От ліпше не говорити. Аж тепер виджу, що надімною зависло Боже проклятте..."

Дальше не міг говорити. Голос став дрожати, слези закрутились в очах, заплакав як мала дитина.

"Виджу, що з тобою не конче добре, але не плач, не впадай в розпуку, май надію на Боже милосердє — Бог добрий, Він тебе не опустить" — успокоював його отець парох.

"Ви, отче, все говорили добре і тепер добре кажете, але що з того, коли мені тепер вже нічо не поможе. Тепер вже мене ніхто не поратує, ніхто вже мені нічо не порадить. Я пропащий чоловік. Для мене вже й Божого милосердя нема, бо я не варт його..."

"Дай спокій, сину, не говори такі безбожні небилиці" — перервав йому священик. — "Знай, що Бог є безконечно милосерний, Він прощає кождому хотьби і найтяжчі гріхи, як лише чоловік щиро жалує, що Бога образив. От замість нарікати, сідаймо оттут під деревом та розповіж мені, де ти бував, та що з тобою ділялося."

Сіли оба. Михайло обтер руками заплакані очи і зачав поволеньки оповідати.

"Єґомость знають мого Стефанка, то була моя одинока дитина. Я любив його надівсе. Та як самі добре знаєте, забрався був з дому і десь подівся, що й чутки за него не було ніякої. І, бачите, жаль мені його стало; не видержав — і пішов в світ глядати його. Довго-довго я блукався, скрізь питав та вивідувався про него, але надармо. Десь счез чи пропав. Гроша я не мав, та добрі люде якось спомагали нещасного. Якось чоловік жив — не вмер. Та як вже стратив всяку надію відшукати його, постановив вернутися в рідне село. Хоть люде будуть пальцями показувати на колишнього богача — гадав я собі — то таки рішився вертати. Хто знає, може вже й не довго потягну на сему світі, то хоть най свої кости зложу на рідній землици. Ну і ось саме тепер недавно приблукався я до села тай вступив оттут на се спокійне місце, аби своє горе втопити на гробі сво.ї небіжочки Олени. Може вона з гробу почує мій плач та відчує мою біду, то лекше стане".

Дальше вже не міг говорити, слези цюрком потекли по старечім лици. Плакав як мала дитина.

"Жаль мені, дуже мені жаль тебе Михайле, але на те все вже ради нема. Що було, то вже минуло; лиха вже годі направити, хиба по якімсь часі. Тепер забудь про всьо, не нарікай на свою долю, не ображай ще більше Господа Бога, але жалуй за свій давний нерозум та проси Бога о змилуваннє для себе і свого сина. А щоби ти не потребував на старість десь там тинятися, іди до мене і будеш робити що зможеш а я вже тобі кривди не зроблю. Хоть я — як сам знаєш — не богатий, але ще на тілько стане, щоби ми оба вижили" — так потішив сивоголовий парох свого нещасного парохіянина.

"Ой, отче дорогий!" — ледви простогнав Михайло. — "Я не в силі вам подякувати за таке велике милосердє та ласку, яку мені нещасному оказуєте. Більше я не годен сказати, як най вам Господь небесний стократ нагородить. Але даруйте, я не хочу бути тягаром для вас; радше буду тинятися скрізь за прошеним хлібом, як мав би на се пристати. Ні, золотий добродію, не вчиню сего, буду заробляти на кавалок сухого хліба а тягаром не хочу бути для нікого".

Сказавши се, ще більше заплакав. Заводив як не своїми голосами. Жаль та розпука не давали йому спокою. Серед голосного плачу та ридання все повторював: "Я нещасний чоловік! Я нещасний чоловік та нещасний мій Стефанко! Ой, коби я ще хоть раз його побачив!"

"Не плач, Михайле!" — успокоював його о. парох — "Плач нічого не поможе, тай плачем сина не віднайдеш. Хто знає, де твій син обертається, може де в щастю опливає а ти будеш собі через него життє скорочувати. Дай спокій, не плач, успокійся."

"Ет, єґомость так говорять, бо не

знають, який то тяжкий біль для батька, як стратить свою одиноку дитину".

"Я знаю, що серце батька болить за дитиною, але ти не виплачеш сина. Мені однак так видиться, щось так передчуваю, що ліпше би було, аби ти його не видів. Досить вже того, ходім звідси."

Встали оба. Михайло обтер рукавом заплакане лице, поцілував священика в обі руки і зачав відходити.

"Деж тепер підеш, коли до мене не хочеш йти?" — спитав священик.

"Сам не знаю куди. Оттак піду куди очи поведуть а ноги понесуть.

"Йди з Богом, але памятай на мої слова і не впадай в розпуку. Віддайся в опіку Пресв. Серцю Ісуса і Його Пречистої Матери. Вона тебе поратує, тай я буду за тебе молитися. А отсе маєш пару крейцарів, буде на якийсь час на прожиток."

Розійшлися. Священик тяжко зітхаючи пішов стежкою поза село, а Михайло поволікся як не своїми ногами здовж селом.

Переходив попри хати. Всі вони добре йому знані. Невинні діти при дорозі весело бавилися аж душа радувалася. Михайлове серце мало не трісло з жалю, коли дивився на ті маленькі, невинні, веселі діти. "Колись то й я був такий малий, невинний; так само й я колись бавився — гадав собі Михайло — та те неначе сон минулося. Мав я й діти такі гарні, невинні, веселі, як отсі... Але я, сам став для них вбийником. А вот і моя колись хата! Тут зазнав я гаразду, щастя, тут провадив я весело та безжурно свої молоді літа. Тут прожив я весело зі своєю Оленою. Ой Олена, Олена небіжочка! Я загнав її в сиру могилу своїм поведеннєм. Ой, якжеж вона просила мене вже при сконі, аби я поправився. Най хоть моя передвчасна смерть врозумить тебе — були її послідні слова. А її дві донечки! Якіж вони були гарні? Та зачерез мене і вони обі пішли за своєю матерію. А мій Стефанко, моя люба дитина, як я його любив! Тай і він через мене скапався. Хто знає, де тепер обертається, та що з ним є... Оч я, я вбийник своєї любої жени, своїх діточок оттут на сім місци, в сій хаті. Ся хата була моя, а тепер... тепер жид зазнає в ній щастя. Жид тепер виховує в ній по людськи свої діти..."

При тих гадках в очах йому потемніло, ноги захиталися, світ почорнів і вже не міг дальше йти. Сів до рова, згорбився, склонив голову на коліна і гірко ридав. Сидів довго, може з пів години. Відтак прийшов трохи до себе, стидно йому стало, добре, що хоть ніхто його не видів. Жаль стиснув за серце неначе кліщами. Поволеньки підвівся і дальше поволікся.

Ішов попри коршму. Коршма була серед села. Як вже наближувався до неї, серце зачало товчися як обухом, щось недоброго віщувало. Але йшов. Видів як коло коршми стояла фіра а коло неї жандарми. Деякі господарі то заходили то виходили з коршми. Прийшов близько. Пізнав війта, що вийшов з коршми, пошептав щось з жандармами і назад вернувся. На фірі сидів закований молодий хлопець. Витлядав як дикий звір. Очи світились діймаючим зором, руки дрожали як осиковий лист і від часу до часу все глипав очима то на жандармів то на зближаючогося Михайла. Серце в Михайлі ще більше зачало товчися. Прийшов близько воза. Мимохіть впялив очі в нещасного молодого вязня. Глядів довго не спускаючи з него очий. Нараз неначе з просоня скричав:

"Ой Боже милосерний! таж то мій Стефан! А з тобою, синку, що сталося?" — договорив як не своїм голосом, приступаючи до вязня.

Вязень не говорячи ані слова, міряв Михайла діймаючим зором. Жандарми стояли як вкопані. Неначе память згубили дивлячись на розпучливого старовину.

"Стефанку, моя дорога дитино!" — лебедів дальше Михайло — "Чи ти мене вже не пізнаєш? Таж я твій рідний тато! Що з тобою сталося, що ти аж до такого дійшов..?"

"Так, так, то я ваш син Стефан —

добре я вас пізнав. Але чого ви замною прийшли? Чи хочете може бути свідком моєї смерти? Як так, то сідайте оттут враз зі мною а сі пани — показуючи при тім на жандармів — певно вам сего не зборонять... І ти ще маєш відвагу тепер до мене признаватись" — говорив дальше вязень — до мене гідного себе сина!? Отсе через тебе, негідний батьку, отсі гарні ланцушки на своїх руках двигаю" — при тім простяг свої руки а зелізо задзеленькотіло старому коло уший. — "Так тату, ти мене до сего довів. Ти навчив мене всякої злоби, ти мені на всьо позволяв, ти мене за молоду не картав, а ще й заохочував до злого... і через те я тепер закутий в отсі кайдани і незабаром стану під стричком".

Старий Михайло зломаний вже цілковито ріжними журбами, сего послід ного нещастя вже не міг переболіти. На твар виступила смертельна блідість, ноги задрожали під ним, в очах потемніло, вже нічо не бачив — впав під віз і не рушався.

Жандарми прийшли до себе з ошоломшення. Один з них приступив до Михайла, схилився над ним і зачав ним термосити, але на дармо, Михайло вже зачав зимніти — вже був небіщик.

Війт знов вийшов з коршми, а як жандарм коротко оповів йому, що сталося, вернувся знов до коршми і дав знати прочим людям. Як на коменду всі повилітали з коршми і метнулись до Михайла. Але Михайло вже не потрібував їх помочи. Його душа в тій хвили стояла вже перед троном справедливого Судиї і вичікувала страшного засуду за свого сина, якого душа також небавком мала станути перед лицем Божим.

Жандарми же за той час оглянули Стефана, чи кайдани добре пристають до його тіла, відтак ще дещо сказали війтови і пустилися з вязнем в дальшу дорогу.

Зачало вже вечеріти. Сонце спустилося за гори і сумрак обіймав природу. О. Петро обійшовши поля, скрутив собі дорогу попри коршму. Коли зблизився до неї, здивувався дуже, як побачив, що на дорозі коло коршми люди стовпилися, гейби чого шукали. Прийшов блище, зачав дивитися і побачив чоловіка, що на земли лежав розтягнений. Дізнавшися що зайшло а на нічо вже була всяка порада, старенький душпастир зітхнув гірко, взніс очи до неба і в дусі молився за душу покійного Михайла. Приказавши відтак війтови, щоби тіло заніс до трупарні і занявся похороном, пішов тяжко пригноблений до дому.

От, до чого веде зле вихованнє дітей.

ВОРОБЧИК І ЩИГЛИКИ

(байка)

Воробчик прилетів до щигликів громади
I мовби щирий друг, що їм із серця радий
Зачав хвалити їх,
Відказуючи на своїх:
"Гей, гей, які ви любі мов брати,
Ось тут між вами
Можна рай знайти,
Не так як в нас між воробцями,
Де кождий є харцизник і глитай,
Розбійник, рабівник добра чужого,
Ви найгарніщі з поміж птаства всього,
Між вами справді рай"!
"Не вірю, братчику, тобі, один із щигликів сказав нерадо,
I не пливуть твої слова із серця глибини;
Як ти ганиш своїх, летиж в свою громаду,
Поміж своїх, бо ти такий як і вони;
І птиця ти погана,
Як з уст твоїх виходить на своїх догана.

о. П. Ш.

Людьми правлять їх вірування; коли ти думаєш, що ти не можеш зробити якоїсь річи, — ти не можеш; коли ти не думаєш, що ти можеш мати якусь річ, ти не можеш; противно — самопевність робить всьо можливим. Твори діла, а будеш мати силу.

У Вечір Святого Николая

СЦЕНІЧНА КАРТИНА В 1 ДІЇ

ОСОБИ:

1. Сс. Отець Николай
2. Ангел
3. Антипко, чорт
4. Іван, селянин
5. Петро, селянин

Ява 1.

Сцена представляє вільну околицю. Іван і Петро виходять на сцену зати раючи руки від студени.

ІВАН. Щось брате, мороз потискає;
Студено і в руки і в ноги.
Вже вечір надходить. Смеркає,
Щоб хоч не зблудити з дороги;
А то би прийшлося нам, брате,
У нічку невидну блукати.

ПЕТРО. Пусте то блукати, Іване,
У нічку невидну полями;
Нам злого нічося не стане.
Боюсь лиш антипка з рогами,
Що нічію ходить усюди,
Як часто розказують люде.

ІВАН. Се правда. Я сам посвідчаю,
І правда то, Петре, незбита,
Що ходить з хвостом волокита,
Та страхає в темному гаю.
Раз лісом іду я гей нині
Із міста самітний до дому; (ні;
В тім чую: шелесть щось в ліщи
Се птичка мабуть в гнізді свому
Збудившись зі сну, стрепену-
Йду далі і думку думаю (лась.
Та люлькою страх відганяю.
Аж чую: шелесть, ворухнулась
Ліщина в роздолі на ново,
Неначеб у ній щось сиділо.
Завмерло у мене все тіло,
З страху відняло мені мову;
Дрожу мов листочок осики,
А серце мов молот бє в груди.
Ну, досить чекаю, що буде,
Чим страх мій скінчиться вели-
Дивлюся: виходить із ями (кий.
Антипко гробатий, пузатий,
З хвостом і страшними рогами.
А тут нікуди утікати.

ПЕТРО. О, Боже, як чую ту мову,
То в мене морозить по спині,
Дивитись боюсь на діброву,
Бо в ній є нечистий і нині.

ІВАН. Та вже, я подумав, що буде те (й буде,
Раз мати родила, раз смерть (для Івана;
Панів я вже бачив, лиш "куцо-(го" пана
Іще я не бачив, хоч виділи люди.
"Не бійся, Іване, до себе так (кажу,
Не бійся нічого, що маєш до (страти?
Як підеш із "куцим" не меш (гарувати,
Покинеш на світі біду свою (вражу".
— "А добрий вам вечір, гей па-(не антипку,
Та що там на світі чувати но-вого?
"Здоров був, Іване, чому се так (швидко
Спішишся домів до хазяйства (свойого?
Зажди та послухай, голубчику (милий,
Ми можеб з собою інтерес зро-(били;
Як схочеш, Іване, душу запи-(сати,
То станеш відразу як султан (Богатий".
Туди то, гадаю, дорога зміряє,
Душі ти бажаєш; не діждеш ти (того;
Зітхнув я побожно, антипко (чекає,
Но я став молитись до Бога (святого,
Антипкож нечайно як дасть то-(бі драла,
То так утікав, аж земля застог-(нала.

(за сценою чути свист)

ПЕТРО. Чи чуєш, Іване, далеко хтось (свище.

ІВАН. Та чую, мій Петре, все блище (і блище.

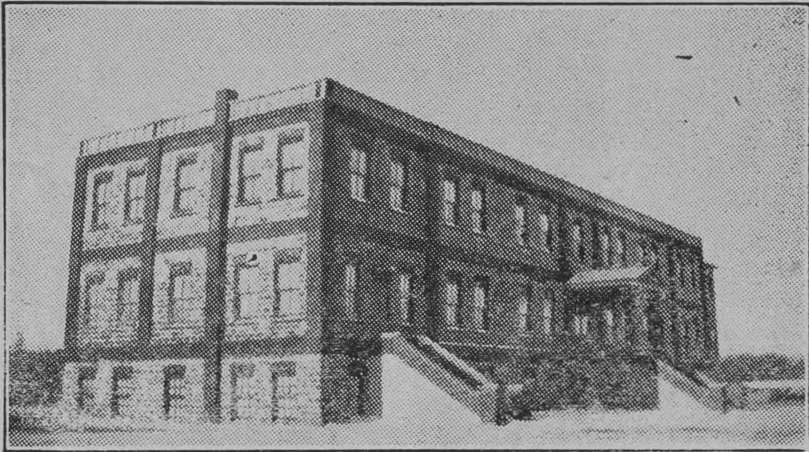
ПЕТРО. То певно антипко тебе так (шукає.

ІВАН. А може на тебе сільце настав-
(ляє.

Ява 2.

(Входить антипко і підскакуючи співає)

АНТИПКО. Чи знаєте, хто такий я?
Антипко з рогами;
А я собі є найстарший
В пеклі над чортами.
Подивіться всі на мене,
Який я моторний,
Який з мене хлопець гарний,
Хоч на лици чорний.
Я є сильний пан на світі
З хвостом і ріжками,
Поміж людьми все вандрую
Й гляджу за душами.
Що жили в злиднях неодних,
Пекольній силі не дались,
Ти душам їх до стіп корись.
(Антипко падає на землю зі столом. Ангел звертаєсь до дітей на салі)
А ви діточки кохані,
Що зібрались нині,
Радуйтеся й веселіться
Як в одній родині,
Добру вістку і веселу
Хочу вам сказати,
Що ще нині завитає
Гість святий до хати.
Николай святий днесь прийде
Від самого Бога,
Най щезає з сердець ваших

Семинар оо. Василіян в Мондер, Альберта.

(Побачивши Петра і Івана)
Ви тут голубчики мої,
Зловитись вдалось вас мені!
Попались раз у сіть мою,
Дістались раз до моїх рук,
Тепер вас в ланцухи скую
І занесу у море мук,
До пекла, братчики в смолу
Я вас обох тепер веду.
(Іван і Петро перелякані ховаються з плачем, але їх антипко ловить і заковує в ланцухи)

Ява 3.

(Ангел входить і звільняє Івана і Петра)

АНГЕЛ. Щезай нечистий проч з очий,
З оков звільни отсих людей,
Бо українські душі в них,
Перед ним тревога.
Бо він любить щирим серцем
Українські діти,
І як вас він днесь побачить
Дуже ме радіти.
Уважайте, вже надходить
Той святий із неба,
Щоб із вами розмовляти —
Лякатись не треба.
(Св. Николай приходить)

СВ. НИКОЛАЙ. Мир дому сему і спо-
Нехай витає в хаті тій, (кій
І ви витайте любі діти.
Любимці божі, гарні цвіти!
Із неба днесь в сей світлий час
Прийшов я, діточки до вас,
Щоб з вами любо розмовляти
Та щедрі дари вам роздати

Я знаю добре, що ви всі
Жили в Господньому страсі,
Та в школі пильно теж учились.
І певно родичам своїм
Слухняні були ви у всім,
І від гріха все віддалялись,
Бо Господа в життю боялись.
Я знаю, діточки, і те,
Що в вас життє було святе,
Що Україну ви любили
Сердечно із усеї сили.
(До ангела)
Тепер же, ангеле святий,
Охоронителю дітей,
Скажи і ти, дай слово правді,
Чи діточки велись так справді?
АНГЕЛ. Скажу я те, святий Николаю,
Що лиш похвалу для дітей маю,
Всі діти гречні й побожні були
І на молитву теж не забули,
Котру навчила їх люба мати,
Длятого дари можна їм дати.
АНТИПКО. *(до ангела)*.
Не все те правда, віщуне Бога,
Часами грішна була дорога.
(до св. Николая)
Мене спитай, святий Николаю,
Зараз рахунок свій відчитаю.
(читає з грубого паперу)
Тарас — грушки тряс,
Стах — ліз на дах,
Никола - бігав в клясі довкола,
Гриць — заглядав до керниць,
Стефан Савків — бив жидків,
Меляся — попеклася,
Ілюся, танцювала, цукор брала,
Петро — вкрав перо,
Павло — збив вікно,
Денис — хитрий лис,
Трохим — рухав дзвін.
АНГЕЛ. Святий наш Отче! Клевета
Й брехня із уст його виходить.
Дитина кожда тут свята,
Се він на гріх дітей наводить;
Нехай замовкне ворог сей
І най полишить всіх дітей.
СВ. НИКОЛАЙ. Знаю, знаю, любі діти
Що ви чемні були,
Хоч згрішили, но на добру
Дорогу вернули.
І длятого зараз дари
Хочу розділити,
Тільки маю на будуче,
Ще вас поучити.
Будьте добрі і побожні
Та учіться пильно,
І святої віри предків
Все держіться сильно.
Любіть свою Україну,
Любіть до загину,
І служіть її все вірно
У скрутну годину.
Се моя для вас наука
Її памятайте,
А тепер усі по дари
Чемно приступайте.

(Хор співає: Ой хто, хто Николая любить, між тим св. Николай роздає чемним дітям дари).

Написав о. П. Ш.

Конець.

КОТИК

Мій котик ловив миші. Зловить мишку, побавиться нею, а потім зїсть. Сестричка Влодзя все втікала з кімнати, коли побачила, що він бавиться мишкою.

Раз мусіла я дуже строго покарати мого котика, бо він зловив не мишку, а одного з моїх голубів і хотів його задушити. Я ледви змогла виратувати голуба. Біленький мав зломане крильце. Він тепер став мені не милий і мамця порадила подарувати його кому небудь.

Тепер живе він у моєї товаришки Стефи і по давньому ловить миши і бавиться з ними. Розказала *Галюся*.

Що на Світі Найбільше, Найвище й Найдовше

Найвища будівля на світі є Айфлева вежа в Парижі висока на 300 метрів, найвищий дім у Ню Йорку, який має 55 поверхів, а високий 235 метрів. Най довший тунель є Сімпльонський, який лучить Італію з Швайцарією. довгий є на 30 кільометрів. Найвища гора на світі є Іверест у азійських горах Гімаляях. Гора ся висока 8887 метрів. Найглибше море є коло Австралії —9833 метрів. Найбільше сотворіннє на світі є ґрендляндський кит, довгий 24—27 метрів, а тяжкий 100 тисяч кґ.

ВСЯЧИНА

Дещо Цікаве про Чоловіка

З тіла чоловіка виходить лучами незнана сила — кажуть, що подібна до електричности — яка ділає на другу людину на віддаль. Приміри ділання тої сили стрічаємо в щоденнім життю. Чи не траплялося вам коли, що ви йшли вулицею і нараз почули на собі з заду погляд, який вас примусив обернутися. Ви обернулися і побачили о кільканайцять кроків за собою знакомого або знакому. Це його погляд "дітнув" вас і казав вам обернутися. Або чи не лучалося вам нераз, що в певній порі вам усе падало з рук, ви не могли спати, або мали дивні сни — а опісля ви довідалися, що саме тоді вмер або захорував хтось з ваших близьких? Така сила, що ділає на віддаль, істнує в чоловіці, тільки вона ще не просліджена.

Друга сила, що ділає або добре або зле, притягаючо, або відпихаючо на окруженнє людини, є запах людського тіла. Той запах зветься в нашім народі піт, хоч не все означає та назва ті краплі поту, що спливають з нашого тіла. Тіло кождої людини має свій природний запах, а чи він приємний, чи неприємний, то залежить від того, чи чоловік удержує своє тіло чисто чи брудно, чи курить багато і пє горівку, а навіть від того, чи їсть більше мясних потрав, чи яринових. Тіло немовляти пахне молоком, тіло чоловіка, що їсть головно ярину а дуже мало або й зовсім не їсть мяса, має приємний запах званий по вченому "вегетативний". Той запах подібний до запаху свіжих піль і взагалі зелені. Натомість тіла людей, що живляться мясом і пють алькоголеві напої, мають острий запах, подібний до "пуху" хижих звірят. Тут треба замітити, що запах має великий вплив на пол, а саме: мужчинам подобається "веґетативний, лагодний запах женщини, а жінці до вподоби мужеський "хижий" дух.

Бачимо отже, що ми самі можемо створити собі приємний запах, який гарно ділає на окруженнє. І то найкраще природний запах — через відповідну дієту і через чистість тіла. Жадних штучних средств для запаху не треба вживати, бо тоді затупляється наш нюх і не може відчути кращого природного запаху. Вживати лише якнайбільше мила і пасти до зубів і взагалі чистити утса старанно, тим більше, коли хто курить. "Приємний віддих кращий, чим приємне слівце" — каже пословиця — і то правда. Курцям треба вистерігатися, щоби не чути від них тютюну, ну, а вже страшенно погано, коли чути тютюн з уст женщини. Той "задух" касує її хочби наймилійше щебетаннє.

Ніяких перфум і штучних пахощів, не треба вживати, — хто що дня чисто вмивається, той буде найкраще пахнути. Звичай перфумовання ми взяли з 16. і 17. віку. Коли то люде були страшно лініві і тому брудні — та уживали пахощів для замаскований смороду. Прим. король Франції Людвик XVI мав воші, а купався раз на кілька літ. Мила не бачив на очі, зливався лише перфумою і нібито пах, але сам дусився від бруду. — Попробуйте подержати себе чисто а почуєте, що тіло стане краще і приємнійше, а дух стане благороднійшим, бо стан тіла дуже впливає на стан душі.

ПРО ЛЯПОНЦІВ

Коли поглянете на карту північної Европи, найдете в полосі вічних ледів, що окружає північний бігун, край, що називається Ляпляндією. Ляпляндія є вітчиною малого, роботящого народу, Ляплядців або Ляпонців, про яких хочемо вам, любі читачі дещо цікавого розказати.

Ляпонці не живуть у хатах тому, що се булоб для них невигідне. Вони примушені мандрувати все з місця на місце; одну частину року вони проживають у горах, другу в долинах, тому волять жити в шатрах, які можна легко переносити з місця на місце. Такі

шатра називаються — юрти. Ляпонець перемінює місце свойого побуту, слідуючи все за своїм найбільшим добродієм, одиноким домашним звірем, якого посідає — реном.

Рен любить мандрувати. В літі кусають його злющі мухи, москіти. Щоби охоронитися перед ними, рен утікає в гори, куди за ним іде Ляпонець і розбиває там своє шатро. На зиму москіти відлітають і тоді Ляпонець переноситься з реном назад на доли. Тоді мусить він знов звивати своє шатро.

Не думайте, що в такому шатрі дуже приємно живеться! Двері шатра такі маленькі, що ви моглиби тільки з труднощами ввійти ними. В шатрі нема комина, а дим виходить отвором у горі, обчорнивши наперед лиця всім. Ляпонці не мають ані лямпи, ані свічок; вони вважають достаточним світло огню. Вони сидять і сплять на шкірах із ренів або медведів, розстелених на земли; а час означують по стані сонця. Як багато гарних річий мусить виректися бідний, малий Ляпонець!

Одначе він дуже щасливий і задоволений. Як що має череду ренів — уважає себе дуже богатим чоловіком. Він має дуже мало страв, крім мяса і молока рена. Коли надійде зима і дикі птиці відлетять у теплі сторони, а океан замерзне так, що в ньому не можна ловити риб, Ляпонець виходить до своєї череди ренів і забиває одного з них. Мясо рена смакує йому так, як нам волове мясо, або баранина. Жінка Ляпонця доїть рена що рана і що вечера. Молоко рена густійше й ніжнійше від коровячого. Ляпонка робить з того молока сир, але не вживає масла.

Ляпонці їздять санками, що їх тягнуть рени замість коний. Рена впрягають до саний за помічю сильного ременя, а погонич уживає замість поводів — мотуза, який обвиває довкола рогів рена.

Як що рен згине, або пан його забє, здіймають із нього шкіру. З неї робить Ляпонець убраня, килими, накривала або постіль. Тому можемо сміло сказати, що рен є великим добродійством для Ляпонця; рен кормить його, одягає і помагає йому в праці. Без рена істнованнє Ляпонця булоб дуже тяжке, а навіть неможливе.

Рен відживляється тільки мохом, що росте під снігом. Зимою, коли все замерзне так сильно, що ви не моглиби стояти ані одної мінути на дворі, рен ходить по снігу, шукаючи моху. Він не має стайні, ані взагалі ніякого даху над головою. Він відгортає замерзлий сніг, кладеться на мох і вповні ним задоволений.

Кінь або корова згинулиби з певністю, колиб полежали в снігу при такому морозі. Але країна вічних ледів є вітчиною рена. Він не вмирає від морозу, бо Бог приказав йому тут жити, щоби бути вигодою і потіхою малого Ляпонця.

ВЕСІЛЬНІ ЗВИЧАЇ В ШВЕЦІЇ

Що край, то инший звичай. — В Швеції є звичай, що молодята зараз після заручин моляться Богові, аби в день їх вінчання падав дощ, бо то є щасливий знак. Щоби женихови не нашкодили вроки, пришивають йому до одіння листки шалвії і розмарину. Молода не сміє йти до шлюбу у черевиках шнурованих. А в церкві, коли молода держить свою праву ногу перед молодим, уважають це знаком, що матиме повну власть у його хаті. Селянки, як лише вернуть від шлюбу, йдуть до стайні, щоби подоїти корову, бо вірять, що тоді їх хата не буде ніколи без молока. А коли батьки покладуть молодій гріш у черевик, як йде до вінчання, то вірять, що все буде мати гроші. Вкінци найліпше: після повороту з церкви дає ненька дочці кусник цукру до уст, щоби її слова все були солодкі.

Люде по містах діляться на дві половини: на таких, що зле ходять, та таких, що зле їздять. І дивуйся, що одні з другими здибаються на поліції, або на цвинтари.